literatură universală contemporană

Hisham Matar

În țara bărbaților

roman

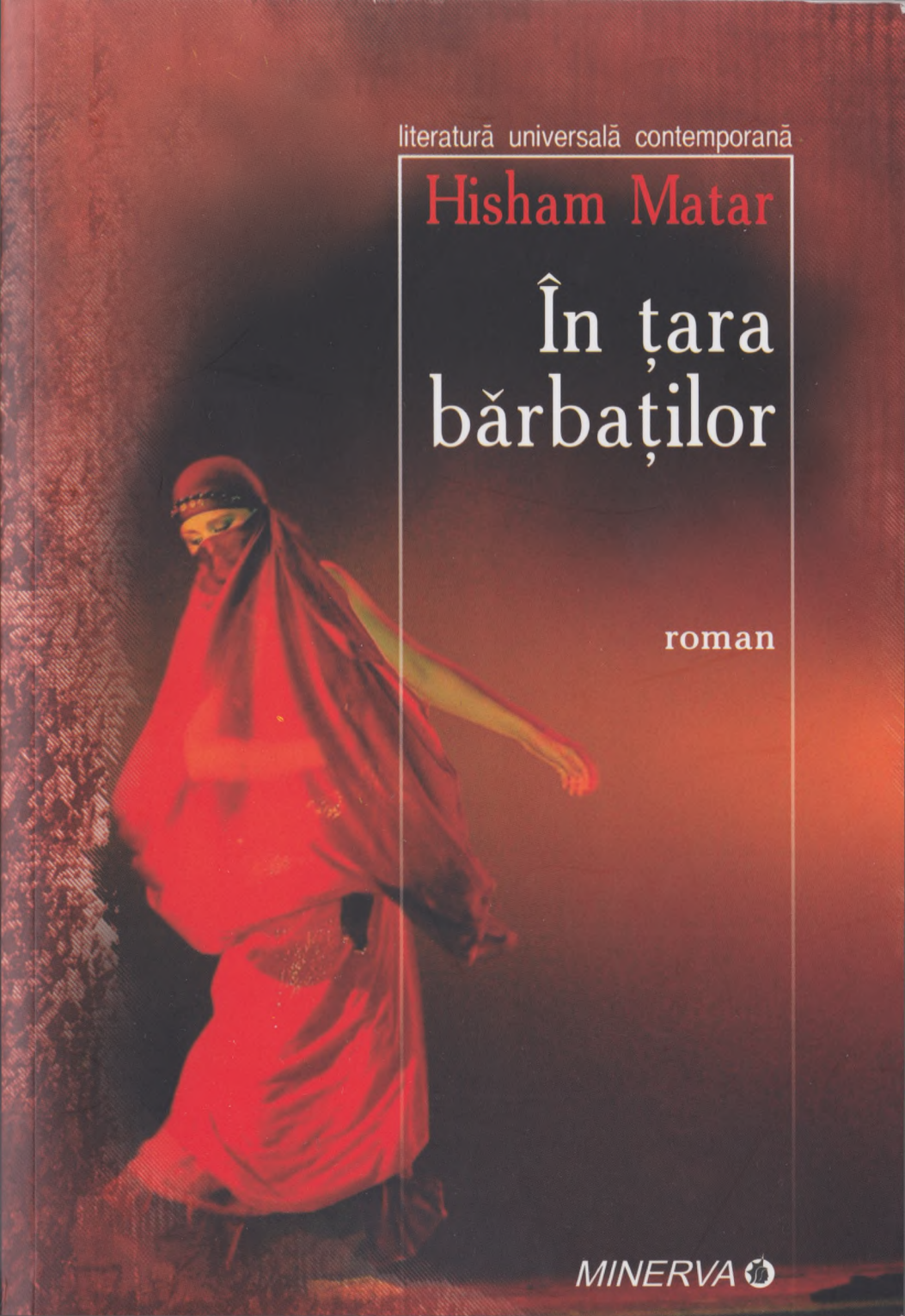

MINERVA

EDITURA MINERVA

Literatură universală
contemporană

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
MATAR, HISHAM
În ţara bărbaţilor/ Hisham Matar ; trad.: Sînziana Dragoş. - Bucureşti : Minerva, 2008
ISBN 978-973-21-0949-6

I. Dragoş, Sînziana (trad.)

821.111-31=135.1

IN THE COUNTRY OF MEN by **Hisham Matar**
Copyright © 2006 by Hisham Matar

Copyright © Minerva 2008
Toate drepturile asupra ediţiei aparţin Editurii Minerva

Redactor: Alina Nicolae-Perţea
DTP: Cristina Dumitrescu

MINERVA S.A.
Redacţia şi sediul social
B-dul Metalurgiei nr. 32-44, cod 041833, sector 4, Bucureşti,
O.P. 82 – C.P. 38
Tel.: (021) 461.08.08, 461.08.10; Fax: (021) 461.08.09
www. edituraminerva.ro

Tipărit la *MEGApress holdings S.A.*

Hisham Matar

În ţara bărbaţilor

Traducere de Sînziana Dragoş

Editura Minerva • Bucureşti 2008

Coperta: Cristina Dumitrescu

1

Îmi amintesc şi acum acea ultimă vară înainte de a mă fi trimis de acasă. Era în 1979 şi soarele pârjolea totul. Sub el, Tripoli se întindea strălucitor şi nemişcat. Fiecare fiinţă, om, furnică sau animal căuta cu disperare umbra, acea pată cenuşie, salvatoare, cuibărită ici şi colo în albul predominant. Dar adevărata salvare venea doar noaptea, o briză răcorită de hăul deşertului, umezită de murmurul mării, asemenea unui oaspete şovăielnic, în trecere pe străzi pustii, care nu ştie până unde i se permite să hălăduiască pe acest tărâm al stelei supreme. Iar ea, consecventă, ca întotdeauna, răsărea acum, alungând boarea binecuvântată. Mijeau zorile.

Fereastra dormitorului ei era larg deschisă, arborele de cauciuc din dreptul ei rămăsese nemişcat, cu coroana verde, sfioasă în lumina abia pâlpâită. Nu putuse adormi până când începuse să se lumineze de ziuă. Şi chiar şi atunci eram prea zguduit ca să pot pleca de lângă ea, întrebându-mă dacă, asemeni marionetelor acelea care fac pe mortul, nu ar sări din nou în capul oaselor, aprinzându-şi o altă ţigară, continuând să

se roage de mine, aşa cum făcuse cu doar câteva minute în urmă, să nu cumva să spun, să nu spun nimănui.

Baba nu a ştiut niciodată de boala Mamei; o apuca doar când el pleca după afaceri. Atunci când el dispărea din lumea noastră, ea şi cu mine rămâneam ca nişte semne nătângi, asemeni unor pagini goale care trebuiau umplute cu amintirea întâmplărilor care au dus la căsătoria lor.

Rămăsesem ţintuit lângă ea, cu ochii la chipul ei frumos, la pieptul ridicat în ritmul respiraţiei, auzind povestea pe care tocmai mi-o spusese plutind şi care se repeta în capul meu.

În cele din urmă, m-am ridicat şi-am plecat să mă culc în patul meu.

Când s-a trezit, a venit la mine. I-am simţit trupul lăsându-se greu lângă mine şi apoi degetele ei trecându-mi prin păr. Sunetul unghiilor ei pe ţeasta capului meu mi-a amintit ce păţisem odată când băgasem în gură o curmală întreagă, fără să o rup, şi m-am trezit cu gura plină de furnici, ale căror corpuri mici şi tari îmi scârţâiau între dinţi. Am rămas nemişcat, prefăcându-mă că dorm, ascultându-i respiraţia întretăiată de lacrimi.

La micul dejun am încercat să vorbesc cât mai puţin, dar tăcerea mea îi crea o nelinişte. Îmi spunea ce am putea mânca la prânz. Mă întreba dacă doresc gem sau miere. I-am spus că nu vreau, dar tot mi le-a adus din frigider. Şi apoi, aşa cum făcea întotdeauna a doua zi după ce îi era rău, mă luă la o plimbare cu maşina, să mă facă să îmi revin din muţenie.

Aşteptând să se încălzească motorul, a dat drumul la radio, răsucind butoanele până a dat de vocea frumoasă a lui Abd al-Basit Abd al-Sammad. Eram bucuros pentru că, e ştiut, atunci când se citeşte Coranul, n-ai voie să vorbeşti şi trebuie să asculţi pios.

Imediat ce am intrat pe strada Gergarish, care şerpuia de-a lungul ţărmului, s-a ivit din senin lângă noi cerşetorul Bahloul. Mama a frânat brusc spunând *ya satir*. El s-a îndreptat încet spre ea, pe partea cealaltă a maşinii, cu buzele tremurânde şi cu mâinile murdare împreunate strâns pe stomac.

– Bună, Bahloul, a spus mama, căutând în poşetă.

– Te văd, te văd, a răspuns el, şi, deşi acestea erau cuvintele lui obişnuite, de data asta mă gândeam ce dobitoc e Bahloul şi îmi doream să se facă nevăzut. Îl priveam prin oglinda retrovizoare cum rămăsese în mijlocul drumului, ţinând banii pe care îi dăduse mama strâns la piept de parcă prinsese un fluture.

*

M-a dus în oraş la negustorul de susan de lângă Piaţa Martirilor, care dădea spre mare şi în care se înălţa o statuie a mândrului Septimius Sever, împăratul roman născut la Lepcis cu o grămadă de ani în urmă. Mi-a cumpărat câte batoane de susan am vrut, înfăşurate fiecare în hârtie albă cerată şi răsucită la capete. N-am lăsat-o să le pună în poşeta ei. Întotdeauna mă încăpăţânam în astfel de zile.

– Dar mai am şi alte cumpărături de făcut, mi-a spus ea. Şi-ai să le dai pe jos dacă le ţii aşa.

– Ba nu, i-am răspuns eu, încruntând din sprâncene. Te aştept afară, i-am trântit, îndepărtându-mă supărat, fără să-mi pese dacă o pierdeam sau dacă mă rătăceam în oraşul cel mare.

– Ascultă, a strigat ea după mine, atrăgând atenţia trecătorilor. Să mă aştepţi lângă Septimius Sever.

Pe o latură a pieţii era o cafenea ale cărei mese se întindeau şi în gangul dintre clădiri, cu bărbaţi cu chipuri cunoscute jucând cărţi sau domino. O măsurau din ochi pe

mama. Iar eu mă întrebam dacă rochia ei n-ar fi trebuit să fie mai largă.

Pe măsură ce mă îndepărtam, simţeam cum îmi slăbeşte puterea asupra ei şi începea să-mi fie milă că era întotdeauna darnică şi stânjenită, de parcă ar fi umblat dezbrăcată pe stradă. Îmi venea să fug după ea, să o apuc de mână, să mă agăţ de rochia ei în vreme ce făcea cumpărăturile şi lua lumea în piept, o lume plină de bărbaţi şi de lăcomia lor. Mă forţam să nu întorc capul după ea şi mă uitam ţintă către magazinele aflate de o parte şi de alta a gangului acoperit. În faţa unuia fluturau uşor în vânt eşarfe negre de mătase, iar dinaintea altuia se înălţau coloane de şepci roşii înalte de un stat de om. Acoperişul era făcut din fâşii de pânză închise la culoare. Prin găurile dintre ele pătrundeau lame albe de lumină, căzând frumoase şi neclintite peste arcade şi podele, dând strălucire prafului, spărgându-se în scântei pe capetele şi trupurile trecătorilor, făcând umbrele să pară şi mai întunecate.

Afară, lumina soarelui inunda piaţa. Pământul strălucitor de alb făcea ca pantofii şi siluetele întunecate să pară că plutesc. Îmi părea rău că nu-i dădusem ei batoanele de susan. Mii de ace îmi înţepau braţele. Mă blestemam că fusesem atât de încăpăţânat şi o lăsasem să-mi cumpere atât de multe. Le priveam şi îmi pierise cheful de ele.

Mă sprijineam de soclul rece de marmură al statuii lui Septimius Sever. Împăratul roman se înălţa deasupra mea, cu cureaua ferecată în argint pe sub pântece, cu braţul îndreptat spre mare „îndemnând Libia să privească spre Roma", după cum ne explicase Ustath Rashid, profesor de istoria artei la Universitatea el-Fateh, tatăl celui mai bun prieten al meu, Kareem. Mi-l aduceam aminte pe Conducătorul nostru într-o uniformă militară ca aceasta făcând cu mâna tancurilor care defilau pe dinaintea lui de Ziua Revoluţiei.

M-am întors către marea strălucitoare, de culoarea peruzelei de la capătul pieţei. „Grrr…“ am mârâit, întrebându-mă dacă m-o fi auzit cineva. Am izbit piedestalul cu călcâiul de câteva ori, privind în pământ, în căldura şi lumina strălucitoare care mă făceau să-mi doresc să dorm cu ochii deschişi. Fără să vreau privirile mi-au căzut drept pe Baba.

Era pe marginea trotuarului străzii de pe partea cealaltă a pieţii, uitându-se în toate părţile la trafic, aplecat înainte, de parcă stătea să se prăbuşească. Înainte de a păşi pe carosabil, a făcut cu mâna, pocnind din degete de două ori, un gest pe care îl cunoşteam atât de bine. Uneori îmi făcea semnul acesta, de parca ar fi vrut să spună: „Haide, haide mai iute!“, ca mai apoi să-şi pocnească degetele: „Hei, trezeşte-te!“ În spatele lui, străduindu-se să ţină pasul cu el, apăru Nasser, funcţionarul din biroul tatei, ducând sub braţ o maşină de scris micuţă, neagră şi strălucitoare. Baba începuse deja să traverseze strada, îndreptându-se spre mine. Pentru o clipă, am avut impresia că îl va aduce pe Nasser la statuia lui Septimius Sever să-i spună şi lui tot ce mă învăţase pe mine despre împăratul roman, Lepcis Magna şi Roma, căci Baba îl socotea pe Nasser ca pe un frate mai mic.

– Baba, am şoptit.

Lentilele închise la culoare îi acopereau ochii asemenea unor carapace de broaşte ţestoase. Dumnezeu zugrăvise soarele, cerul şi marea în culori pe care le puteam discerne cu toţii, marea azurie, soarele galben ca banana, cerul albastru. Ochelarii de soare sunt groaznici, mă gândeam eu, pentru că strică toate aceste culori şi îi ţine la distanţă pe cei care îi poartă. Şi în clipa aceea mi-am adus aminte cum, cu doar câteva zile în urmă, ne îmbrăţişase luându-şi rămas bun de la noi.

– Să te aducă Domnul cu bine înapoi, îi spusese Mama, şi să-ţi fie călătoria cu folos! Eu i-am sărutat mâna, aşa cum mă învăţase. S-a aplecat spre mine şi mi-a şoptit la ureche:

– Să ai grijă de Mama, acum tu eşti bărbatul în casă, şi a zâmbit larg, aşa cum fac cei care cred că ţi-au făcut un compliment. Şi acum, uite-l, se-ndreaptă către mine încât aproape pot să-l ating. Vine aici, unde ar trebui să fim împreună. Inima începu să-mi bată cu putere. Venea tot mai aproape. Poate că vine chiar la mine, mă gândeam eu. Dar era imposibil să-i văd ochii.

Mă uitam la mersul lui atât de cunoscut – cu capul uşor ridicat, călcând cu zgomot cu pantofii de piele lustruiţi – sperând că o să mă strige, o să-mi facă cu mâna, o să pocnească din degete. Şi jur că, dacă ar fi făcut-o, i-aş fi sărit în braţe. Când s-a apropiat atât de tare încât puteam să-l ating cu mâna, mi-am ţinut respiraţia şi urechile mi s-au umplut de tăcere. Îi urmăream chipul solemn – cu admiraţie şi teamă – adulmecând parfumul înţepător, simţind mişcarea aerului din jurul său. Nasser îi călca pe urme, cu maşina de scris neagră şi lucioasă sub braţ. Ce mi-aş fi dorit să fiu în locul lui, să mă ţin după Baba ca o umbră. Au intrat într-una din casele ce dădeau spre piaţă, o clădire albă cu obloane verzi. Verdele era culoare revoluţiei, dar rareori se întâmpla să vezi obloane vopsite aşa.

– Nu ţi-am spus să mă aştepţi lângă statuie? am auzit-o pe Mama în spatele meu. M-am întors cu faţa spre ea şi mi-am dat seama că mă depărtasem destul de mult de Septimius Sever.

*

Aveam o senzaţie de greaţă şi o nelinişte de parcă făcusem ceva rău. Baba nu plecase într-o călătorie de afaceri, ci era aici, la Tripoli, unde ar fi trebuit să fim împreună. Aş fi putut întinde mâna să-l apuc de haină, de ce n-o făcusem?

Am stat în mașină, cu batoanele de susan în mână, în timp ce ea punea cumpărăturile în portbagaj. Mă uitam la clădirea în care intraseră Baba cu Nasser. La etaj, o fereastră s-a zguduit și s-a deschis larg. Baba a apărut în cadrul ei, fără ochelarii de soare, uitându-se în piață, sprijinindu-se cu palmele de pervaz, asemenea unui conducător care așteaptă să se domolească aplauzele și uralele. A atârnat un prosop roșu pe sârma de rufe și s-a făcut nevăzut înăuntru.

*

La întoarcerea spre casă am fost și mai tăcut ca până atunci, fără prea mare efort de data aceasta. De îndată ce am ieșit din Piața Martirilor, Mama a început să-și înalțe capul ca să privească în oglinda retrovizoare. Oprindu-se la semaforul următor, a început să spună o rugăciune în șoaptă. Lângă noi se oprise o altă mașină, atât de aproape, încât aș fi putut atinge obrazul șoferului. Din ea ne priveau patru bărbați în costume safari de culoare închisă. La început nu i-am recunoscut, dar mi-am adus aminte apoi, atât de brusc încât mi-a sărit inima din piept. Erau aceiași bărbați din Comitetul Revoluționar care veniseră să-l ridice pe Ustath Rashid cu o săptămână în urmă.

Mama privea înainte, cu ceafa depărtată de tetiera scaunului și mâinile crispate pe volan. Mi-a atins genunchiul, șoptind aspru:

– Uită-te drept în față!

Când semaforul s-a făcut verde, mașina de lângă noi nu s-a mișcat. Este bine știut că nu trebuie să depășești o mașină a Comitetului Revoluționar și, dacă ești nevoit, atunci trebuie să o faci discret, fără să arăți vreun semn de bucurie. Neștiind cine stătea lângă noi, câteva mașini din spate au început să

claxoneze. Mama a pornit încet, cu ochii mai mult în oglinda retrovizoare decât la şoseaua din faţă. Apoi mi-a spus:

– Suntem urmăriţi. Să nu te uiţi înapoi!

Cu ochii pironiţi pe genunchii mei goi, am început să murmur o rugăciune, luând-o mereu de la capăt. Simţeam cum mi se scurge sudoarea între palme şi hârtia cerată a batoanelor de susan. Când ne apropiam de casă, Mama a şoptit ca pentru sine:

– În fine, s-au dus! N-au altceva mai bun de făcut decât să ne urmărească pe noi. Şobolanii!

Bătăile inimii mi se mai domoliseră şi spinarea mi se îndreptase. Am încetat şi rugăciunea.

Sheikh Mustafa, imamul de la moscheea noastră, îmi spusese că cei fără de vină nu au de ce se teme, doar vinovaţii trăiesc cu teamă.

*

De data asta nu am ajutat-o să ducă cumpărăturile în casă, ca de obicei. Am fugit în camera mea, azvârlind batoanele de susan pe pat, scuturându-mi mâinile ca să îmi revină sângele în vene. Am luat cartea cu poze de la Lepcis Magna. Cu zece zile în urmă vizitasem oraşul antic pentru prima şi – după cum se dovedise mai târziu – ultima oară. Încă îmi persistau în minte imaginile ruinelor pustii de pe ţărmul mării şi tânjeam să mă reîntorc acolo.

N-am mai ieşit din cameră decât când am fost nevoit: după ce a gătit prânzul şi a aşezat masa, Mama m-a chemat.

A rupt pâinea şi mi-a întins o bucată, iar eu, băgând de seamă că nu luase salată, i-am întins castronul. Pe la mijlocul mesei s-a ridicat şi a dat drumul la radio. Un bărbat vorbea

despre cum se face agricultură în deşert. M-am ridicat şi i-am spus:

– Binecuvântate să fie mâinile tale. Şi m-am îndreptat spre camera mea.

– Eu o să mă culc puţin, a strigat ea după mine. Tăcerea mea o făcea să spună lucruri inutile, căci ea trăgea mereu un pui de somn după amiezile, aşa cum făcea toată lumea, în afară de mine. Eu nu putem dormi niciodată după masa.

Am stat cuminte în camera mea până când a terminat de spălat vasele, a pus mâncarea la loc şi m-am asigurat că a adormit, apoi am ieşit afară.

Mă învârteam prin casă căutând ceva de făcut când a sunat telefonul. Am alergat să răspund ca să nu o trezească. Era Baba. La auzul vocii lui inima a început să îmi bată şi mai tare. Credeam că a sunat atât de repede după ce îl văzusem ca să îmi explice de ce nu vorbise cu mine.

– Unde eşti?

– În străinătate. Vreau să vorbesc cu mama.

– Unde în străinătate?

– În străinătate, repetă el, de parcă ar fi fost bine ştiut unde era. O să vin mâine.

– Mi-e dor de tine.

– Şi mie. Cheam-o pe Mama.

– Doarme. S-o scol?

– Spune-i doar că mă întorc mâine pe la prânz.

Voiam să mai vorbesc cu el aşa că i-am spus:

– Noi am fost urmăriţi azi de aceeaşi maşină albă care l-a ridicat pe Ustath Rashid. Erau chiar lângă noi la semafor şi le-am văzut feţele. Eram atât de aproape de ei că aş fi putut să-i ating faţa şoferului şi nu mi-a fost frică. Deloc. Chiar nu mi-a fost frică niciun pic.

– Bine, ne vedem mâine, a zis el şi a închis.

Am mai rămas o vreme lângă telefon ascultând liniştea grea care copleşea casa în orele amiezii, o linişte accentuată de murmurul frigiderului din bucătărie şi de ticăitul ceasului din hol.

M-am dus să o privesc pe Mama dormind. M-am aşezat lângă ea, să văd dacă i se mişcă pieptul odată cu respiraţia. Îmi aminteam că îmi spusese noaptea trecută:

– Noi doi suntem jumătăţile aceluiaşi suflet, două pagini deschise ale aceleiaşi cărţi, cuvinte ce îmi picau ca un dar nedorit.

2

Un zgomot de sticlă spartă m-a trezit în puterea nopţii. În bucătărie era lumină. Mama stătea în genunchi, desculţă, vorbind singură şi adunând cioburi de sticlă. Când m-a văzut, şi-a acoperit gura cu încheietura mâinii, căci palma îi era plină de cioburile de sticlă, şi a râs chicotind nervos, între râs şi plâns. Am dat fuga să-i aduc papucii, dar ea a dat din cap şi a mers împleticindu-se la coşul de gunoi unde a aruncat cioburile din mână. S-a apucat să mătură podeaua şi, când a ajuns cu mătura în dreptul papucilor, s-a oprit şi s-a încălţat.

Pe masa din bucătărie se afla sticla ei de medicament pe jumătate goală. Lângă ea nu era niciun pahar, doar o ţigară fumegândă într-o scrumieră plină cu mucuri de ţigară şi chibrituri arse. Probabil că spărsese paharul. Mama era din nou bolnavă. Îmi simţeam obrajii arzând de supărare: unde e Baba acum? Ar trebui să fie acasă, pentru că atunci când e aici totul e normal, ei nu îi este niciodată rău şi nu mi se întâmplă să mă scol ca acum să găsesc totul schimbat.

Ea s-a aşezat, apoi s-a ridicat din nou, şi-a luat un alt pahar şi l-a umplut cu doctorie. Bucătăria duhnea de mirosul ei.

Mirosul mă făcea să-mi simt capul greu. Se întoarse către mine, stând încă în pragul uşii de la bucătărie. M-a întrebat chicotind din nou, rostogolindu-şi ochii şi dând din cap:

– Ce? Ce-ai păţit? Ce te holbezi la mine aşa? N-ai nimic mai bun de făcut? Nu ştiu de ce te uiţi la mine aşa. N-am făcut nimic. Haide, du-te şi te culcă, e târziu, a încheiat cu o grijă exagerată.

M-am dus la loc în pat, dar n-am mai putut adormi. Am auzit-o ducându-se la baie. A stat mult acolo, dar nu am auzit apa curgând. Inima a început să îmi bată cu putere. Apoi a ieşit brusc şi s-a dus în camera ei. M-am dus până la uşa ei, dar am ezitat să intru.

– Ei, *habibi*, ce-ai păţit, nu poţi să dormi?

Am încuviinţat din cap, bucuros să-i intru în voie, prefăcându-mă că fusesem trezit de un vis urât. A bătut uşurel cu palma pe pat făcându-mi semn să mă aşez lângă ea. Şi, tocmai când începea să mă cuprindă somnul, a început să îmi povestească, cu gura lipită de urechea mea, umplând camera de mirosul leacului ei.

*

Singurele lucruri care contau se aflau în trecut. Şi ceea ce conta cel mai mult din trecut era modul în care ea şi Baba ajunseseră să se căsătorească, acea „zi neagră", cum o numea ea. Nu începea niciodată povestea de la început. Asemenea Sheherezadei, povestea ei nu era lineară, ci sărea de la un episod la altul, lăsând întrebări fără răspuns, pe care îmi era teamă să le pun ca să nu o întrerup. Trebuia să mă concentrez şi să încerc să-mi aduc aminte fiecare parte a poveştii în speranţa că, într-o zi, voi putea pune totul cap la cap într-o poveste clară şi simplă. Şi, deşi mă temeam de nopţile acelea când eram singuri şi ei îi

era rău, nu doream să se oprească din povestit. Povestea ei era şi a mea, ne lega într-o singură fiinţă. „Două jumătăţi ale aceluiaşi suflet, două pagini deschise ale aceleiaşi cărţi", cum spunea ea.

– Tu eşti prinţul meu. Într-o bună zi ai să devii un bărbat în toată firea şi ai să mă iei pe calul tău alb, îmi spunea ea, cuprinzându-mi obrajii cu palmele, cu ochii în lacrimi. Şi eu care era cât pe ce să nu... tu eşti minunea mea. Pilulele şi toate celelalte metode prin care am încercat să rezist. Nu ştiam că ai să fii atât de frumos, că ai să-mi umpli sufletul atât de mult...

De aceea visam adesea în întunericul camerei mele, închipuindu-mi cum am să o salvez.

Când a aflat că tatăl ei îi găsise un soţ, mama a înghiţit „un pumn de pilule magice".

– Li se spunea aşa pentru că făceau ca femeia să nu mai fie bună de nimic. Şi cine ar fi vrut să rămână căsătorit cu o femeie care să nu poată face copii? În câteva luni, cel mult un an, credeam eu, o să pot să mă duc înapoi la şcoală. Era un plan perfect, sau cel puţin aşa credeam eu.

Au grăbit nunta de parcă aş fi fost vreo stricată sau aş fi fost însărcinată şi ar fi trebuit să se grăbească până nu începea să se vadă. Drept pedeapsă nu mi se îngăduise să văd nici măcar o fotografie a viitorului meu soţ. Dar fata în casă mi-a şoptit că îl văzuse pe mire. „E urât", spunea ea, încruntându-se şi scuipând. „Cu nasul mare." Iar mie îmi era atât de frică. Am dat fuga la toaletă de peste zece ori. Tata şi fraţii mei, Marele Consiliu, care şedeau la uşa camerei mele, deveneau tot mai agitaţi, considerând starea stomacului meu drept un semn al vinovăţiei mele. Ei nu ştiau cum era să aştepţi, în camera aia, să vină un om total necunoscut, care acum era soţul meu, să intre singur şi, fără nicio introducere, să mă dezbrace şi să-mi facă tot felul de lucruri murdare, dezgustătoare.

– Era o cameră sordidă, fără nimic altceva decât un pat uriaş, cu o batistă albă, pătrată, bine călcată. N-aveam habar la ce putea folosi.

Mă plimbam de colo-colo, îmbrăcată în rochie de mireasă, întrebându-mă cum o arăta călăul meu. Pentru că asta era ce îmi imaginam eu: ei hotărau sentinţa şi el, cu contractul de căsătorie semnat de tata, urma să execute sentinţa. Când mă va atinge, şi eram sigură că o va face, nu ar fi avut niciun rost să ţip. Era dreptul lui, eram nevasta lui dinaintea lui Dumnezeu. Deşi aveam doar paisprezece ani, ştiam ce trebuia un bărbat să-i facă nevestei lui. Guraliva verişoară Khadija, care amuţise după noaptea nunţii ei, îmi povestise, ceva mai târziu, când se întâmplase să rămânem singure, cum bărbatul ei îşi pierduse răbdarea şi o „pătrunsese" cu degetele, ca să sângereze mai repede. Orice bărbat avea datoria să dovedească că soţia lui fusese virgină.

Eu nu înţelegeam ce voia Mama să spună, dar mă temeam că, atunci când îmi va veni rândul, aş putea să nu am cele necesare să „pătrund" o femeie.

– Mă sugruma gândul trădării, a continuat ea. Timpul parcă se oprise în loc. Îmi chiorăia stomacul, degetele îmi erau reci ca gheaţa şi îmi frângeam mâinile.

– Într-unul dintre drumurile mele la toaletă, alergând cu rochia de mireasă sumeasă, ca o proastă, l-am văzut pe tata băgându-şi pistolul în buzunar. „Oricum va curge sânge" îi spusese el bunicii tale. Iar ea mi-a povestit mai târziu, râzând uşurată, bucurându-se prosteşte: „Dacă, Doamne fereşte, nu ai fi fost fecioară, taică-tău era pregătit să-ţi ia viaţa".

– Tatăl tău, ginerele misterios, avea douăzeci şi trei de ani, dar pentru mine, o fată de paisprezece ani, era bătrân de-a binelea. Când a intrat, în cele din urmă, în cameră, am leşinat. Când mi-am revenit nu mai era acolo. Lângă mine era bunicul

tău, zâmbind, şi bunica ta, ţinând la piept batista acum plină de sânge şi plângând de fericire.

Zile întregi mi-a fost greaţă. Pilulele alea tâmpite nu îşi făcuseră efectul. Luasem prea multe şi de atâta vomitat le scosesem afară. Peste nouă luni ai apărut tu.

*

Doctoria pe care o lua îi schimba ochii şi o făcea să-şi piardă echilibrul. Uneori îmi dădeam seama că este bolnavă înainte de a o vedea. De cum intram în casă îmi dădeam seama de o anumită tăcere, de ceva schimbat. Ştiam pur şi simplu, fără să ştiu de unde, aşa cum mi s-a întâmplat odată când, jucându-mă fotbal cu băieţii, o minge aruncată cu putere de Osama m-a lovit în ceafă şi am leşinat. Dar, înainte de a-mi pierde cunoştinţa, îmi aduc aminte de chipul lui Kareem care încerca să mă avertizeze, şi-apoi mi s-au umplut urechile de o tăcere stranie. Tot aşa simţeam şi acum. Citeam în camera mea sau mă jucam pe stradă, şi mă năpădea dintr-odată acea neliniştе tăcută. O strigam chiar dacă nu aveam nevoie de ea. Şi când îi vedeam ochii scufundaţi în cap şi-i auzeam vocea, cu chicotitul ciudat şi nervos, eram convins că mama era din nou bolnavă. Uneori, când mă cuprindea această panică şi o găseam bine, scufundată în vreo carte de Nizar al-Qabbani, poetul ei preferat, mă simţeam şi mai tulburat.

Când era bolnavă, vorbea neîntrerupt, dar nu-şi mai aducea aminte nimic din ce îmi spusese, de parcă boala asta îi băgase în ea sufletul altei femei.

Dimineaţa – după ce adormisem epuizat de efortul de a asculta toată nebunia asta a ei şi de a o păzi, de frică să nu se ardă cumva sau să lase gazul deschis la bucătărie sau, Doamne fereşte, să plece de acasă şi să ne facă de râs – venea şi se aşeza

lângă mine, trecându-şi degetele prin părul meu, cerându-şi iertare şi chiar plângând uneori. Mă sufoca respiraţia ei, duhnind a mirosul de doctorie, dar nu puteam să mă întorc sau să fac vreun gest, căci voiam să creadă că dormeam.

Când îi repetam ce-mi spusese cu o noapte în urmă, era uimită.

– Cine ţi-a spus aşa ceva?

– Tu, strigam eu, neputând să mă abţin.

– N-ar fi trebuit să asculţi, spunea ea, ferindu-şi privirile.

Uneori vorbea de Sheherezada. *O mie şi una de nopţi* fusese cartea preferată a mamei ei şi, deşi bunica nu ştia să citească, învăţase pe de rost toată cartea, cuvânt cu cuvânt, şi o recita copiilor ei. Când am auzit prima dată asta, am visat-o pe bunica, pe care o vedeam foarte rar, căznindu-se să înghită toată cartea. Eu o considerasem întotdeauna pe Sheherezada o femeie vitează care îşi câştigase libertatea inventând poveşti şi adesea, în momente de mare spaimă, îmi aduceam aminte exemplul ei.

– Ar trebui să îţi cauţi alt exemplu, mi-a spus odată Mama, Sheherezada a fost o laşă care a preferat sclavia morţii. Cunoşti capitolul final?

– Căsătoria regelui Shahryar cu Sheherezada?

– După ce trăise cu el Dumnezeu ştie cât, după ce se culcase cu el – evident că despre asta nu se pomeneşte nicăieri – şi îi făcuse nu unul sau doi, ci trei fii, după toate astea, *viteaza* ta Sheherezadă şi-a adunat curajul şi l-a întrebat: „Pot să îndrăznesc să vă cer o favoare, Înălţimea Voastră?" Şi ce crezi că i-a cerut? a strigat mama, neputându-şi lua ochii de la mine. Crezi că a cerut să domnească peste vreun colţişor sau peste vreo peşteră din împărăţia lui? Sau să-i dea vreun minister? Sau vreo şcoală? Sau să i se dea o masă în vreuna din camerele liniştite ale palatului său uriaş, o cameră care să fie doar a ei, în care să scrie pe furiş tot adevărul despre monstrul Shahryar? Nu.

Ea și-a adunat copiii pe poale, „unul pe picioare, altul de-a bușilea, altul la sân", după cum spune povestea, băieți cu toții, desigur. Și mă întreb ce șanse de reușită ar fi avut dacă erau fete, stricate ca și ea.

În astfel de nopți, ce mă speria cel mai tare era cât de mult se schimba Mama. Spunea în fața mea cuvinte care mă făceau să-mi ardă obrajii și să-mi zvâcnească inima. La colțurile gurii i se aduna saliva și nu mai părea deloc frumoasă.

– Vitejia eroinei tale a fost să ceară să i se îngăduie să..., ea se opri, privindu-mă fix, făcând un gest larg cu mâna de parcă ar fi prezentat un mare ospăț, ... să rămână în viață.

Cu ochii ațintiți asupra mea, se aștepta să spun ceva, să mă arăt uimit, să-mi plesnesc coapsa cu brațul, să oftez, să fac vreun zgomot cu limba sau să dau din cap. Eu mă uitam doar în poală, prefăcându-mă ocupat cu ceva între degete, sperând că o să scap repede. Și când a început să vorbească din nou m-am simțit ușurat că vocea ei umplea tot golul.

– Să rămână în viață, a repetat ea. Și nu pentru că ea ar fi avut același drept ca și el să trăiască, ci pentru că, dacă ar fi omorât-o, fiii lui ar fi rămas fără mamă. Ea și-a acoperit gura cu dosul palmei, chicotind ca un copil. Eliberează-mă de blestemul morții, s-a milogit Sheherezada ta, măcar de mila copiilor ăstora. Niciuna dintre femeile din împărăția ta nu va putea să-i crească cum se cuvine. O tâmpită. Cinci, zece ani mai târziu, tot la sabie a ajuns, cred eu. De îndată ce copilul „de la sân" a trecut „pe picioare" și mușchii ei, mușchii fini și supli ai Sheherezadei... a continuat mama, încruntându-se dezgustată.

Lumina din tavan părea prea puternică. Mă întrebam dacă era cazul să o sting și să aprind vreo veioză.

– ... atât de importanți ca să-i ofere plăceri regelui, mărețului, maiestuosului Shahryar, s-au lăsat...

Ochii i se umeziseră și buza de jos tremura ușor.

– De îndată ce nu mai era atractivă, folositoare, de îndată ce nu mai era frumoasă, hârşti! I s-a dus capul.

De cum a rostit cuvintele astea, propriul ei cap a căzut şi şi-a întins picioarele înainte, de am crezut că va cădea de pe canapea, şi a rămas aşa, nemişcată, preţ de câteva minute. Încercam să-mi închipui cum ar fi să trăiesc fără ea. Ceva cald mi s-a răsucit în stomac, ceva cald şi dureros mi-a cuprins inima, năvălindu-mi tot trupul. Nu-mi dădeam seama dacă gândul de a o pierde îmi stârnea teamă sau emoţie. Apoi, începu să dea semne că se trezeşte. Mă privi de parcă m-ar fi văzut pentru prima dată. Se uită atent prin cameră, se opri o clipă şi îşi aprinse o ţigară.

– Ar trebui să te duci la culcare, spuse, ferindu-şi privirile.

*

În dimineţile de după astfel de întâmplări era de obicei foarte drăguţă şi mă scotea la plimbare cu maşina. Dacă era zi de şcoală, mă întreba:

– Ai ceva important azi? Eu ridicam din umeri.

– Am să telefonez la şcoală şi am să le spun că nu te simţi bine.

În maşină, vorbea mult şi nu se mira că eu tăceam. Nu o deranja să oprească sub pasarela pietonală care trecea pe deasupra străzii Gorgi ca să mă uit la băieţii răi care stăteau atârnaţi peste balustradă, deasupra traficului rapid, ţinându-se doar în mâini sau, unii mai curajoşi, în glezne. De obicei, când treceam prin dreptul lor, mă punea să închid ochii, dar în dimineţile acelea era dispusă să parcheze sub pasarelă şi să mă lase să mă uit la ei.

– Trebuie să recunosc că sunt de-a dreptul curajoşi, spunea ea uneori. Promite-mi că tu n-ai să faci niciodată una ca asta. Promite-mi că ai să ai grijă de tine.

Uneori încuviinţam din cap, alteori nu.

Uneori mă ducea până în oraş doar ca să îmi cumpere batoane de susan. Sau, dacă îi fusese foarte rău cu o noapte în urmă, mă ducea la restaurantul lui Signor Il Calzoni de pe malul mării, în Gergarish, să mâncăm creveţi la grătar cu spaghete. Iarna comandam supă de sfeclă roşie şi roşii, cu pâine, brânză şi pastramă de vacă. Îmi plăcea că mi se înroşea limba şi saliva.

Signor Il Calzoni avea un aparat care storcea portocalele şi mă lăsa să apăs pe butonul care îl pornea, făcându-l să le taie şi să le stoarcă în faţa ta. Eu nu mă prea omoram după sucul de portocale, dar uneori beam patru-cinci pahare doar ca să văd cum funcţionează maşinăria. După masă, primeam mereu îngheţată. Mama comanda cappuccino şi îl sorbea încetişor, uitându-se la mare, concentrându-şi privirea la orizont, unde în zilele senine se putea vedea Malta, ca un biscuit uriaş care pluteşte pe mare.

Signor Il Calzoni era mereu bucuros să ne vadă. Ne ducea la masa noastră de la fereastră şi se căznea să caute subiecte de conversaţie. Ne spunea cât de dor îi era de Italia şi cât de mult îi plăcea în Libia. Uneori se apuca să scandeze „Trăiască marele conducător!" suficient de tare ca să se audă în tot restaurantul, arătând spre o pictură murală, făcută de nişte studenţi, care îl reprezenta pe Colonel în uniforma militară, cu sprâncenele încruntate, părând foarte serios. Şi, dacă în restaurant se aflau şi unii membri ai Comitetului Revoluţionar, Mokhabarat, numiţi „antene", se pornea să scandeze „El-Fateh, el-Fateh, el-Fateh" agitându-şi pumnul în aer, până când i se

alăturau şi chelnerii. Uneori apărea şi bucătarul şi aşa reuşeam să îi văd şi eu pălăria cea mare şi umflată.

Lucrurile pe care mi le spusese mă apăsau atât de tare pe suflet încât mi se părea imposibil să trăiesc mai departe ţinându-le în mine. Nu voiam să îmi încalc promisiunea pe care mi-o smulgea întotdeauna, uneori de vreo treizeci de ori pe noapte, să nu spun, să mă jur pe viaţa ei.

– Dacă sufli o vorbă cuiva şi eu mor, păcatul o să fie al tău. Aşa că încercam să i-o spun. Eram la restaurantul lui Signor Il Calzoni. Ea mă întrerupea, milogindu-se de mine să încetez. Eu îmi acoperisem urechile, închisesem ochii şi vorbeam ca un robot.

– Suleiman, te rog, nu mă face de ruşine! spuse ea, plesnindu-şi palma pe masă şi şuierând printre buzele rotunjite. Un copil de vârsta ta nu ar trebui să pomenească aşa ceva. Apoi, pe alt ton: *Habibi*, lumina ochilor mei, promite-mi că n-ai să spui nimănui. Mai ales lui Moosa. Ştiu că ţii la el, dar omul acela nu e în stare să ţină un secret. Promite-mi! Am dat din cap, cuprinzându-mi corpul cu braţele şi îndoindu-mă, simţind că doar aşa puteam ţine totul în mine.

Când ne vedea aşa, Signor Il Calzone evita să vină la masa noastră. Rămânea lângă casier, prefăcându-se că nu se uită la noi.

Uneori nu puteam să mănânc şi Mama credea că vreau să o pedepsesc.

– Ce vrei de la mine? şuiera ea mânioasă. Am renunţat la totul pentru tine şi nici aşa nu eşti mulţumit.

Dacă mă podidea plânsul, Signor Il Calzoni mă ducea să mai stoarcem portocale, ţinându-mă de mână şi vorbind cu accentul lui caraghios. Apoi, dacă restaurantul era gol, se aşeza lângă mine, privind spre mare şi spunând:

– A! Uite ce ţară frumoasă aveţi, Suleiman. Acum e şi ţara mea, nu? Sunt şi eu libian, nu? Şi vorbesc ca un libian, nu-i aşa?

– Nu, răspundeam eu ca să-l fac să râdă. Avea un râs minunat care îi zgâlţâia întreg corpul. Băncile erau tapisate cu arcuri şi mă zgâlţâiam şi eu de râsul lui, făcându-l să roşească dinaintea Mamei. Ar trebui să vă schimbaţi numele din Signor Il Calzoni în Signor al-Husseini, iar asta îl făcea să se zgâlţâie şi mai tare.

La întoarcerea spre casă, îmi părea rău de ce vorbisem şi de cât râsesem, regretând că rupsesem tăcerea, lăsându-mă păcălit ca o pisică scoasă de sub pat cu o sfoară. Şi îmi dădeam seama că dădusem greş când, târziu după-amiaza, se oprea la brutăria goală. Eu rămâneam de o parte, prefăcându-mă că desenez forme cu sandaua pe podeaua plină de făină, uitându-mă cum brutarul Majdi se apleacă sub tejghea, crezând că era dracul împieliţat. Îi întindea apoi o sticlă înfăşurată într-o pungă de plastic, pe care ea o ascundea degrabă în geantă. Ajunşi înapoi în maşină, nu îşi punea geanta lângă ea ca de obicei, ci o ascundea sub scaun. Ştiam că era doctoria ei, care îi făcea rău şi ei şi mie, dar cum eram nesigur de lumea asta şi de locul pe care îl ocupam eu în ea, nu spuneam nimic. Masacram colţurile tari ale franzelelor, dar ea nu se supăra.

*

Ne petreceam majoritatea timpului împreună – ea singură, eu neputând să o părăsesc. Eu mă frământam gândindu-mă cum s-ar putea dărâma lumea dacă aş slăbi-o din ochi chiar şi o clipă. Eram convins că dacă îmi concentram atenţia, puteam ţine dezastrul la distanţă şi ea ar fi putut redeveni întreagă, neatinsă, aşteptând singură, pierdută, izolată pe malul

celălalt. Dar, deşi impredictibilitatea şi poveştile ei apăsătoare mă chinuiau, veghea mea şi ceea ce atunci nu puteam explica decât ca fiind boala ei ne legau printr-o intimitate care a ocupat de atunci partea cea mai ascunsă a amintirii pe care o am despre dragoste. Dacă dragostea începe undeva, dacă este o forţă ascunsă emanată de cineva, asemenea luminii reflectate în oglindă, atunci ea reprezenta toate acestea. Era mânie, milă, chiar şi îmbrăţişarea caldă şi întunecată a urii, dar întotdeauna dragoste şi bucuria care însoţeşte începutul dragostei.

3

În vara aceea, Ustath Rashid l-a învăţat pe fiul său să conducă maşina. Cu o pernă sub el, l-a lăsat să conducă pe străzile liniştite ale Gergarish-ului. În săptămâna dinaintea excursiei noastre la Lepcis, Kareem a luat, fără să ceară voie, cheile maşinii tatălui său şi ne-am dus până la mare. S-a străduit să ajungă cât mai aproape de apă, dar, de îndată ce ne-am apropiat de ţărm, roţile i s-au afundat în nisip.

– De ce nu vrei să vii la Lepcis?

– Nu mă lasă Mama.

– Haide, nu mai găsi motive... ea i-a spus lui Baba că te lasă. De ce ţi-e frică?

– Nu mi-e frică.

Dar Kareem nu părea convins şi, temându-mă să nu mă creadă băieţelul mamei, i-am spus:

– E bolnavă, cred că o să moară curând.

– Dar toate femeile sunt bolnave, mi-a spus Kareem. Mama sângerează tot timpul.

– Zău?

– Da! Uneori când mă duc în baie, găsesc apa din toaletă roşie. E groaznic! ăsta e blestemul lor. Nu-ţi face griji, n-o să moară!

Marea era netedă şi calmă, ca uleiul. Am alergat până când apa ne-a înviorat. Ne-am luat la întrecere până la locul unde apa devenea turcoaz şi era adâncă şi rece. Îmi părea rău pentru Kareem, dar mă simţeam uşurat că cel puţin Mama mea nu sângera.

– Ai să vezi că o să-ţi placă la Lepcis. S-a scufundat şi m-a gâdilat la picioare.

Reîntorşi pe ţărm, am adunat pietre, lemne şi tot felul de gunoaie pe care le-am îndesat sub roţi. Motorul a început să geamă, maşina s-a clătinat într-o parte şi-ntr-alta şi-apoi s-a desprins din nisip.

*

Kareem mai fusese la Lepcis Magna cu tatăl lui de mai multe ori. Văzuse şi Ghadames şi Sabratha şi picturile rupestre de la Fezzan. Mersese cu barca până în Creta unde, spunea el, femeile înoată goale. Ca şi mine, el era copil singur la părinţi. Aceasta era un lucru foarte rar, căci părinţii cu un singur copil riscau să lase de înţeles fie că femeia nu mai era fertilă, fie că, Doamne fereşte!, atât mama, cât şi tatăl se împotriveau voinţei lui Dumnezeu. Mama era adesea întrebată de ce nu are mai mulţi copii. Ea se înroşea şi tata la fel, când era sâcâit de vreun prieten şi întrebat pe şoptite de ce nu-şi lua încă o nevastă. Şi poate că, în ciuda diferenţei de vârstă (Kareem avea doisprezece ani, iar eu nouă) tocmai asta ne apropiase. Ceea ce ne unea nu părea de fapt prietenie, ci, mai degrabă, o legătură de sânge şi virtute. Iar eu îmi doream tare mult să fiu ca el.

Când Kareem și părinții lui s-au mutat lângă noi, Mama s-a dus să le facă o vizită. M-a pus să mă încalț cu pantofii negri de piele, pe care îi purtam rar căci erau grei și mă băteau sub glezne, și mi-a călcat cămașa albă, insistând să mă închei la nasturi până sub bărbie. Dar mie nu mi-a păsat căci eram tare nerăbdător să-mi cunosc noul vecin, care, după spusele celorlalți copii de pe stradă, era ca mine, fără frați și surori. Dar când am ajuns acolo, mama lui, mătușa Salma, ne-a spus că băiatul plecase cu tatăl lui și, aplecându-și capul într-o parte, mi-a spus zâmbind:

– Îmi pare rău.

Strada noastră era alcătuită în majoritate din loturi de case, cu fundații săpate și abandonate. Singurele patru case terminate, identice ca formă, se aflau pe la mijlocul străzii: a noastră și a lui Kareem pe o parte și pe cealaltă parte a lui Adnan, Masoud și Ali.

M-am învârtit în jurul casei noului nostru vecin părându-mi-se ciudat să fiu într-o clădire identică cu a noastră pe dinafară, dar atât de diferită pe dinăuntru datorită mobilei și culorilor diferite, asemenea unor frați care s-ar fi înstrăinat unul de celălalt. Pereții noștri erau decorați cu tapet italian, cu flori europene înflorite, cu frunze de toamnă care cădeau etern, cu aceleași păsări cocoțate în vârful aceleiași ramuri, ciugulind aceleași crenguțe, cu fluturi necunoscuți pe spătarele fotoliilor, cu mese în păduri adânci și întunecate, iar ferestrele noastre erau acoperite cu pânzeturi olandeze și catifeluri franțuzești. Pereții lor erau zugrăviți în culori pastelate, cu partea de jos vopsită în maro închis, „ca să nu se vadă când se murdăresc", zicea mătușa Salma, arătându-i casa Mamei.

– Ce idee bună, s-a entuziasmat Mama peste măsură.

Ferestrele lor erau acoperite cu aceleași transperante din bumbac importate din Egipt, atât de folosite în Libia la vremea

aceea. Ei nu erau la fel de înstăriţi ca noi; Ustath Rashid era un simplu profesor universitar, pe când Baba era om de afaceri care călătorea peste tot prin lume, în căutare de lucruri frumoase, animale şi copaci pe care să-i aducă în ţara noastră. În noaptea aceea i-am mulţumit lui Dumnezeu pentru bunăstarea noastră şi L-am rugat să ne ţină aşa pe veci.

*

Cu câteva zile înainte de ridicarea lui Ustath Rashid, m-am dus şi eu cu el, cu studenţii lui şi cu Kareem în excursie la Lepcis. Am simţit că mi se rupe ceva în inimă uitându-mă la Mama care îmi făcea cu mâna. Baba nu era acasă.

La începutul călătoriei eram destul de stânjenit, dar curând întreg autobuzul a început să cânte şi să bată din palme. Studenţii lui Ustath Rashid erau nemaipomenit de fericiţi şi privindu-i ardeam de nerăbdare să merg şi eu la universitate. Câteva fete s-au ridicat să danseze. Cu privirile în pământ, îşi scuturau şoldurile şi îşi fluturau palmele în aer. Parcă am fi fost la o nuntă.

Eu şi cu Kareem ne-am aşezat în spatele autobuzului, iar Ustath Rashid în faţă, de unde se mai uita din când în când la noi, zâmbindu-ne. Când s-a terminat dansul şi bătutul din palme, studenţii au început să scandeze: *al-Doctor, al-Doctor, al-Doctor*... şi nu s-au oprit până când Ustath Rashid nu s-a ridicat în picioare şi s-a întors către ei.

– Sunt foarte onorat să văd că am nişte studenţi atât de cuminţi, bine crescuţi şi respectabili. Mă întreb însă unde i-aţi ţinut ascunşi până acum, voi şleahta asta de gălăgioşi.

Noi am început să râdem, să batem din palme şi să fluierăm din răsputeri.

– Oraşul Lepcis Magna a fost fondat de neamul tir...

– DIN LIBAN.

– Da, foarte bine, din Libanul de azi. Apoi a devenit fenician, şi după aceea, bineînţeles, roman, şi a devenit faimos datorită fiului său devotat, împăratul Sep...

– SEPTIMIUS SEVERUS.

– Da, africanul nostru întunecat, motiv de mândrie şi ruşine.

– BA DE MÂNDRIE, MÂNDRIE.

– Bine, dacă vreţi voi.

Autobuzul a luat-o pe un drum nepavat, care ducea spre mare.

– Bine aţi venit la Lepcis, ne-a urat Ustath Rashid.

Părea transfigurat cu totul. Cum a coborât din autobuz, privind cu un zâmbet ruinele oraşului împrăştiate pe ţărmul mării, cu coloanele sale răsucite, asemeni unor uriaşi adormiţi, a tras aer în piept şi a început să recite:

De ce atâta întristare după veselie?
De ce cădere după înălţare?
De ce pustiu pe locul unde falnica cetate se-nălţa?
Răspunsul cine-l poate da? Doar vântul
Care poartă ale preoţilor rugi
Şi risipeşte sufletele cândva adunate.

Studenţii lui au izbucnit în aplauze, iar el a zâmbit, îmbujorându-se şi plecându-şi capul.

– Plângerea lui Sidi Mahrrez pentru soarta Cartaginei s-ar fi potrivit la fel de bine şi pentru Lepcis, a spus el, luând-o înainte.

Noi abia puteam ţine pasul cu el.

Ne-a dus să vedem rămăşiţele unei frize în care se vedea şi o parte a numelui împăratului. Peste tot lipsea câte ceva.

Arcade fără pereţii şi acoperişurile clădirilor de altădată se înălţau, sub cerul gol, în piaţeta pustie, asemeni unor bătrâni care încercau să-şi amintească încotro se îndreptau. Pe piatra lor se răsuceau cârcei de viţă-de-vie şi ciorchini de struguri. Străzile pavate cu pietre albe – ducând fie către mare, fie către pustiul verde dimprejur – înaintau hotărâte, pierzându-se în nisip. Pardoselile pietruite erau străpunse de ferigi, ierburi şi salvie sălbatică. Palmierii se-ndoiau asemeni bătrânelor care bârfesc la marginea oraşului.

Ne-a arătat „Medalioanele Meduza", sculptate în marmură şi fixate în vârful arcurilor de calcar. Înfăţişau băieţi cu obraji sănătoşi şi rotunzi ca luna plină, cu plete bogate şi cârlionţate, frunţi boltite, buze întredeschise, ochi larg deschişi, scrutând depărtările.

– Li se mai zice şi monştri marini, ne-a spus Ustath Rashid, privesc mereu spre mare, aşteptând să se întâmple ce-i mai rău.

Kareem a rămas cu ochii la medalioanele Meduza mult timp după ce grupul s-a îndepărtat.

– La ce folosesc? a întrebat el.

– Să înfricoşeze duşmanii, i-am răspuns.

– Şi cum crezi tu că ar fi putut să o facă?

– Da' de unde să ştiu eu? i-am spus, îndepărtându-mă şi eu.

– Copiii nu sunt de folos în război, mi-a strigat, luându-se după mine.

L-am ajuns din urmă pe Ustath Rashid la băi, nişte cuburi rectangulare pardosite, săpate în pământ, sub acoperişuri arcuite. Pereţii şi tavanul erau acoperiţi cu fresce făcute din solzişori, întruchipând bărbaţi care străpungeau cu suliţe lei şi pantere, alţii navigând în bărci pe un fluviu plin de peşti cu

gurile căscate. Ustath Rashid s-a oprit dinaintea unei picturi reprezentând o femeie goală.

– Aceasta este o menadă, adeptă a cultului lui Dionisos, zeul care eliberează toate inhibițiile și inspiră creativitatea.

Ochii ei păreau ciudați, ca ai unei păsări, buzele îi erau pline și melancolice, iar sfârcurile îi erau rozalii și strălucitoare, pântecele i se întindea spre coapse, care se rotunjeau domol. Dansa, cu o mână deasupra capului și cu cealaltă în șold. Vocea lui Ustath Rashid se îndepărta, iar pașii celorlalți îl urmau. M-am apropiat de ea și mi-am plimbat degetul peste cercul întunecat din jurul buricului. Apoi am atins sfârcul roz. Privirea mi-a căzut pe buzele ei întunecate și m-am aplecat să o sărut, auzindu-mi răsuflarea izbindu-se de piatra rece. Și m-am tras iute înapoi, vinovat și speriat. Ceva mi s-a răsucit în pântece. Părea că mă privește. Am mai sărutat-o încă o dată, pe fugă, și-am pornit-o după ceilalți.

Am mâncat acolo și, pe când toți s-au așezat la umbră să se odihnească, Kareem și cu mine am pornit să colindăm primprejur. Am zărit doi dintre studenții lui Ustath Rashid îmbrățișându-se sub un castan. Mâna lui alunecase sub bluza ei, iar ea scotea un geamăt ciudat. Ceva mai târziu băiatul acela s-a luat la bătaie cu un alt student, dar nu eram siguri dacă era din cauza fetei. Când unul i-a tras un pumn celuilalt nu arăta deloc ca în filme; în loc să pocnească cu zgomot, a sunat mai degrabă ca un sărut pleoscăit. Ustath Rashid s-a băgat între ei și s-a ales cu ochelarii loviți. Toți au amuțit atunci. Iar el a început să-și caute ochelarii zâmbind ciudat, sub privirile tuturor. Kareem i-a văzut și i-a ridicat, dându-i tatălui său. Ustath Rashid i-a pus pe nas, fixându-i după urechi și a zâmbit din nou, de parcă el fusese cel care își pierduse cumpătul și se simțea stânjenit.

Și tocmai când ne pregăteam să plecăm, Kareem m-a dus să văd amfiteatrul. Am alergat pe rând pe scenă să ne auzim

vocile reverberate de treptele dispuse în formă de semilună. Nori grei se adunau pe cer, negri şi frământaţi. Marea devenea tot mai agitată, izbindu-se de ţărm, apoi a plouat.

În drum spre casă aproape toţi cei din autobuz au adormit. Mă uitam la Kareem cum moţăia cu capul sprijinit de taică-său.

*

Uneori mi-aş fi dorit ca Baba să fie ca Ustath Rashid. Ei erau buni prieteni, chiar dacă nu semănau. Baba era mai distant. Singurele momente când mă simţeam foarte aproape de el erau atunci când nu ştia că sunt în preajma lui, ca atunci când îl urmăream cum îşi întinde pe pat colecţia de cravate, fredonând o melodie necunoscută. Chiar şi felul lui de a înota părea distant: plutea pe spate, cu degetele în sus, cu ochii închişi, fără să-i pese unde-l duce apa. Acasă era mereu ocupat cu vreo carte sau cu nenumăratele ziare care apăreau în pragul casei noastre în fiecare dimineaţă. Câteodată mă cuibăream lângă el, dar puterea lui de concentrare era atât de mare, încât aproape că nu mă băga în seamă. Îi studiam chipul când citea. Până şi bomboanele de mentă englezeşti, pe care le aducea din călătoriile sale din străinătate şi pe care le ţinea într-o cutiuţă de argint, păreau misterioase: erau cam de dimensiunea unei aspirine mici, dar, de cum le puneai în gură, luai foc. Uneori zicea ceva în italieneşte către ziar, iar Mama râdea întotdeauna.

– Tata înjură ziarul!

Deşi călătorea mai mult decât Ustath Rashid, pe mine nu mă lua niciodată cu el. De mai multe ori l-am implorat, şi odată chiar m-am îmbolnăvit de necaz şi am plâns, izbindu-i şoldurile cu pumnii, şi, când Mama m-a ţinut, am plâns din nou, făcându-l „urât". Dar el a plecat ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. De

atunci nu i-am mai cerut niciodată să mă ia cu el și nici n-am mai plâns în fața lui când pleca.

Uneori îmi doream, în secret, ca tatăl meu să fi fost Moosa, prietenul lui cel mai bun. Moosa era mult mai tânăr, cam de seama mamei, și înalt cât un copac. El mă ridica adesea pe umeri să culeg fructele cele mai coapte din prunii și portocalii din grădina noastră.

*

Odată Baba a adus din călătoria sa un camion uriaș cu copaci care veniseră pe mare tocmai din Suedia. Era atât de ciudat să-i știi că dorm sub geamurile noastre. Erau întunecați și umezi și miroseau ca pielea de om. Mama și cu mine am deschis atlasul pe masa din bucătărie să vedem unde era Suedia și pe ce mări veniseră copacii tatei. Altădată camionul fusese plin de vaci negre și cafenii din Scoția. Baba, Mama, Moosa și cu mine le-am hrănit printre gratiile camionului, sub privirile lor sticloase. Mama le cânta o melodie pe care o fredona adesea, încetișor, ca o fetiță, în baie sau când întindea rufele pe frânghie, în grădină. Baba a dat ocol camionului de câteva ori ca să se asigure că au primit toate de mâncare. Vacile stăteau tăcute, mestecând morocănoase.

În ziua aceea n-am fost în stare să mă despart de ele, învârtindu-mă în jurul camionului, uitându-mă la ugerele lor roz și urcându-mă să le privesc în ochii lor atât de ciudați. După somnul de amiază, băieții au venit să le vadă. Masoud a început să își fâțâie fundul la ele și să mugească, făcându-l pe Ali, fratele lui, să râdă atât de tare că i se umflaseră venele de o parte și de alta a gâtului. Osama voia să le audă mugind și arunca cu pietre în ele; vacile s-au dat cu toatele într-o parte, făcând camionul să se miște ușor, ceea ce l-a înspăimântat și mai tare pe Ali care a

fugit până pe treptele casei lui, unde îşi privea încruntat degetele.

– Haide, vino înapoi, nu fii copil! i-a strigat Masoud. Dar Ali a fugit în casă de unde n-a mai ieşit toată ziua. Când l-am ameninţat pe Osama că îl spun lui Baba, a oftat şi a azvârlit piatra din mână.

Pe seară vacile au început să mugească.

– Poate că le e frică, am zis eu.

Dar Moosa a spus că le deranja căldura.

– De unde vin ele, soarele nu are putere şi nici nu luminează prea tare, a mai zis el.

– Cu asta vrei să ne arăţi că ai fost în Scoţia, nu-i aşa? i-a spus mama.

– Nu, dar am văzut într-un film. Mi se făcuse frig doar uitându-mă.

Nici Baba nu putea să ne spună cât de frig era în Scoţia, căci le cumpărase de la cineva din Malta, care era dincolo de mare.

A doua zi dimineaţa, după ce Baba plecase cu ele, Um Masoud a venit să se plângă. Era mama lui Masoud şi a lui Ali şi locuia peste drum de noi. Um Masoud era grasă, ca şi băieţii ei. Fesele ei erau cât nişte pepeni uriaşi. Eram convins că aş fi putut să aşez un pahar de apă pe una dintre ele, deşi n-am încercat niciodată.

– Şi-acum îmi răsună în urechi mugetul lor şi o să-l aud mult timp de-acum înainte. Ali nici n-a putut dormi, a strigat ea, ţinându-l pe Ali cu o mână şi fluturând-o pe cealaltă pe la urechi. Ali avea doar şase ani şi, pe lângă mama lui uriaşă, părea un pitic. Am scos limba la el. El s-a încruntat şi şi-a ferit privirile.

– S-a trezit ţipând de mai multe ori. Ca să nu mai zic nimic de mirosul pe care l-au lăsat pe stradă!

– Ba tocmai ai zis! a murmurat Mama.

– Ce-ai zis? a întrebat Um Masoud, încruntându-şi sprâncenele ca un V adânc.

– Nimic, i-a răspuns Mama.

Um Masoud a plecat trăgându-l pe Ali de mână, bombănind:

– Vaci? Auzi, vaci pe strada noastră!

– Data viitoare o să cumpărăm şerpi, a zis Mama în şoaptă. Şerpi muţi, fără miros.

– Ce-o să zică lumea? se căina mai departe Um Masoud. Că ţinem vaci în case? Asta nu-i normal, nu!

Îmi părea bine că n-a auzit ce spusese Mama despre şerpi. Ustath Jafer, soţul lui Um Masoud, făcea parte din Mokhabarat, era „antenă", „în stare să pună oameni la răcoare", după cum auzisem eu lumea vorbind de multe ori.

*

Pe Ustath Rashid l-au ridicat la două zile după excursia noastră la Lepcis şi cu o săptămână înainte să îl văd pe Baba traversând Piaţa Martirilor.

Mai văzusem şi până atunci, la televizor, oameni interogaţi. Îmi aduc aminte că odată îl văzusem pe patronul unei fabrici de îmbrăcăminte din Tripoli. Îl acuzau că era burghez şi trădător. Era îmbrăcat într-un costum italienesc gri deschis care lucea uşor în lumina reflectoarelor. Stătea rigid pe scaun de parcă l-ar fi durut ceva. Eu mă aflam dincolo de pragul uşii, unde nu mă vedea nimeni. Baba şi Moosa şedeau pe canapea, iar Mama pe un fotoliu lângă ei.

– I-au cruţat faţa intenţionat, a şoptit Moosa. Pariez că în rest e plin de vânătăi.

Apoi, un nor întunecat se ivi de nicăieri în poala bărbatului, o pată care se întindea văzând cu ochii. Eu am văzut primul şi am alergat la ecran, arătând cu degetul.

– Pleacă d-aici! a răcnit Baba. Eu am fugit lângă Mama.

– Fugi în camera ta! a strigat el din nou.

– N-are nimic, i-a spus Mama.

El a strigat din nou:

– Nu trebuie să vadă el aşa ceva!

– Dar e şi ţara lui, a zis ea, cu ochii la ecran.

Baba s-a năpustit afară din cameră. Noi ne-am uitat cum omul încerca să acopere pata udă cu mâinile, foindu-se pe scaun.

Să-l vezi arestat pe Ustath Rashid era altceva. Auzisem eu de mai multe ori că nimeni nu scapă de ei vreodată, dar să-i vezi cu ochii tăi, să vezi cum se întâmplă, cât de iute, cum n-ai ce spune, cum nu te poţi împotrivi, mi-a întors stomacul pe dos.

– Arăţi de parcă ai fi văzut un strigoi, mi-a spus Mama după aia. Când i-am spus ce văzusem, şi-a dus mâna la cap şi a şoptit:

– Biata Salma!

M-a dus la baie şi m-a spălat pe faţă.

– N-ar fi trebuit să te uiţi. Altă dată să fugi acasă. Apoi mi-a făcut supă şi ceai, de parcă aş fi fost răcit.

*

Cineva, un trădător, făcea manifeste care îl criticau pe Conducător şi Comitetul său Revoluţionar. Veneau noaptea şi le puneau pe pragul caselor, ca pe ziare. Trebuie că erau sute, chiar mii. Noi copiii făceam cu schimbul sperând că o să-i vedem. Ne închipuiam că erau îmbrăcaţi toţi în negru şi că purtau măşti. Se mişcau foarte repede. Ali susţinea că a văzut unul. Masoud l-a pocnit peste cap şi i-a spus:

– Dacă mai spui minciuni de-astea, te spun lu' Baba!

Tuturor le era frică de manifestele alea şi se asigurau că le rup în văzul vecinilor. Alţii, ca Mama, le luau în casă şi le ardeau în chiuveta din bucătărie, dând drumul la apă peste cenuşă. Odată am surprins-o spunându-i mătuşii Salma:

– Or să ne bage pe toţi în bucluc!

Când am întrebat-o ce vrusese să spună, a oftat şi mi-a răspuns:

– Nimic.

Altădată a stat ţeapănă pe trotuar ascultând-o pe Um Masoud tunând şi fulgerând despre „trădători", spunând că:

– Jafer este foarte supărat din cauza manifestelor alea.

Cu Um Masoud Mama vorbea altfel, părea mai înţelegătoare. Se încrunta şi era de acord cu tot ce spunea ea.

– Dumnezeu să-i ierte, că nu-şi dau seama ce minunată a fost Revoluţia pentru ţara noastră.

În dimineaţa de dinaintea arestării lui Ustath Rashid, noi, băieţii, eram atât de sâcâiţi încât am luat manifestele lăsate de trădători peste noapte şi le-am aruncat peste zidurile grădinilor, unde puteau fi socotite oficial că sunt în casele oamenilor. Dar am făcut asta pe străzile învecinate, unde nu cunoşteam pe nimeni. Am legat pietricele de colţurile de hârtie şi le-am azvârlit peste zidurile înalte, aşa cum văzusem că se aruncă grenadele în filmele de război. Asta ne-a amuzat o vreme, dar curând ne-am plictisit din nou, aşa că ne-am întors pe strada noastră, unde am început să ne pregătim de un meci de fotbal.

Cartierul Gergarish era recent construit şi, în afara drumurilor principale care îl lega de centrul oraşului, majoritatea străzilor nu aveau nume şi nici nu erau pavate. Noi îi ziceam străzii noastre Dudului, căci acolo fusese cândva o

livadă de duzi, dintre care mai rămăsese doar unul, lângă grădina lui Ustath Rashid şi a mătuşii Salma.

Soarele se ridicase în înaltul cerului. Se auzea pârâitul difuzoarelor moscheii din cartier. Minaretul înalt şi subţire ca un creion se ridica în zare peste casele joase de pe strada noastră. Apoi se auzi vocea lui Sheikh Mustafa.

Am încropit porţile din bolvani şi butelii goale de plastic, ne-am ciondănit în ce parte a terenului jucăm şi ne-am pornit jocul, în cele din urmă. După nici câteva minute, o maşină venea spre noi, stârnind praful, de parcă doar ea ar fi fost pe stradă. Când am văzut-o, albă şi strălucind în soare, am lăsat jocul şi am fugit pe trotuar, lăsând mingea să se rostogolească de capul ei.

Maşina s-a oprit în faţa casei lui Kareem. El a îngheţat, de parcă i-ar fi stat inima în loc. S-au dat jos patru bărbaţi, lăsând portierele deschise. Maşina a rămas în soare ca o uriaşă molie moartă. Trei bărbaţi au intrat în casă, în timp ce al patrulea, care era şoferul şi părea a fi mai marele lor, aştepta pe trotuar. Le-a zâmbit celor doi fraţi graşi, Masoud şi Ali. La vremea aceea nu mi-am dat seama că îi cunoştea. Niciunul dintre noi nu îl mai văzuse până atunci. Avea o faţă groaznică, ciupită de vărsat, de parcă ar fi fost o piatră *ponce*. Oamenii lui au ieşit afară, ducându-l cu ei pe Ustath Rashid. El nu se împotrivea. Mătuşa Salma venea în urma lui, de parcă ar fi fost legată de soţul ei cu un fir invizibil. Brusc, omul cu faţa ciupită de vărsat i-a tras o palmă zdravănă lui Ustath Rashid. A răsunat asemeni pârâitului unei pânze rupte, iar mătuşa Salma s-a oprit. Altul i-a tras un şut în fund. Cred că el se aşteptase la asta, că se arcuise în faţă chiar înainte de lovitură. A fost însă atât de puternică, încât l-a făcut să zvâcnească, dar n-a scos un sunet. Zâmbea cu zâmbetul ăla ciudat, jenat parcă, al lui. Nu se certa şi nici nu se ruga de ei, de parcă motivele, întrebările şi răspunsurile erau deja cunoscute. Cămaşa îi era sfâşiată, dar nu-i

curgea sânge, ceea ce m-a surprins. Iar mai târziu m-am gândit că dacă ar fi sângerat – oricât de puţin – lui Kareem i-ar fi fost mai uşor, căci toţi am fi respectat un om care sângera. Ustath Rashid şi-a îndreptat privirea spre noi şi când a dat cu ochii de Kareem, s-a schimbat la faţă. Arăta de parcă era gata să plângă sau să vomite. Apoi s-a îndoit de mijloc şi a început să tuşească. Oamenii păreau că nu ştiau ce să facă. Se uitau unul la altul, apoi la mătuşa Salma, care îşi ţinea o palmă peste gură, iar cu alta îşi apucase părul împletit într-o coadă groasă cât un odgon de ancoră. Apoi l-au înşfăcat pe Ustath Rashid şi l-au împins în maşină, trântind uşile şi pornind în viteză pe lângă noi, risipindu-ne porţile terenului de fotbal. Nici nu mai zăream capul lui Ustath Rashid între cei doi bărbaţi aşezaţi pe bancheta din spate, probabil că mai tuşea încă.

Kareem a făcut câţiva paşi după maşină, pentru o clipă am crezut că o să o ia la fugă după ea. Dar a rămas cu spatele la noi, s-a întors şi a pornit spre casă. Mătuşa Salma rămăsese pe loc, ţinându-şi coada în mână, cu ochii după maşina albă, de parcă ar fi aşteptat-o să vină, ca şi cum Ustath Rashid s-ar fi întors în fine după o lungă călătorie.

*

Nimeni nu ştia de ce îl arestaseră pe Ustath Rashid, dar a doua zi începură să se răspândească zvonuri că era trădător. Um Masoud a venit la noi şi, plesnind din buze, se uita împrejur zicând: „Asta e soarta tuturor trădătorilor!"

Baba o auzise de mai multe ori pe Um Masoud bârfind până atunci: ea pretindea că Bahloul, cerşetorul, era mai bogat decât noi toţi la un loc, că Majdi, brutarul, nu vindea doar „pâine" nevinovată – aşa se exprimase –, dar şi altceva pe deasupra, ceva ce se numea *Grappa*, care nu numai că era de *haram*, dar era şi ilegală în ţara noastră. Astfel de lucruri nu-l

deranjau pe Baba, ba chiar îl amuzau, dar Ustath Rashid era prietenul lui. Mergeau adesea amândoi pe malul mării, la apus. Şi deseori vorbeau pe şoptite în biroul tatei, unde venea uneori şi Nasser. Mama bătea la uşă de două ori şi o deschidea. Când intram încetişor, ducând tava, eram izbit de aerul dur, îmbâcsit de fum de tutun. Atunci mirosul amărui de cardamon şi gumă arabică al cafelei mi se părea chiar plăcut.

– Vezi să nu verşi cafeaua, îmi spunea Mama, înainte de a-mi deschide uşa, la întrunirile acelea secrete.

Învăţasem destul de repede că cel mai bine era să privesc drept înainte; să nu-mi pese dacă vărs sau cel puţin să nu las să se vadă că-mi pasă, ăsta părea a fi secretul. Dar la început mergeam cu capul în jos, uitându-mă la cele trei pete de cafea de pe tava de argint, comandând mâinilor să nu tremure, în timp ce cu coada ochiului vedeam, în stânga, genunchii celor doi bărbaţi aşezaţi comod în fotolii, iar în dreapta, suprafaţa cafenie a biroului lui Baba. Iar când puneam tava pe birou, Baba îmi spunea:

– Bravo, Suleiman!

Când îmi ridicam faţa spre el, îmi auzeam uneori ceafa pocnind. Când Mama bătea la uşă, ei se opreau din vorbă şi abia aşteptau să ies.

– Închide uşa, spunea Baba, dar mă chema de multe ori înapoi, întinzându-mi o scrumieră plină cu mucuri de ţigară şi chibrituri arse.

– Uite, goleşte asta!

Cu câteva săptămâni înainte de ridicarea lui Ustath Rashid, când am pus tava pe biroul tatei, am văzut că avea lacrimi în ochi. El citea ceva, iar Ustath Rashid şi Nasser îl ascultau în tăcere. L-am tras de mânecă, întrebându-l:

– Cine te-a supărat, Baba?

Ustath Rashid a ridicat mâna şi a spus:

– Mi-e teamă că eu, Suleiman.

Eu eram nedumerit. De ce l-ar fi supărat Ustath Rashid pe Baba? Nasser chicotea. Baba mi-a pus mâna pe cap şi mi-a spus cu o voce ascuţită:

– Nimeni nu m-a supărat, Slooma. Citeam ceva... E atât de frumoasă, va trebui să o publicăm, a mai spus el, dându-i hârtia lui Nasser. Nasser a împăturit-o şi a băgat-o în buzunarul cămăşii.

Nu-l mai văzusem pe Baba plângând până atunci şi nu înţelegeam de ce putea plânge citind ceva frumos.

Când Baba a auzit-o pe Um Masoud plesnind din buze şi zicând: „Asta e soarta tuturor trădătorilor!", n-a putut să tacă.

– E o minciună! i-a spus el mânios. O minciună răspândită de autorităţi ca să justifice dispariţia celor nevinovaţi.

Um Masoud începu să-şi studieze unghiile, comparându-le lungimea.

– Dar de fapt nici nu e nevoie să o facă, se găseşte oricând un binevoitor să mintă pentru ei. Fără niciun efort, aşa, din automatism... Mama îl trăgea de mânecă.

– Lasă-mă! a repezit-o el, privind-o pe Um Masoud cu ochii micşoraţi. Buruieni!

Şi când spuse cuvântul ăsta, răsuci mâna, de parcă ar fi înşurubat ceva, punând-o pe Um Masoud la locul ei.

– Buruienile, ca şi zvonurile, n-au nevoie de ajutoare! Baba se înroşise tot. Mi-a fost frică să-l văd aşa, căci, deşi vorbea de multe ori serios, rareori se supăra.

Um Masoud continua să-şi studieze unghiile, zâmbind cu înţeles acum, de parcă i s-ar fi adeverit o veche bănuială.

*

Ustath Rashid i-a spus odată lui Baba că nevestele lor erau ca două surori care s-au regăsit, în fine. De prima dată când se întâlniseră în bucătăria mătuşii Salma, printre cutiile nedespachetate, cele două femei păreau bucuroase că soarta le-a adus împreună. De atunci nu trecea nicio zi fără să se viziteze. Găseau tot felul de scuze ca să-şi intersecteze vieţile. De multe ori, mătuşa Salma venea dimineaţa la noi să împrumute zahăr sau făină sau sare, iar Mama o poftea întotdeauna înăuntru.

– Nu prea am timp, spunea ea, dar uita apoi şi rămânea până când Ustath Rashid sau Kareem veneau după ea, supăraţi că nu se apucase să gătească de prânz. Iar alteori, Mama se ducea la ei şi atunci noi eram cei rămaşi nemâncaţi. Mama nu uita de ea niciodată aşa cum se întâmpla când mergea la mătuşa Salma.

Beau ceai şi nu mai terminau de vorbit, din când în când se aplecau şi vorbeau pe şoptite, până când una dintre ele plesnea din palme şi izbucnea în râs. Aduceau muzică la modă şi o ascultau împreună, şi câteodată una dintre ele bătea ritmul, strigând *aywa, aywa*, în timp ce cealaltă dansa scuturându-şi şoldurile. Odată le-am văzut în dormitorul Mamei, dansând pe muzica lui Julio Iglesias, aşa cum dansează bărbaţii cu femeile în filmele străine, apoi mătuşa Salma s-a aplecat şi i-a sărutat mâna Mamei. Mama şi-a tras mâna repede când m-a văzut. Atunci mătuşa Salma a venit la mine, m-a luat de mână şi m-a luat la dans şi pe mine. Era atât de drăguţă, zâmbitoare, cu obrajii rumeni.

Când Baba era plecat şi Mama era bolnavă, nu răspundeam la sonerie, prefăcându-ne că nu eram acasă. Dar o

dată mi-a fost atât de frică, încât i-am deschis uşa. Mătuşa Salma a văzut-o pe Mama căzută pe podea în dormitor şi a mirosit-o. Chipul i s-a întunecat de parcă ar fi trecut o umbră neagră peste el. A luat un prosop ud şi a început să-i frece faţa Mamei. Ea s-a trezit, părând dezorientată.

– Ce cauţi tu aici? a întrebat-o.

Mătuşa Salma a ajutat-o să se suie în pat şi m-a trimis să aduc un pahar cu apă. Când m-am întors, Mama plângea.

– Roagă-te Profetului, fetiţo! şi, oftând adânc, Mama s-a rugat.

După arestarea lui Ustath Rashid Mama nu s-a mai dus la mătuşa Salma şi nici ea nu a mai venit pe la noi. Mama nu mă mai lăsa să mă întâlnescu cu Kareem.

– N-ai de ce să fii atât de apropiat de băiatul ăla!

Nu-i mai zisese „băiatul acela" până atunci.

– E vremea să te ţii mai deoparte!

Când am întrebat-o ce vrea să zică, mi-a răspuns:

– Nimic, dar încearcă să nu fii atât de apropiat de el, asta-i tot. Şi cum simţea că o urmăresc cu privirea, încercând să pricep, a adăugat: Nu-ţi face bine să stai atât de aproape de supărarea lui. Durerii îi place golul, tot ce vrea e să-şi audă ecoul. Ai grijă.

Cuvintele Mamei mă apăsau; mă simţeam vinovat ori de câte ori mă întâlneam cu Kareem şi eram doar noi doi. Mama avea dreptate: din ziua arestării lui Ustath Rashid, ochii lui erau cuprinşi de tristeţe, dar nu era tristeţea despărţirii, ci tristeţea trădării, tristeţea mută produsă de înşelăciune. Sau cel puţin aşa mi se pare mie acum. El a devenit mai tăcut – fusese mereu tăcut, dar nici aşa – şi nu se mai juca cu noi. Când noi jucam fotbal pe stradă, stătea sprijinit de vreo maşină, privindu-ne de parcă am fi fost la capătul pământului. În astfel de momente, aş fi vrut ca cei din Comitetul Revoluţionar să vină să-l ia şi pe tatăl

meu, ca să putem fi din nou egali, uniţi prin aceeaşi legătură de sânge care până atunci ne fusese prielnică.

Mai târziu, când am fost numai noi doi, i-am spus:

– Îmi pare rău, Kareem. Îmi pare rău că nu ne-am ridicat cu toţii să blocăm drumul, strada Dudului e doar a noastră.

El şi-a răsucit buza de jos şi a dat din umeri. Iar eu m-am simţit asemeni Mamei când mă supăram pe ea, după ce se îmbolnăvea. Voiam atât de mult să îl scot din tăcerea aceea. L-am luat la scăldat. Dar, în loc să se îndrepte spre apele limpezi şi adânci din zare, dincolo de porţiunea aceea albastră întunecată care ne înspăimânta mereu, căci sub ea erau buruieni negre şi alte lucruri mişcătoare, Kareem înota fără chef. Când eu treceam de apele întunecate, înaintând ca un vapor cu labele mele lungi de scafandru, sfâşiind apele azurii cu braţele, mă uitam înapoi şi-l vedeam plecând pe ţărm.

4

Când s-a întors a doua zi, tata părea preocupat. Ustath Rashid fusese ridicat de opt zile. Nu ne adusese cadouri, aşa cum făcea ori de câte ori venea dintr-o călătorie. Asta îmi întărea convingerea că minţea: ne spunea că pleca în străinătate, iar el ducea o altă viaţă, aici, în Tripoli, în Piaţa Martirilor.

Am aşteptat ce am aşteptat, apoi l-am întrebat:

– Ce mi-ai adus?

– Nimic, mi-a răspuns el, fără să se uite la mine.

Data trecută îmi adusese un ceas care mergea şi sub apă şi avea şi lumină. De obicei Mamei îi aducea o sticlă de parfum. Ea o deschidea, punea o picătură pe încheietura mâinii, o mirosea şi zâmbea.

Şi nici nu ne mai povestea nimic şi nici nu o lăuda pe Mama pentru mâncărurile ce le pregătise să-l întâmpine. Ea petrecuse întreaga dimineaţă în bucătărie, scobind dovlecei şi umplându-i cu carne tocată şi orez. Bucătăria se înviora de mirosul de pătrunjel, lămâie şi cardamon. Pusese la înmuiat seminţe de rodii în apă de trandafiri cu zahăr. Apoi, după ce îşi

făcea un duş, îşi usca părul şi îşi punea o rochie curată, ardea beţişoare de mosc şi tămâie şi le înfigea în ghivecele de flori de prin casă, aşteptându-l să vină. Arăta tare frumoasă, mereu era frumoasă când era el acasă.

Baba avea felul lui de a suna la uşă: o dată lung, apoi de trei ori scurt: ding-dong. Ding-dong-ding-dong-ding-dong. Ca un iepure care sare o dată, apoi încă de trei ori. Când îl auzea, Mama lua un trandafir din vaza mereu plină, şi-l punea în păr, deasupra urechii, înainte de a merge să deschidă uşa.

A venit pe la prânz, aşa cum spusese. Când ne-am aşezat la masă, n-a mai oftat mulţumit şi nici n-a spus: „Nicăieri nu-i ca acasă!" Şi tare aş fi dorit să o facă. Mama se îmbujora întotdeauna. Şi-a îndesat şervetul deasupra nodului de la cravată, ridicând bărbia spre tavan, cu buzele pungă, şi a început să-şi soarbă supa.

Mama a vorbit singură tot timpul şi n-a mâncat aproape nimic. A încercat să îi mai pună mâncare, dar el şi-a pus palmele peste farfurie şi a dat din cap.

– Se ştie ceva de Rashid?

– N-am aflat încă unde e.

– Faraj, mi-e teamă. Mi-e teamă pentru noi.

– O să fie bine. Ce face Salma?

Mama a oftat.

– Acum are nevoie de noi mai mult ca oricând, a spus el, punându-şi şervetul pe masă şi ieşind din cameră.

– Ai luat-o pe o cale fără ieşire! a strigat ea după el. Cum el nu i-a răspuns nimic, s-a uitat la mine.

I-am întins farfuria să-mi mai dea, deşi eram sătul.

Când a ieşit din baie, s-a dus în salon şi a strigat de acolo:

– Unde e ceaiul?

Baba bea întotdeauna ceai verde după masa, zicea că-l ajută la digestie. Era atât de amar că mă mânca în cerul gurii.

Acum, că îl vedeam așezat în salon, iar Mama se afla în bucătărie făcând ceaiul, am profitat de ocazie și m-am strecurat în dormitorul lor. L-am căutat în buzunare să găsesc ochelarii ăia de soare uriași. Mirosul lui – un amestec de pipă și apă de colonie – umplea camera de parcă ar fi fost acolo. Nu i-am găsit. M-am dus să mă așez lângă el, să-i sărut mâna și să-i spun cât de fericit sunt că a venit acasă, dar am găsit-o pe Mama în brațele lui, cu machiajul curgându-i pe față.

– Haide, știi că nu-mi plac lacrimile! îi spunea el.

Ea l-a privit și a încercat să zâmbească.

– Am nevoie de tine, i-a șoptit el și ea a încuviințat din cap, silită. Și-a șters fața și a ieșit din cameră.

– Maestre! a strigat el când a dat cu ochii de mine. Dragul meu băiat! m-a apucat de amândoi obrajii, trăgându-mă spre el și sărutându-mă pe nas. Mă dureau cumplit obrajii, ochii îmi înotau în lacrimi, dar zâmbeam larg, dezvelindu-mi dinții.

Mama s-a întors cu ceaiul pe tavă. Baba m-a înghiontit ușor cu genunchiul. Am turnat ceaiul. Aburul era înțepător, mirosind a mentă și salvie. Țineam ceainicul cât mai sus, să fac spumă.

– Bine, ajunge! mi-a spus el, dar eu ridicam ceainicul și mai sus.

– Ai grijă! mi-a spus el impacientat, dar îl simțeam cum zâmbește mândru. Și asta mă făcea să simt o gâdilătură în piept.

După ce a terminat ceaiul, s-a uitat la ceas, s-a ridicat și a spus:

– Să mă scoli la patru. Am o întâlnire importantă.

– Cu cine? a întrebat ea, luându-se după el. Dar abia te-ai întors!

I-am mai auzit vorbind până au adormit. Şi deşi nu se sculau niciodată până la ora stabilită, mă mişcam prin casă foarte încet. Ascultam radioul încet, cu urechea lipită de el sau stăteam la câţiva centimetri de televizor. Mă simţeam atât de uşurat acum, că Baba era acasă. Acum totul era ca înainte, gândeam eu. Acum pot pleca şi eu din casă fără să îmi fac griji.

*

Vara mai ales, când soarele se umfla de căldură, toată lumea se culca: copii, adulţi, până şi câinii găseau o bucăţică de umbră, să moţăie. Eu n-am putut niciodată să dorm după-masă. Mi se părea ciudat să mă îmbrac în pijama la trei după-amiază. De parcă aş fi fost bolnav. În loc să mă duc la culcare, o porneam prin grădinile caselor din jur, căutând lucruri care îmi plăceau sau care mi-ar fi putut fi de folos – cuţite sau piese vechi de radio şi le duceam la noi în grădină. Acolo râcâiam lipiciul care mustea mereu din arborele de cauciuc, adunam toate lemnişoarele pe care le găseam şi, cu toate astea în braţe, urcam scările abrupte care duceau pe acoperişul plat.

Ţiglele de pe acoperiş frigeau, puteai vedea căldura cum vălureşte deasupra lor. Îmi uitasem sandalele jos, aşa că ţopăiam, către atelierul meu, alergând spre umbra lăsată de bazinul de apă. Îmi frecam picioarele pe ţiglele răcoroase de la umbră. Mă uitam în sus la soare şi mă gândeam cât de puternic şi falnic este şi îmi era frică de el, de faptul că ar putea să nu se mai mişte, sau să vină prea aproape de noi şi să ne strivească, asemeni unui balon uriaş. Îmi aminteam povestea spusă de Sheikh Mustafa, profesorul nostru de Koran, despre Podul Raiului, podul care trecea peste iadul Etern ca să-i poarte pe credincioşi spre Paradis. Toţi va trebui să-l trecem într-o zi, dar unii dintre noi nu vor putea şi-or să cadă în flăcările de dedesubt,

care îi cheamă. Ce privelişte o să fie! Pârjolul, ţipetele – sigur că or să fie ţipete – flăcările cuprinzând marginile podului, încingând balustrada – Sheikh Mustafa nu pomenise nimic de balustradă, dar trebuia să fie!

– Pârjolul o să ne ajungă pe unii mai iute ca pe alţii! zicea Sheikh Mustafa, pentru că pârjolul, flăcările iadului vor fi ademenitoare asemeni unei voci.

Îmi închipui că asta trebuie să fie ca atunci când te auzi chemat pe nume şi nu te poţi abţine să nu întorci capul să vezi cine a strigat. Unii dintre noi vor tânji după iadul Etern – Doamne păzeşte! – aşa cum dorim să răspundem atunci când ne este strigat numele de cineva pe care nu-l cunoaştem sau de un profesor care a pus o întrebare la care ştim că nu putem răspunde, ridicăm mâna şi spunem: „Da!", şi dacă nu ne vede, ridicăm mâna şi mai sus şi strigăm: „Ştiu eu, Domnule!", deşi ştim că nu putem face nimic altceva decât să strâmbăm din buze şi să ridicăm din umeri. Căci focul stârneşte flăcări. Sheikh Mustafa m-a prevenit:

– Trebuie să încerci să nu iei în semă pârjolul, Suleiman. Când ai să te afli pe Podul Raiului, trebuie să îţi aţinteşti ochii spre Paradis şi spre frumuseţea lui şi să nu te uiţi în jos, orice ar fi.

Uitându-mă la căldura care vălurea pe ţiglele acoperişului, mă gândeam că ar trebui să mă antrenez pentru acel moment. Şi m-am hotărât să merg – nu să ţopăi, nici să alerg, ci să păşesc – în linie dreaptă, ca o săgeată, fără să-mi arcuiesc măcar tălpile, până la scară. Acea scară urma să fie Paradisul meu. Primul pas n-a fost atât de rău cât am crezut, dar după câţiva paşi tălpile picioarelor îmi luaseră foc şi m-am pomenit ţopăind şi alergând, întrebându-mă dacă alergatul şi ţopăitul or fi îngăduite pe Podul Raiului.

Îmi doream să fi fost ca Sheikh. El nu simţea, cu siguranţă, căldura, el e un sfânt. Conduce rugăciunea la moscheea noastră. Lui Baba îi place vocea lui şi, vinerea după-amiaza, târziu, după rugăciune, îl invita la noi să recite Surah, ca să ne binecuvânteze casa. Vocea lui înaltă şi plină umplea toate încăperile. E orb. Nu i-am putut vedea niciodată ochii ascunşi în spatele unor ochelari cu lentile groase şi negre, dar câteodată zăream câte un ochi, dintr-o parte, larg deschis, căutând lumina, asemeni unui şarpe trezit în ploaie. Îmi plăcea să stau lângă el, să-i urmăresc trupul cum se arcuieşte o clipă, fără respiraţie: chipul i se avânta înainte, cu mâna dreaptă la ureche, înainte ca vocea să ţâşnească, de acolo de unde sălăşluia, umplându-ne casa, ca o forţă nestăvilită. Uneori ochii mi se umezeau, dar îmi ştergeam iute lacrimile. Îmi venea uneori să-l întreb ce vedea, cum îşi închipuia că arătăm noi şi lumea noastră, dar nu ştiam cum să-i pun astfel de întrebări.

Mă ardeau tălpile. Am coborât scările în fugă în grădină şi am luat-o pe la umbra pomilor fructiferi, afundându-mi degetele în ţărâna rece, azvârlindu-mi picioarele în faţă la fiecare pas, aşa cum îl vedeam pe Baba că merge. Am luat o prună, dar era acră, aşa că am aruncat-o sub pom, de unde îi puteam vedea urmele dinţilor din bucata muşcată de mine. Nişte dude căzute lângă zidul ce despărţea casa noastră de cea a lui Ustath Rashid erau năpădite de furnici. Dudul acela era singurul rămas dintr-o întreagă livadă ce fusese cândva în locul străzii noastre. M-am uitat în sus la crăcile lui subţiri şi la fructele micuţe agăţate de ele, peste zid. Cât or să mai poată sta acolo, până or să cadă şi ele pradă furnicilor?

Am luat scara şi am început să mă urc încetişor. Fiecare fruct părea o coroană de balonaşe violete, amintindu-mi de strugurii sculptaţi pe bolţile de la Lepcis. Mă gândeam că dudele

sunt cele mai bune fructe plămădite de Dumnezeu și îmi închipuiam cum îngerii tineri și neastâmpărați s-au gândit să sădească duzi în pământul pe care Adam, binecuvântat fie sufletul lui, și Eva, binecuvântat fie sufletul ei, erau pedepsiți să trăiască. Firește că Domnul știa, căci el e Atotștiutorul, dar Îi plăcuse ideea și i-a lăsat pe îngeri să-și împlinească gândul. Am rupt o dudă și parcă mi s-a topit între degete. Am azvârlit-o în gură și s-a dizolvat, balonașele ei explodând ca artificiile. Am mai luat una și încă una.

Nu știu cât am stat sus pe scară, dar crăcile din jur începuseră să devină mai golașe când am simțit că amețesc. Mi-am atins creștetul capului și am simțit că era fierbinte, ca botul mașinii la amiază.

Dudele erau atât de coapte și căzuseră o mulțime de partea cealaltă a zidului. Îmi imaginam armate de furnici pornind să se înfrupte din ele. Mi-am ridicat privirile spre cer, mulțumind îngerilor și L-am rugat pe Domnul să le ierte trăznaia. Mâncasem prea multe dude și nu mi-era bine – fructele aveau un gust minunat în gură, dar deveneau păstoase ca sângele în stomac – și, de fiecare dată când voiam să mă opresc, gura mea nu se mai sătura. Așa că m-am hotărât să încalec zidul, cu picioarele atârnate de o parte și de alta, ca și cum aș fi călărit un cal și să mănânc toate dudele pe care le puteam culege. M-am răsucit, trăgând de ramuri. Și când n-am mai putut mânca, mi-am umplut buzunarele.

Când m-am dat jos, aproape că mi-am pierdut echilibrul. Am dat drumul la cișmeaua din grădină și mi-am vârât capul sub robinet. Apa rece mi-a făcut bine, dar când m-am ridicat, se învârtea lumea cu mine. Mi-am băgat din nou capul sub apă și am închis ochii, numai că am văzut culori și figuri ciudate. Închiși sau deschiși, ochii îmi erau acoperiți cu o perdea care

estompa totul. Urechile îmi ţiuiau şi lumea se învârtea cu mine. M-am ridicat în picioare şi am simţit pământul umed prin pantalonii scurţi. Probabil că lăsasem apa să curgă la robinet. Apoi am auzit-o pe Mama strigându-mă. Am scos dudele din buzunare şi mi le-am îndesat în gură, mestecând şi înghiţind pe nerăsuflate. Apoi l-am văzut pe Bahloul, cerşetorul, dincolo de zid, holbându-se la mine. De când o fi stând acolo, mă întrebam.

– Te-am văzut, te-am văzut! mi-a strigat, arătându-mă cu degetul. Deşi ştiam că e nebun, vorbele astea fără niciun sens îmi sporeau năuceala. Mă gândeam că îşi imagina că furam dude de la vecini şi că în felul acesta se declara martor. Dar le furasem oare? Nu eram sigur, dar chiar dacă le furasem eram convins că voi fi iertat. Dudele erau ale lui Kareem, ale lui Ustath Rashid şi ale mătuşii Salma. Dar asta nu conta, căci dacă Bahloul împrăştia zvonul, unii or să-l creadă, căci „nu e foc fără fum". Îmi zvâcnea capul. Încercam să arăt, să par şi să mă simt nevinovat, căci Sheikh Mustafa îmi spusese că cei nevinovaţi nu au de ce să se teamă. Mama m-a strigat din nou. M-am ţinut de zid să ştiu încotro merg, şi am auzit apa curgând în urma mea, m-am gândit să mă întorc să o opresc, dar am mers mai departe spre bucătărie. „Nu e fum fără foc", îmi tot revenea în minte.

Răcoarea din casă mi-a limpezit capul. Deşi nu vedeam decât mişcările acelei perdele ciudate de lumină şi praf, m-am aşezat acolo unde ştiam că era un scaun. În depărtare, Bahloul striga din răsputeri

– Te-am văzut! Te-am văzut! Oare Mama îl auzea şi ea?

– Te-am văzut! Şi mă întrebam dacă fugind aşa, slăbit şi ameţit cum eram, nu-mi confirmam vinovăţia, întărindu-i convingerea.

– De ce ești ud tot? Și ce e roșul ăsta pe mâinile și pe fața ta? Ce-ai pățit? Ce s-a întâmplat? Ce s-a întâmplat? Și de ce, pentru numele lui Dumnezeu, nu vorbești?

Stăteam aplecat peste masa din bucătărie, cu saliva prelingându-mi-se pe buza de jos. Voiam să spun ceva să o liniștesc, dar nu puteam. Aveam privirile pierdute în perdeaua pâlpâind de lumină. Nu-mi dădeam seama ce e cu mine, dar îmi era mai mare grija pentru ea. În condiții normale, aș fi luat-o de mână și aș fi dus-o în sus pe scări, în atelierul meu, să-i arăt ce am făcut. Ea m-ar fi sărutat și s-ar fi dus până la marginea acoperișului să se uite la mare, cu rochia ei lungă de mătase, decorată cu o coadă uriașă de păun, fluturând pe lângă ea. Soarele și-ar fi domolit văpaia la vremea aceea, reflectându-și nenumăratele culori în mare. Eu aș fi stat lângă ea, sprijinindu-mă de piciorul ei și de fiecare dată când m-aș fi uitat către ea, privirile ei ar fi fost ațintite la apele scânteietoare. Mi-ar fi povestit cum se schimbă marea care se preface în fiecare zi. În acele momente aș fi putut să o întreb orice, iar ea mi-ar fi răspuns, la oricâte întrebări mi-ar fi trecut prin minte.

– Ce-ai pățit? a strigat ea, izbind cu pumnul în masă și ridicându-se în picioare. O simțeam mișcându-se în jurul meu. Apoi începu să vorbească singură:

– Sigur, e vina mea! Dacă pățește ceva, toți or să zică că eu sunt de vină, că dormeam tocmai când fiul meu avea mai mare nevoie de mine. E doar un copil, Najwa, ce credeai tu?

E tare ciudat să-ți auzi Mama chemându-se pe nume, e ciudat să auzi pe oricine făcând asta, dar mai ales pe Mama, pentru că aproape nimeni nu îi spunea Najwa. Pentru mine era Mama, pentru familia noastră era Naoma, iar pentru restul lumii era Um Suleiman. Baba o striga Um Suleiman sau Naoma sau Mama, foarte rar Najwa. Și suna atât de dulce din gura lui.

Şi-n timp ce mă gândeam la asta, auzeam ca din depărtări vocea mamei strigându-l pe Baba. Nu ştiu dacă m-am ridicat şi am plecat din bucătărie, dar m-am pomenit la uşa dormitorului lor. De-abia o puteam zări, aplecată peste el, zgâlţâindu-l. Baba s-a trezit speriat şi ameţit. Mă întrebam dacă era deja ora patru când trebuia să meargă la întâlnirea aceea importantă. Se uitau amândoi la mine. Perdeaua de pe ochii mei devenea tot mai groasă. Am văzut privirea enervată a tatei că îl trezise degeaba, căci eu mă aflam destul de bine, pe picioarele mele. Apoi totul s-a întunecat brusc.

5

Când m-am trezit era noapte. Eram complet dezorientat. Auzeam voci şi nu-mi dădeam seama de unde veneau. Casa noastră avea două aripi despărţite de uşile batante ale holului. În faţă erau camerele bune: salonul unde primeam oaspeţi pe care nu-i cunoşteam prea bine şi unde repetam eu la pian, şi, dincolo de hol, sufrageria pe care nu o foloseam niciodată. În spate era camera de zi, unde ţineam televizorul, apoi venea bucătăria, şi mai încolo, dormitoarele şi băile.

Uşa mea era deschisă şi vedeam lumina aprinsă în camera de zi. Mama îşi drese vocea şi întrebă:

– Unde e?

– Nu ştiu. Se ascunde până vede ce se întâmplă cu Rashid.

Vorbea cu Moosa. Tare îmi mai plăcea când venea pe la noi.

– Nu ţi-a spus unde se duce?

– Nu. Tocmai am fost în Piaţa Martirilor, dar nu e acolo.

– I-am spus eu să nu se bage cu Rashid şi cu manifestele alea!

– Nu te teme, Rashid nu o să vorbească.

– Lasă, că nu-s copil. Ştiu eu de ce sunt ăia în stare!

– Tocmai am trecut pe lângă Universitate. Studenţii au ocupat întreg campusul. Au atârnat lozinci pe geamuri: *Nu suntem împotriva revoluţiei, ci împotriva exceselor ei. Autonomie pentru Uniunea Studenţilor!* Astea-s inspirate din manifestele noastre.

O şi vedeam pe Mama agitându-şi mâinile în dreptul urechilor, cum făcea ori de câte ori auzea ceva ce nu-i plăcea, iar Moosa spunea:

– Haide, Um Suleiman, nu fi aşa de cinică! Trăim vremuri grozave. Totul se poate schimba!

– Nori. Pur şi simplu nori, răspunse ea. Se adună şi-apoi se risipesc. Ce credeţi voi? O mână de studenţi care ocupă Universitatea crezi că pot da jos o dictatură? Pentru numele lui Dumnezeu, dacă era aşa uşor, aş fi făcut-o şi eu! Aţi văzut ce s-a întâmplat acum trei ani când studenţii ăia au îndrăznit să vorbească! I-au spânzurat! Şi-acum suntem siliţi să trăim acelaşi lucru. Visători nesăbuiţi! Şi e nesăbuit şi iresponsabil să-i încurajăm.

– Suntem obligaţi să dăm la iveală nedreptatea.

– Du-te şi dă-o la iveală în ţara ta. Aici e doar tăcere sau exil, mergi pe lângă zid ori te cari. Du-te şi fă pe eroul în altă parte.

– Până când? Cât o să trebuiască să mai ţinem capul plecat?

– Până când ne iartă Dumnezeu. Nimic nu e veşnic.

Am ieşit din dormitor şi l-am auzit pe Moosa oftând:

– Aşa e, Dumnezeu nu-i uită pe credincioşi.

Apoi a dat cu ochii de mine şi a început să bată din palme.

– O, campionule! Bine ai venit! Bine ai venit!

Mama s-a ridicat de pe canapea.

– Cum te simţi? Ţi-e mai bine?

– Da, am răspuns, ştiind că are nevoie repede de un răspuns bun. I-am spus că mă simt bine şi că am dormit foarte adânc şi-am visat frumos. Şi când a auzit de vise, m-a pus să stau jos şi să-i spun ce-am visat.

Mamei îi plăceau visele şi credea că ele conţin mesaje secrete prevestind viitorul sau dezvăluind adevărata natură a cuiva. Putea să-ţi descifreze ce însemnau visele pentru că fiecare amănunt dintr-un vis e un simbol. Aşa e. De pildă, marea înseamnă viaţă. Dacă e agitată, o să treci prin multe necazuri, dar dacă e calmă, atunci şi zilele tale vor fi liniştite şi frumoase. Peştele înseamnă lăcomie. O fată poate însemna noroc, dar şi viaţă. Băiatul însă aduce ghinion. Dar cel mai important lucru pe care trebuie să-l ştii despre vise e ceea ce simţi după ce te scoli. Dacă ai visat o fată frumoasă în alb care se îneca într-o mare agitată şi ai fost apoi împresurat de o ceată de băieţi care te loveau cu un peşte mort, dar te-ai sculat vesel, să nu-ţi faci griji şi să nu-ţi fie teamă, că este un vis bun.

Aşa că am născocit iute un vis în care umblam pe ţărmul unei mări liniştite. Mama a zâmbit şi a spus că asta e semn bun.

– Şi ce-ai mai visat?

Am început să mă gândesc, dar Moosa m-a salvat. S-a ridicat în picioare şi m-a ridicat pe umeri.

Moosa era atât de înalt încât trebuia să se aplece ca să intre într-o încăpere. De pe umerii lui vedeam ţurţurii candelabrului de cristal zăngănind pe lângă mine, iar el îşi înfigea degetele în pulpele mele.

– E bine, nu-l vezi ce bine e? El e campion, marele nostru campion, şi n-are nimic. Numai uită-te la el, ce muşchi are. E bine, e bine! Şi nouă ne place să ne dăm peste cap pentru marele nostru campion!

Îmi plăcuse întotdeauna să-mi facă Moosa masaj, dar acum aveam trupul încă amorţit de somn şi mă durea când îmi

frământa coapsele şi pulpele cu degetele lui mari. Am început să chicotesc.

– Nu mă mai invită nimeni la masă, iar dacă îmi invit eu prietenele nu vine niciuna.

– Nişte laşe!

– Nu, sunt doar înţelepte.

Mi-am trecut degetele printre mărgele de cristal ale candelabrului. Aveam palmele încă roşii de la dude, de parcă erau date cu henna, cum fac fetele de Eid.

– Când au venit pe la noi ultima dată neamurile mele sau chiar ale lui? Şi asta pentru ce?

– Nu poţi să-i faci mai curajoşi pe oameni.

– Nu. Doar tu şi bărbatul meu, cu Nasser şi cu Rashid şi cu studenţii ăia naivi pe care îi târâţi după voi sunteţi singurii curajoşi ce-au mai rămas în ţara asta, a oftat ea. Ajută-mă. Ajută-mă să-l conving să se desprindă de calea asta nenorocită.

– Nu cred că eu sunt cel mai în măsură.

– Dar pe tine te ascultă.

Moosa mi-a dat drumul la una dintre glezne şi s-a uitat la ceas. Era nouă şi zece.

– Cine sunt credincioşii? am întrebat eu.

– Ia lasă-l jos, a spus Mama, şi el s-a aplecat ca o macara. Ea mi-a pus mâna rece şi umedă pe frunte.

– Cum devii credincios? Pun rămăşag că pe credincioşi nu o să-i ardă picioarele pe Podul Raiului!

– Mai e cald încă, dar nu mai are febră. Mă duc să aduc ceva de mâncare, spuse ea şi ieşi din cameră.

– Mâncare, mâncare şi iar mâncare, când nu mai ştim ce să facem, mâncăm, a spus Moosa râzând. Râsul lui te făcea să râzi chiar dacă nu spunea nimic caraghios.

– Băiatul are nevoie să-şi recapete forţele, i-a răspuns Mama din bucătărie.

El m-a privit zâmbind. M-am așezat lângă el pe canapea, sprijinindu-mă în mâini. Mi-era ușor să stau așa pentru că mâinile mele erau „reci ca gheața", așa zicea Mama. Și picioarele îmi erau la fel de reci. De câte ori le atingeam pe ale ei, se zgribulea, începea să mi le frece sau se ducea să-mi aducă o pereche de șosete groase de iarnă.

– Ți-a plăcut la Lepcis?

– Da.

– Ce ți-a plăcut mai mult?

– Monștrii marini. Când ai să mă duci la circ? Mi-ai promis!

– Poate chiar mâine.

– Cum devii credincios?

– Te rogi să nu te găsească diavolul.

– Dar de ce ne caută diavolul?

– Asta e treaba lui.

– Cred că dudele vin din Rai.

Credeam că o să mă ducă în biroul lui Baba și o să caute vreo carte grăsană și-o să aflăm din ea tot ce era de știut despre dude.

Când Moosa citea era musai să-l ascult, nu concepea altfel. Se așeza pe marginea scaunului și mă punea în fața lui, mâinile i se mișcau odată cu cuvintele, uneori iute, alteori blând, iar, când ajungea la un pasaj care îi plăcea, lăsa cartea în poală, își împreuna mâinile și striga:

– Allah, laudă lui Allah, cât de dulci pot fi cuvintele astea.

Sau zicea despre autor:

– Ce lumină, ce minune, ce maiestate spectaculoasă, ce precizie – ce limbă desăvârșită, să n-am parte!

Apoi apuca din nou cartea și citea mai departe.

Dacă citea versuri, ţinea cartea cu o mână, împreunând degetul mare şi arătătorul celeilalte mâini şi punctând fiecare cuvânt – de – parcă – ar – fi – fost – o scară, şi când dădea de ceva ce-i plăcea, nu bătea din palme şi nici nu înălţa laude autorului sau familiei acestuia, ci trăgea adânc un fum din ţigară, recitind în gând versurile, bâţâindu-şi nervos picioarele, zicând apoi, cu ochii ţintă în carte:

– Auzi, Suleiman? Mişcarea? Mişcarea e întotdeauna în cuvinte.

Apoi repeta poezia şi îmi cerea să fiu atent la mişcare, căci poezia, repeta el, sunt cuvinte în mişcare. Iar eu încercam să înţeleg asta când citea din poetul lui preferat: compatriotul lui, Salah Abd al-Sabur:

Cerul răsfrânge pământul;
ferestrele bolnavilor, podul luminilor,
iar ochii jandarmilor, pâlpâitul minaretelor.

Şi nici nu mă mira că nu înţelegeam astfel de fragmente. Dar mă emoţionam când dădeam de ceva cunoscut într-o poezie, ceva ce mi se părea că trăisem şi eu:

Amiază, sufletul mi-l umpli
De temeri şi fiori, dezvăluindu-mi
Mai mult decât aş vrea să văd.

Sau:

Acum, în amurg, o privire furişă-ndărăt
A soarelui istovit peste dealuri
Şi-apoi, întuneric.

Și ce mă tulbura era fervoarea din vocea lui Moosa când citea versuri cum ar fi:

Veșmintele scumpe pe care le purtăm
Ne-au fost date cu împrumut de sultan
A cărui prietenie e mare și adâncă
Asemeni unei prăpăstii.

Lui Moosa îi plăcea nespus Salah Abd al-Sabur și, când poetul și-a găsit tragicul sfârșit în 1981, Moosa a purtat cravată neagră timp de patruzeci de zile.

Moosa m-a molipsit și pe mine cu dragostea de cuvinte. Mă necăjea totuși, atunci când îmi citea proză și sărea pasaje întregi, adăugând de la el. Îmi dădeam seama când începea să pună de la el, căci își lua ochii de pe pagină și se uita țintă la mine. Și dacă nu inventa, atunci de unde lua cuvintele acelea?

– Cel care a scris cartea asta mare și groasă, Moosa, n-a scris și vorbele astea, îi ziceam eu. El n-a vrut să le pună acolo, altminteri le-ar fi așezat chiar el. Nu ai voie să-l faci tu să zică altceva!

El zâmbea, își bâțâia piciorul și lovea cartea cu dosul palmei.

– Da' nu vezi că bate câmpii?

– Citește doar ce vezi acolo! mă rugam de el.

– Nu vezi că bâjbâie? Se căznește să spună ceva și eu știu ce vrea să spună, așa că lasă-mă să-ți spun mai de-a dreptul.

Apoi îmi comanda milităreste:

– Liniște! A-teen-ți-e! și începea să citească de îndată ce reușea să-și stăpânească zâmbetul de pe chip.

Iar acum așteptam să mă ducă în biroul tatei să-mi citească despre dude. Și când i-am spus că dudele sunt plămădite în Rai, nu mi-a plăcut ce-a răspuns.

– Sunt doar niște fructe mici, moi și fără sâmburi.

– Nu-i adevărat! Sunt darul îngerilor. Sunt roade dumnezeieşti nu pentru muritori, dar îngerii au încercat să-L păcălească pe Dumnezeu, de dragul nostru, deşi ştiau că El e Atotştiutor şi Atotvăzător. Au riscat foarte mult atunci, Moosa, doar să ne arate şi nouă o bucăţică de Rai aici, pe Pământ. Credeam că ştii şi tu atâta lucru.

El a început să-şi frece mâinile lui mari, şi-a ridicat sprâncenele şi a rămas cu ochii la mine. Tot aşa a făcut şi atunci când l-am întreabt cum se nasc copiii. Apoi mi-a spus:

– Ar fi o idee!

Mama a intrat în cameră cu o tavă mare, Moosa a sărit în picioare, i-a luat-o din mână şi-a pus-o pe podea. Ne-am aşezat toţi trei în jurul ei şi am mâncat. Pâinea era fierbinte şi când am rupt-o ieşea aburul în nori mititei. Ce bun era ceaiul care îmi luneca pe gâtlej, încălzindu-mi pieptul.

– Uite, Suleiman, începu Mama, trebuie să ai mai multă grijă cu soarele. În grădină, pe sub pomi, nu-i mare pericol. Dar sus, pe acoperiş, poate să te omoare, *habibi*.

Aveam gura plină, aşa că am dat doar din cap.

Moosa a rupt o bucată mare de pâine, a apucat-o cu trei degete şi a luat cu ea o bucată de ton, înmuind-o în *harissa* şi, fără să scape vreo firimitură, şi-a vârât-o în gură. A încuviinţat şi el din cap la spusele Mamei, sorbindu-şi zgomotos ceaiul.

– Soarele te poate omorî, băiete.

Capul i se mişca odată cu degetul înroşit de *harissa* ridicat spre cer, cu ochii aţintiţi spre mine ca doi magneţi care mă forţau să-i privesc. Apoi luă brusc farfurioara cu măsline şi mi-o întinse. Am luat una. Apoi a sunat soneria, ca o mică explozie, amuţind totul în jur.

Mama se uită la Moosa.

– Să dea Domnul să fie el! spuse ea, ridicându-se să deschidă.

– Ce ţi-am spus eu, Um Suleiman? strigă Moosa în urma ei. Dumnezeu îi are în grijă pe credincioşi!

6

Ascultam ce face Mama. Soneria suna îndelung, cu zvâcniri fără rost. Totuşi aveam o mică speranţă că ar fi fost Baba. Mi-l închipuiam stând sprijinit cu o mână în uşă, transpirat, sângerând spectaculos dintr-o sprânceană şi gâfâind, ca eroii din filme – aşteptând să se deschidă uşa şi să cadă în braţele nevestelor lor.

– Vin acum, a strigat mama fără suflare.

Am auzit uşa deschizându-se şi apoi vocea unui bărbat necunoscut. Eram sigur că nu e Baba, dar totuşi l-am întrebat pe Moosa:

– Ăsta e Baba?

– Şşşş, taci! m-a repezit el, încordându-şi auzul.

– Da, da, zicea Mama politicoasă. E locuinţa lui. Dar nu e acasă... v-am spus, nu e acasă.

Bărbatul vorbea de parcă ar fi citit cuvintele, rostindu-le de parcă ar fi fost un şir de tancuri la defilarea de Ziua Revoluţiei. Moosa privea concentrat în sus, aşa cum fac oamenii atunci când încearcă să asculte ceea ce se aude greu, ceva ce n-ar trebui să audă.

– Nu vă las să intraţi, ţipa Mama de afară.

Moosa a sărit în picioare.

– Să nu pleci de aici, mi-a şoptit el şi a ieşit din cameră. Un fior rece mi-a străbătut tot trupul.

După aia urmă o învălmăşeală de voci, de abia o mai auzeam pe Mama. Un bărbat striga:

– Dă-te la o parte din calea mea!

Câţi or mai fi fost? Sute, mii? Apoi am auzit vocea Mamei printre toate zgomotele şi strigătele, ca un peştişor speriat pierdut în larg:

– V-am văzut cum mă urmăreaţi ieri. Să vă fie ruşine să umblaţi aşa, după o femeie cu un copil. N-aveţi altceva mai bun de făcut?

Deci ăştia erau cei ce ne urmăriseră din Piaţa Martirilor ieri? Tot ăia care îl bătuseră pe Ustath Rashid şi care îl făcuseră să dispară? „S-a topit ca un grăunte de sare în apă", după cum a zis şi mătuşa Salma, întorcându-se de la poliţie şi de la Comitetul Revoluţionar. Îşi plesnea palmele şi zicea: „S-a topit ca un grăunte de sare în apă". Dar pe cine au venit să ridice de data asta, mă întrebam eu: pe Mama, pe Moosa sau pe mine? Cum am putea dovedi că nu suntem trădători şi că nici n-am fost vreodată? Cum poţi dovedi ceva ce nu s-a întâmplat? Îmi muşcam buzele să-mi stăpânesc dinţii să nu-mi mai clănţăne. Îmi aduceam aminte cuvintele pe care Baba mi le şoptea la ureche de câte ori pleca: „Ai grijă de Mama, tu rămâi bărbat în casă acum". Mi-am prins palmele la subţiori, încercând să-mi opresc tremuratul.

Moosa încerca să vorbească calm, străduindu-se să se ridice deasupra haosului. Niciodată n-am simţit mai multă recunoştinţă ca acum. Dar unul dintre străini strigă la el, cu o voce de babă, dar îţi dădeai totuşi sema că e tânăr.

– Da' tu cine eşti?

Moosa încerca să răspundă cu aceeaşi voce blândă.

– Ştii cine suntem noi? striga bărbatul. Ştii? Ia spune!

Tăcuseră cu toţii acum.

– Înainte de a vorbi trebuie să ştii cu cine stai de vorbă, strigă omul din nou.

– El nu locuieşte aici, spuse Mama.

– Ia notează-i numele, ordonă bărbatul unuia dintre oamenii lui.

L-am auzit pe Moosa spunând cum îl cheamă cu o voce plină de amărăciune, ceea ce-mi aducea aminte de momentul când a trebuit eu să recunosc în faţa clasei că nu mi-am făcut lecţiile.

– Unde stai? Da, da. Şi locuieşti singur acolo? Cum îi cheamă? Spune numele complete! Nu-i ăsta judecătorul egiptean? Tu eşti fiul lui? Eşti rudă cu oamenii ăştia? Atunci n-ai nicio treabă. Dă-te la o parte! i-a răcnit el cât îl ţineau forţele. Ţi-am zis să te dai la o parte!

Apoi urmă o învălmăşeală. Moosa spunea ceva. Mama încerca să intre în cameră. Am auzit uşa deschizându-se şi glasurile devenind tot mai puternice. Vocea Mamei venea tot mai aproape, ea se apropia de camera de zi unde eram eu.

– Vă rog! se milogea ea. V-am spus că nu e aici!

– Atunci de ce eşti aşa de speriată? a întrebat-o bărbatul cu voce de babă.

– O să-mi speriaţi băiatul!

Stăteam cu ochii aţintiţi la uşă, aşteptând ca omul să intre dintr-o clipă-ntr-alta. Şi iată-l, bărbatul din maşină, al cărui obraz măsliniu, ciupit de vărsat fusese atât de aproape încât puteam să-l ating. Stătea în prag, blocând singura cale de ieşire.

– El e, am auzit-o pe Mama spunând. El mă ţintui cu ochi bănuitori. Iar eu mă gândeam cum aş fi putut dovedi că eram fiul ei, dacă eram nevoit.

– Unde e taică-tău, băiete? m-a întrebat el.

– Nu ştie, i-a răspuns Mama.

– Taci din gură, a repezit-o el, uitându-se la mine. Era atât de puternic şi autoritar încât nu i te puteai împotrivi.

– Unde e taică-tău, te-am întrebat?

Am dat din cap, mi-am dus mâna la piept scuturând-o de parcă aş fi spus: „Nu ştiu despre ce vorbiţi?" Sau „Nu sunt eu, vă jur, nu sunt eu".

A trântit uşa şi a mers mai departe prin casă, cu Mama pe urmele lui. Câteva clipe mai târziu, s-a întors. La început nu mi-a venit să cred: ţinea într-o mână sticla cu leacurile Mamei. Mama a rămas dinaintea lui, gârbovită de disperare.

– Vă implor, ascundeţi-mi ruşinea! se ruga ea.

– Asta nu e numai interzisă de Dumnezeu şi de tradiţie, dar e şi ilegală!

Părea că savurează tăcerea ce se lăsase. Apoi, a izbit-o cu sticla în burtă şi i-a spus:

– Dar eu am alte treburi mult mai importante de făcut, a zis el, mergând mai departe.

– O să facem o percheziţie, l-am auzit spunând. Mama nu s-a mai împotrivit.

*

În timpul ăsta, Moosa se pare că se împrietenise cu ceilalţi oameni, căci stătea acum şi râdea cu ei. Apoi l-am auzit zicând:

– Um Suleiman, fă un ceai, te rog.

– Aţi percheziţionat casa? a întrebat omul de la Comitetul Revoluţionar care îl căuta pe Baba. N-avem timp să stăm toată noaptea!

– Nu, haideţi, nu se poate! spunea Moosa, de parcă ar fi fost vechi prieteni. Haideţi să beţi mai întâi un ceai şi-apoi faceţi percheziţia. Haideţi, poftiţi pe aici, domnilor!

Mi-l şi închipuiam cum îi conduce în salon, deschizând poate chiar un geam, să intre briza proaspătă a mării, dându-şi silinţa să-i facă să se simtă bine.

Eu rămăsesem ţintuit locului. Mi-am simţit hainele ude şi abia atunci mi-am dat seama ce făcusem. Simţeam pipi ba cald, ba rece şi lipicios pe piele. Simţeam şi mirosul greu şi putred al dudelor. Mi se întorcea stomacul pe dos. Mi-am strâns coapsele tot mai tare. Apoi am auzit-o pe Mama în bucătărie făcându-le ceaiul şi ceva de mâncare, căci „trebuie întotdeauna să fii darnic cu cine-ţi intră-n casă".

M-am dus până la uşile batante de pe hol să aud ce vorbea Moosa cu oamenii aceia.

– O ţigară? N-aţi vrea o ţigară? îi întreba Moosa. Haideţi, luaţi o ţigară, vă rog, haideţi! Nu se poate!

– Nu sunt ţigările mele, a răspuns o voce.

– Dar care ţigări vă plac? Rothmans?

– Da, a răspuns vocea, apoi a întrebat bănuitor: De unde ştiai?

– Din experienţă, a răspuns Moosa, râzând. Dar şi astea sunt la fel de bune. Ba sunt chiar mai bune. Haideţi, luaţi!

– Da' de ce? a întrebat bănuitor omul. Că sunt americane?

– Nu, şi Rothmans sunt tot americane, dar astea sunt mai tari.

– Toate fac la fel de rău, a intervenit altă voce. Eu m-am lăsat acum optsprezece ani şi, credeţi-mă, nu sunt decât o risipă de bani şi de sănătate.

– Chiar aşa, încuviinţă Moosa. D-aia astea sunt mai bune, că sunt mai tari şi mai scumpe, deci fac şi mai rău, zise el

râzând cu poftă de se zguduia casa, dar nimeni nu râse cu el. Tăcui apoi brusc, îşi drese vocea şi continuă. Bine aţi venit. Ne onoraţi!

M-am dus înapoi în camera de zi. După o vreme, Mama l-a strigat pe Moosa. Îmi dădeam seama după voce că încerca să se comporte normal. Dar mai puteam detecta în vocea ei un tremur, ca atunci, în filme, când eroina, încercând să-şi salveze viaţa, se străduieşte să rostească ultimele cuvinte, simple şi directe, singurei persoane care îi întinde mâna, acelei persoane care, dată fiind situaţia, devine cel mai apropiat suflet, moştenitorul ei, cel care urmează să-i poarte mai departe acele preţioase cuvinte de pe urmă, creând astfel o nesfârşită intimitate, o încredere fără margini, neumbrită de posibilitatea trădării – nu mai e timp şi pentru trădare –, iar ea întinde mâna căutând-o pe a lui, convinsă că el nu va reuşi să o readucă la viaţă, dar sigură că va rămâne veşnic credincios. Iar eu simţeam nevoia disperată de a merge în salon şi de a fi acela care îi întinde mâna.

L-am auzit pe Moosa scuzându-se. Cheile îi zornăiau în buzunare în timp ce el umbla prin casă, purtând după el mirosul celor de acolo, duhoarea de tutun, transpiraţie şi respiraţie împuţită, ca a celor care postesc.

– De ce faci asta? l-a repezit ea în şoaptă. Nu vreau ca şobolanii ăştia să stea în casa mea. Să le mai dau şi ceai...

– Ştii bine că ei îl pot băga la răcoare. Mai bine să încercăm să-i îmbunăm. Şi, pe deasupra, asta ar putea să-i distragă şi să nu mai percheziţioneze casa.

Cheile lui Moosa zornăiră şi mai abitir acum, când se întorcea cu tava în salon. Trebuie că era destul de grea, încărcată cu bunătăţi, asemeni tăvilor din care se servea Regele Shahryar, în timp ce-o asculta cu ochi somnoroşi pe Sheherezada, care tremura în taină, depănând firele tot mai multe şi mai încâlcite

ale poveştilor ei în aşa fel încât să dureze o mie şi una de nopţi. Cum a reuşit? Cum de-a putut Sheherezada să-şi ţină cumpătul?

Odată l-am surprins pe unchiul Khaled scriind o poezie în grădină. Stătea picior peste picior, într-un scaun de nuiele capitonat, uitându-se pierdut spre cer, ca şi cum s-ar fi căznit să rezolve o problemă de matematică. Scrisul cerea o mare concentrare. Cum ar fi putut el, „marele poet", cum îi zicea Baba, să scrie sub ameninţarea săbiei lui Shahryar? Ce-ar mai fi scris? Ar fi putut compune muzică, ar fi putut cânta? Dar Sheherezada a putut, noapte de noapte, fără să se mai uite spre cer sau să se mai bucure de tihna şi singurătatea grădinii sale, fără să audă scaunul de nuiele scârţâind sub greutatea ei. Acum sunt convins că ea a fost una dintre cele mai curajoase persoane din câte au fost vreodată. Una e să nu ai habar de moarte, iar alta să cânţi sub ameninţarea săbiei.

Moosa insista ca străinii să mănânce. Ori de câte ori vreunul dintre ei refuza, îi îndemna şi mai abitir, ridicând vocea şi, deşi era neînsurat, ameninţând că îşi va lăsa nevasta dacă n-or să mănânce. Asta s-a întâmplat de câteva ori, cu pauze de tăcere, printre zornăitul linguriţelor cu care se amesteca zahărul.

M-am dus să o caut pe Mama. Nu era în bucătărie, nici în dormitorul ei. Uşa de la baie era închisă, dar se vedea o geană de lumină sub ea.

– Mamă! am strigat eu şi până mi-a răspuns tăcerea mi s-a părut nesfârşită.

– Da, *habibi*.

Neştiind ce să-i spun, am întrebat-o:

– Ai nevoie de ceva?

A deschis uşa, nu plânsese. Şi-a pus mâna pe fruntea mea din nou. Mâna îi era rece.

– Mulţumescu-ţi Ţie, Doamne, că eşti bine. Nu mai ai febră de loc.

– Îmi pare rău, Mamă, am spus, neştiind exact de ce îmi ceream scuze. Dar chiar îmi părea rău şi simţeam un nod în gât spunând asta.

– Eşti bine acum şi doar asta contează, asta e tot ce contează acum.

Privirea mi s-a împăienjenit de lacrimi. Apoi i-am auzit pe oamenii aceia la uşa de la intrare.

– Dar noi suntem aici, zicea supărat bărbatul cu voce de babă.

– Uite ce e, interveni altul, noi am venit aici să-l căutăm pe Faraj, nu să percheziţionăm casa.

Altul a adăugat căscând:

– Haide, că e târziu!

– Trebuie să percheziţionăm casa acum, insista omul ciupit de vărsat.

– Haide, nu fi aşa de încăpăţânat! zise un altul mai îngăduitor.

Apoi l-am auzit pe Moosa închizând uşa şi trăgând zăvorul.

M-am uitat la Mama. Se ruga pe tăcute la Dumnezeu.

Moosa apăru prin uşile batante din hol şi se duse ţintă în camera de zi. Se aşează vorbind singur, recitând versete din Koran, cu propriile adăugiri.

– Acoperitorule, acoperă-ne greşalele, apăra casa aceasta şi izbăveşte-o de rele, ţine-i departe de ea pe toţi ce-i vor răul.

Apoi repeta iute:

– Acoperitorule, acoperă-ne greşalele, acoperă-ne greşalele!

Mama şi cu mine ne uitam la el. Se ridică, umblând prin casă, aranjând perdelele, deschizând câte o ferreastră. Adună tava cu mâncare în jurul căreia şedeam noi înainte de a ne întrerupe oamenii aceia şi o duse la bucătărie. Se întoarse,

așezându-se și aprinzându-și o țigară. Trase adânc din ea și dădu fumul afară cu un șuierat.

– Ce ți-au spus? îl întrebă Mama.

Stătea pe marginea scaunului, cu ochii ațintiți în podea. Arăta de parcă n-o să mai vorbească vreodată.

– Ce ți-au spus? îl întrebă ea din nou, ridicând vocea. Ce, ai surzit?

El își bâțâi piciorul și mai scoase fluierând încă un șuvoi de fum. Își duse degetul la buze, uitându-se iute spre mine.

– Suleiman, îmi spuse Mama. Ia du-te și mai exersează la pian!

7

Eu n-am dorit niciodată să învăţ să cânt la pian. Era una dintre acele activităţi ce mi se impuseseră, cum ar fi fost şcoala, şahul şi tăiatul unghiilor de la mâini şi picioare, repetat la nesfârşit fără niciun rost. Şi toate acestea, pe lângă dezavantajul de a fi fost băiat, trebuia să le fac cu o oarecare tragere de inimă. Dar acum, îndreptându-mă către pian, mă simţeam complet istovit. Voiam să mă duc să mă spăl şi să-mi schimb hainele, înainte de a se descoperi că făcusem pe mine. Dar uneori eşti împins pe o cale şi, deşi nu-i vezi rostul, eşti nevoit să mergi mai departe.

O lumină străbătea holul lung şi întunecat dinspre salon, iar fumul plutea în raza ei. Înaintam cu paşi mici, oprindu-mă să mă uit înapoi. Când am intrat în încăpere, am văzut nori plutind în mijloc, nori adevăraţi cu margini argintii, încolăcindu-se ca şerpii. Aşezat pe podea în camera de zi, încercînd să înţeleg ceea ce auzeam, îmi închipuisem că Moosa deschisese ferestrele, dar nici măcar nu trăsese perdelele. Încăperea era aidoma unei cutii pline de fum. Urmele oamenilor se mai vedeau încă pe pernele moi ale fotoliilor. Şapte erau, le-am numărat, şapte, plus Moosa.

Nu puteau să fi încăput într-o singură maşină. Pentru Ustath Rashid venise doar o maşină, dar pentru Baba trimiseseră două: patru într-una, trei în cealaltă, şi cu încă un loc pentru încă unul, rezervat pentru Baba. Pe măsuţă era câte o ceaşcă de ceai dinaintea fiecăruia, sau acolo unde era mai la îndemână, pe podea sau pe braţul vreunui fotoliu. Toate erau goale, în afară de una. M-am dus către ea şi m-am aşezat pe locul omului ăla. Locul era cald încă. Acolo stătuse omul ăla rău cu voce de babă, aşa îmi închipuiam. Doar el putea fi atât de prost să refuze ceaiul făcut de Mama. Mi-aduceam aminte chipul lui, cât de aproape fusesem de el la semafor, cum o împunsese pe Mama în pântece cu sticla ei de leacuri. Mi-am adus aminte cum îl lovise pe Ustath Rashid. Mă întrebam mirat cum o fi să pălmuieşti un om, să-i tragi un şut în fund. Am apucat ceaşca lui. Răcindu-se, laptele fierbinte făcuse o pieliţă subţire la suprafaţă, boţindu-se în centru, ca o floare. Am suflat-o cu grijă într-o parte şi am dat ceaşca peste cap dintr-o înghiţitură. Abia după ce am sorbit-o, mi-am dat sema că nu avea zahăr. Amărăciunea m-a străbătut ca un val.

În coşul de pâine nu erau decât firimituri sau miez moale de pâine care, după cum arăta culoarea şi forma, fusese folosit la ştersul mâinilor şi al gurii. Am văzut unii bărbaţi făcând aşa şi am încercat şi eu o dată, dar Baba mi-a spus că era vulgar şi lipsit de respect faţă de pâine, care e darul lui Dumnezeu. Pe măsuţă erau împrăştiaţi sâmburi de măsline, unii mai aveau încă resturi de măsline, murdărind în jur. În ceşti, mucuri de ţigară se sprijineau unele de altele ca greierii morţi.

Din locul unde şezuseră oamenii şi unde mă aflam eu acum se vedea fotografia lui Baba pe perete. Era de dimensiunea coperţii unei reviste şi era agăţată sus de tot. De fapt era atât de sus că puteai şi să n-o vezi. Baba era îmbrăcat în costum, iar sub el se afla o altă fotografie cu copaci în plin soare. Aproape că

aveai impresia că şade între copaci în lumina soarelui. Zâmbea, privind în sus către colţul din stânga al ramei. Obrajii lui păreau nefiresc de roşii, iar buzele prea violete. Fotograful pusese culorile să-l facă mai chipeş, mai puţin întunecat. Mult timp chiar am crezut că fotografia aia era adevărată: că Baba stătea de fapt între copacii scăldaţi în lumina soarelui, cu faţa palidă şi rumenă ca a unui englez. Şi când mi-am dat seama că era de fapt o iluzie, m-am simţit înşelat şi nu mi-a păsat că de fapt era agăţată prea sus şi nici nu putea fi băgată în seamă.

Mama insistase cel mai mult să învăţ să cânt la un instrument. Avusesem de ales: oud-ul, quanun-ul cu optzeci şi una de coarde sau pianul. Alesesem pianul, căci părea cel mai uşor. Învăţasem repede şi îmi plăcea să-i cânt Mamei. Uneori, când ajungeam la capătul vreunei bucăţi, Baba aplauda din altă cameră, strigând: „Bravo, bis!", dar alteori nu zicea nimic.

Am simţit brusc o zvâcnitură dureroasă în cap. Era cazul să încep să cânt, altfel Mama ar fi putut să se întrebe unde mă dusesem. Am ridicat capacul pianului, care părea mai greu ca de obicei. Îmi simţeam ochii fierbinţi în cap. Mi-am pus degetele reci peste ei. În momentul acela, Moosa a intrat în cameră. „Ce aer închis e aici", a zis el, deschizând geamurile. A trecut apoi în sufrageria de dincolo de hol şi a deschis geamurile şi acolo şi numai atunci a început aerul să se mişte. Fumul a dispărut, înlocuit de briza plăcută a mării. Am tras-o în piept şi parcă mi-a spălat măruntaiele. Bătăile din cap s-au dus ca prin minune.

– Haide, delectează-ne, maestre! mi-a spus Moosa, scoţând pernele de pe fotolii şi bătându-le câte două de parcă ar fi aplaudat cu ele. A stivuit ceştile de ceai, le-a pus pe tavă şi s-a dus cu ele în bucătărie. S-a întors cu aspiratorul şi a început să vâneze firimiturile de pâine de pe jos.

Am găsit-o pe Mama în bucătărie, spălând vasele.

– Um Suleiman, striga Moosa încercând să acopere zgomotul aspiratorului, lasă-le pe mâine.

– Nu-i nicio problemă, spuse Mama încetişor ca pentru sine. Termin imediat. Ştia că el nu o aude, şi-atunci de ce să vorbeşti dacă tot nu te aude nimeni? Simţeam că-mi ard obrajii de o mânie inexplicabilă. Ea şi-a ridicat capul şi a murmurat ceva pentru sine, cuvinte cu neputinţă de auzit, cuvinte irosite, aşa, ca mâncarea pe care o arunci uneori, sau ca dudele coapte căzute pe jos, ca miezul de pâine folosit să te ştergi pe mâini şi pe gură, ca cele câteva măsline bune, vătămate de sâmburii muşcaţi şi învăluiţi de limba altora, care le supseseră tot sucul. Mama plângea. Simţeam cum îmi creşte mânia în piept. Am lovit cu palma în masă. Ea a tresărit, ducându-şi mâna plină de clăbuc la piept.

– Ce s-a întâmplat? a întrebat ea, oprind apa, aşezându-se lângă mine şi punându-mi mâna pe genunchi.

– Ce-ai păţit, *habibi*? a întrebat ea în şoaptă. Mi-a luat mâna scuturând-o încetişor, de parcă ar fi vrut să mă trezească sau să-mi reamintească ceva. Apoi m-a întrebat din nou, tot în şoaptă:

– Ce-ai păţit, *habibi,* lumina ochilor mei?

Îmbătrânise. Cât îmi doream să fie totul cum a fost.

Am fi stat pe jos în camera de zi şi-am fi jucat cărţi, bând ceai. Moosa ar fi deschis ziarele şi ne-ar fi citit articolele care-i plăceau cel mai mult. Mama ar fi comentat şi l-ar fi descoperit ori de câte ori sărea ceva sau adăuga de la el, iar eu m-aş fi rostogolit pe podea de râs când se ciondăneau. Ar fi venit şi Baba, şi-ar fi scos cravata şi pantofii şi am fi stat de vorbă câteva minute, după care s-ar fi dus să-şi facă un duş şi apoi rugăciunea. S-ar fi întors în cameră îmbrăcat comod în *jallabia* albă, mirosind a colonie franţuzească. Moosa i-ar fi citit şi lui articolele din ziar, dar Baba s-ar fi supărat dacă ar mai fi sărit sau

adăugat. Lui Moosa îi plăcea cum îl asculta Baba, aşa că îi citea îndelung, cu voce tare.

Deşi Baba nu pomenea asta niciodată, Moosa mi-a povestit cât de buni prieteni erau, i se putea ghici după voce cât de mult îl iubea pe Baba, considerându-l ca pe un frate mai mare. Se vedea în ochii lui când erau împreună.

Când tatăl lui Moosa, judecătorul Yaseen, a încercat să-l forţeze pe fiul lui mai mare să îşi termine studiile de drept, Baba a intervenit, luându-i apărarea lui Moosa. El era un vestit judecător egiptean, invitat personal de Regele Idris să ajute la reformarea tribunalelor libiene, aşa că nu puteai să-l contrazici cu prea multă uşurinţă. Era înalt şi maiestuos, întotdeauna îmbrăcat formal în costum şi cravată, chiar şi vinerea. Părul pieptănat spre spate lăsa să se vadă un uşor luciu. Nu mai întâlnisem pe nimeni ca el până atunci. Multă vreme am fost convins că ştia tot ce era de ştiut pe lumea asta. Mă lăsam intimidat de sobrietatea lui, de aura persistentă de zel care-l urmărea neîncetat. Mai târziu, când am descoperit că sobrietatea şi zelul nu erau neapărat însemnele înţelepciunii, mi-a fost mai puţin frică de el, începând să îi descopăr îngâmfarea, iar la o vreme am ajuns să-l iert pentru asta şi numai atunci am putut să-l iubesc cu adevărat. Căci soarta a vrut ca judecătorul Yaseen să-mi fie tutore. Dacă aş fi bănuit asta când eram mic şi mă intimida atât, aş fi fugit chiar şi-n valurile mării numai ca să scap de el.

În prezenţa lui oamenii vorbeau mai puţin. El nu întreba aproape nimic niciodată. Ochii lui căprui, cam prea mici pentru capul său, erau adânciţi în orbite şi te ţintuiau atât de tare, că te mânca pielea. De câte ori ne întâlneam, spunea de-a dreptul:

– Eşti bine, sau: Ai să treci examenul, iar la plecare: Ai să fii atent.

Şi deşi îmi venea să-i spun:

– Nu, nu sunt bine, sau nu, n-am să iau examenul sau n-am să fiu atent, încuviinţam din cap fără să vreau. Parcă te hipnotiza.

După ce Revoluţia din Septembrie a lui Qaddafi l-a detronat pe Regele Yaseen, el nu s-a mai întors la Cairo, şi-a deschis un cabinet de avocatură la Tripoli, visând că fiul lui cel mare, Moosa, i se va alătura.

Moosa făcea tot ce i se cerea. Îşi însoţea tatăl la înmormântări şi în vizite de curtoazie, sau, când judecătorul nu se putea duce, Moosa îşi punea un costum cu cravată şi se ducea să prezinte condoleanţele sau salutările tatălui său. Dar când mai avea doar un an ca să-şi termine facultatea de drept – primii trei ani îi făcuse în cinci – Moosa s-a lăsat de carte. Judecătorul Yaseen nici n-a vrut să audă una ca asta.

Judecătorul era prietenul şi avocatul lui Baba. Se întâlniseră după ce Baba nu primise un transport de stejar pe care îl cumpărase „pe cuvânt". Dintre toţi cei cu care judecătorul juca domino, Baba era cel mai tânăr şi singurul care nu era jurist. Se adunau în fiecare joi după-amiaza, când soarele se mai domolea, să joace o partidă de domino şi să se bucure de priveliştea mării de pe terasa de la etajul al doilea al casei judecătorului. Judecătorul şi familia lui, cu Moosa, locuiau şi ei în Gergarish, dar el bineînţeles că nu-i spunea aşa, folosind celălalt nume, mai sofisticat, care te făcea să crezi că ar fi fost undeva în Italia, nu la Tripoli: Gorgi Populi. „Noi avem domiciliul în Gorgi Populi" obişnuia el să spună, spre stânjeneala lui Moosa.

Când se întâmpla să merg cu bicicleta cu băieţii, bucuros că scăpasem de şcoală, îi vedeam pe bătrâni şi pe Baba pe terasă, jucând domino. Baba mă întreba îngrijorat, aplecându-se peste balustradă:

– Ce e? S-a întâmplat ceva?

După ce-l linișteam, făcându-i un semn cu mâna, de parcă i-aș fi spus: „Nu știu ce vrei să spui" sau „Nu sunt eu, zău că nu!", mă striga să mă duc sus la ei să îi salut. Spaima cu care mă privea ori de câte ori ne întâlneam în afara casei mă face să mă întreb acum – când îmi amintesc de timpurile acelea îndepărtate – dacă el era chiar atât de neștiutor de „boala" soției lui.

Mă duceam mai întâi la el și îi sărutam mâna, așa cum mă învățase trebuia să-i sărut mâna doar dimineața și seara, dar îi făcea mare plăcere să i-o sărut și în fața prietenilor lui. Cu bătrânii judecători preferam să dau mâna, dar se găseau, întotdeauna, unul sau doi care mă trăgeau și mă sărutau pe amândoi obrajii. Fiind bătrâni, aveau buze moi și umede. Cu greu mă puteam abține să nu mă șterg scârbit pe față. Și mereu spuneau același lucru:

– *Mashaa Allah!* Acu' se face bărbat, tânărul Suleiman! Câți ani ai? În ce clasă ești?

Baba zâmbea mândru. Apoi mă întreba cu nerăbdare în glas:

– Și ce-ai mai făcut, tinere?

Îmi zicea așa doar în astfel de ocazii. Felul ăsta al lui de a-mi vorbi îi făcea pe unii dintre judecători să zâmbească, și eu cred că o făcea special ca să-i amuze.

– Haide, gata cu joaca acum, zicea el într-un târziu, deși nu mă jucasem de loc. Venisem acolo la cererea lui ca să-i salut prietenii.

– E timpul să te duci acasă, tinere! Și plecam de pe terasă, ștergându-mi obrajii. Odată, pe când dădeam fuga pe scări în jos, Baba m-a chemat înapoi. Venise afară, în pragul ușii.

– Ce e? l-am întrebat.

M-a sărutat pe creștet și mi-a dat zece dinari, tot cât găseam sub pernă de ziua mea de naștere.

Dintre toţi prietenii lui, Moosa îl alesese pe Baba să-l convingă pe judecător să-l lase să nu mai meargă la facultate. Se întâlniseră de câteva ori la noi acasă, închizând uşa de la biroul lui Baba, de parcă ar fi pus la cale cine ştie ce răzmeriţă, şi au stat de vorbă ore în şir.

Baba l-a convins pe judecător să-l lase să întrerupă un an, oferindu-se să îl angajeze el. Dar, după ce a trecut anul, Moosa era hotărât să nu se mai întoarcă să-şi termine licenţa în drept la Universitatea Garyounis, la douăsprezece ore de mers cu maşina de la Tripoli. Judecătorul Yaseen s-a înfuriat când a aflat de hotărârea fiului său, socotindu-l răspunzător pe Baba, iar Moosa a rămas liber.

Această întâmplare l-a făcut pe Moosa mai apropiat de familia noastră, îndreptăţindu-l pe judecător să-l învinuiască pe Baba pentru orice problemă avea Moosa.

– Mi-ai nenorocit băiatul, Bu Suleiman, i-o trântea el lui Baba cu voce tare, în faţa celorlalţi, când jucau domino. Şi nu-mi pune sare pe rană, bătându-mă în propria mea casă la jocul care îmi place atât de mult.

Şi odată l-am auzit pe Baba spunându-i Mamei:

– Doar n-o să-mi poarte pică pe vecie. Cel puţin în casa lui sunt sigur că se va purta cu măsură.

Relaţiile lor nu s-au îmbunătăţit mai ales după ce toate planurile lui Moosa de afaceri au eşuat. Începuse o fermă de pui, dar cum ziua le era prea cald, iar noaptea prea frig, au murit unul câte unul. A fost o adevărată nenorocire: o mie de pui morţi în mai puţin de o săptămână. Dar, deşi îşi pierduse toţi banii – împrumutaţi de la Baba – Moosa insistase să îi înmormânteze cum se cuvine.

– De ce să-i fi pedepsit şi în viaţă şi după moarte? A închiriat un tractor mare, galben cu literele „JCB" gravate pe laturi. A săpat o groapă uriaşă, unde i-a aşezat pe toţi cei o mie

de pui, apoi m-a luat în poala lui şi am trecut cu tractorul peste groapă de mai multe ori, bătătorind pământul. Era ca un fel de ritual pentru puii lui morţi. Îmi aduc aminte şi acum câteva pene care rămăseseră agăţate de metalul galben al tractorului.

Altă dată a cumpărat cauciucuri din Polonia. Zile întregi n-a făcut decât să vorbească despre cât de faimoase vor deveni cauciucurile poloneze:

– Băgaţi de seamă ce spun, aşa cum China e acum vestită pentru mătasea ei, Japonia pentru televizoare, Noua Zeelandă pentru oi, aşa şi Polonia va fi cunoscută pentru cauciucurile ei. O să vedeţi, va fi importul cel mai grozav adus în Libia după JCB-uri.

Ei, bine, a importat cauciucuri poloneze, dar, ca şi cu puii, nu a cumpărat câteva pentru început, să le probeze, ci un vapor întreg.

– Când piaţa o cere, Slooma, trebuie să fii pregătit să o satisfaci, îmi spunea, plimbându-mă prin depozitul unde le adăpostise. Era o senzaţie ciudată, dar minunată, în acelaşi timp, să fii înconjurat de coloane nesfârşite de anvelope negre de cauciuc, puse unele peste altele. Moosa zâmbea mândru, cu buzele umede.

Anvelopele s-au vândut foarte bine, dar cum a venit luna august, cauciucurile poloneze ale lui Moosa s-au topit. Era o mare dandana – şi clar, nu era nostim de loc – căci, simţindu-se înşelaţi, clienţii s-au năpustit asupra lui, cerându-i banii înapoi. Într-un caz anvelopele se topiseră cu totul, lăsând maşina lipită de asfalt. Stăpânul maşinii l-a ameninţat, furios din cale afară, „că-l va învăţa minte". Baba a fost nevoit de mai multe ori să-l scape de câte un client mânios, plătindu-le el banii şi cerându-şi scuze, incapabil însă să-şi stăpânească zâmbetul. Iar celui care voia să-l înveţe minte pe Moosa i-a plătit şi mai mulţi bani,

cerându-i şi mai multe scuze şi, după ce acela a plecat, a râs în hohote.

Moosa nu voia să vorbească despre afacerile lui. Singura explicaţie pe care am auzit-o a fost:

– Ei, nu e niciodată atât de cald în Polonia.

Mama şi Baba nu l-au cruţat de loc, tachinându-l mereu:

– Moosa, cum e vremea în Polonia? Sau: Auzi? Crezi că ne-ai putea face rost şi nouă de o pereche de cauciucuri d-alea faimoase pentru la iarnă? sau: Pentru numele lui Dumnezeu, Moosa, dacă te însori cu o poloneză, vezi să nu uiţi să o duci vara îndărăt la ea acasă!

Şi-aşa am fi putut sta şi acum pălăvrăgind, citind sau râzând. Dar acum Mama stătea dinaintea mea la masa din bucătărie, cu ochii ca ai unei păsări, întunecaţi şi îndureraţi. Moosa tot mai aspira prin salon. Iar Baba... nu-l mai văzusem de când mă întorsesem din grădină, când Mama a alergat speriată la el să-l scoale.

– Dar Baba unde e? am întrebat eu într-un sfârşit. De ce n-a venit acasă? Cât e ceasul?

Mama nu mi-a răspuns, părând că se gândeşte la întrebările mele: de ce le puneam şi ce gânduri se ascundeau în spatele lor. Apoi a izbucnit:

– De ce întrebi de taică-tău acum? Ce-i, eu nu-ţi sunt îndeajuns? De ce nu vorbeşti, să-mi spui *mie* ce se întâmplă.

Am auzit aspiratorul oprindu-se, mă gândeam că Moosa o fi auzit-o strigând şi venea acum să mă salveze.

– Vreau să ştiu unde e Baba şi de ce nu e acasă, am ţipat şi eu.

Moosa a intrat în bucătărie şi a dat să spună ceva, dar Mama i-a zis să-şi vadă de treabă. Eu am început să plâng.

– Uite ce e, ascultă! Am eu destule pe cap acum, să nu mă înnebunești și tu! Și... și... dar ce miroase așa? se repezi ea adulmecând în jurul meu. Pipi?!?

– Nu se poate! zise Moosa.

– Miroase a pipi, spuse ea făcând ochii mari.

Mi-am strâns coapsele cât am putut de mult și mi-am apăsat palmele murdare de dude în poala udă. Ea mi-a luat mâinile, eu am încercat să îi țin piept, dar era mai puternică decât mine. A luat un colț al *jallabiei* mele ude între degete, l-a frecat și-apoi și-a mirosit degetele.

– Ce se întâmplă cu tine? a strigat ea. S-a întors apoi către Moosa, plesnindu-și coapsa și arătând către mine: A făcut pe el.

Apoi m-a ridicat în picioare și a strigat iar:

– Nu mai ești copil mic, de ce nu te-ai dus la toaletă? Vorbește!

– Unde e Baba? am început eu să plâng.

– Ce făceai acolo în grădină? De ce ai inundat peste tot? De ce ți s-au făcut mâinile roșii? De ce ai făcut pe tine? răcnea ea, scuturându-mă la fiecare întrebare. Apoi s-a lăsat pe un scaun și a început să plângă. Ce oți fi vrând toți de la mine? Vreți să-mi pierd mințile?

Și-a luat capul în mâini și a rămas așa, fără să se miște sau să scoată vreun sunet.

– Îmi pare rău, Mamă, am spus eu în tăcerea de gheață. Promit că n-o să mai fac altă dată. Te rog, nu mai plânge.

Un geamăt gros și strangulat a răzbătut printre mâinile ei. Plânsul ei nu era normal. Te pomenești că era bolnavă din nou. M-am uitat la Moosa. Ea a început să vorbească, dar aproape că nu deslușeam cuvintele, zicea ceva de ghinionul ei, cum fusese blestemată din copilărie să n-aibă noroc, strigându-l pe Baba al ei din mormânt să vină s-o ia îndărăt și s-o ajute,

milogindu-se de el să vină îndărăt şi s-o ia, căci era prea mult, prea devreme. Plângea de se prăpădea. Apoi vorbea cu Baba, învinuindu-l pentru visele lui, visele lui nesăbuite, care ne pun pe toţi în pericol.

– Cine te crezi că eşti? zicea ea, de parcă el s-ar fi aflat acolo, în miniatură, dinaintea ei, pe masa din bucătărie. Ziceai... să-i înflăcărăm pe cei tineri, să le deschidem ochii spre alte căi, spre alte posibilităţi. Uite că le-ai deschis ochii! Eşti mulţumit acum? Acum s-au înflăcărat! S-au înflăcărat de nebunie, de ţicneală. Ce-ai făcut, nebunule? Ce-ai făcut?! se jelea ea, ţinându-se de cap.

– Laudă Profetului, Um Suleiman, să alunge duhurile rele! spunea Moosa din spatele meu.

Ăsta e un şiretlic bun. Ori de câte ori cineva e foarte supărat sau furios, cere-i să-l laude pe Profet şi va trebui să se oprească din plâns să înalţe rugă.

Ea tăcu o vreme, oftă adânc şi spuse:

– Pacea şi toate binecuvântările fie asupra lui.

Eu rămăsesem în faţa ei, în picioare, aşteptând să se întâmple ceva, să spună sau să facă altceva. Ea m-a privit şi a zâmbit, dar zâmbetul i s-a preschimbat iute în încruntare. Şi-a întins braţele şi şi-a avântat capul înainte, ca o feţiţă care vrea să se ascundă. M-a cuprins în braţe. Simţeam buzele ei umede pe gâtul meu şi respiraţia ei fierbinte şi sacadată.

– Îmi pare rău, *habibi*, bolborosea ea. Te-ai speriat. Iartă-mă!

Eu am bătut-o uşurel pe spate şi i-am şoptit ceea ce îi spuneam uneori când era bolnavă şi nu ştiam ce să-i mai spun, dar nu puteam să tac:

– Haide, că o să fie bine, ai să vezi!

Ea şi-a şters lacrimile, a respirat adânc şi a încuviinţat din cap.

– Ştii ce mult s-au străduit îngerii şi cum au riscat totul ca să ne dea nouă dudele? i-am spus ca să o fac să se simtă mai bine, să-i îmbujorez din nou obrajii. Şi asta doar pentru că ştiau cât de grea ne e viaţa aici pe Pământ. Aş fi vrut să fi fost acolo cu mine să le guşti şi tu. Ştii cum îmi spuneai tu că tot ce avem noi aici va fi şi mai frumos în Paradis? Poate or fi, dar nu dudele, ele sunt la fel de bune aici, căci ele sunt darul îngerilor, să ne facă mai răbdători. Cred că sunt singurul lucru din Paradis, aici pe Pământ. Îmi pare rău că nu ţi-am păstrat şi ţie. Poate mâine am să mai găsesc câteva, o să văd eu.

Ea îmi cuprinse obrajii cu palmele şi mă sărută pe frunte.

– Tu eşti prinţul meu, prinţul meu frumos, spuse ea zâmbind.

*

După ce mi-am făcut duşul şi m-am băgat în pat, Moosa a venit şi mi-a aprins lumina.

– Ce-ai zice să-ţi fac o frecţie înainte de culcare, măi prinţule? spuse el, sperând că o să mă facă să râd.

Nu i-am răspuns, eram supărat pe el că nu făcuse nimic, stătuse acolo, uitându-se la noi, iar acum îmi aprindea lumina tocmai când ochii mi se deprinseseră cu întunericul. Stăteam întins pe burtă şi nu m-am întors să mă uit la el. El s-a aşezat lângă mine şi a început să-şi înfigă degetele lui mari în umerii mei, trăgându-i asemeni unor furculiţe uriaşe în susul şi în josul spinării mele şi spre coaste. Îl auzeam gâfâind de efort, dar n-a scos o vorbă.

Nu-mi plăcea să fiu supărat pe Moosa, dar n-aveam ce face, nu ştiam cum să mă comport ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, să râd şi să mă joc cu el. N-a terminat, nu mi-a făcut, ca de obicei o frecţie dintr-alea de-ale lui, când îmi freca fiecare

mădular, fiecare deget şi încheietură mi le trăgea şi le răsucea. Mi-a sărutat iute ceafa, a stins lumina şi a ieşit.

I-am auzit vorbind o vreme, apoi uşa de la intrare s-a închis. Moosa a plecat. A ieşit în beznă. Îmi închipuiam că maşina lui trebuie să fi fost întunecată şi rece. Am auzit cum nu i-a pornit motorul decât la a treia sau la a patra încercare, apoi a ambalat şi-a plecat, dispărând în tăcerea nopţii.

8

În noaptea aceea l-am visat pe Baba plutind pe mare. Apa era agitată, cu valuri mari cât dealurile, ridicându-se şi coborând din adâncuri. El plutea pe spate. Arăta ca o mică barcă pescărească cât pe ce să fie înghiţită de valuri. Eram şi eu acolo, căznindu-mă să îmi ţin umerii deasupra apei, să nu-l scap din ochi, dar valurile se ridicau şi eu l-am scăpat din priviri. Eu am înotat mai departe. Ştiam că eram pe aproape. Apoi l-am zărit: înţepenit ca un lemn. Când am întins mâna să-l apuc s-a prefăcut în peşte zglobiu şi sfios. S-a azvârlit plescăind în apă şi-a dispărut. I-am văzut spinarea argintie sub apă. Am dat să mă întorc, dar n-am mai văzut ţărmul.

Când m-am trezit, eram în locul lui, în patul Mamei. Mi-am îngropat faţa în perna lui să-i adulmec mirosul cefei. Sub pernă am dibuit carneţelul lui de piele. Îl ţinea mereu acolo, dacă avea cumva un vis. Pe cotorul lui era fixat un creionaş de aur care folosea şi ca închizătoare. L-am scos şi-am deschis carneţelul. Scrisul lui Baba umplea paginile din margine în margine şi de sus până jos. Mai rămăsese o singură pagină goală la sfârşit. Abia îi mai rămăsese loc să scrie un singur vis acolo.

Îi urmăream scrisul îmbârligat şi albastru, întrerupt doar de câte un *alif* sau *laam,* drepte ca felinarele sau ca palmierii ce mărginesc faleza din Tripoli. Punctele lui arătau mai degrabă a linioare micuţe zburând în aceeaşi direcţie, ca nişte păsări sau confetti, plutind deasupra scrisului sau, alergând după un vis înainte de a i se şterge din minte. Îmi aduceam aminte cum arăta, stând în pat, cu spatele arcuit uşor deasupra carneţelului care nu era mai mare decât degetului lui arătător, scriindu-şi un vis din care tocmai se trezise. Când mă auzea intrând în cameră, ridica mâna liberă, asemeni unui arbitru la fotbal. Am ferecat carneţelul cu creionul de aur şi l-am băgat la loc sub pernă.

Lângă mine, pe locul Mamei, cearceafurile erau răvăşite, forma capului ei se vedea pe pernă. Nu văd de ce, mă gândeam eu, n-am putea dormi aşa în fiecare noapte, eu şi cu ea, în acelaşi pat. Când Baba era acasă nu dormea niciodată aici şi, cum patul meu nu era suficient de lat pentru amândoi, dormea singură pe canapeaua din camera de zi. Ar fi fost o soluţie, mă gândeam eu, ca Baba să se culce în patul meu şi, cum nici eu, nici mama nu sforăiam, puteam să ne culcăm amândoi în patul cel mare.

Oricum, asta era scuza Mamei că dormea pe canapea. Dar eu nu-l auzisem sforăind niciodată. „Sigur că nu l-ai auzit, căci sforăie doar când doarme profund, la miezul nopţii, când şi tu dormi dus." Nu-mi veneea să cred, mai ales că după spusele Mamei, sforăia atât de tare că vibrau saltelele. N-am mai întrebat nimic, căci am simţit o iritare în vocea ei, adresată atât mie, cât şi lui Baba, dar poate chiar ei însăşi.

În nopţile când Baba era acasă şi Mama se ducea pe canapeaua din camera de zi, târând pătura după ea, simţeam ceva, ca o apă întunecată care se ridica printre picioarele noastre, despărţindu-ne şi împingându-ne să plutim singuri prin nopţile noastre, ale fiecăruia, dimineţile fiind prea îndepărtate şi

abstracte ca să poţi avea încredere în ele. Şi n-o simţeam retrăgându-se până când nu ne adunam la micul dejun în bucătăria noastră scăldată de soare.

Cum stăteam în pat, vedeam lumina televizorului din camera de zi reflectându-se pe pereţii întunecaţi. Iar ea stătea în patul improvizat uitându-se la filme egiptene romanţioase, cu iubiri nefericite, unde, după fiecare vorbă, viorile încep să geamă. Cum acum locuiesc în ţara care le produce, le ştiu bine toate neajunsurile. Melodramele lor par a lua dragostea în derâdere. Aşa îmi explic tristeţea pe care o simţeam atunci, copil fiind, stând în pat până în zori, ascultând viorile vibrând, până când mama dădea volumul mai încet. Trebuie că şedea pe marginea patului, aşteptând cu nerăbdare izbucnirea viorilor, gata să savureze clipa aceea care îi întărea îndoielile despre dragoste şi pornirea de a trăi fără ea, acceptând – aşa cum o făcuse întotdeauna – o viaţă ce îi fusese impusă.

În unele nopţi se culca în dormitorul ei, dar dimineaţa îi găseam perna şi pătura în camera de zi, păstrând încă forma ei, cu scrumiera alături, plină de şerveţele mototolite de hârtie.

În unele dimineţi mohorâte, când soarele se încăpăţâna să nu-şi arate faţa, mă strecuram în patul ei improvizat, aşa îmbrăcat cu uniforma cum mă găseam, cu cravata care mă strângea de gât, şi când mă cuibăream în peştera învelişurilor ei, încălzindu-mi obrazul pe perna ei, mă întrebam cum ar putea fi raiul mai minunat de-atât.

Mama şi Baba dormeau împreună doar după-amiaza, pentru că draperia din dormitorul lor era făcută din catifea groasă şi nu pătrundea soarele prin ea şi bănuiam eu că Baba nu avea timp suficient să adoarmă atât de profund încât să sforăie.

Dar eram sigur că mai exista un motiv pentru care Mama nu dormea în camera ei când era Baba acasă. Nu ştiu de ce, dar ceva mă făcea să o învinuiesc pentru asta. Mă sufocam de

indignare ori de câte ori o întrebam despre sforăitul lui. Dar într-o noapte i-am văzut împreună şi totul s-a schimbat. Totul s-a schimbat în mine.

Nu ştiu ce m-a făcut să mă trezesc în noaptea aceea şi să mă duc în camera lor. Era aprinsă doar lampa tatei şi la lumina ei slabă l-am văzut deasupra ei, mişcându-se înainte şi-napoi pe o distanţă scurtă, asemeni bătrânelor care bocesc morţii. Rămăsesem în întuneric, în pragul camerei lor, de unde nu mă puteau vedea. Ea stătea nemişcată sub el, cu privirile în lături. Nu-i puteam vedea chipul. Ţinea o mână întinsă pe lângă ea, cu palma deschisă, ridicată spre cer. El scotea un geamăt ciudat, repetat ca de fierăstrău. Apoi încremeni brusc, cu spinarea rigidă, tremurând, apoi căzu într-o parte. Şi rămase aşa, respirând din greu, cu privirile aţintite în tavan. I-am văzut penisul lunecând într-o parte, lucind la lumina lămpii. Şi ea era goală, cu cămaşa de noapte ridicată până sus. Sânii ei tremurau ciudat când s-a repezit să-şi tragă cearceaful pe ea. Şi l-a tras până sub bărbie, întorcându-i spatele. Şi-a dres vocea şi i-a spus: „Stinge lumina, ţi-am spus să stingi lumina!" El a stins lumina şi i-am auzit trupul mişcându-se în întuneric. Mă întrebam dacă se apropia din nou de ea.

Se clătinase, oare, Marele Jilţ, mă întrebam. Îmi aminteam cuvintele lui Sheikh Mustafa: „Ori de câte ori un bărbat şi o femeie se împreunează în afara legământului căsătoriei, Jilţul lui Dumnezeu se clatină". Baba şi Mama nu erau aşa, ei erau căsătoriţi în numele Domnului şi al profetului său Sunna, dar ceva din cele văzute de mine m-a tulburat atât de mult încât nu-mi închipuiam că Jilţul lui Dumnezeu, Marele Său Jilţ nu s-a clătinat, aşa cum s-a întâmplat cu inima mea.

N-am mai putut dormi în noaptea aceea, măcinat de teamă, vinovăţie şi mânie, întrebându-mă dacă n-ar fi trebuit să fi făcut ceva să o opresc, dacă cumva, fără ştiinţa mea, Mama ar

fi avut nevoie de mine. Mi-era tot mai clar că Providenţa mă trezise, altminteri de ce m-aş fi trezit la ora aceea? Sigur fusese Providenţa. Iar eu mă făcusem de râs, că n-avusesem curajul – sau ceea ce îi face pe oameni să acţioneze iute, hotărât şi fără şovăială – să îmi dovedesc forţa, să mă arăt că sunt şi eu printre credincioşi. Fusesem chemat să pun capăt la ceva groaznic, ceva ce, sunt sigur, nici îngerii n-ar fi binecuvântat vreodată, ceva ce o împingea pe Mama să plece din patul ei în fiecare noapte şi să doarmă singură pe canapea, lăsându-se furată de somn în acordurile ridicole ale viorilor dintr-un film romanţios egiptean.

Stăteam întins în patul lor, gândindu-mă la toate astea, când am auzit soneria şi apoi vocea lui Moosa. După cum vorbea bănuiesc că adusese ceva greu, un sac de orez sau pâine caldă de la Majdi brutarul.

– Ce să fac cu asta? a întrebat Mama.

– E un camuflaj.

– Dar e prea mare.

– Ai adunat toate hârtiile şi cărţile de care ţi-am spus?

– Da, totul e gata.

– Eşti sigură? Bu Suleiman nu vrea să lăsăm nimic.

Au tăcut brusc când m-au auzit venind. Apoi Mama a şoptit:

– S-a sculat.

– Slooma! a ţipat Moosa ca la fotbal când apare jucătorul favorit pe teren, fluierând, imitând zgomotul făcut de mulţime, cu pumnul ridicat deasupra capului.

M-am dus la baie şi i-am auzit reluându-şi conversaţia pe şoptite. Au amuţit din nou când am revenit în bucătărie. El stătea aşezat la masă, iar ea era cu spatele la mine, spălând fructe.

– Cum ai dormit, campionule?

– Bine, i-am spus.

– Mama mi-a spus că ai visat urât.

– Nu-mi aduc aminte.

– Ei, trebuie să fie de la insolaţie. Căldura cred că ţi-a topit creierul, a zis el, râzând atât de tare că s-a molipsit şi ea. Şi-a acoperit gura cu dosul palmei, fără să scoată vreun sunet. Putea să şi plângă, de altfel. S-a întors să pună farfuria cu fructe pe masă, am privit-o în ochi. Nu plângea.

– Cum am ajuns în patul tău?

– Bună dimineaţa, *habibi*, a spus ea sărutându-mă. Ai visat urât. Nu-ţi mai aminteşti? Ai şi plâns.

Am dat din cap. Îmi aduceam aminte visul cu Baba în mare, spinarea lui argintie de peşte sub apă.

– Stăteai lângă mine tremurând şi bolborosind.

I-am luat mâna şi i-am sărutat-o, cum făceam în fiecare dimineaţă, dar a sunat telefonul şi ea s-a dus să răspundă.

Moosa a înşfăcat un ou, l-a spart ciocnindu-l de frunte, l-a cojit şi, storcând peste el o jumătate de lămâie, i-a tăvălit corpul alb strălucitor prin cele trei mormane de sare, piper şi cumin şi mi l-a întins mie. Apoi a început să citească ziarul cu voce tare, dar eu mă simţeam tot mai neliniştit, de parcă aş fi neglijat ceva mult mai importnat. Asta mă făcea să nu fiu atent, ceea ce-l enerva grozav pe Moosa. Şi-a întins fălcile, şi-a bâţâit piciorul, aprinzându-şi o ţigară şi a continuat să citească în gând.

În spatele lui, sprijinit de dulapul de bucătărie se afla un tablou aşezat cu spatele. Acesta trebuie să fi fost obiectul greu pe care îl adusese Moosa. Mama avea dreptate, era uriaş. Ea a venit în fugă înapoi în bucătărie.

– Ei au fost, sunt sigură că ei erau. Am auzit răsuflarea unui bărbat la celălalt capăt al firului. Am încercat să-l fac să vorbească. Dar a închis, a zis ea frecându-şi palmele. Haide să terminăm până nu vin ei!

Moosa își pironise ochii pe masa de bucătărie. Își mișca fălcile cu repeziciune, producând două umflături sub urechi.

– Unde e ciocanul?

– Nu cred că avem ciocan, a răspuns Mama, deschizând sertarele din bucătărie. Zău, nu cred că avem.

– N-are nimic, spuse el, scoțându-și un pantof. Dă-mi un cui.

– Nu cred că avem nici cuie.

– Trebuia să mă aștept! a trântit el, țopăind cu pantoful în mână până în salon. Eu m-am luat după el. A luat tabloul lui Baba, cel care era agățat prea sus pe perete, a încercat dacă cuiul e bine bătut, apoi l-a mai pocnit de câteva ori cu tocul pantofului.

– Acum o să țină, a zis el ca pentru sine și a ieșit din cameră.

Tabloul lui Baba a rămas pe podea, sprijinit de taburetul de la pian. Zâmbetul lui se schimbase, arăta de parcă se simțea stânjenit, iar copacii din spatele lui păreau și mai lipsiți de viață. Moosa a intrat, ducând în brațe tabloul uriaș. De o parte și de alta a lui vedeam umerii unui bărbat, împodobiți cu stele și vulturi. Moosa respira gâfâind. S-a opintit să ridice tabloul care i-a alunecat un pic, l-a mai ridicat încă o dată.

– Suleiman, m-a strigat el răgușit.

Eu mi-am sprijinit o ureche de zid.

– Mai sus un pic.

Dar el a lăsat tabloul jos, a tras aer în piept și l-a ridicat din nou.

– Nițel mai jos, i-am spus eu.

Ne-am dat câțiva pași înapoi și l-am văzut pe Colonel cu privirile pierdute în depărtări. Avea bereta trasă pe ochi, de parcă l-ar fi deranjat ceva pe cer, și tâmplele și urechile îi erau înconjurate de zulufi negri, două dâre adânci și misterioase îi

brăzdau obrajii ca nişte paranteze de o parte şi de alta a gurii. Pe plăcuţa de alamă de pe ramă scria: *Colonelul Muammar el-Qaddafi, Conducătorul Revoluţiei Populare Libiene.*

– Binefăcătorul, Tatăl Naţiunii, Conducătorul! a spus Moosa zâmbind, apoi şi-a ridicat pumnul în aer, scandând: El-Fateh, el-Fateh, el-Fateh!, asemeni miilor de oameni de pe stadioane. Eu n-am râs. A ascuns apoi fotografia tatei după pian şi şi-a pus pantoful la loc în picioare. Când ne-am întors în bucătărie, Mama nu era acolo. Moosa s-a aşezat pe scaunul lui şi şi-a aprins o ţigară, iar eu am rămas în picioare, uitându-mă la el.

– Um Suleiman, ce faci? a răcnit el, după o vreme. Nenorociţii! a continuat el, pe înfundate.

Când m-a văzut că mă uit la el, a zâmbit vag şi mi-a spus:

– De ce nu stai jos?

Nu ştiam de ce nu voiam să stau jos şi nici nu-mi plăcea că trebuia să-i dau socoteală.

– Vino-ncoa' şi dă-mi o mână de ajutor, a strigat Mama din dormitor.

– Hai, stai jos, mi-a spus el, stingându-şi ţigara.

Dar eu am rămas în picioare. El a ieşit din bucătărie. Începuse să se poarte de parcă devenise dintr-odată stăpânul casei, iar eu un simplu musafir. I-am privit ţigara ruptă fumegând în scrumieră până s-a stins.

Apoi au apărut amândoi cu maldăre de cărţi şi ziare în braţe. El i-a deschis poarta de la grădină şi ea a fugit afară. Înainte s-o ia după ea, i-a căzut o carte pe jos. Eu am dat să i-o ridic, dar am şovăit. I-am văzut o undă de dezamăgire în priviri. Mă întreb şi acum cu ce l-am dezamăgit: că nu am ridicat cartea, că mi-a lipsit instinctul de a acţiona iute şi fără şovăială? Sau că n-am stat jos când mi-a cerut? Sau o fi fost altceva, mai mult decât o singură faptă? Dezamăgirea era un şir de umbre, una

ducând către cealaltă. El a lăsat cartea pe jos și s-a dus după Mama. Eu am ridicat-o și m-am dus după el.

Afară aerul era plăcut și păsările cântau, de parcă și-ar fi dres vocea, pregătindu-se pentru ziua ce urma. Când am ajuns în capul scărilor, am văzut coada de păun de pe capotul mamei dispărând sus pe acoperiș, iar Moosa în spatele ei urca câte două trepte deodată. Eu am urcat cum am putut, lovindu-mă din când în când cu cartea pe coapse sau frecând-o de zid. Pe cotorul ei scria „Democrație" și mai jos „Acum".

Moosa s-a lăsat pe genunchi în dreptul bazinului de apă, unde îmi aveam eu atelierul. A apucat găleata mea cu unelte și mi-a golit-o dintr-o mișcare. A rupt câteva hârtii și le-a dat foc. A început să iasă un fum gros. El a suflat și fumul a încetat, dar, deși nu se vedeau flăcări, îți dădeai seama că arde după cum vălurea aerul deasupra lor. M-am gândit să le spun să nu mai folosească găleata mea, dar era prea târziu. Erau atât de grăbiți că nu mai vedeau nimic în jur.

Mama a frunzărit iute hârtiile și când s-a întețit focul a început să arunce una câte una în găleată, de parcă ar fi dat de mâncare la un câine. Vedeam cum scrisul lui Baba se răsucește, se înroșește, înnegrindu-se și prefăcându-se în cenușă. M-am apropiat să-i dau cartea lui Moosa, dar cu colțul ochiului am zărit-o pe Mama privindu-mă. M-am temut că o să mă gonească de-acolo să mă duc să exersez la pian, așa că am ascuns cartea la spate și am rămas pe loc. Moosa rupea mai departe cărțile. Mă miram ce iute se desfăceau în mâinile lui mari.

A apucat găleata fierbinte de metal cu batista lui albă și a dus-o în grădină. Mama l-a urmat spunându-i:

– Găsește tu un loc și eu aduc cazmaua.

Eu am rămas pe acoperiș, cu cartea la spate, uitându-mă la ei. El s-a oprit lângă arborele de cauciuc, în locul pe care îl inundasem eu. Mama a venit în fugă, cu capotul cu păuni

fluturând în urma ei, şi i-a dat o cazma. El a început să sape şi apoi a îngropat cenuşa. După ce-au terminat, s-au întors în bucătărie.

Rămas acolo pe acoperiş, mi-am amintit cum odată, abia trezită din somnul de după amiază, o adusesem pe Mama aici sus. Era încă moleşită de somn şi umbla încet în capotul larg şi lung. Iar eu o trăgeam nerăbdător pe scări în sus să-i arăt ce făcusem: un cal din lemn, cu urechi de gumă de mestecat, cu coada din firele cordonului electric de la radio. Îl făcusem pentru că îmi spusese cu o zi în urmă: „Tu eşti prinţul meu. Te vei face bărbat în toată firea într-o zi şi-ai să vii să mă iei pe calul tău alb". Ea m-a sărutat, s-a dus până la marginea acoperişului şi a privit marea. Soarele se stingea, topindu-se în mare. Eu am rămas sprijinit de trupul ei. Cu ochii pierduţi şi micşoraţi de lumină, a spus:

– Iar s-a schimbat culoarea mării. Mereu se schimbă. Apoi a tăcut. Şi în adâncul sufletului meu, într-un loc neştiut până atunci, am simţit şi eu că mă topesc, asemeni soarelui, că mă revărs cu totul în sufletul ei.

Am îndesat cartea în pantaloni, acoperind-o cu tricoul şi m-am strecurat în bucătărie. Mama stătea dinaintea chiuvetei. Am dat fuga în camera mea. Nici nu închisesem bine uşa, când l-am auzit pe Moosa ieşind din baie, urmat de sunetul bazinului care se umple cu apă. Abia scăpasem să nu dea peste mine! M-a năpădit o senzaţie plăcută de vinovăţie şi emoţie, ca atunci când şterpelisem o ţigară şi o aprinsesem sub pat. N-aveam decât vreo şase-şapte ani. Mama m-a prins şi mi-a ars vreo câteva palme. Am ascuns cartea sub pernă şi m-am dus înapoi în bucătărie, să nu le trezesc vreo bănuială că lipseam prea mult.

M-am aşezat la masă, în faţa lui Moosa. El mi-a zâmbit când mi-a prins privirea. A luat un măr, l-a tăiat în bucăţi şi mi-a

dat şi mie una. Eu am luat-o, simţindu-i răcoarea umedă pe pielea mea asudată.

– De ce vrea să ne percheziţioneze casa Comitetul Revoluţionar? am întrebat.

Moosa s-a uitat întrebător la Mama.

– Nu poţi să-ţi ţii gura niciun pic! l-a admonestat ea.

El şi-a ridicat mâinile de parcă s-ar fi ferit de ceva picat de sus:

– Eu n-am spus nimic, ne-a văzut arzând cărţile!

– Şi cine l-a lăsat să ne vadă? De ce, Moosa, de ce? Nu poţi ţine nimic secret?!

Văzând cât de tare s-a supărat Mama, m-am înfuriat şi eu pe Moosa. El nu mai încerca să se apere, rămăsese nemişcat la masă, cu braţele încrucişate. Eu am pus pe farfurie bucata de măr care începuse să se închidă la culoare.

– Copiii nu trebuie să ştie lucruri de-astea. Îmi pare rău că ţi-am spus, îmi pare rău că ţi-am spus ceva vreodată.

– De ce i-ai ars cărţile lui Baba? El le iubeşte atât de mult!

Niciunul nu s-a uitat la mine.

– Nu cred că va fi mulţumit că i-aţi ars cărţile.

– Poftim! Şi ce-ai să-i spui acum? Haide, spune-i! s-a răţoit Mama la el. Moosa privea ţintă în jos la masă. Haide spune-i despre taică-său, marele tău erou!

Ajunsă în dreptul lui, îl îmboldi de câteva ori:

– Haide, spune-i, spune-i!

O clipă a părut că ezită, apoi i-a spus:

– Spune-i cum l-ai încurajat, cum îl sorbeai din ochi, aşteptând să te înveţe, cum l-ai făcut să se umfle în pene cu admiraţia ta.

Piciorul lui Moosa a început să se bâţâie:

– Hai, gata!

– Acum spui tu gata, după ce i-ai dat apă la moară.

– Dar nu i-am vrut niciodată răul.

– Ce-ţi pasă ţie, tu eşti egiptean. Singurul lucru pe care ar putea să ţi-l facă ţie ar fi să te deporteze.

– Mi-aş da viaţa pentru el.

– Poţi să mori şi de zece ori, tot n-ar servi la nimic.

Buzele lui Moosa erau roşii, iar obrajii i se înroşiseră şi ei. Parcă l-ar fi pălmuit cineva. Mă întrebam dacă tot aşa arătase când omul acela din Comitetul Revoluţionar, cel cu voce de babă, strigase la el, întrebându-l unde stă şi cine mai locuieşte cu el, aşa cum întrebi un copil mic pierdut pe stradă.

– De asta nu mă poţi acuza.

– Eşti mai rău decât copiii care se joacă cu focul. De câte ori nu i-am spus: „Ţine-te de-o parte, hrăneşte-ţi familia, lasă-i în pace, fă-te că nu vezi, e vremea lor acum, nu a noastră, străduieşte-te să ne scoţi de aici, fă-mă să văd norii deasupra ţării mele, Faraj, aş vrea să mă uit în jos să văd doar o hartă îndepărtată, doar linii, doar o idee. De dragul băiatului tău. Peste cinci ani face paisprezece ani, ş-or să-l ia în armată, ş-or să-l ducă în Chad". De câte ori nu i-am spus! „În cinci ani!" mă imita el. „În cinci ani totul o să fie altfel." Şi-acum uite unde ne-a dus nesăbuinţa lui.

– Bu Suleiman este un om de onoare care vrea o ţară mai bună pentru tine şi pentru Suleiman.

– Dar cine se crede el să vrea asta? a strigat Mama. Vocea ei era atât de încordată că nu puteai să i te pui împotrivă.

– Ei sunt puternici. Ce crede el, că-i poate dovedi de unul singur?

– Nu e singur!

– Vai, scuză-mă, am uitat de cei câţiva oameni care n-au nimic mai bun de făcut decât să se ascundă în Piaţa Martirilor şi să scrie manifeste împotriva regimului. De ce nu s-a gândit

nimeni la asta până acum, mă-ntreb. Sigur, era la mintea cocoșului, doar eu nu pricepeam. Uite unde v-a dus. O să se întâmple un masacru. Dumnezeu știe dacă Rashid o să reziste, bietul de el, a fost destul de prost să creadă în visele voastre.

– Sunt și visele lui. Trebuie să speri, să-ți întărești inima.

– Ia nu mă mai dăscăli! Sunteți niște neisprăviți cu toții, și Rashid și Faraj la fel. Dar nu, eu trebuie să fiu o nevastă bună, credincioasă, să nu pun întrebări, să-mi sprijin bărbatul orice-ar face. N-am să sprijin nimic ce-mi pune copilul în pericol. N-are decât să umble Faraj după visele lui cât vrea, eu n-am să umblu după el. Am să-mi scot copilul de-aici, orice-ar fi.

Mânia Mamei părea fără sfârșit, n-avea nevoie decât de un cuvânt sau un gest și se revărsa. Moosa știa asta și-și ținea ochii ațintiți la masă. Ea umbla furioasă de colo-colo.

– Îl făceai să se umfle în pene! a șoptit ea, ca apoi să izbucnească mai tare: Îl făceai să se umfle în pene! de parcă prima dată a fost doar un gând, o repetiție a ceea ce avea să urmeze. Da, da, asta făceai când te așezai la picioarele lui, citindu-i și răscitindu-i articolele alea din ziar care știai că îi aprind inima, ațâțându-l, împingându-l – împingându-l mereu – și dacă cuvintele tipărite nu erau suficient de mobilizatoare, mai puneai de la tine, pentru că aveai nevoie de un erou, aveai nevoie de cineva care să te scoată din propriile tale neîmpliniri, de niște mâini puternice care să te ridice și să te ridice pe înălțimi pe care nu le meritai, ca să fii tu cineva, ca să-i poți dovedi tatălui tău că tu avuseseși dreptate să i te împotrivești, că, spre deosebire de toți ceilalți, tu nu aveai nevoie de facultate, că tu ești predestinat pentru lucruri măreție, erai călare pe val, agățat de aripile istoriei, deși ai știut tot timpul că cel pe care ți l-ai ales ca model nu era erou, ci un om obișnuit, cu familie, iar tu l-ai făcut să se umfle în pene, să creadă că avea puteri nebănuite, că

putea ţine piept vulcanului, şi tu – ce-ai făcut tu? – ai bătut darabana care l-a îmboldit mai departe şi mai departe.

Ea ajunsese în faţa lui Moosa, iar eu stăteam între ei. Pe masă mai erau încă rămăşiţele micului dejun. Şi dintr-odată s-a pornit să râdă. Era uimitor să o auzi râzând într-un moment ca ăsta.

– Până şi locul apartamentului ăla, sediul vostru din Piaţa Martirilor a fost ideea ta. Câtă împăunare! Foarte discret, foarte ascuns, nu? Nu tu i-ai spus că acolo o să fie muzeu într-o zi? Moosa o privea cu ochii larg deschişi. Aşa cum e casa lui Sigmund Freud la Londra, aşa i-ai spus. Aşa cum e apartamentul lui Constantin Cavafis la Alexandria, unde se intră cu plată. Aşa puneai gaz pe foc. Să fie aşezat central. Câtă prevedere! Aşa zic şi eu planificare! a spus ea, râzând. Iar noi ne uitam la ea, aşteptând să termine.

Eu m-am apucat cu mâinile de burtă, m-am încovoiat şi-am început să mă legăn.

– Ce-ai păţit? m-a întrebat Moosa.

– Ăsta e un nou obicei. Face aşa când e supărat, i-a spus Mama cu o voce pierdută, ca atunci când era supărată sau îndurerată.

Dar nu era un obicei mai nou. Făceam asta de mult, iar ea ştia, o făceam ca să nu vorbesc, să nu repet toate lucrurile alea pe care mi le spunea când îi era rău, lucrurile alea care o supărau să le audă, cele pe care mă punea să jur că n-am să le spun la nimeni.

– Ce-ai păţit, Slooma?

– Lasă-l în pace. Când o să obosească o să se oprească.

Atunci mi-am amintit ceva: Baba citea o carte şi eu stăteam lângă el. Încercasem să mă cuibăresc lângă el, dar trupul lui nu se arcuia să-mi facă loc, aşa cum făcuse Ustath Rashid cu Kareem în autobuz, când ne întoceam de la Lepcis. *Jallabia* lui

era deschisă la gât şi i se vedea părul de pe piept ca nişte sârmuliţe cârlionţate. I-am spus ceva, dar nu m-a auzit. L-am apucat de lobul urechii. Continua să răsufle egal şi ritmic. L-am tras de un fir de păr. Tot nu s-a clintit. L-am apucat de câteva fire şi-am tras cu toată forţa. Pielea din jurul lor s-a întins şi le-a tras îndărăt. Dar el şi-a ţinut răsuflarea câteva clipe, şi-atât.

– Cum de nu te-a durut când te-am tras de păr? l-am întrebat mai târziu.

– Dar când m-ai tras tu de păr?

– Mai devreme, când citeai.

– Taică-tău nu mai simte nimic când citeşte, a spus Mama şi după o tăcere ca de gheaţă, a continuat: Iubeşte cărţile alea mai mult ca orice. Într-o bună zi or să vină să le dea foc şi nouă odată cu ele.

Baba a ieşit din cameră. Apoi l-am auzit trântind uşa biroului lui.

Am început să mă legăn şi mai iute, nu-mi puteam stăpâni tremuratul buzelor, trebuia să trag aer în piept.

– Uite-l că plânge, a spus Moosa.

– De ce i-aţi ars cărţile lui Baba? am ţipat la ei. Baba ţine la cărţile lui.

O clipă niciunul n-a scos o vorbă. Plutea un sentiment de vinovăţie în tăcerea lor. Apoi Mama a spus:

– Parcă n-ai fost şi tu acolo?

Probabil că m-am uitat atât de îngrozit la ea, că a continuat:

– Lasă, că te-am văzut cum stăteai acolo, uitându-te la Moosa cum aţâţa focul. Şi s-a uitat la el aşteptând o încuviinţare.

Simţeam că mă arde ceva în gât ca o explozie.

– Am să vă spun eu lui Baba, când o să vină acasă, că i-aţi ars cărţile, jur c-am să-i spun.

– Dar e pentru binele lui, a spus Moosa.

Se afla acum lângă mine, aşezat în genunchi, aşa cum stătuse cu câteva minute mai devreme dinaintea căldării acolo, pe acoperiş. Căldarea mea preferată, cu poza familiei greceşti care râdea şi făcea cu mâna în crângul de măslini, era înnegrită acum de funingine şi cenuşă, mi-o stricaseră pentru totdeauna. A încercat să-mi şoptească ceva la ureche. Dar eu i-am dat brânci.

– Sunteţi nebuni. Nebuni!

– Potoleşte-te! mi-a spus Mama. Nu aşa te-am învăţat eu să vorbeşti cu oamenii mari.

Mi-am acoperit faţa. Moosa m-a dus la baie.

– Haide, linişteşte-te, campionule, mi-a spus, spălându-mi faţa cu apă rece. Am oftat adânc. A scos batista, mi-a dus-o la nas şi a spus:

– Suflă! Mi-a pieptănat părul cu degetele, mi-a sărutat mâna şi mi-a strâns-o, de parcă ar fi vrut să spună: „Fii tare, campionule!" Şi, uitându-se drept în ochii mei, mi-a spus:

– Nu trebuie să le spunem oamenilor aceia care vin pe aici despre cărţile lui Baba. Trebuie să îmi promiţi.

– Promit, am răspuns eu, respirând adânc.

Şi-atunci s-a auzit soneria, prelung, cu sunetul favorit al lui Baba.

9

– Baba! am strigat eu, alergând primul la uşă.

– Bună, Slooma! a spus el, trecând grăbit pe lângă mine. Unde e Mama?

Aş fi avut atâtea să-i spun că nu ştiam de unde să încep.

A dat mâna zgomotos cu Moosa, care l-a întrebat ceva şi Baba i-a răspuns:

– Cu voia lui Dumnezeu. Cu voia lui Dumnezeu. Unde e Najwa? Unde e maică-ta?

De mult nu-l mai auzisem spunându-i pe nume. Mama a apărut prin uşile batante ale holului. Arăta diferit acum. El a sărutat-o pe obraz. Alergase în camera ei când a auzit soneria, se pieptănase şi îşi dăduse cu ruj pe buze.

– Am fost atât de îngrijorată, i-a spus ea, urmându-l în bucătărie.

– Baba, Moosa şi cu Mama ţi-au ars cărţile.

Baba s-a uitat la Moosa:

– Le-aţi ars pe toate?

– Da, Baba, până şi hârtiile tale le-au ars!

– Şi cu cenuşa ce-aţi făcut?

– Am îngropat-o.

– Bravo, bine ai făcut, a spus Baba, bătându-l pe Moosa pe umăr.

Eram total nedumerit, de ce nu era furios pe el?

– N-ar fi trebuit să vii aici. Credem că se-ntorc.

– Plec repede, a spus Baba încrezător şi s-a îndreptat spre dormitor, cu Mama şi cu mine pe urmele lui.

– Ţi-am salvat caietul cu vise, i-am spus eu, scoţându-l de sub pernă. Nu i-am lăsat să ţi-l ardă, vezi? I l-am întins, dar nu m-a băgat în seamă.

– Poţi să-mi împachetezi nişte haine?

– Unde te duci?

– Nu te mai agita atât, te rog. N-am timp. O să treacă toate astea şi-ai să vezi că am avut dreptate!

– Or să te distrugă!

– Najwa!

– Şi pe noi, şi tot...

– Najwa, te rog!

– Baba?

– Da, Slooma, a răspuns el, bucuros să schimbe vorba.

– O să ai nevoie de altul nou. Vezi? N-a mai rămas decât o pagină, doar pentru un singur vis.

– Sigur, a zis el prefăcându-se interesat. A luat carneţelul şi l-a frunzărit. Ştii ce, ai dreptate. Trebuie să-mi aduc aminte să cumpăr altul.

– Eu n-am citit din el, am spus eu, dar el vorbea deja cu Mama.

– Schimburi, şosete. Să nu uit să-mi iau şi trusa de baie. Pune-le, te rog, într-o pungă de plastic. Mor de foame!

– E câte ceva pe masă, sau vrei să-ţi fac altceva? a întrebat ea cu priviri speriate.

– Nu, sunt grăbit. Şi-a ieşit afară, bombănind ca pentru sine, ştiind că nu-l aude: Dar n-ai gătit încă nimic de prânz?

Ea a înlemnit în mijlocul camerei. Apoi a început să-i adune hainele, bolborosind, ştiind că nu o aude:

– Ce, crezi că am avut vreme? Şi oricum e prea devreme, de-abia am terminat micul dejun.

Cu mâinile tremurânde a deschis sertarul cu schimburi. Eu am rămas lângă uşă, uitându-mă la ea, apoi am plecat la bucătărie.

Baba şi Moosa nu stăteau la masă, ci în picioare, sprijiniţi de bufet. Baba părea agitat, era îmbujorat şi îi povestea ceva lui Moosa. Din când în când se apleca peste masă şi ciugulea o bucăţică de brânză sau din mărul pe care îl tăiase Moosa mai devreme. Era destulă mâncare pe masă.

Apoi a intrat Mama cu o valijoară în mână şi l-a văzut ciugulind din mâncare.

– Să-ţi fac ceva să iei la tine!

– Nu, trebuie să plec. I-a strâns din nou mâna lui Moosa cu zgomot şi s-au privit îndelung în ochi. A luat valijoara din mâna Mamei, ridicând-o până în dreptul taliei.

– Cântăreşte o tonă, a zis şi Moosa a râs. Cred că tu nu vrei să mă mai întorc de loc, Um Suleiman?

– Ba nu...

– Aha, vrei să scapi de mine, acum înţeleg eu...

– Sigur că nu, doar că nu ştiam cât... voiam să...

Dar Baba ieşise deja afară, zâmbind către Moosa.

Afară îl aştepta o maşină, cu cineva la volan. Am alergat după el până la maşină, dar m-am oprit când mi-am dat seama că nu-l cunoşteam pe şofer. Baba s-a urcat alături de străinul acela şi şi-a pus la ochi ochelarii lui mari de soare cu care îl văzusem atunci în Piaţa Martirilor şi pe care îi avusese tot timpul pe vârful capului.

*

– Ce ţi-a spus? l-a întrebat Mama, curăţând vasele cu zgomot.

– Nimic, a răspuns Moosa calm, aşezându-se la masă, cu ţigara în mână.

– Cum adică nimic? a strigat Mama la el. A vorbit cu tine, nu? Ce ţi-a spus?

Moosa a ieşit din bucătărie.

– Unde te duci? a strigat mama după el, spunându-mi apoi cu voce mai joasă: Du-te după el, vezi să nu plece!

M-am dus să-l caut şi l-am găsit în salon, în faţa fotografiei uriaşe a marelui Conducător. A tras scrumiera înspre el, scuturând uşor ţigara pe marginea ei, a dat fumul afară din piept spunându-mi:

– Hei, Campionule, ce faci?

Apoi a intrat Mama cu tava de ceai.

Şi-acum, mă gândeam eu, în orice clipă, ar putea da buzna cei din Comitetul Revoluţionar, să dea din nou casa peste cap, iar eu nu trebuia să suflu nicio vorbă despre hârtiile şi cărţile pe care le-am ars. Mi-am adus aminte de cartea „Democraţia acum", pe care o ascunsesem sub pernă şi a început să mă mănânce pielea de frică.

Ne sorbeam ceaiul tăcuţi. Mă întrebam cât mai aveam de aşteptat. Şi dacă cel care sunase greşise numărul şi a închis înainte de a vorbi? La urma urmei, eu aşa aş fi făcut, aş fi închis telefonul fără să spun vreun cuvânt. Apoi Moosa s-a uitat la ceas şi a spus:

– Acum trebuie să plec.

Mama a oftat şi a dat din cap de parcă ar fi spus:

– Sigur că trebuie!

Mâinile încă îi mai tremurau.

– Ai nevoie de ceva?

– Ce mai întrebi? N-ai spus că trebuie să pleci? s-a răstit ea. Pleacă, dacă chiar trebuie să pleci! a continuat ea, ieşind din cameră.

Moosa a oftat şi a ieşit după ea.

Eu am rămas o vreme cu privirile ridicate spre tabloul uriaş al Conducătorului. N-aveai cum să nu-l vezi, era atât de mare încât domina încăperea, făcând pianul să pară mic, prin comparaţie. Cât o să fim nevoiţi să-l ţinem acolo, oare? Apoi mi-am adus brusc aminte că trebuia să găsesc o ascunzătoare mai bună pentru cartea lui Baba de sub perna mea.

M-am dus în dormitorul meu, închizând uşa după mine, am luat cartea şi m-am băgat cu ea sub pat. N-avea nici desene şi nici fotografii, doar şiruri nesfârşite de cuvinte. Am frunzărit paginile, dar n-am văzut altceva decât paragrafe de cuvinte tipărite cu negru, cu unele spaţii goale între ele. Mi-am amintit cum încercase Nasser odată să mă înveţe să bat la maşina lui de scris. Eu abia mă mocăiam, iar el n-avea răbdare. Pe prima pagină era o dedicaţie: „Veşnicului meu prieten şi tovarăş, Faraj Bu Suleiman el-Dewani. Cu nesfârşită credinţă, Rashid". Era un cadou pentru Baba de la Ustath Rashid. Nu mi-a plăcut să-mi văd numele scris acolo. De ce nu îi fusese de ajuns să scrie Faraj el-Dewani? Salteaua de deasupra mea se umfla printre spaţiile dintre stinghiile patului. Am ieşit de sub pat, am ridicat salteaua şi am vârât cartea sub ea. Aşa, mă gândisem eu, Mama n-ar fi putut s-o găsească chiar dacă ar fi vrut să schimbe aşternuturile.

*

Urcat pe acoperiş, priveam în jos la casa lui Ustath Rashid, a mătuşii Salma şi a lui Kareem, neclintită, cu draperiile trase, cu grădina tăcută şi pustie. Fuseseră zile când ambele case

erau la fel. Ustath Rashid era cu Baba în birou, Mama cu mătuşa Salma în bucătărie, iar eu cu Kareem pe stradă, liniştiţi la gândul că taţii noştri erau fraţi, iar mamele, surori.

Am ieşit în stradă şi l-am găsit pe Kareem singur, aruncând cu un tăiş în ţărână.

– Unde ai fost până acum? m-a întrebat el, făcându-mă să mă simt vinovat. De când tatăl lui fusese arestat, mă ferisem de el şi eram sigur că băgase de seamă.

Soarele ardea deasupra noastră, dar mie îmi clănţăneau dinţii.

– Nu ţi-e bine? Ce ai?

Am dat din cap şi am simţit că mă năpădesc lacrimile. Mă durea pieptul, de parcă mă împungea ceva ascuţit. Simţeam o jale nesfârşită, fără un motiv anume, un fel de gol imens în suflet. Mi s-a pus un nod în gât şi cred că aş fi putut exploda dacă m-ar fi atins Kareem pe umăr. Ar fi putut crede că sunt un plângăcios sau o fată, aşa că mi-am muşcat limba şi am dat din nou din cap.

– Vrei să ne jucăm de-a *ţara mea, ţara ta?*

Era prima dată, de la ridicarea lui taică-său, când voia să se joace. Aşa că, chiar dacă n-aveam niciun chef de joacă, am luat tăişul şi am trasat un cerc mare în jurul meu. Umbra mea se pitulase chiar sub mine, căci era ora prânzului. Am împărţit cercul în două părţi egale, ţara lui şi ţara mea, şi i-am întins plăselele cuţitului. El rămăsese cu ochii la desenul meu şi, chiar dacă chipul îi era destul de sever, se vedea că e de acord. Ne-am plasat în afara cercului şi am început. *Ţara mea, ţara ta* era jocul nostru preferat, şi-l jucam adesea căci n-aveam nevoie de nimic altceva decât de doi jucători, un tăiş şi ţărâna.

Kareem se pricepea la mai toate jocurile şi nu era greu să accepţi să fii bătut de el, nu pentru că era mai mare, dar mai ales pentru că nu arăta niciodată că îi plăcea să învingă. Iar

atunci când câştiga, chipul îi era umbrit de o undă de regret. Şi deşi eu eram mult mai mic decât el, Kareem se purta cu mine ca de la egal la egal. Iar eu recunoşteam supremaţia celor trei ani care ne despărţeau: îi ceream sfatul şi îi luam partea atunci când se iveau dispute cu alţi băieţi.

Prima lui aruncare fu o nereuşită, cuţitul căzând într-o parte. A mea a fost mai bună, tăişul lăsând o urmă clară în juumătatea de cerc a lui Kareem, ceea ce însemna că o mare parte din ţara lui îmi revenea mie. Am câştigat primul joc şi am continuat tot aşa cu următoarele două. L-am bătut pe Kareem de trei ori la rând. Aşa ceva nu se mai întâmplase până atunci. Niciodată nu fusesem atât de sigur pe aruncările mele, eram atât de sigur de succes chiar înainte de a arunca cuţitul. Nodul din gât îmi dispăruse şi nu mă mai gândeam la lacrimi.

Au apărut şi Osama, Masoud şi Ali.

– Laşi un copil să te bată? îl luă în râs Masoud, iar Ali se repezi să repete după frate-său: Laşi un copil să te bată?

Apoi se băgă şi Osama în vorbă, luându-l peste picior:

– Aşa-ţi trebuie, dacă te-mprieteneşti cu un copil!

– Da' eu nu sunt copil!

– Ba eşti, a spus Kareem cu o mânie care făcea trădarea şi mai dură. Era atât de amărât, aşa că l-am lăsat să câştige!

– Eşti un mincinos! m-am pomenit eu spunând.

– Pe cine faci tu mincinos?

– E destul de ruşinos să pierzi trei jocuri la rând, dar să mai şi minţi şi să spui că m-ai lăsat pe mine să câştig, asta nu e bine deloc. Dar nu e de mirare! am continuat eu, simţind cum se acumulează o forţă întunecată şi nestăvilită.

– Ce vrei să spui?

– Haide, Kareem, am început eu, uitându-mă la băieţi, zâmbind cu înţeles. Haide, că ştim cu toţii despre tatăl tău.

– Ce e cu tatăl meu? a întrebat el, înaintând spre mine.

– Ştii, lumea vorbeşte... am zis eu, începând să îmi studiez degetele. Ce n-aş fi dat să îmi iau vorbele înapoi, dar apucasem să le spun.

– Şi ce spune...? şuieră el printre dinţi, privindu-mă fix, cu ochii micşoraţi.

– Toată lumea ştie că tatăl tău este tră....

Kareem s-a năpustit asupra mea, trântindu-mă la pământ. Nu m-a lovit cu pumnii, nu ne-am rostogolit pe jos, ci doar mă ţinea strâns cu braţele. Mă gândeam: ce-ar fi fost dacă n-aş fi vrut să spun „trădător", Kareem, ce-ar fi fost dacă aş fi vrut să spun un alt cuvânt care începea la fel? Te-ai mai fi năpustit la prietenul tău aşa, degeaba? Osama l-a desprins de mine. Era atât de roşu la faţă de parcă ar fi plâns. Cu câteva minute înainte eu eram cel căruia îi era teamă că o să-i vină să plângă dinaintea lui. Masoud m-a ridicat, scuturându-mă pe spate, lovindu-mă cam tare cu palmele. Şi m-am gândit atunci că în casa lui, cu mama aia a lui grasă şi sigură pe ea, cu tatăl lui puternic şi sus-pus poate că era necesar să loveşti mai tare. Şi-atunci am băgat de seamă că tăişul mai era încă în mâna lui Kareem şi-ar fi putut să mă înjunghie. Uite că tot mă mai iubeşte, mă gândeam eu. Mai suntem încă prieteni.

– Lasă-l, e mai mic decât tine, nu poţi să te baţi cu el! i-a spus Osama.

Pentru prima dată i-am fost recunoscător lui Osama.

– Dacă vrei să-l baţi, n-ai decât să-l baţi la *ţara mea, ţara ta*. N-ai cum face altfel, a adăugat el pe un ton neutru.

– Haide, să te vedem! am spus eu, simţind ezitarea lui Kareem.

– Haide, l-au îndemnat şi Masoud şi Ali.

– N-am chef, a răspuns el, cu voce moale, tremurând.

– Laşule! i-am întors-o eu.

A încercat să se năpustească din nou la mine, dar Osama, mai puternic, l-a ţinut pe loc.

– Dacă vrei să arăţi că eşti bărbat, ar trebui să o dovedeşti jucând *ţara ta, ţara mea.*

– Aşa e, a spus Masoud, n-ai de ales.

Iar Ali repetă cuvintele fratelui său cu o ardoare caraghioasă.

Kareem îi privi dispreţuitor pe cei doi fraţi. Iar eu mi-am adus aminte ce îmi spusese cândva despre ei: „Ali şi Masoud sunt ca doi babuini care îşi maimuţăresc mama în toate privinţele, până şi în felul cum îşi mişcă fundul gras când merg". Mi-am amintit cât de mult am râs atunci, cât de neobişnuit era pentru Kareem, care rareori îşi bătea joc de cineva, şi cât de mândru mă simţeam. Şi când i-am povestit Mamei ea a râs şi i-a spus şi lui Baba care a zâmbit cu ochii sclipind de plăcere, făcându-mă să mă simt mândru de inteligenţa şi umorul prietenului meu.

Kareem a păşit în afara cercului desenat pe jos şi a aruncat cuţitul.

– Şi cu drăguţa ta cum e? m-am pomenit eu întrebând.

– Ce drăguţă? au întrebat băieţii.

– Taci din gură, porcule!

– Haide, spune, cine e?

– O cheamă Leila.

– Care, aia din clasa lui?

– Aia deşteaptă care stă mereu în banca întâi?

– Da, aia, am spus eu. Stă doar cu gândul la ea.

Au început să râdă. Kareem m-a privit încrâncenat.

– De fiecare dată când aude un cântec de dragoste, se înmoaie tot, cu gândul la ea. Aşa mi-a zis el, am spus eu, arătându-l cu degetul.

Osama şi Masoud au început să-şi plesnească coapsele cu mâinile şi să se înghiontească unul pe altul. Ali încerca să-i imite. Kareem azvârli cuţitul cu atâta forţă încât se implântă adânc în pământ. Era o lovitură bună.

– Ascultă, tu, ăla fără cuvânt. Tu nu eşti bărbat, că n-ai cuvânt.

Cuvintele îi ţâşneau printre buzele strânse, ca nişte explozii. Mi s-a părut că îi văd lacrimi în ochi. S-a răsucit pe călcâie şi a plecat. Şi mi-am adus aminte că tot aşa s-a întors spre casă când a fost ridicat taică-său, să caute adăpost sau să strige la maică-sa. Ca şi atunci, l-am privit cu toţii în tăcere. Apoi, m-am pomenit din nou strigând:

– Plângăciosule! m-am pomenit eu strigând după el, dar nici măcar asta nu l-a făcut să întoarcă capul. Fetiţă!

După ce a dispărut în casă, băieţii s-au uitat la mine. Eu am smuls cuţitul din pământ, am şters cercul cu piciorul şi am spus:

– Nu văd de ce e aşa de supărat, e doar un joc!

Osama, Masoud şi Ali n-au mai zis nimic. Era oricum ora prânzului şi ne-am dus la casele noastre.

10

Oamenii din Comitetul Revoluţionar, de teama cărora arsesem cărţile lui Baba, şi pe care Mama şi Moosa îi aşteptau, nu au mai venit. Aşteptându-i, am mâncat de prânz, am strâns masa şi apoi am mers în salon să bem ceaiul. Moosa rămăsese cu noi. N-a mai plecat după lucrurile acelea despre care spusese că trebuia să le facă. M-am dus în dormitorul meu, închizând uşa după mine. M-am aşezat la piciorul patului, gândindu-mă la ce se întâmplase cu Kareem. În mintea mea se învălmăşeau voci care mă îmboldeau:

– Ştii bine ce-ai făcut, nu-i aşa?

– Ştii sau vrei să-ţi spunem noi?

– L-ai trădat!

– Da, l-ai trădat!

– Asta a fost, trădare!

– Nu există un alt cuvânt!

– De ce ai făcut-o, Suleiman? De ce?

– Îţi faci iluzii greşite, Suleiman!

– Eşti un copil rău. Credeai că eşti bun, dar de fapt eşti un trădător!

– Trădător! Trădător!

– Gândeşte-te: ce-ai dorit tu să fii, ce-ai visat tu că ai să fii, ce ai crezut că vei deveni, pentru mama, pentru Baba, pentru Moosa?

– Pilot, istoric de artă, ca Ustath Rashid, mare pianist, deşi urăşti pianul, cu frac negru, ale cărui pulpane să le dai la o parte când te aşezi să cânţi în marile săli ale lumii, încălzindu-te la zâmbetele celor din primele rânduri, care se uită cu admiraţie la tine.

– Ca atunci când îi săruţi mâna lui Baba în faţa prietenilor lui, ţi-ai închipuit că aceste lucruri te vor face să plezneşti de mândrie şi fericire.

– De câte ori ţi-ai închipuit ochii lor strălucind de mândrie!

– Dar te-ai înşelat!

– De fapt ai fost mereu rău, ai aşteptat doar să iasă la iveală adevărata ta faţă.

– Iar acum vezi cât de rău eşti? Şi asta e numai începutul!

– Lucrurile merg din rău în mai rău pe lumea asta!

– Şi cum eşti acum vei fi toată viaţa!

– Felul omului e ca muntele, nu-l poţi schimba!

– Dar, spre deosebire de munte, firea omului se adânceşte.

– Diavolul şi-a găsit adăpost în tine.

– Şi când îşi găseşte un sălaş care-i place nu mai pleacă.

– E cald şi bine, s-a cuibărit în pântecele tău.

– Şi la Ziua Judecăţii de Apoi, când toate cele nevăzute vor ieşi la iveală, se va vedea cum eşti de-adevăratelea: crud şi gol pe dinăuntru.

– Gol ca o castană putredă.

– Iar faptele tale vor rămâne aşa pe vecie.

– Nu vei simţi niciodată plăcerea acelei străluciri tainice care să-ţi inunde inima, strălucirea caldă a bunătăţii.

– Nu-ţi aduci aminte cum te gâdila în piept când îi sărutai mâna lui Baba?

– Sau când Kareem îţi destăinuia taina iubirii lui pentru Leila?

– Atunci ţi-a plăcut, nu?

– Sigur că da. El are doisprezece ani, ţi-ai spus tu, iar eu am doar nouă, şi el mi-a încredinţat un secret atât de mare.

– Iar tu l-ai trădat.

Simţeam cum mă năpădesc lacrimile şi speram să se reverse mai repede.

– Şi de ce l-ai trădat? Poţi spune de ce?

Am scuturat din cap.

– Să nu spui că n-ai vrut!

Am dat din nou din cap.

– Să nu spui că a fost un accident!

– Că a fost o scăpare!

– Nu! m-am pomenit spunând, uimit de vocea tremurândă.

– Ai vrut să-i faci rău.

– Nu! am spus eu din nou.

– Dar ai făcut-o!

– Şi chiar ţi-a plăcut, haide, recunoaşte!

Am încuviinţat din cap.

– Dar Kareem este prietenul tău cel mai bun.

– Da, am şoptit eu simţind cum mi se pornesc lacrimile.

– Oh, Kareem are o inimă aşa de bună. Se vede pe chipul lui cât de curat îi este sufletul, aşa spuneai tu. Trădătorule!

– Trădătorule!

Mi-am îngropat faţa în mâini.

*

După o vreme am ieşit din cameră să mă spăl pe faţă. Moosa plecase. Mama se pregătea să se întindă un pic, trăgând draperiile şi aprinzându-şi veioza de la capul patului. Nu m-a văzut şi când era tocmai pe punctul de a se întoarce cu faţa la mine, m-am dat la o parte din calea ei. Simţeam cum mă năpădeşte un fel de emoţie, probabil că aşa simţeau poliţiştii sau hoţii în filmele alea americane.

M-am dus să mă uit la televizor în camera de zi. M-am aşezat pe jos, cu picioarele încrucişate, la doar câţiva centimetri de ecran. Se vedea un bărbat, aşezat pe un scaun într-o încăpere. Am dat volumul un pic mai tare. Partea de sus a zidului din spatele său era de culoarea nisipului, iar cea de jos verde. Era ciobit pe ici, pe colo, lăsând să se vadă albul de sub vopsea. Bărbatul era tare slab. Îşi ţinea faţa într-o parte şi genunchii strânşi, asemeni unui copil pedepsit la şcoală. Pe sub haina cenuşie purta o cămaşă albă. Hainele păreau prea mari pentru el, iar gulerul cămăşii îi atingea urechile. Barba cenuşie îi acoperea obrajii. Brusc, camera de filmat s-a focalizat pe chipul lui, mişcându-se iute de la dreapta la stânga, până când l-a adus în centrul imaginii. I-au aprins o lumină în faţă. Iar el s-a ferit, închizându-şi ochii. Era Ustath Rashid. Am aşteptat să zică ceva. Se auzea mormăind o altă voce. Am dat televizorul un pic mai tare. Părea că nici Ustath Rashid nu auzise ce spusese vocea aceea şi îşi întinsese gâtul într-o parte. Pe zidul din spatele lui apăru umbra unui cap mare şi chel. Vocea a repetat întrebarea:

– Ai fost şi tu la întrunirea aceea?

Ustath Rashid a încuviinţat din cap, apoi a spus:

– Da, am fost şi eu prezent.

Dar cuvântul „prezent" abia s-a auzit. I s-a cerut să repete.

– Prezent, prezent.

– Și cine a mai fost acolo?

Ustath Rashid s-a uitat din nou la omul chel.

– O să-ți citim o listă, i-a spus vocea calmă, iar tu o să ne spui da sau nu.

Am auzit un fâșâit de hârtie și o voce care citea un nume. Ustath Rashid a șovăit, s-a uitat la umbră, iar omul s-a tras mai aproape, mărindu-și umbra pe perete. Ochii lui Ustath Rashid i se umpluseră de lacrimi, părea însetat, mărul lui Adam i se mișca în sus și în jos, apoi a încuviințat din cap. S-au mai citit și alte nume, iar Ustath Rashid continua să încuviințeze din cap, uneori chiar înainte ca numele să fie rostit până la capăt. Apoi am auzit numele lui Baba:

– Faraj el-Dewani?

Era ciudat să aud numele lui Baba la televizor. Ustath Rashid a șovăit o clipă. A privit într-o parte, iar barba lui a făcut un hârșâit ciudat pe guler. Vocea a rostit din nou numele, de data asta adăugând și Bu Suleiman la numele lui Baba, ceea ce mă făcea să mă simt și eu implicat, ca atunci când am citit dedicația lui Ustath Rashid de pe cartea lui Baba „cu nesfârșită credință", târându-mi numele în ceva despre care eu nu aveam știință.

– Nu, a spus Ustath Rashid.

Am dat fuga la mama, dar ea dormea. Am îngenuncheat lângă patul ei.

– Scoală-te, vorbește de Baba la televizor! i-am șoptit eu.

Cu obrazul proptit pe palme, cu buzele strâmbe, ea respira adânc. Mirosea puternic a parfum. Îmi venea să dau la o parte aerul din jurul ei.

M-am dus înapoi la televizor. Ecranul era acum plin de flori roz. Acesta era semnul că emisiunea era întreruptă temporar. Auzisem că Marele Conducător are un buton lângă televizorul din camera lui şi, ori de câte ori nu-i place ce vede, îl apasă şi apar florile pe ecran. Am rămas acolo uitându-mă la flori, sperând că va mai apărea Ustath Rashid. Mă întrebam dacă se uită şi Kareem. Mai văzusem şi altă dată astfel de interogatorii la televizor. Scopul era să arate întregii naţiuni „chipul trădătorilor". Ustath Rashid a spus „Nu". Când a auzit numele lui Baba. Ştiam că asta era opusul trădării.

Am dat fuga înapoi la Mama. Mi-am vârât nasul lângă buzele ei strâmbate şi m-am convins că luase „leacul ei" înainte de a se culca, poate după ce o văzusem eu trăgând draperiile şi aprinzând lampa, sau poate mai înainte, când mai era Moosa la noi. Poate că îl pusese şi pe el să jure pe viaţa ei că nu va sufla o vorbă? Simţeam că îmi ard obrajii de mânie. Sticla ei cu leacuri se afla lângă ea. Era de dimensiunea unei sticle de apă şi nu scria nimic pe ea, iar lichidul din ea avea culoarea apei. O lăsase deschisă pe noptieră. Fără să mă gândesc o clipă, am luat-o şi am dat fuga la bucătărie unde am golit-o în chiuvetă. O clipă m-am gândit ce-o să facă dacă o să mă prindă. Se putea duce oricând la Majdi brutarul să mai cumpere alta, mi-am zis eu şi am golit-o de tot.

În acel moment s-a auzit soneria. Cineva ţinea degetul apăsat pe buton. Sunetul strident n-a reuşit să o trezească pe Mama, n-a sărit să alerge la uşă, zicând grăbită:

– Vin, vin acum.

În drum spre uşă, m-am pomenit strigând:

– Ia degetul de pe sonerie! şi am rămas uimit cât de iute mi s-a ascultat ordinul. M-am uitat pe vizor. Era Bahloul, cerşetorul. Capul lui, cu barba lungă şi încâlcită, căznindu-se să audă. Când am deschis uşa, părea şovăitor, gata să plece.

– Nu mi-ai mai dat nimic de mult! a spus el.

– Nu acum, Bahloul. Mama doarme și Baba e plecat după afaceri. Pleacă de-aici!

– Ești obraznic. Nu semeni nimic pentru mai târziu. O vorbă bună e ca o sămânță ce se va face pom pe lumea ailaltă.

Nu-mi venea în minte nimic de spus. Mă năpădi o sfârșeală ciudată.

– Dă-mi ceva de mâncare, a cerut el.

I-am dat drumul înăuntru. Bahloul nu intrase niciodată în casa noastră. Odată intrat în hol, departe de strălucirea soarelui, am simțit mirosul pătrunzător și am văzut cât de murdară îi era *jallabia* și cât de negre îi erau picioarele. Unghiile lui păreau niște ciocuri de pasăre sau bucăți de lemn.

– Nu, am strigat eu, împingându-l afară.

Am rămas uimit cât de ușor am scăpat de el, cât de ascultător se arătase. Mă simțeam vinovat. Așa că i-am spus, de parcă așa intenționasem încă de la început:

– Du-te pe dincolo, îți dau drumul prin spate, pe la bucătărie. E mai bine pe acolo, am adăugat eu, trântindu-i ușa în nas, văzând că nu reacționează în niciun fel.

Dacă cineva refuza să-i dea bani, Bahloul îl vorbea de rău, spunând că „era zgârcit, lacom, îngust la minte, crede că a ajuns în Rai", și d-alde d-astea. El spunea tuturor că adună bani să își cumpere o barcă de pescuit, dar chiar după ce și-a cumpărat-o, tot a mai continuat să cerșească. Um Masoud spunea:

– Sigur, e mult mai ușor să cerșești decât să muncești. Barca n-a fost decât un pretext, acum că o are – cumpărată cu banii noștri – o să găsească alt motiv să cerșească, dihanie leneșă!

Nici n-am ajuns eu bine la ușa bucătăriei că el se afla deja acolo, aburind geamul cu nasul turtit pe sticlă. Trebuie că

venise într-o fugă, bucuros de generozitatea mea. Brusc, m-a năpădit un fel de dragoste față de el. Am scos pâine, brânză, miere și i-am turnat și un pahar de lapte. El mânca încet.

– Miroase ciudat aici, a spus el.

Începuse să mă mănânce pielea. Îi promisesem Mamei că n-am să las pe nimeni în casă când ea era bolnavă. Am început să mă rog în gând, repetând la nesfârșit o rugăciune pe care o spunea Moosa:

– Acunzătorule, ascunde-ne greșalele!

Bahloul mi-a văzut buzele mișcându-se. Închizând un ochi, m-a arătat cu degetul, spunând:

– Te văd, te văd!

Și a început să se învârtă bănuitor prin încăpere.

– Doar n-ai dat drumul Necuratului aici? Când intră undeva nu mai scapi de el.

– Haide, Bahloul! Grăbește-te!

– Dă-mi niște bani!

– N-am bani!

– Nu mă pot bizui pe niciun ajutor din partea ta. Cum o să mă apuc eu de pescuit?

– Da' ți-ai cumpărat deja barca!

– Vezi, tu nu te gândești mai departe! Trebuie să faci și pentru lumea cealaltă câte ceva, cum faci pentru lumea asta. Bărcile de pescuit sunt scumpe. Sau să nu-mi spui că crezi balivernele lui Um Masoud? Sunt minciuni, adevărate doar pe jumătate. Orice minciună are un sâmbure de adevăr pe undeva, dar totuși mulțumesc lui Dumnezeu, nicio minciună nu e adevărată pe de-a'ntregul. E adevărat că am luat barca. Dar jur pe mormântul Profetului că nu s-a atins de apă încă. Înoată în nisip. Și dorm în ea. N-am bani să-mi cumpăr năvoade. Am nevoie de năvoade să le arunc în apă. A luat o înghițitură de lapte, albindu-și vârful mustății. Pescuitul e treabă serioasă.

Apoi i-au căzut privirile pe sticla cu leacurile mamei pe care eu tocmai o golisem. S-a îndreptat încetişor către ea, a mirosit-o şi m-a fixat cu privirile. Eu l-am apucat de mână şi am început să mă milogesc de el:

– Să nu spui, te rog, te rog frumos, să nu spui nimănui, niciodată.

Iar el mă privea de parcă l-aş fi muşcat. Mâna lui, neagră de murdărie uscată, asemeni scoarţei de copac, a început să tremure. Iar eu i-o strângeam, rugându-l:

– Promite-mi!

– Fereşte-mă, Doamne, de rău! a început el să ţipe din-tr-odată, cu ochii în tavan. Eu am căzut pe spate.

– Doamne, Dumnezeule! a răcnit el, ca un cal şi a ţâşnit în grădină. Păzeşte-mă de rău! Ţine-l, Doamne, departe de mine!

Am alergat după el. A înconjurat casa în fugă de câteva ori, ca un animal încolţit, iar eu fugeam după el. Când a dat cu ochii de poarta grădinii, parcă o văzuse pentru prima dată şi s-a gândit să se îndrepte spre ea, dar, văzând cât de aproape de el mă aflam, a făcut un salt înainte şi a trecut mai departe, cu *jallabia* umflată de vânt ca un balon. Eu am căzut fără suflare. Când a revenit şi a dat cu ochii de mine în faţa lui, a scos din nou un ţipăt, s-a răsucit şi a luat-o la goană în direcţia opusă. Am luat o mână de pietre şi am început să arunc după el. Una a străpuns balonul *jallabiei*, lovindu-i spinarea cu zgomot. Iar el a răcnit asemeni unui cal sau unei maimuţe în junglă. Şi-a cuprins capul cu braţul, aplecându-se în faţă şi ţopăind de câteva ori. Am mai găsit şi alte pietre pe care le-am aruncat după el. Şi mă cuprindea mânia tot mai tare ori de câte ori nu îl nimeream. În fine, Bahloul a nimerit poarta şi a ieşit, ţipând, rupând-o la fugă pe Strada Dudului.

Nu îmi fusese frică de cineva atât de tare ca atunci. M-am uitat după el cum a fugit până la capătul străzii, luând-o la dreapta spre mare, spre casa lui din barca ancorată în nisip. Şi dintr-odată m-a cuprins frica de ce ar putea face când ne vom mai întâlni data viitoare. Dar poate atunci va pricepe că nu avea de ce se teme, că eu eram un copil, iar el, bărbat în toată firea.

Eu am rămas pe trotuar, desenând linii cu degetul în nisip. Eram sigur că Bahloul nu va pârî, era prea speriat să spună cuiva, mă gândeam eu. Când mi-am dat seama cât de înfierbântat eram, am intrat înapoi în casă.

11

Îmi era oarecum ruşine de ceea ce îi făcusem lui Bahloul. Nu mai auzisem un om mare ţipând aşa până atunci. Îmi părea bine că nu ne văzuse nimeni.

M-am dus să văd ce făcea Mama. Era întuneric în camera ei şi mirosea a somn, dar ea nu era în pat.

– Sunt aici, mi-a strigat ea din camera de zi. Unde ai fost? m-a întrebat ea, uitându-se la televizor, deşi ecranul arăta tot fotografia cu florile roz. Tonul ei şi felul ţeapăn în care stătea m-au tulburat. O mai apuca aşa, din când în când, ştiam eu bine, şi atunci căuta cearta. De ce mi-ai vărsat sticla în chiuvetă?

– N-am ştiut ce e în ea. Am crezut că voiai să o spăl, am minţit eu.

Ea a oftat şi şi-a aprins o ţigară, azvârlind bricheta pe măsuţă.

– Văd că nu mai ai nevoie de mine. Eşti în stare să te hrăneşti singur de-acum.

Văzând mâncarea lui Bahloul pe masă, crezuse că îmi pusesem să mănânc singur. Ce uşurare, mă gândeam eu. Am rămas aşa câteva secunde, urmărind cum îşi arcuieşte spinarea, cu genunchii strânşi, cu ţigara fumegând în mână, în dreptul

obrazului, întrebându-mă ce-aş putea face să o îmbunez. Ochii îi rămăseseră lipiţi de florile roz din televizor. Oare când va da din nou drumul Conducătorul la emisiune? Mi-l închipuiam în pijama, bând ceai, ridicându-se să ia ceva sau hotărându-se să meargă să se uşureze, apăsând, pe drum, butonul cu care controla emisiunea. Oare cum îl vom vedea acum pe Ustath Rashid? O să stea pe scaun sau o să zacă încătuşat pe podea, cu obrajii împurpuraţi, cu un fir eroic de sânge scurgându-i-se din gură? Mă gândeam să-i spun Mamei ce văzusem, cum stătea neclintit ca şi ea acum, cu faţa la camera de filmat, strângându-şi ochii în lumină. Şi cum, atunci când auzise numele lui Baba, nu cedase în faţa omului ăla mare şi chel şi spusese „nu". Ce rezonanţe eroice căpăta cuvântul asta acum în mintea mea! Îmi amintea de un film despre viaţa unor sclavi africani în America. La un moment dat, sclavii şi-au lăsat uneltele şi, pe tăcute, asemeni unei tobe care anunţă o nenorocire, au început să bată încetişor din palme, la unison. Nişte sclavi care îşi aplaudă stăpânii albi, asta nu avea nicio noimă pentru mine. Dar când m-am uitat la Baba, l-am văzut privindu-i cu mare admiraţie. Ceva din gestul lui Ustath Rashid mi-a reamintit de ovaţia tăcută pe care sclavii o făceau stăpânilor lor. De îndată ce apăruseră florile pe ecran, probabil că începuseră să-l bată pe Ustath Rashid. Sigur că „îl învăţau minte, cruţându-i faţa", după cum spunea Moosa despre cei interogaţi la televizor, „dar burduşindu-i trupul". Eram mirat că nu sunase telefonul. Alteori, când mai vedeam interogat la televizor pe cineva cunoscut, unii cunoscuţi sunau să întrebe: „Aţi văzut? Cutare a fost la televizor". Eram convins că, fiind transmis în timpul amiezii, când toată lumea dormea, ferită de arşiţa soarelui, nu văzuse nimeni. Poate nici Kareem şi nici maică-sa nu-l văzuseră. Mă gândeam că eram singurul din lumea asta care văzusem emisiunea. Brusc am început să fiu recunoscător pentru florile roz şi îmi doream

să stea acolo pe ecran până când se termina interogatoriul lui Ustath Rashid.

– Telefonează la brutărie, mi-a poruncit Mama. Și când îl prinzi pe Majdi dă-mi-l să vorbesc cu el.

Uneori, când Mama nu se simțea bine sau era prea ocupată, îl chema pe Majdi să ne aducă pâinea și, dacă eram singuri, și leacurile ei. Ea mi-a dictat numărul, iar eu l-am format. Când Majdi mi-a răspuns, eu i-am spus:

– O clipă, vă rog. Mama vrea să vorbească cu dumneavoastră.

El n-a suflat o vorbă, de parcă ar fi știut, de parcă ar fi așteptat să-l sunăm. Îl și vedeam, cu chipul lui binevoitor, bâjbâind cu mâna plină de făină pe sub tejgheaua lui latră și plină de făină, uitându-se în dreapta și-n stânga înainte de a scoate sticla înfășurată într-o pungă neagră de plastic.

– Bună seara, i-a spus Mama. Îmi trebuie două pâini.

Dar noi aveam destulă pâine în casă, văzusem eu când îi dădusem să mănânce lui Bahloul.

– Da, și o sticlă, spuse ea, roșind. Nu, una e de ajuns, încheie ea pe un ton artificial.

Când a sosit Majdi, l-a invitat în salon, căci e nepoliticos să iei ce ți-a adus la ușă și să-l lași să plece așa. Părea foarte stânjenit să se afle acolo. Avea blugii murdari de făină, iar părul îi părea încărunțit. Eu abia așteptam să-mi încărunțească părul. Și știam că părul lui nu e cărunt de-adevăratelea, căci, după ce se spăla, se ducea toată făina și i se vedea părul lui negru. Mâinile i se încleștaseră pe brațele fotoliului, iar eu mă gândeam la ce spusese Bahloul: „Când intră Diavolul, se agață de toate".

N-a stat nici măcar un minut și s-a ridicat în picioare, spunând că trebuie să plece. Mama i-a plătit și l-a condus până la ușă. S-a dus apoi la bucătărie, iar forma neagră a sticlei se vedea pe masă. Mi-a aruncat o privire neliniștită. Am rămas

amândoi într-o liniște stânjenitoare. Eu am început să-mi lovesc piciorul de masă.

– Încetează! mi-a spus ea. Mă simțeam la fel de stângaci în prezența ei, așa cum mă simțeam când trebuia să rămân cu musafirii în salon, în timp ce ea făcea ceaiul. Și-a aprins o țigară, iar eu m-am dus în camera mea.

M-am băgat în pat, cuibărindu-mă în așternut. Mie nu mi-a plăcut niciodată să mă culc în amiaza mare, dar acum mi se părea că era foarte nimerit. De-afară am auzit-o ducându-se în dormitorul ei, turnând ceva în pahar, cu clinchetul atât de cunoscut al cuburilor de gheață. Mi-am amintit de țigara aprinsă. Mama fuma doar când îi era rău, iar atunci aprindea țigară de la țigară. Uneori uita și aprindea câte două dintr-odată, una în mână, iar alta în scrumieră. Iar mie îmi era frică că va adormi cu ea aprinsă. Mă sculam adesea în puterea nopții să mă asigur că toate chiștocurile din scrumieră erau stinse și că nu căzuse vreunul sub pat. Ăsta era unul dintre motivele pentru care nu puteam să plec de lângă ea atunci când era bolnavă. O auzeam umblând prin casă. Știam că se plictisea. Adesea, în zilele când Baba era plecat, umbla așa fără rost prin casă. Și nici nu fredona încetișor, așa cum făcea adesea când se îmbăia sau când își făcea ochii dinaintea oglinzii sau când desena în grădină. Fredonatul acela care îmi amintea de fetița nevinovată, întorcându-se de la școală, atingând pereții cu degetele: cu o clipă înainte de întâmplarea din Cafeneaua Italiană, o clipă ocrotită de limpezimea inocenței, înainte ca forța brutală să o arunce – fără vreo împotrivire sau fără a-i da măcar ocazia de a spune „nu" – dincolo de hotarul copilăriei, transformând-o irevocabil în femeie și mamă. Îmi doream atât de mult să o fac fericită, la fel de fericită cum părea când era Baba acasă. Doar că nu era cu adevărat fericită atunci, ci doar mai încrezătoare: se mișca mai iute și mai sigură pe ea. Oare voi putea vreodată să o fac și eu să se simtă la fel, mă întrebam eu, ghemuit în așternut.

*

Adormisem şi m-am trezit ameţit, neştiind cât era ceasul. Cerul era întunecat şi totul era tăcut în jur. Şi am simţit plăcerea de a fi aţipit. Probabil că deveneam şi eu bărbat în toată firea. Simţeam un miros ciudat în casă, dar somnul m-a dovedit şi m-am lăsat din nou cuprins de căldura şi farmecul siguranţei sale.

Câteva ore mai târziu m-am trezit sufocat, de parcă-mi galopau herghelii de cai prin nări. Am sărit din pat şi am deschis geamul. Apoi am mers din cameră în cameră deschizând toate geamurile şi uşile, fără să-mi dau sema de ce. Lăsase gazul deschis la bucătărie.

Când s-a trezit a doua zi dimineaţa, nu înţelegea de ce eram supărat şi repeta mereu: „Ce e mirosul ăsta, ai lăsat tu gazul deschis, Slooma?"

Am trântit uşa după mine şi m-am încuiat în dormitor. Din spatele uşii îmi vorbea de parcă altcineva lăsase gazul deschis să ne omoare.

– De ce eşti atât de supărat pe mine? Cum să îmi dau seamă că eşti bine dacă nu vrei să vorbeşti?

Era cât pe-aici să spun ceva, dar mi-am astupat gura cu palma.

– De unde să ştiu eu că n-ai murit?

Mi-am închis ochii şi mi-am astupat urechile.

– Bine! a spus ea mai târziu. Cel puţin ieşi afară să mănânci ceva. E vremea prânzului şi tu nu ai mâncat nici de dimineaţă. Şi a plecat de lângă uşă, zicând: Ce băiat ciudat! Iar după o vreme s-a întors să mă întrebe: Şi dacă se întoarce taică-tău acum, ce-o să zică despre noi?

La prânz mi-a vârât un bilet pe sub uşă pe care scria:

Prin urmare, sper că iubitul meu fiu mă va onora cu vizita lui şi am să trimit vizirul să îi facă aranjamentele de călătorie. Unica mea dorinţă e să-l mai văd încă o dată înainte de a muri. Şi dacă îmi refuză dorinţa, n-am să mai pot trăi. Pace îţi doresc ţie.

Asta nu era nostim deloc. Recunoscusem cuvintele. Nu erau ale ei, ci erau dintr-o scrisoare pe care regele Shahryar o trimisese fratelui său regele Shah Zaman, când se afla răpus de tristeţe şi credea că o să moară. Ea doar înlocuise cuvântul „frate" cu „fiu". Eu am împăturit biletul şi l-am băgat din nou pe sub uşă. După câteva secunde am auzit-o luându-l înapoi.

Mai târziu, după masă, simţeam cuţite în stomac şi muream să merg la toaletă. Am ieşit din cameră şi m-am dus direct la baie, încuind uşa după mine. N-am auzit-o venind pe la uşă. Apoi m-am dus în bucătărie, mi-am turnat un pahar de lapte, am înşfăcat o pâine şi am fugit înapoi în dormitor, lăsând uşa întredeschisă. Era trecut de ora patru, trecuse şi vremea odihnei de amiază. Dar ea unde era oare?

Am ieşit în stradă să văd ce făceau băieţii. I-am găsit pe toţi adunaţi în jurul lui Adnan. El nu fusese atunci când mă bătusem cu Kareem. Dacă ar fi fost, poate că m-aş fi purtat altfel. Eram sigur că Osama, Masoud şi Ali îi povestiseră varianta lor. Kareem stătea sprijinit de o maşină. Când m-au zărit, s-au oprit din vorbă. Ali m-a salutat şi Masoud l-a fulgerat cu privirea. Căzuseră cu toţii de acord să nu mă bage în seamă.

– Haideţi să vedem ce mai este pe la şcoală! i-a îmbiat Masoud.

Dar nu era zi de şcoală, căci era vară. Spre surprinderea mea, toţi l-au urmat, iar eu am rămas privind după ei. Osama îl cuprinse pe Kareem cu braţul, vorbindu-i pe măsură ce se îndepărtau. Adnan mergea în urma lor, ascultându-l pe Osama. Când au ajuns la capătul străzii şi nu i-am mai văzut, am luat-o

după ei, mergând încet, lovind câte o pietricică și afundându-mi mâinile adânc în buzunare. Am dat colțul străzii și i-am văzut din nou, din depărtare păreau și mai uniți.

La poarta școlii s-au oprit. Când am ajuns în dreptul lor, Kareem a strigat:

– Cine ajunge ultimul pe Strada Dudului e fată! și au pornit-o cu toții spre mine.

Când s-au apropiat mai tare, m-am gândit să mă dau la o parte, dar mi-am imaginat că voiau să mă sperie, așa că nu m-am clintit. Am închis ochii și am stat nemișcat, ținându-mi răsuflarea, ascultându-i cum gâfâiau, simțind aerul cum se mișcă în jurul meu. Și l-am auzit pe Kareem strigând din nou:

– Cine ajunge ultimul pe Strada Dudului e fată! știind că la mine se referă.

Adnan rămăsese la poarta școlii, fără vlagă. Avea aceeași vârstă ca și Kareem, dar nu era prea iute de picior. Nu avea voie să mănânce dulciuri și, dacă se rănea, era în pericol de a-și pierde sângele. Trebuia să facă două injecții pe zi și și le putea administra singur. Odată l-am convins să ne arate și nouă cum și le face.

– Dar dacă râdeți am să vă pocnesc pe fiecare! ne-a avertizat el, înainte de a ne lăsa să-l însoțim în dormitor. Niciunul dintre noi nu mai fusese în casa lui până atunci. Avea un raft întreg plin cu cărți despre boala lui. Și mai avea un dicționar uriaș deschis pe biroul lui, cu un creion galben ascuțit în el. Pe noptiera de lângă pat se aflau sticluțe maron de doctorii, etichetate cu numele lui, Adnan el-Melhi. Camera lui era foarte ordonată, iar patul era atât de întins, că mă întrebam dacă era cât de cât comod. Pe un raft de pe birou avea o cutie întreagă de seringi și o alta cu bureți mititei galbeni, închiși în pliculețe de plastic.

– Cu astea dezinfectezi pielea, ne-a explicat el.

– De ce? a întrebat Ali.

– Cum adică, de ce? i-a întors-o Adnan. Ca să nu intre microbii în mine, d'aia.

Noi ne-am înghesuit cu toţii în jurul lui. Iar el şi-a tras pantalonii în jos, a frecat pielea cu bureţelul şi, fără vreo altă introducere, şi-a vârât acul cel lung adânc în fesă. Niciunul n-am mai scos vreo vorbă. A scos apoi acul şi a apăsat din nou cu bureţelul galben. Fesele lui erau pline de vânătăi maronii. N-am mai avut chef după aia să-l mai vedem făcându-şi injecţii.

Îl invidiam pe Adnan. Boala lui îi dădea o forţă deosebită şi devenea stăpân peste ceva ce noi nu aveam: o lume specială a cărţilor şi a seringilor. Camera lui era ca o casă în sine, cu obiecte care-i aparţineau numai lui. Şi, deşi vânătăile de pe fundul lui mă făceau să-I mulţumesc Domnului pentru sănătatea mea, mă rugam totuşi să-mi dea şi mie o boală care să mă pună în postura lui Adnan, să mă facă să par mai vârstnic şi mai independent decât oricare dintre noi, să ne facă pe toţi să-i cerem încuviinţarea, lui, singurul dintre noi care, datorită propriei sale sorţi şi a literaturii despre boala lui, n-avea nevoie de nicio încuviinţare. De aceea, dacă ar fi fost de faţă, cu o zi în urmă, poate că nu l-aş fi trădat pe Kareem. Prezenţa lui Adnan avea acest efect special. Faptul că se găsea atât de aproape de moarte îl făcea mai bătrân şi-i conferea o autoritate morală mai mare. Şi el, asemeni eroinei mele Sheherazada, trăia sub ameninţarea sabiei. Aşa că ameninţarea „Cel care ajunge ultimul în Strada Dudului este fată!" nu avea niciun efect asupra lui.

Adnan şi-a pus o mână pe umărul meu. Eu am continuat să mă uit în curtea goală a şcolii, cu steagul nostru verde îndoit sub propria lui greutate, agăţat de catargul înalt. Îmi aduceam aminte cum stăteam înşiraţi în fiecare dimineaţă sub soarele slab de iarnă, cu ghiozdanele grele în spate, răcnind imnul naţional cu ochii la steagul ce flutura leneş, luându-ne la întrecere cu

muzica stridentă care ţâşnea din difuzoarele în formă de conuri cenuşii, fixate în colţurile curţii, suficient de sus să nu le putem atinge, chiar dacă ne-am fi suit unii în spinarea altora. În unele dimineţi stăteam atât de drept, cu pumnii strânşi şi spinarea încordată, simţindu-mi ochii usturând de lacrimi şi cântând imnul naţional cu atâta forţă, încât toată ziua eram nevoit să încerc să-mi ostoiesc durerea din gât. În alte dimineţi eram atât de adormit că doar mimam cuvintele, încercând să-mi ascund căscatul în haosul cântării.

Adnan mă trase de mânecă şi o luarăm înapoi pe strada noastră. Nu spunea nimic, dar îmi dădeam seama că încerca să mă mângâie. I-am zărit pe ceilalţi băieţi gâfâind, adunaţi în capătul străzii noastre. Osama, care câştiga de obicei astfel de întreceri, se sprijinea de piatra pe care scria „Strada Dudului". Ali stătea supărat în spatele fratelui lui. Mereu ieşea ultimul şi trebuie că toţi îl pocniseră peste cap, făcându-l „fată". Toţi se uitau la ceva, mai departe pe strada noastră, pe care eu şi Adnan nu îl puteam vedea. Când am ajuns în dreptul lor, l-am pocnit pe Ali în cap şi i-am strigat de trei ori că e „fată". El a încercat să mă lovească, dar nu mi-a fost greu să-l ţin de o parte cu o singură mână. Adnan m-a dat la o parte şi m-a îmboldit cu umărul să mergem mai departe. Când ne-am îndepărtat de ei, Adnan m-a întrebat:

– Taică-tău e acasă? M-am simţit de-a dreptul flatat, căci Adnan rar mă întreba câte ceva.

– E într-o călătorie de afaceri.

– Atunci aveţi noroc, a spus el ca pentru sine, privind drept înainte, pornind mai departe, cu un pas mai vioi decât altădată.

Din spatele lui am văzut şi eu aceeaşi maşină albă care îl ridicase pe Ustath Rashid. De data asta era oprită în dreptul casei noastre.

– Asta e tot maşina aia... l-am auzit pe unul dintre băieţi zicând.

Mă întrebam ce-o fi în capul lui Kareem. Mă aşteptam să sară la mine, să mă ia de mână şi să-mi spună: „Acum suntem la fel, frate". Adnan a trecut pe lângă maşina albă, cu ochii în pământ, a deschis poarta grădinii sale, lăsând-o să se bălăngăne în urmă. În maşină n-am văzut decât un singur cap. Toţi băieţii dispăruseră, în afară de Kareem. El rămăsese acolo, nemişcat, uitându-se la mine. Îmi venea să fug către el, dar m-am întors şi am luat-o spre maşină. Am încercat să mă gândesc la Sheherazada, la vitejia ei, dar oricât de tare mă străduiam îmi veneau în minte cuvintele Mamei: „Ar trebui să-ţi faci alt model. Sheherazada a preferat sclavia morţii". M-am gândit atunci la Sinbad, dar mie nu-mi plăcuse niciodată, căci fusese hoţ. Mi-au venit atunci în minte sclavii care băteau din palme în acelaşi ritm, dar ei erau mulţi, unul singur bătând din palme nu ar fi avut niciun efect. Dar nu acceptaseră, şi ei, sclavia în locul morţii? Mă apropiasem acum de maşină. Omul dinăuntru mă văzuse în oglinda retrovizoare. Când am ajuns în dreptul geamului şi i-am văzut chipul am îngheţat. Acum mi-l aduceam aminte. Era omul cu voce de babă care stătuse în pragul camerei noastre de zi, tăindu-ne calea, uitându-se la mine aşezat pe podea lângă tava cu mâncare, scuturându-mi capul şi dând din mâini, ca şi cum aş fi spus „Nu eu, jur, nu eu". Era cel ce îl pălmuise pe Ustath Rashid, cel ce ne urmărise pe Mama şi pe mine în Piaţa Martirilor. Pielea lui era ciupită, de parcă ar fi fost găurită cu dalta. Avea ochii înguşti, cu albul fără strălucire. Buzele îi erau vinete, de parcă ar fi fost date cu albastru, ca şi cum ar fi mâncat dude sau ar fi băut sânge. Părul cârlionţat îi stătea ca un coif. Mi-a zâmbit.

– Suleiman! a spus el domol, de parcă numele meu ar fi fost o gumă de mestecat în gura lui. Uite că ne întâlnim, până la urmă.

N-am putut să nu mă uit în ochii lui, atras de o forță ciudată, gândindu-mă la flăcările Iadului Veșnic atingând marginile punții spre Rai, cum și ele vor părea o voce atât de cunoscută necredincioșilor care își vor întoarce capetele, așa cum faci de obicei când îți auzi strigat numele, căci, așa cum spunea Sheikh Mustafa: „Teama îi pătrunde doar pe cei care au motiv să se teamă".

– Cine sunteți dumneavoastră? l-am întrebat.

– Mă cheamă Sharief, sunt prieten cu tatăl tău, a spus el cu o mână pe piept. Dar eu știam că minte. Cum, nu-ți mai duci aminte de mine?

– Dumneavoastră ne-ați percheziționat casa.

– Da. Trebuia să-l întreb ceva important.

Și-a înclinat capul în față și a zâmbit ușor, ca pentru sine. Aproape că părea stânjenit.

– Cred că eram cam grăbit atunci.

– Deci nu voiați să-l luați cu dumneavoastră, așa cum ați făcut cu Ustath Rashid?

– Care Ustath?

– V-am văzut eu acolo, am zis eu, arătând cu degetul casa lui Kareem.

– Ah! a făcut el, ca și cum tocmai și-ar fi amintit, apoi a izbucnit în râs.Nu, nu, nu, tatăl tău nu e dintr-ăia. E bun prieten cu mine. Ne cunoaștem de mult. Suntem ca frații. De fapt el m-a trimis la tine, să te văd. Am auzit atât de multe despre tine, Slooma.

Știam că minte, dar cum de-mi știa numele de alint? Mi-am amintit cum a împuns-o pe Mama în pântece cu sticla ei

de leacuri. Ne ştia secretul, m-am gândit eu, şi a preferat să tacă din gură.

– Dar Ustath Rashid e trădător? l-am întrebat eu.

– Da, a răspuns el fără să clipească.

– Şi Baba? E şi el....?

– Păi, d'aia sunt eu aici. Încerc să-l apăr, dar am nevoie de dovezi.

Cuvântul „dovezi", atât de plin de ţepe.

– Asta căutaţi când ne-aţi percheziţionat?

– Exact!

Spre deosebire de Mama şi Moosa, el măcar îmi răspundea la întrebări. Nu mă trata ca pe un copil.

– Unde e Baba?

– Nu pot să-ţi spun, a zis el, scotocindu-se în buzunar. M-a rugat să-ţi dau asta. Mi-a întins una dintre bomboanele de mentă englezeşti ale lui Baba. Am făcut un pas către el. Pe scaunul de lângă el am văzut un pistol negru şi butucănos. M-am dat iute înapoi.

– Haide, vino-ncoace! a spus Sharief calm, cu vocea lui ascuţită şi răguşită. Am făcut câţiva paşi spre el. Mi-a întins pistolul, spunând:

– Ia-l, atinge-l! Unui bărbat nu-i este frică. Iar tu eşti bărbat, nu-i aşa?

Metalul pistolului era rece ca un peşte mort. Apoi l-a pus pe scaunul de lângă el şi a spus:

– Uite, ia bomboana, e de la Baba.

Mi-am băgat capul pe geamul maşinii şi m-a ameţit mirosul de ciorapi murdari şi tutun. Duhoarea aceea era pentru mine un semn al bărbăţiei, aşa că mă simţeam emoţionat să fiu în preajma ei. Poate că asta însemna să fii bărbat, mă gândeam eu. Costumul lui safari, deschis la gât, lăsa să i se vadă pielea arsă de soare şi scăldată de sudoare. Cine ne-ar fi văzut stând aşa

de vorbă ar fi crezut că suntem prieteni. Am luat bomboana de mentă. Kareem dispăruse. Mă întrebam dacă plecase dezgustat că mă văzuse atât de apropiat de omul care îl ridicase pe taică-său.

– Știi, e foarte rău că maică-ta bea! a început să spună Sharief, zâmbind pe jumătate, cu o umbră de regret în ochi. Ar putea merge la pușcărie pentru asta.

Pe chipul meu a citit că înțelesesem și-mi venea să mă milogesc de el să nu spună nimănui.

– Dar asta rămâne secret. Eram atât de recunoscător că i-aș fi sărutat mâna.

– Dar tu, Suleiman, trebuie să mă ajuți.

– Orice, fac orice!

– Am nevoie de o listă a prietenilor lui Baba, a spus el, privind înainte și zâmbind. Cât mai multe nume, prieteni care să depună mărturie despre el.

– Dar eu n-aș putea depune mărturie pentru el? am întrebat eu, căznindu-mă să-mi amintesc.

– Nu! a râs el.

– De ce?

O clipă am crezut că se enervase, dar apoi a zâmbit din nou.

– Avem nevoie de oameni mari, Slooma, de bărbați, a spus el, iar zâmbetul îi pierise. Haide, Slooma, nu cred că nu știi măcar un nume!

Eu am dat din cap așa cum fac cei care se concentrează, încercând să-și aducă aminte ceva și vor să te asigure că se află foarte aproape de ceea ce le stă pe limbă să spună. În clipa aceea, dacă aș fi avut ghinionul să-mi aduc aminte vreun nume, l-aș fi spus. Mi-am adus însă aminte de cartea de sub salteaua mea.

– Nu-mi aduc aminte de niciun nume!

– Cum adică nu-ţi aduci aminte? Străduieşte-te! a spus el iritat, cu răsuflarea fierbinte, mirosind a rugină.

Tremuram tot şi eram gata să plâng.

– Am o carte! m-am pomenit spunând. Am salvat-o eu din foc.

În clipa aceea mi-am auzit numele strigat. Era Mama. I-am văzut chipul palid în umbra ferestrelor din holul casei. Am dat fuga la ea. Când am intrat, a trântit uşa după mine, a căzut în genunchi şi mi-a apucat braţele strâns.

– Ce făceai acolo, cu omul ăla? Te-am văzut. Să nu minţi. Şi mă strângea tot mai tare. Niciodată n-o văzusem atât de speriată. Ce-ţi spunea? E prima dată când vorbeşti cu el?

Am împins-o şi-am luat-o la fugă. Am auzit-o cum şi-a tras răsuflarea şi-n clipa aceea am avut senzaţia că văd un balonaş roşu umflându-se pe un fond albastru închis ca marea şi mi-a revenit în minte de mai mult ori când m-am dus în camera mea, şi de fiecare dată simţeam o durere în inimă. Mi-ar fi plăcut să fi venit după mine. Aş fi vrut să-i cer iertare, să-i arăt ce-mi dăduse omul acela, bomboana englezească de mentă dintr-acelea din care aducea Baba din călătoriile lui. Sigur era de la el, căci nu se găseau la noi în ţară.

12

Am găsit-o stând la masă şi fumând. M-am aşezat în faţa ei. Aş fi vrut să-mi spună ceva, chiar şi să strige la mine:

– Te-am văzut, să nu mă minţi!

Dar ea nu m-a băgat în seamă. Mă uitam afară prin uşile de sticlă la umbrele lungi din grădină. Am putea merge sus pe acoperiş să ne uităm la mare cum îşi schimbă culoarea, mă gândeam eu. Sau aş putea să-i duc şevaletul în grădină, acolo unde îi plăcea să deseneze o portocală, o prună sau o frunză răsucită. N-am avut niciodată răbdare să îi pozez, dar acum aş fi fost gata să încerc.

– Ştii? Avea un pistol. M-a lăsat să pun mâna pe el.

Ea şi-a ridicat ochii spre mine.

– Mă întreb ce-o fi făcut Ustath Rashid. Crezi că e trădător? Crezi că Um Masoud are dreptate? Ştiu că îi place să bârfească, dar m-am tot gândit la asta şi cred că e adevărat: nu poate fi fum fără foc. E adevărat, nu-i aşa? Poate să fie abur, dar asta e altceva, nu?

Ea mă privea fără să spună nimic, apoi trase iute un fum adânc din ţigară, cu degetele tremurânde. Fumul îi ţâşnea pe nări.

– Zicea că e prieten cu Baba. Mi-a spus chiar Slooma şi mi-a dat asta, am spus eu, punând bomboana pe masă.

Mama s-a schimbat la faţă. Înainte de a plânge, chipul începea să se schimonosească, ascunzându-se de lume.

– Mi-a spus că Baba vine curând acasă. Şi mi-a mai spus: nu mai fii trist, te rog.

Sharief nu a spus că Baba va veni curând acasă şi nici n-a spus „Nu mai fii trist!". Acestea erau de la mine, aşa cum Moosa adăuga propriile lui cuvinte la articolele pe care le citea cu voce tare.

Ea bombănea ceva, dar eu n-am auzit până când n-a strigat:

– Prostul de Faraj!

Iar eu am vrut să-i spun: „Baba nu e prost!" sau „Să nu-l faci prost pe Baba", dar ea a ieşit din bucătărie şi-apoi am auzit uşa dormitorului ei trântindu-se şi cheia răsucindu-se în broască. Apoi a sunat telefonul în salon. A descuiat uşa şi s-a repezit să răspundă.

– Alo, alo, cine e? a întrebat iute, cu ochii fixaţi într-un punct pe perete, şi mi-am dat seama că vorbea cineva la capătul celălalt.

– Da, Bu Nasser, eu sunt, Um Suleiman. Bu Suleiman nu e acasă. Se uita la mine, strângându-şi buzele şi scuturându-şi uşor capul. Cu tot respectul... a spus ea, dar a fost întreruptă. Cu tot... cu tot respectul cuvenit, Bu Nasser, dar eu n-am nicio legatură cu asta. Apoi, după o vreme, a continuat: Nasser e suficient de mare să judece singur. Ar trebui să discutaţi asta cu el.

S-a uitat din nou la mine, ridicând din sprâncene, scuturând din cap.

– Tocmai v-am spus, Bu Suleiman nu este acasă. Habar n-am unde este, a continuat ea, citând din Coran: Nimic nu ni se întâmplă decât ce ne-a sortit Allah! apoi l-a ascultat mai departe pe tatăl lui Nasser. Bine, Bu Nasser, dacă așa credeți dumneavoastră, atunci ar trebui să vorbiți cu fiul dumneavoastră. Nimeni nu l-a forțat să lucreze cu soțul meu.

A lăsat receptorul jos, fără să ia mâna de pe el, apoi i-a telefonat lui Moosa.

– Tu auzi un ecou? Bine, nici eu! Ascultă: a sunat tatăl lui Nasser, e foarte îngrijorat. Vrea să știe cât de implicat e fiul lui. Zice că dacă i se întâmplă ceva, îl va face răspunzător pe Bu Suleiman.

Se uită la mine, se întoarse și apoi începu să șoptească:

– Și se auzea un ecou pe fir. Sigur că știu ce înseamnă asta. Sună-l pe Nasser, spune-i ce-a zis taică-său. Spune-i că sunt supărată: să ne amenințe taică-său așa, făcându-ne răspunzători de soarta lui...

Mi-am adus aminte că judecătorul Yassen îi spusese lui Baba, după ce Moosa plecase de la Universitate: „Mi-ai distrus băiatul!"

– Bine, la revedere, a spus Mama și a închis telefonul, ducându-se în camera ei.

Ceva mai târziu telefonul a sunat din nou și ea a ieșit, fără să mai alerge, de data asta, ci pășind cu încrederea și prestanța celui care crede că este nevinovat și că are dreptate. Era cât pe ce să răspundă, dar ceva a oprit-o. A plesnit din degete și mi-a spus în șoaptă, de parcă cine suna ne-ar fi putut auzi:

– Răspunde tu!

Am ridicat receptorul și m-am uitat la ea.

– Bună ziua, am spus.

– Slooma! era Nasser. Linia era proastă şi se auzea un ecou. Sunt Nasser.

– Ştiu! i-am răspuns.

– Ce mai faci, tinere? Ce face Mama? Poţi mi-o dai la telefon?

I-am întins receptorul Mamei.

– Cine e? a şoptit ea, încruntându-şi sprâncenele, cu mâna apăsată pe receptor.

– Nasser, am spus şi am dat să plec.

– Auzi, era un ecou pe fir? m-a întrebat pe şoptite.

– Da.

Muşcându-şi buza de jos, a pus receptorul uşor în furcă. N-am întrebat-o de ce face asta sau de ce mai stă lângă telefon. După câteva secunde a sunat din nou.

Ea a pocnit din nou din degete şi mi-a şoptit:

– Spune-i că nu sunt aici şi închide, nu sta de vorbă cu el. Şi a plecat în dormitor.

Eu am ridicat receptorul şi-am spus :

– Nu e aici!

– De ce mi-ai închis telefonul? Nasser părea jignit, vocea lui tremurată părea şi mai ciudată datorită unui ecou ce se auzea pe fir. Când vine acasă să-i spui că am căutat-o... şi spune-i că-mi pare rău despre ce i-a spus tata, a adăugat el după o pauză ce a părut nesfârşită.

Nu ştiu de ce nu mi-a plăcut Nasser din clipa când l-am văzut prima dată. De ce îl repezeam ori de câte ori era drăguţ cu mine când ne telefona la Eid să ne ureze sănătate şi fericire şi insista întotdeauna să vorbească cu fiecare dintre noi. Baba îi întindea receptorul mamei, zâmbind de parcă ar fi fost jenat sau mândru, de parcă Nasser ar fi fost propria lui creaţie, iar el ar fi fost răspunzător de tot ceea ce zicea Nasser. Când îmi venea rândul şi mie, eu nu voiam niciodată să vorbesc cu el, iar Baba

nu i-ar fi spus că sunt în baie sau că mă joc pe afară. Îşi încrunta sprâncenele la mine şi-mi făcea semn să iau receptorul din mâna Mamei. Nasser vorbea mereu la fel, strigându-mă „Slooma", chiar dacă era pe cealaltă parte a drumului. Şi apoi „Ce mai faci, tinere?" Eu îi răspundeam cât mai scurt cu putinţă şi când îmi dorea sănătate şi fericire îi uram şi eu la fel, iar când îmi spunea „Sunt prietenul tău, Slooma!" sau „Dacă ai nevoie de ceva, gândeşte-te la mine ca la fratele tău mai mare" eu nu ştiam ce să-i spun, aşa că tăceam şi-i dădeam receptorul înapoi lui Baba, simţindu-mi obrajii arzând de un val ciudat de mânie. Dar oare nu mi-am dorit de atâtea ori să am un frate mai mare, cum ar fi fost Kareem sau chiar Nasser?

Brusc am simţit pentru prima dată un val cald de dragoste faţă de Nasser. Mă simţeam prost că îl minţisem, aşa că i-am zis:

– Mama mi-a spus să zic că nu e acasă.

Mi s-a părut că îl aud chicotind, încercând să-şi înăbuşe râsul. Dar el a început să strige:

– Cine râde? Râzi de mine?

– Cum să râd eu de tine? i-am spus eu, dar cel ce chicotise, râdea acum din toată inima, aşa că Nasser nu m-a mai putut auzi. Printre hohote, l-am auzit strigând:

– Am întrebat cine râde?

– Care ţi-e numele de familie, băiete?

– Suleiman Faraj el-Dewani.

– Nu tu, m-a întrerupt vocea. Tu, celălalt, care-ţi zice Nasser. Cum te cheamă? Haide, vorbeşte!

Asta nu era ceva neobişnuit. De multe ori, când vorbeam la telefon, mai intervenea câte o voce. Uneori chiar eu eram cea de a treia persoană. Puteam asculta ce vorbeau alţi doi, o voce părând mai depărtată decât alta. Uneori nu puteam să mă stăpânesc să nu ascult şi chiar o dată sau de două ori am făcut şi

zgomote – ca vântul sau ca bubuitul de explozii – sau le-am pus muzică cu Boney M. Dar ce era ciudat de data asta era că, deşi se auzea ecoul obişnuit, vocea lui Nasser şi a necunoscutului se auzeau la fel. Şi pentru că în viaţă nu poţi să vorbeşti şi să asculţi în acelaşi timp – aşa îmi spusese mie Baba – ecoul vocii mele răsuna ciudat şi necunoscut şi mi-am dat seama că nu îmi mai auzisem vocea până atunci.

– Nu vorbi cu el, Suleiman, mi-a poruncit Nasser disperat. Închide telefonul, închide imediat!

– Nasser ăsta nu e prea prietenos, nu-i aşa, Suleiman? m-a întrebat vocea calmă. Iar eu am râs pentru că suna atât de caraghios în comparaţie cu disperarea lui Nasser. Ecoul râsului meu se auzea şi mai sinistru.

– Nu asculta ce-ţi spune, închide când îţi spun! striga Nasser la mine.

– Lui Nasser ăsta îi place să se joace! l-am auzit pe cel de pe fir spunându-şi sieşi sau altcuiva sau poate chiar mie.

– Închide!

– Nu închid! Închide tu dacă vrei. Cuvintele mele zburau între ei nestânjenite, asemeni săgeţilor.

Vocea a izbucnit din nou în râs. Nasser închisese telefonul. Vocea s-a oprit din râs şi asculta, ca şi mine, tonul telefonului. După câteva secunde, când mă pregăteam şi eu să închid, mi-a spus:

– Eşti grozav, băiete!

Eu n-am ştiut ce să-i răspund.

– Ia spune-mi, a început el, de parcă ne cunoşteam de când lumea. Ce face maică-ta? Ai o mamă foarte frumoasă, să ştii!

Am simţit că-mi înţepeneşte ceafa. Dar el râdea, repetând ce-i spusesem eu lui Nasser: „Mama mi-a spus să zic

că nu e..." şi a râs din nou. Inima a început să-mi bată mai tare şi timpul părea că nu mai zboară.

– A, da, a continuat el după ce şi-a tras sufletul de râs. Ce frumoasă mamă ai! Şi ce ceai bun face, şi o harissa grozavă. Nimic nu e mai bun decât harissa de casă.

Brusc mi-am amintit cum, atunci când pisa ardeii iuţi, Mama nu mă lăsa să intru în bucătărie zicând că usturimea mi-ar arde ochii. Îşi punea mănuşi şi-şi acoperea gura şi nasul cu o basma, ca tâlharii.

– Ar trebui să fii recunoscător că ai aşa o mamă. Eşti recunoscător, Suleiman? Eu am încuviinţat din cap.

– Spune-i că dacă are nevoie de un tovarăş de pahar să mă sune pe mine. Spune-i că şi eu îmi iau leacurile de la tâlharul ăla de Majdi. Mulţumesc lui Dumnezeu că există Majdi.

Am azvârlit receptorul cât colo. Inima mi se zbătea ca un şoricel prins într-o roată. Am rămas înţepenit lângă telefon, neputând să mă mişc. A sunat din nou.

– Alo! vocea mea tremurată răsuna în ecou.

– Slooma! era Nasser. Vorbea în şoaptă.

– Nasser, slavă Domnului că eşti tu! Cine era omul ăla? Cum se face că ne cunoaşte? Ştie lucruri pe care nu le ştie nimeni. Cine e?

Acum eram fraţi.

– Ai închis telefonul, aşa cum ţi-am spus?

– Da.

– Bine ai făcut, băiat bun! Ascultă! N-avem timp prea mult. Vreau să-i transmiţi un mesaj Mamei tale, a continuat el tot în şoaptă. Nu mi-a plăcut cum mi-a zis „băiat bun", dar Nasser nu mi-a fost niciodată atât de drag ca acum.

– Spune-i că facem tot ce ne stă în putinţă să-l găsim pe Faraj, nu ştim unde e, n-a venit aici deloc.

Îmi închipuiam că vorbea din apartamentul acela din Piaţa Martirilor.

– Noi l-am aşteptat... ştii cumva unde e?

– De ce nu-ţi bagi telefonul ăsta undeva? a revenit vocea.

– Închide telefonul, Suleiman! a ţipat Nasser şi de data asta am închis imediat. Dar cum am pus receptorul jos, telefonul a început să sune din nou, cu un sunet ciudat, neîntrerupt. Temându-mă că o să o deranjeze pe Mama, am ridicat receptorul. Era acelaşi om, cu vocea clară de data asta, fără niciun ecou.

– Ascultă, băiete, ştii cum îl cheamă pe Nasser ăsta?

Eu n-am spus nimic, dar el a ţipat:

– Vorbeşte!

– Nu, am răspuns eu, amintindu-mi de interogatoriul lui Ustath Rashid la televizor.

– Ştii unde locuieşte?

– Nu, dar apoi, temându-mă de ce ar putea spune, m-am răzgândit: Ba da.

– Bine, a continuat el şi credeam că s-a terminat, dar a zis mai departe: Uite, Suleiman, uite cum o să facem: tu ai să-mi spui unde stă Nasser şi eu am să notez. Bine?

Am simţit cum încuviinţam din cap, de parcă ar fi putut să mă vadă.

– Bine.

– Hai, băiete, vorbeşte! a strigat din nou după o scurtă pauză.

– Ştiţi unde e Piaţa Martirilor?

– Da, a răspuns el surprinzător de încet.

– Locuieşte într-una din casele de acolo. Adică aşa cred, nu sunt sigur, am continuat, încercând stângaci să dau înapoi.

– Bineînţeles că eşti... sigur, a spus el încrezător.

Eu eram de-a dreptul încurcat. Pauza pe care a făcut-o înaintea cuvântului „sigur" părea atât de intenționată, încât mă întrebam dacă ceea ce voia să spună era „bineînțeles că nu ești sigur" sau „bineînțeles că ești sigur".

– Și în care din casele din Piața Martirilor nu ești tu sigur că stă el?

– Cea din dreapta pieții.

Tăcerea lui era atât de profundă, că am simțit nevoia să adaug:

– Cea cu obloane verzi. La etajul de sus, cu un prosop roșu pe frânghia de rufe de la fereastră.

– Bine! a spus omul, și-a adăugat apoi, de nu știam dacă vorbește singur, cu mine sau cu altcineva: Prosopul roșu, ăsta era codul! Blestemații!

– Nasser e un om foarte bun, am mai adăugat eu, dar el închisese telefonul.

13

Amiaza se topea în amurg. Mama moţăia în camera ei. Eu stăteam în pat, conştient că Sharief era încă acolo, în maşina lui albă, în lumina tot mai ştearsă, aşteptând ca eu să-mi amintesc numele sau să-i aduc cartea pe care o ţineam încă sub salteaua pe care dormeam şi visam. Cartea aceea începuse să mă sâcâie, ca o pietricică în pantof, simţeam că nu-mi găsesc liniştea până nu i-o dau sau până nu mă descotorosesc într-alt fel de ea.

Fereastra din camera mea era deschisă. Din pat vedeam cerul albastru compact deasupra zidului alb al grădinii aurit de soare, îmbinându-se într-o linie roşie şi neagră – efect al luminii. Ori de câte ori mă uitam la cer mi se făcea sete, acum parcă mă gâdila undeva în piept. Mă întrebam cum o fi să zbori, să te cufunzi în albastrul compact. Într-o bună zi, Baba o să mă ia şi pe mine cu el într-o călătorie, sigur o să mă ia. Am să mă îmbrac şi eu în costum, cu cravată, şi-am să păşesc alături de el, ca o umbră, „mâna lui dreaptă". Şi n-am să mă mai emoţionez când am să zbor cu avionul, căci zborul va fi ceva firesc. Şi-o să stăm fără să ne uităm măcar pe fereastră, căci vom fi ocupaţi cu alte

treburi mult mai importante, scrise în ziare, în coloane lungi şi subţiri. Iar eu am să fiu bărbat, deprins cu lumea. Îmi închipuiam viaţa fără Baba, cum aş face toate acestea singur, iar zvâcnetul din piept mi s-a oprit. Nici nu-mi amintesc să fi făcut ceva numai eu cu Baba şi mă cuprindea mâhnirea să renunţ la această fantasmă. Era plecat atât de des, iar când se afla acasă era de obicei cufundat în vreo carte sau în ziar. Şi mă umpleam de uimire când se întâmpla să îl surprind privindu-mă cu drag.

Singurul lucru pe care îl făceam numai eu cu Baba era să mergem împreună vinerea la moschee. Deşi Mama nu se ruga niciodată şi nici nu insista ca eu să mă rog, era foarte mândră să mă vadă îmbrăcat cu *jallabia* şi tichia albă, ţinându-l pe Baba de mână, parfumat cu mosc, gata de rugăciune, ca o replică în miniatură a lui Baba. N-aveam chef să merg vinerea la rugăciune şi mă bucuram când se termina, dar îmi plăcea să merg cu el. Îmi amintesc cum îl ţineam de mână, strângându-mi ochii în lumina puternică a soarelui, cu *jallabiile* albe strălucind în aerul fierbinte. Era întotdeauna tăcut, abţinându-se să vorbească, fără îndoială ca să poată asculta versetele Coranului trâmbiţate de megafoanele minaretului, recitate de Sheikh Mustafa, atât de tare că nu se mai puteau înţelege. De multe ori în timpul rugăciunii rămâneam în picioare, în vreme ce credincioşii îngenuncheau. Uitându-mă cum se schimbă culorile, mă cuprindea teama la gândul că sunt singurul care îi vede aşa: un covor de spinări albe încovoiate, asemeni unor pescăruşi care-şi ciugulesc pieptul. După rugăciune, lui Baba îi făcea plăcere să mă prezinte prietenilor lui. Iar ei se minunau că sunt îmbrăcat ca el. Când Baba era plecat, nu mă duceam niciodată la rugăciune.

Acasă Baba părea mereu distant. Când eram în altă parte, părea cumva mai apropiat, mai vioi. Din pricina asta mi se

părea atât de ciudat când Mama ne punea alături, adresându-ni-se de plural:

– Voi mă lăsați mereu singură, obișnuia ea să spună, când mă întorceam de la joacă de pe stradă, referindu-se la amândoi, folosind acel pronume prin care eu și Baba deveneam inseparabili. Și asta mă făcea să-i iau apărarea:

– Dar Baba trudește din greu pentru noi! chiar dacă n-aveam habar dacă trudea sau nu pentru noi. Îi luam apărarea pentru că, de fapt, mă apăram și pe mine. Dar acum îmi dau seama că așa deveneam tot una – bărbatul care-i întruchipa pedeapsa și copilul care îi pecetluise soarta.

Iar uneori exclama:

– Voi, bărbații! Toți sunteți la fel! amestecându-mă astfel nu numai cu Baba, dar și cu mulți alți bărbați. Iar eu nu știam niciodată ce să răspund. N-aveam cum să le iau apărarea la toți: fraților și tatălui ei, bărbații pe care ea îi numea „Marele Consiliu", acei bărbați care s-au adunat să-i hotărască soarta când ea avea doar paisprezece ani, după ce fusese văzută cu un băiat în Cafeneaua Italiană. Și toți ceilalți bărbați care se adunau la Cafeneaua Italiană, de unde s-a dus vorba, precipitând deciziile. Acei bărbați ar fi început să clevetească dacă nu s-ar fi măritat imediat. Acei bărbați a căror amenințare că vor vorbi o făcuseră pe bunica să spună: „Dacă te-ar cere acum un sclav, negru ca noaptea, imediat te-aș da după el". Aceia erau bărbații pe care „Marele Consiliu" și-i imagina bârfind pe înfundate, spunând: „Ia te uită cine e acolo! Șade cu un băiat! Se țin de mână pe sub masă, ba și peste masă! Și e fată de familie bună, nerușinata. Uite, băiatul roșește ca un porc, vezi, el are mai multă rușine ca ea!" Acolo, în Cafeneaua Italiană, de unde rușinea avea să cadă peste toți cei din familia lor bună, dacă n-ar fi luat iute o decizie, dacă n-ar fi măritat-o pe loc, chiar și cu un sclav. De-atâtea ori mi-a povestit cum s-a întâmplat că s-a

măritat cu Baba, în ziua aceea „neagră". Şi de fiecare dată uita câte ceva sau îşi amintea altceva. „Şi asta pentru că eram atât de frumoasă", începea ea uneori, sau „Doar din cauza lui Khaled, prostul ăla de unchiu-tău. El m-a dat de gol, m-a trădat! Pumnalul el mi l-a înfipt!"

Khaled era fratele Mamei. Plecase la universitate în America şi tuturor le era dor de el. Când m-am născut eu, l-au rugat să-mi aleagă numele. „Suleiman" le-a spus el, „după Suleiman Magnificul". Mai apoi s-a întors cu o nevastă americană căreia nu-i plăcea gustul apei noastre. O chema Cathy şi mirosea ca nimeni alta în ţara asta, un amestec de eucalipt şi iarbă, drept pentru care mult timp mi-am imaginat America drept o pădure. Când familia se aduna, ea venea cu o carte, nu se alătura femeilor în bucătărie, ci stătea de-o parte şi citea. Odată am auzit-o pe Mătuşa Nora, sora Mamei, că ce citea ea era „Cartea ei Sfântă", dar eu nu cred, pentru că pe coperta cărţii era o femeie într-o rochie fără mâneci, care fugea de un bărbat într-un costum negru, cu un pistol în mână.

Odată i-am văzut pe Unchiul Khaled şi pe Cathy certându-se sub arborele de cauciuc din grădină. El a tras un pumn în pom, iar ea şi-a acoperit ochii cu mâna. Nu mult după asta au plecat înapoi în America. Mi-era dor de Cathy. Îmi plăcea să am în familie pe cineva cu părul blond. Ori de câte ori venea pe la noi, băieţii îmi dădeau coate şi se hlizeau.

Înainte de America şi de Cathy, Unchiul Khaled a locuit la Tripoli şi a scris poeme, de care jumătate din familie se ruşina, iar cealaltă jumătate se mândrea. Când l-am întrebat pe Baba ce credea, mi-a răspuns:

– Mare poet, unchiul tău. Foarte important. Singura dată când l-am auzit pe Baba strigând la bunica – cea care ştia pe de rost *„O mie şi una de nopţi"* – a fost atunci când nu a avut grijă de cufărul de lemn cu hârtii ale Unchiului Khaled. Îl pusese în

coteţul găinilor, care rupseseră încheietoarea cu ciocurile şi mâncaseră toate poemele.

– Câtă ignoranţă! a strigat Baba. Câtă ignoranţă, ignoranţă! repeta el ca un clopot.

Bunica rămăsese uimită şi uşor stânjenită, de parcă cineva ar fi stricat aerul în cameră.

– Să nu ridici vocea la ea! i-a reproşat Mama.

– Eşti fericită acum? s-a răstit Baba la ea. Unicul exemplar din *Ospăţul furnicilor* e-n guşa găinilor!

„Ospăţul furnicilor" era o piesă pe care Unchiul Khaled o scrisese înainte de a pleca în America. Îi luase şapte ani să o termine şi era un lung poem despre istoria ţării noastre.

– Ospăţ sau neospăţ, tu să nu ridici vocea la mama mea!

Baba s-a uitat mai întâi la Mama, apoi la bunica şi din nou la Mama, după care a ieşit din cameră.

Când unchiul Khaled s-a întors din America şi-a aflat că toate pomele sale şi *„Ospăţul furnicilor"* fuseseră devorate de găini, l-a umflat râsul şi-a râs în hohote, fugind în fundul grădinii, unde a rămas o vreme, de unul singur, fără să mai râdă. Şi-ntreaga vară n-a vrut să pună gura pe vreun ou făcut de găinile acelea. „Dar sunt pline de poezie!" îl tachina bunica. El zâmbea, dar n-a mâncat din ele.

Mama îl învinuia pe Unchiul Khaled pentru ziua aceea blestemată când a trebuit să se mărite cu Baba, pentru că, revenit din America, le văzuse pe ea şi pe prietena ei Jihan în Cafeneaua Italiană, bând cappuccino cu doi băieţi. Mama şi Jihan aveau paisprezece ani, ca şi băieţii, de altfel.

– Laşul! Se închipuia americanul luminat! S-a purtat frumos. Prietenos. Le-a salutat admirativ pe sora lui cea mică şi pe prietena ei. Ce proastă eram! Chiar mă gândeam că el, cu ideile lui liberale, era mândru de mica mea rebeliune. A plătit el trataţia, i-a salutat pe prietenii mei. Iar când a plecat, mi-au dat

lacrimile de fericire şi i-am spus lui Jihan cât de mult îl iubeam pe fratele meu. Să am un frate ca el era singurul lucru din viaţa mea care semăna oarecum cu viaţa lui Jihan.

Jihan – creştină din Palestina – era prietena din copilărie a Mamei. Părinţii ei o tratau la fel ca pe fraţii ei.

– Dar m-am trezit iute la realitate. Când am ajuns acasă mi s-au stins toate luminile din viaţă, una câte una. Marele Consiliu era deja adunat. Ah, da! Când e vorba de virtutea femeii, suntem neînduplecaţi! Neînduplecaţi şi ucigaşi. Dar când e vorba de virtutea unei fiice, suntem neînduplecaţi, ucigaşi şi eficienţi. În astfel de împrejurări, eficienţa noastră rivalizează cu cea a unei fabrici germane.

Chipul i se lumină de un zâmber trecător.

– Bunică-ta m-a apucat de păr şi m-a îmbrâncit în camera mea. „M-ai făcut de râs, târfă ce eşti! Acum taică-tău o să zică că nu te-am crescut cum se cuvine."

Iar eu habar n-aveam despre ce era vorba. Era ca un coşmar, nu înţelegeam nimic. Dar urma să aflu imediat că prinţul-poet o zbughise drept acasă după ce mă văzuse în cafenea şi i-a spus tatei:

– Fiică-ta n-are decât paisprezece ani şi-şi pierde timpul în cafenea cu bărbaţi necunoscuţi. Tremur când mă gândesc ce o să urmeze. Mărit-o acum, altminteri o să ne facă pe toţi de ruşine!

„Bărbaţi necunoscuţi!" Erau copii, nişte băieţi. Tremur când mă gândesc! Numai un poet putea să rostească atâta cruzime.

Iar după ce mă punea cu toţi la un loc, „Voi bărbaţii sunteţi la fel cu toţii!", întorcându-şi privirea de la mine, de parcă simpla mea prezenţă i-ar fi repugnat, eu nu-i luam apărarea Unchiului Khaled şi a celorlalţi bărbaţi, dar simţeam un fel de mânie aprinzându-mi-se în pântece. Şi noaptea, după ce ea

înceta să vorbească şi să strige şi să fumeze şi adormea pe unde apuca, pe podea sau pe vreun scaun, de unde nu puteam s-o ridic, pentru că eram mic, aveam doar nouă ani, mă duceam la culcare, fără să-mi pese că nu mă spălasem pe dinţi sau pe faţă, şi mă băgam în pat cum eram îmbrăcat şi încălţat, ca un cowboy călător, imaginându-mi cum aş fi putut s-o salvez atunci, când ea avea paisprezece ani, înainte de a se fi săvârşit cele întâmplate, adormind şi eu, luptând, răcnind şi fugind către un tărâm frumos, verde şi friguros ca Scoţia, unde nu ne-ar mai fi găsit nimeni, printre vacile tăcute, cu ochi mari, frumoşi şi sticloşi.

Uram casa noastră în astfel de momente.

Iar în alte nopţi nu-mi plăcea ceea ce-mi închipuisem până atunci. Îmi doream răzbunare, repetând-o la nesfârşit, până când cerul întunecat se lumina de ziuă. Abia aşteptam să devin bărbat. Şi asta nu ca să fac neapărat lucrurile legate de bărbăţie şi de libertăţile ei, ci pentru a schimba trecutul, pentru a salva fata aceea de ziua ei cea neagră.

*

Soarele coborâse, încingând zidul alb al grădinii. Albastrul compact, fără nori, părea veşnic. Aşezat pe o parte, mi-am ferit ochii, punându-mi o mână pe frunte şi cealaltă între genunchi, aşa cum dorm beduinii. Baba venea dintr-o familie de beduini. Şi el dormea tot aşa, cu o mână pe frunte şi cu alta între genunchi. Trebuie că se deprinsese aşa dinainte de a pleca la universitate, când se mai afla încă în ţinutul nesfârşit, scorojit de soare, înainte de a deveni un *afandi* cu costum. Dar eu, ce motiv am să dorm aşa, mă întrebam eu. Cât de mult moştenesc de la el? Poţi oare deveni bărbat fără a deveni treptat asemeni propriului tău tată?

14

În dimineaţa următoare, a apărut Bu Nasser, sunând insistent la uşă.

– Mi-au ridicat băiatul. Unde e Mama ta?

Iar când a dat cu ochii de ea a spus:

– Catastrofa s-a întâmplat! Te-am sunat ieri să o previn. Dar acum e prea târziu. Vorbea aşa cum fac unele femei la înmormântări, legănându-se dintr-o parte într-alta.

– Haide, linişteşte-te şi spune-mi ce s-a întâmplat!

– L-am căutat peste tot. Nasser a dispărut.

Bu Nasser era mult mai bătrân decât credeam eu, poate de vârsta bunicului meu. În loc să tragă draperiile din salon, lăsând să intre căldura, Mama a aprins lumina.

– Suleiman, a zis ea. Adu-i unchiului un pahar cu apă.

M-am aşteptat ca el să refuze, aşa cum fac toţi oaspeţii când li se oferă ceva, dar bătrânul n-a spus nimic, trebuie că era foarte însetat. Eu am rămas afară, ascultând la uşă.

– Era lângă mine când ţi-am telefonat. S-a mâniat când a auzit ce ţi-am spus. Se mânie mereu la tot ce spun eu, şi spune exact ce ai zis şi tu, că e suficient de mare să gândească şi singur.

Dar, Um Suleiman, continuă el în şoaptă, asta e o cale periculoasă. Oamenii ăştia n-au milă. Oftă şi vorbi mai departe: Am fost binecuvântat doar cu doi copii, un băiat şi o fată. Nasser e de la Preascumpa, Dumnezeu să aibă milă de sufletul ei. Fata e din cea de a doua căsătorie a mea. Are doar nouă ani, ar putea fi copilul lui Nasser. El este singurul nostru sprijin pe lumea asta.

Mama îl întrerupea din când în când cu câte o urare:

– Să te răsplătească Dumnezeu! Să te binecuvânteze Domnul!

Apoi, o fată a intrat tiptil în casă. Probabil că uşa de la intrare rămăsese deschisă când a venit bătrânul. Avea părul lung şi castaniu, pielea ca de scorţişoară, arsă de soare, buzele îi erau uşor întredeschise şi rumene. Trebuie că era sora lui Nasser, cea care avea nouă ani, ca şi mine, mă gândeam eu, chiar de vârsta mea, deci prea mare ca să mă pot însura cu ea. Diferenţa de vârstă acceptabilă era de cel puţin trei ani. Baba era de vârsta mea când s-a născut Mama, fiind suficient de mare să poată merge la casa familiei ei cu flori pentru copilul nou-născut. Avea douăzeci şi trei de ani când a luat-o pe ea, care avea doar paisprezece. Cu o astfel de diferenţă, nimeni n-ar fi putut spune că ea ar deveni stearpă sau prea bătrână înaintea lui. Căci trebuie să te gândeşti şi la asta. Femeia trebuie să fie tânără şi vânjoasă să poată face copii şi să-şi servească bărbatul la bătrâneţe, iar părul ei trebuie să rămână negru ca tăciunele atunci când ţeasta lui va fi golaşă ca luna. Fata s-a uitat la mine, bănuind ce făceam, şi-a trântit uşa mai tare decât ar fi trebuit.

– Cine-i acolo? a întrebat Mama.

– Haide, intră! Suntem aici, a spus bătrânul. Apoi s-a întors spre mama şi i-a spus încetişor: Trebuie să fie Siham, fiica mea.

Siham a intrat în salon.

– Nu ţi-am spus să mă aştepţi în maşină?

– Da' de ce? a întrebat Mama. De ce să stea în soare în mașină, când poate să stea aici cu noi. Haide, vino-ncoace lângă mine. *Mashaa Allah. Mashaa Allah.* Ce frumoasă ești! La ce școală...

Am dat fuga la bucătărie, chicotind.

– Slooma! m-a strigat Mama.

Am dat fuga într-acolo, dar m-am oprit la ușa salonului și am intrat liniștit.

– Da, am răspuns eu calm, deși auzeam cum mi se zbătea inima.

– Vino să o vezi pe Siham, sora lui Nasser. Lui Slooma îi place tare mult Nasser. Nu-i așa, dragule?

Simțeam cum mi se aprind obrajii auzind cum îmi spune Slooma și „dragule" în fața lor, în fața lui Siham, cea cu părul castaniu.

– Ce-ar dori miresuca noastră să bea? a întrebat-o Mama. Siham n-a răspuns. Nu părea rușinată, ci doar retrasă. Ce-ai zice de niște Coca Cola?

– Hai, spune! a îmboldit-o taică-său, enervat.

– Da, vă rog, a răspuns Siham. Vocea ei răspândea o plăcere trupească, ca și cum soarele ți-ar fi încins pielea după o baie în marea răcoroasă și calmă dimineața.

Am plecat să-i aduc Coca Cola, uitasem complet de paharul cu apă pentru taică-său, dar tatăl ei i-a poruncit să meargă cu mine. Și iată-mă mergând alături de ea pe hol, simțindu-mi pieptul tresăltând de emoția care, cu câteva clipe în urmă, mă făcuse să țopăi în bucătărie. I-am ținut ușile batante să treacă și-apoi am pășit în urma ei.

– Ascultai la ușă, nu-i așa? m-a întrebat ea.

Acestea au fost primele cuvinte pe care mi le-a adresat Siham. Mi-am făcut de lucru cu sticla de Coca Cola. Dar tot ea mi-a venit în ajutor.

– Şi mie îmi place să trag cu urechea.

– Vrei să vezi atelierul meu?

– E departe? a întrebat ea, ridicând din umeri şi din sprâncene.

– Nu. E pe acoperiş. Are şi umbră. I-am întins paharul de Coca Cola, plin ochi. Ea l-a dus la gură şi-a sorbit. Nu-i duci şi lui Baba?

Atunci mi-am adus aminte că bătrânul voia un pahar cu apă, dar mi-era ruşine să recunosc că uitasem, aşa că i-am turnat şi lui tot Coca Cola şi l-am dus iute în salon.

Demult visasem la această clipă, doar că fata din visele mele era doar fetiţa care fusese Mama – înainte de întâmplarea blestemată – înainte de a fi fost forţată să se mărite cu bărbatul care mi-a devenit tată. Era ca o tânjire infinită, oribilă, nestăvilită, dincolo de raţiune sau împlinire, ca un câine beteag, care îşi muşcă propriul corp. Dar era o senzaţie plăcută.

I-am întins bătrânului paharul. Vărsasem un pic pe drum, iar mâinile şi paharul deveniseră lipicioase.

– Pune-l acolo! a spus Mama, arătându-mi măsuţa. Telefonul era ascultat, aşa că nu i-am răspuns. Am crezut că e mai bine. Mai bine pentru el, spunea Mama.

– A plecat într-o fugă, supărat pe mine, nici nu şi-a luat rămas bun. Sunt sigur că s-a dus la blestematul ăla de apartament din Piaţa Martirilor.

Cuvintele mi-au atras atenţia. M-am oprit la uşă.

– M-am dus să-l caut acolo. Mi s-a rupt inima când am auzit lumea spunând că au văzut un tânăr alergând cu o maşină de scris, urmărit de oamenii Comitetului Revoluţionar.

Pe mine m-a apucat ameţeala şi-mi venea să vomit.

Odată am chiulit de la şcoală cu un băiat. Nici nu ştiu cum îl chema, nu eram prieteni. Singurul lucru ce ne unea era dorinţa de a fugi de la şcoală. Când m-au prins şi m-au bătut la

palmă cu un băţ de bambus am minţit că fusese ideea lui. În momentul acela nu mi s-a părut mare lucru, dar când l-au adus în cameră şi s-a uitat la mine, m-am simţit groaznic. Îl trădasem. Acum mă simţeam la fel. Cum am să mă mai pot însura cu ea când îi trădasem fratele, cel care putea să devină unchiul copiilor mei?

M-am întors în bucătărie târându-mi picioarele. Ea nu mai era acolo. Rămăsese paharul gol pe masă. Uşa dinspre grădină era deschisă. Am ieşit şi-am găsit-o acolo. Părea supărată.

– Unde-ai fost până acum?

– Haide p-aici! am spus eu, luând-o înainte, cu capul plecat, pe scara care urca pe acoperiş. Nu-mi închipuisem că o să fie aşa.

– Ăsta e atelierul meu, am spus eu.

Acoperişul era înfierbântat de soarele puternic al dimineţii, uneltele mele stăteau împrăştiate pe lângă bazinul de apă, acum că nu mai aveam căldarea în care să le ţin.

– Baba spune că tatăl tău l-a nenorocit pe fratele meu. Eu îl iubesc pe frate-meu. Cred că taică-tău nu e un om prea bun.

– Nasser îmi e ca un frate mai mare, am minţit eu.

Ea îşi strângea ochii în soare.

– Şi eu îmi iubesc fratele.

Aerul era nemişcat. Am cuprins-o cu braţele după umeri şi-am adulmecat mireasma de portocale. Ea s-a răsucit pe călcâie şi-a luat-o la fugă pe scări în jos.

Când am ajuns în salon, am găsit-o stând între picioarele tatălui ei.

– Ce-ai păţit, scumpo? a întrebat-o Mama. Cine te-a supărat?

– Slooma, ce i-ai făcut lui Siham? Tu ai supărat-o?

– Ştiu cine e ăsta! a spus Siham, arătând cu degetul la tabloul uriaş al Colonelului.

Ornamente aurii îi străluceau pe umerii uniformei militare. Iar cerul din spatele lui era fără niciun nor, de un albastru luminos şi dulce ca o bomboană.

Mama părăsi brusc încăperea. Eu nu voiam să rămân singur cu ei. Când Bu Nasser şi fiica lui nu se uitau la mine, i-am văzut privind fotografia. El era prea bătrân, poate n-o s-o vadă niciodată mireasă, iar copiii ei n-or să-şi cunoască niciodată bunicul. Am dat fuga după Mama.

Ea stătea îngenuncheată dinaintea casei de bani, formând codul, bombănind cuvintele pe care i le spusese Bu Nasser:

– Catastrofa s-a întâmplat. Te-am sunat ieri ca să o previn. De ce-ai mai venit, atunci? Ce-ai fi vrut să fac eu?

Casa de bani nu se deschidea. Ea forma codul prea repede. Nu poţi greşi, orice şovăire în formarea codului secret nu lasă uşa să se deschidă. A încercat din nou, repetând ce spusese faţă de mine şi de Moosa:

– Copii care se joacă cu focul!

Uşa grea de metal s-a deschis brusc, maiestuoasă şi indiferentă. Ea a înşfăcat un teanc de bancnote de câte zece dinari, rulându-le în mână. Când ne-am întors în salon, ei se mai uitau încă la tabloul Colonelui. Bătrânul s-a ridicat şi-a spus:

– Trebuie să plecăm.

– Haideţi, rămâneţi la masă, a spus Mama atât de fals, că bătrânul nici n-a mai răspuns. Zău, rămâneţi!

Dar bătrânul o pornise deja spre uşă, cu fiică-sa de mână.

– Haideţi! a repetat Mama, ducându-se după ei. Bătrânul a scuturat din cap, bătându-se pe piept. Siham a făcut la fel. M-a cuprins tristeţea văzând-o imitând gestul unui om atât de bătrân.

Apoi mama a întins mâna spre buzunarul lui de la piept, dar el a apucat-o de încheietură cu o viteză uimitoare. Iuțeala lui era surprinzătoare, de parcă și-ar fi petrecut întreaga viață pregătit de atac. Apoi a urmat ciorovăiala obișnuită:

– Trebuie. Jur că trebuie!

– Nu.

– Fă-o pentru mine.

– Nu-i nevoie.

– Bine, atunci, dacă nu pentru mine, pentru Siham.

Siham și-a ridicat ochii la cei doi adulți și, închizând un ochi, s-a bătut din nou pe piept, gestul ei părând și mai deplasat acum. Omul a șovăit o clipă. Mama a prins ocazia și i-a vârât banii în buzunar.

– Jur pe ce ai tu mai scump...

– Nu-ți închipui cât de dragi îi sunteți voi toți lui Bu Suleiman, i-a spus Mama.

El a pornit-o împreună cu fiică-sa spre mașina lui veche și neagră. Cum au pornit, l-au dat la iveală pe Sharief, stând în mașina lui albă, cu pistolul așezat probabil pe locul de lângă el. Tinerețea și încrederea erau lui atât de diferite de tristețea bătrânului. Sharief părea neatins de vârstă sau de nevoi, sfidând lumea să țină pasul cu el.

Mama m-a tras înapoi în casă. Ori de câte ori mi-am întors capul, mi-a spus:

– Haide, hai mai repede!

Și-nainte să închidă ușa l-am văzut pe Sharief făcându-mi cu mâna. Mama a încuiat ușa de două ori.

15

A doua zi, Mama s-a trezit nu prea veselă, dar foarte hotărâtă. S-a apucat să facă o prăjitură. A rămas tăcută tot timpul, făcând mişcări iuţi şi precise. Mă gândeam că, în fine, are de gând să se împace cu mătuşa Salma. Dar, după ce a ornat prăjitura cu căpşuni, a luat-o şi s-a dus peste drum la Ustath Jafer şi la Um Masoud. Eu am rămas în prag, uitându-mă după ea. Sharief se uita şi el la ea din maşină. Prezenţa lui devenise obişnuită, nu mă mai surprindea să-l văd acolo. Ea a sunat la uşă, privindu-l în grabă pe Sharief. Şi-a şters palma de rochie şi, neştiind parcă ce să mai facă, mi-a făcut semn să mă duc şi eu. Când am ajuns şi i-am apucat mâna moale şi umedă, Um Masoud a deschis uşa.

– Bună ziua, a spus Mama, cu şovăire în glas. Ustath Jafer e acasă? Te rog, trebuie să vorbesc cu el. Despre ceva foarte important. Apoi i-a întins prăjitura spunându-i: Am făcut-o pentru voi.

*

N-am uitat niciodată momentele care au urmat. Ori de câte ori am de-a face cu cineva de care depinde soarta mea – un vameş sau un profesor – simt reverberaţiile acelei zile, debutul meu în arta întunecată a supunerii. Poate că acesta este şi motivul pentru care simt o plăcere ruşinoasă în a mă supune autorităţii. Chiar şi atunci când mă rog – aplecându-mă, cu fruntea la pământ, cu spinarea arcuită de propria ei greutate, cu pieptul căzut între umeri, cu palmele lipite de pământ şi degetele strânse, ascultându-mi rugăciunea şoptită – mă surprind adesea copleşit de regret şi de ruşinea că îmi place, că mă bucur de propria mea umilinţă. Şi tot din această pricină, mă simt sugrumat de un val de ură faţă de mine însumi. Am putut întotdeauna să îmi închipui cum e să fii urât fără niciun motiv.

*

Asemeni majorităţii demnitarilor, Ustath Jafer ne-a lăsat să aşteptăm. Ne-am dus în salon, unde chipul Conducătorului se uita în jos la noi dintr-o fotografie mult mai mică decât cea pe care Moosa o atârnase în casa noastră. Camera era ornamentată în culorile revoluţiei: pereţii erau zugrăviţi în verde pal, tapiţeria mobilei era un verde mai închis, încă acoperită cu folie de plastic, în aşa fel încât atunci când te foiai pe scaun, părea că făceai pârţ aşa că trebuia să te mişti din nou să dovedeşti că nu tu ai făcut zgomotul acela. În mijloc se afla o măsuţă, greu de atins, pe care se găsea o scrumieră goală şi o cutie de şerveţele, din care ieşea un şerveţel roz, urmat de unul galben. Draperiile – şi ele verzi – erau trase, iar dintr-un mic candelabru de deasupra măsuţei se revărsa o lumină slabă. Într-un colţ se vedea

un televizor uriaș, parcă mai mare decât pianul meu. Mama stătea dreaptă, cu genunchii strâns lipiți, frământându-și mâinile: ori de câte ori îi năvălea sângele într-o palmă, ea o freca până dispărea. Um Masoud a intrat și s-a așezat lângă ea.

– Vine acum, a spus ea.

Mama a privit-o și a încuviințat din cap.

– De ce te-ai deranjat să aduci prăjitura?

– Nu-i mare lucru.

– Suntem vecine doar... începu Um Masoud, dar, spre surprinderea mea, Mama izbucni în plâns. Um Masoud nu părea surprinsă deloc, poate că era obișnuită cu astfel de scene. De fapt, mă tot gândeam și-i spuneam lui Jafer, continuă ea. De ce nu vine la noi, când știe că o putem ajuta? Știu că nu ne-am înțeles noi două mereu, dar... Se aplecă spre măsuță și apucă șervețelul roz.

– Voiam să... începu Mama, apucând șervețelul dintre degetele umflate ale lui Um Masoud.

– Să nu eziți. Noi suntem surori.

– Pe Dumnezeul meu! Tu mi-ai plăcut întotdeauna, a spus Mama, cu ochii larg deschiși, să fie mai convingătoare.

– Nu-ți mai face griji! a spus Um Masoud tărăgănat. Încrederea ei îți producea silă. Așa sunt bărbații. Le place aventura. Conducătorul știe asta și e foarte îngăduitor.

– Chiar așa?

– Da, o asigură femeia, continuând în șoaptă: Să-ți povestesc... Odată, unul a vrut să-l omoare.

– Nu mai spune! a zis Mama, prefăcându-se mirată.

– Sigur că da! Ce să mai zici? Nebun de-a binelea. Îi slăbise mintea. Și când l-au prins, Conducătorul s-a dus la el și l-a întrebat: De ce ai vrut să mă omori, fiule? Și cică omul s-a înmuiat ca gheața în foc, cerându-și iertare în lacrimi și conducătorul l-a iertat pe loc.

Mama o privea uimită, plină de speranţă, ridicol de naivă. Um Masoud apucă şi şerveţelul galben şi i-l întinse Mamei.

– Nu vreau să mă laud, pe Jafer îl are la suflet tare mult! Dar şi Jafer îi este credincios trup şi suflet. Da! La urma urmei, toată bogăţia asta... spuse ea, ridicând braţele spre tavan, nu este din dărnicia lui? N-ar fi drept să muşti mâna care te hrăneşte.

– Sigur! a spus Mama, continuând aşa cum se face la nunţi: Fie ca Domnul să sporească bunăvoinţa şi să-i ţină pe pizmaşi deoparte.

– Să te audă Dumnezeu, i-a răspuns Um Masoud.

*

Ustath Jafer nu se întindea la vorbă cu vecinii. Nu era neprietenos, dar era scump la vorbă şi îşi lua întotdeauna aerul acelui tip de persoanj pe care aveam să-l recunosc mai târziu, care voia să-şi arate povara monumentală a răspunderilor sale, implicând că era împins de mâna binevoitoare a sorţii în vârtejul vremurilor sale. Saluta oamenii cu un fel de modestie prefăcută înadins să-i umilească. Era mereu îmbrăcat în costum cu cravată, avea părul coafat cu feonul şi pieptănat cu mare grijă, ca să-i ascundă începutul de chelie. Purta ochelari de soare cu rame de aur pe care rareori îi scotea când dădea mâna cu alţii. El nu avea de ce să dea dovezi de loialitate. Era un membru de vază al Mokhabarat-ului, format la Moscova de KGB, îl preocupa doar contextul mai larg, mecanica securităţii, calculând cine urma să rămână dinaintea soarelui şi cine trebuia să fie ţintuit în spatele lui. Cei mai mulţi dintre noi învăţasem să-i ştim de frică şi îi admiram în taină puterea pe care o avea, spre deosebire de părinţii noştri. Dar nici unul dintre noi n-ar fi vrut să fie în locul lui.

A intrat în salonul unde Mama şi cu mine aşteptam ca bolnavii la uşa doctorului. Mama s-a sculat în picioare, dar eu am rămas unde eram. El a venit direct spre mine, mi-a ciufulit părul şi a spus simplu:

– Suleiman!

M-am ridicat în picioare, cu ochii ţintă la Mama, sperând să scap de privirea lui.

– Ce mai faci?

– Haide, răspunde-i unchiului! m-a îmbiat Mama.

– Bine, unchiu' Jafer, am murmurat eu, cu ochii în podea.

Asta l-a făcut să râdă, plesnindu-şi palmele. În cele din urmă s-a întors spre Mama, i-a strâns mâna fără să o privească, spunând grăbit:

– Staţi jos, staţi jos.

– Najwa a venit să stea de vorbă cu tine, Jafer, a spus Um Masoud neobişnuit de tare, cu un zâmbet furişat pe chip. Ea e scumpa noastră vecină. Iar Profetul ne învaţă să ne iubim aproapele.

– Desigur, desigur, a urmat Ustath Jafer binevoitor.

– Vă mulţumesc, a răspuns Mama şi a repetat: Jur, mie mi-aţi plăcut întotdeauna, Masoud şi Ali sunt ca şi copiii mei. Jur, nu fac nicio diferenţă între ei şi Suleiman.

Apoi, spre groaza mea, a izbucnit din nou în plâns.

Um Masoud se uită la soţul ei, strângând din buze. Părea că suferă sincer pentru Mama.

– Du-te şi fă nişte ceai, a spus el calm şi Um Masoud a şi ieşit din cameră. Când se adresase soţiei, tonul lui se schimbase brusc, devenind dur şi poruncitor.

– Jur, Bu Masoud, urmă Mama, zilele astea sunt un adevărat iad.

El nu a întrebat-o ce voia să zică, părea că ştie totul.

– E nevinovat. Şi dacă o fi făcut ceva, a fost împins de alţii. Bu Suleiman a fost întotdeauna credincios, nu e dintr-ăia... Doar alţii, iartă-i Doamne, i-au otrăvit urechile.

– N-ar fi trebuit să asculte.

– Ştiu, ştiu. Dar ce putem zice, diavolul e năbădăios. Jur că, după ce am aflat despre Rashid, n-am mai avut de-a face cu el sau cu familia lui, a continuat ea, plină de speranţă. Apoi a izbucnit din nou în plâns:

– Te rog, unchiule, trebuie să mă crezi.

– Haide, haide, a mângâiat-o el cu blândeţe, încât mie îmi venea să-l iau în braţe. Domnul e mare şi e capabil de orice.

Asta e tot ce a spus: „Domnul e mare şi capabil de orice."

S-a servit ceaiul cu prăjitura făcută de Mama. Eu am refuzat la început, dar Um Masoud a insistat. Am apucat farfuria în mână şi m-am uitat la ea. Am scos căpşuna din glazură şi-am băgat-o toată în gură.

– Ce băiat drăguţ! a spus Um Masoud. Ustath Jafer mi-a aruncat o privire şi apoi a început să strige:

– Masoud, Ali! apoi şi-a întrebat nevasta: Unde sunt?

– Erau la Osama, a răspuns ea, se uită la televizor împreună.

Mi i-am închipuit pe toţi băieţii adunaţi acolo, uitându-se la vreun film cu cowboy de care Osama reuşea întotdeauna să facă rost. Avea un mare talent să găsească filmele cele mai căutate. Inima mi s-a strîns de părere de rău.

*

Um Masoud ne-a condus până afară. Când a ajuns la uşă, a tresărit:

– Staţi un pic! şi a dat fuga înapoi, întorcându-se cu bucata de prăjitură fără căpşuna pe care o luasem eu. Uite, Suleiman, fii bun şi du-i tu asta domnului ăla care stă în maşină! Apoi continuă spre Mama: Se căznesc aşa de mult, săracii, să stea în soare toată ziua.

Mama se uită la ea cu privirile pierdute.

Bucuros că prăjitura nu e pentru mine, i-am dus-o lui Sharief, care i-a zâmbit lui Um Masoud, luând farfuria.

Băieţii ieşeau acum din casa lui Osama, cu ochii cârpiţi ca de somn. Trebuie că se uitaseră la filme, în salon, pe întuneric, aşezaţi pe jos, pe covorul gros, cu perne îndoite sub cap, cu volumul dat la maximum. Iar când eroul o săruta pe fată, chicotiseră cu siguranţă, azvârlind cu perne unul într-altul.

Am mers cu Mama acasă, dar apoi, văzând umbra întunecată a holului, m-am hotărât să rămân afară. Am dat ocol grădinii, am scuturat o ramură de portocal, dar n-a căzut niciun fruct. M-am dus apoi şi m-am aşezat pe trotuar, izbind pietricelele cu piciorul, sperând că vreunul dintre băieţi va spune ceva, invitându-mă şi pe mine la joaca sau la vorba lor.

Adnan începuse să adune pietre şi să le pună una peste alta. Se pregăteau să joace Şase Pietre. Eu am rămas aşezat pe trotuar. Sharief hălpăia prăjitura. Tocmai când erau gata să înceapă, am apucat o pietricică şi am aruncat-o de la depărtarea aceea ca să dărâm grămada. Voiam să-i impresionez cât de bine ţinteam. Dar piatra l-a lovit pe Adnan. Toţi s-au întors către mine, iar Osama uriaşul s-a năpustit la mine.

– Eşti nebun? a strigat el.

Atunci mi-am amintit că, dacă Adnan se rănea, nu i se putea opri sângerarea. Osama ajunsese în dreptul meu.

– Ţi-ai pierdut minţile? şi m-a împins cu podul palmelor până m-a trântit pe jos.

L-am auzit pe Sharief ieşind din maşină.

– Vrei să-l omori? a răcnit din nou Osama, izbindu-mă cu picioarele.

– Gata! l-am auzit spunând pe Sharief şi-am mai primit o scatoalcă. Unde o fi fost Kareem?

– Am spus *gata!* a continuat Sharief, apucându-l pe Osama de ceafă. Ajunge!

Osama îşi dădea capul pe spate ca să-şi mai domolească strânsoarea. Sharief îl împinse spre ceilalţi băieţi. Osama şi-a pierdut echilibrul şi a căzut. S-a întors spre mine, privindu-mă cu ură. Ajuns în dreptul lui Adnan, i-a pus o mână pe umăr şi s-a aplecat să-i cerceteze glezna, unde îl lovisem cu piatra.

– Nu se poate să vă bateţi aşa, fără motiv! a spus Sharief, întorcându-se la maşină, cu urme de cremă la colţul buzelor.

Am fugit în casă, la răcoare. Mama era în dormitorul ei, cu uşa închisă. Poate adormise sau i se făcuse rău. Peste câteva minute am auzit o salvare intrând în viteză pe strada noastră. Am tras cu ochiul prin geamul din salon. Adnan se sprijinea cu un braţ de Osama, iar ceilalţi băieţi stăteau grămadă în jurul lui. S-a îndreptat şchiopătând spre doctorul îmbrăcat în alb, cu glezna înfăşurată de bandaje. Sharief ţinea deschisă portiera ambulanţei şi a închis-o cu mare grijă.

16

Simţeam încă în piept izbitura palmelor lui Osama. Eram sigur că o să mă învineţesc, că o să-mi apară două vânătăi deasupra sfârcurilor. Îmi julisem şi cotul pe asfaltul tare. Cum stăteam pe pat, teama sau mai degrabă mila de mine însumi mă străfulgera ca un curent electric. M-am ghemuit pe o parte, aducându-mi aminte cum mă priviseră ceilalţi băieţi adunaţi în jurul lui Adnan. Kareem era singurul care nu părea surprins; el ştia deja ce fel de om eram, sau cel puţin aşa lăsa să se înţeleagă. Masoud părea uimit, împărtăşind emoţia celorlalţi pe când se foia în jurul gleznei rănite a lui Adnan. Ali, fratele lui mai mic, s-a pornit să plângă, uitându-se tot timpul la frate-său, aşa cum făcea când era depăşit de o situaţie. Adnan se ocupa solemn de rană, de parcă i se adeverise, în fine, o prevestire rea, fără să-l încurajeze sau să-l oprească pe Osama să se repeadă la mine. Poate că nici nu băgase de seamă. Kareem însă părea uşurat, de parcă i s-ar fi adeverit o bănuială. Poate bănuiala e chiar mai rea decât durerea, cu siguranţă mai preţioasă decât dragostea.

Sărind în apărarea mea, Sharief a despărţit apele, creând un val care mă depărta şi mai tare de Kareem. Ne împărţim între devoţiuni, cele înnăscute şi cele dobândite, înstrăinându-ne tot mai mult. Îmi aminteam cum atunci când m-a ridicat de pe trotuar, Sharief a oftat: „Slooma!" – numele dulceag de alint folosit doar de familia mea, pe care acum nu-l mai aud aproape de loc – şoptindu-l aproape, ca şi cum i-aş fi aparţinut. Şi îmi mai aduceam aminte cum, ceva mai târziu, închisese portiera salvării, închizând înăuntru silueta culcată a lui Adnan, cu haina umflată la spate de pistol, acceptând furia lui Osama, încuviinţând că nu eram nevinovat, că Adnan era victima supremă, iar eu copilul brutal, sau cel puţin neglijent, care a rănit pielea care nu se poate vindeca.

Julitura de pe cot, tare şi zbârcită asemeni pielii din jurul ochilor elefantului, avea culoarea sfeclei roşii, mă ardea, deşi se întărise coaja deasupra.

Stând aşa în pat, mă căzneam să îmi aduc aminte nume. Nu îmi veneau în minte decât Ustath Rashid, Nasser şi Moosa. Nu eram sigur dacă erau de ajuns. Un fir de speranţă mă gâdila în piept. De abia aşteptam să dau fuga la Sharief. Am ridicat salteaua, am scos cartea şi am zbughit-o afară, repetând în gând numele lui Nasser, Moosa, Rashid, ţinând cartea strâns în mâini, de parcă ar fi fost un peşte care încerca să-mi scape. Dar Sharief nu era acolo. Băieţii dispăruseră şi ei. Urmele cauciucurilor se mai vedeau în praf. Îngrijorat de soarta lui Adnan, sigur că a fugit după salvare, poate chiar a însoţit-o. Am rămas acolo, simţindu-mă gol pe dinăuntru. *Rashid Nasser Moosa.* Numele îmi umblau încă prin cap, ţopăindu-mi pe limbă, ciudat de neobişnuite, de parcă le-aş fi auzit pentru prima dată.

Grijă. Asta era ce-mi lipsea. O grijă caldă, permanentă şi de neînlocuit. În astfel de vremuri însângerate şi înlăcrimate, într-o Libie plină de oameni învineţiţi şi pătaţi de urină, istoviţi

de nevoi și tânjind după ușurare, eu eram copilul ridicol care avea nevoie de grijă. Și deși atunci nu gândeam chiar așa, mila de sine s-a transformat în ură de sine.

Am pus cartea la loc sub saltea și m-am ghemuit din nou pe o parte. Ascultam greierii care sfâșiau aerul de la fereastra mea. Cerul adânc de azur se dizolva, cuprins de cenușiu. Am auzit-o pe Mama intrând în cameră, dar m-am prefăcut că dorm. Patul meu era îngust, de o persoană, dar ea a reușit să se așeze lângă mine, cuibărindu-și fața sub gâtul meu. Ea păruse întotdeauna prizonieră, captivă în propria casă, nereușind nicicând să se pregătească pentru altceva. Respirația ei deveni inegală. I-am simțit lacrimile pe piele, răsuflarea îi mirosea cald și sărat, duhnind a doctorie.

– Ce mă fac? Ce mă fac? Ce mă fac?

– Mama! am întrerupt-o eu. Vocea ei se ridică asemeni nisipului și mă sperie.

– Și dacă n-or să vrea sau n-or să poată să ne ajute? a spus ea brusc.

– Cine?

– Jafer ăsta și Um Masoud, a spus ea cu năduf, iar eu m-am simțit vinovat.

– Nu-mi trebuie să mai trăiesc, dacă e să trăiesc așa.

– Lasă, că o să mă fac eu mare și-am să te duc în Scoția, jur, pe viața mea!

Apoi mintea mi-a zburat la momentele acelea când fusese ținută închisă; orice gând despre viitor renăștea visul acela originar: salvarea fetiței de odinioară.

– Mamă, spune-mi ce s-a întâmplat după ce unchiul Khaled te-a văzut la cafenea.

Era prima dată când o întrebam pe mama ceva din trecut. De obicei, atunci când ei îi era rău, rămâneam tăcut ca peretele, hipnotizat și îngrozit.

Nu mi-a răspuns nimic.

Se gândeşte de unde să înceapă, mă întrebam eu, sau se preface că nu ştie despre ce vorbesc.

A răsuflat adânc şi a început să-mi şoptească în ceafă, iar pe mine m-a năpădit o mare uşurare. Aş fi putut sta aşa s-o ascult o veşnicie. Îmi venea să mă întorc şi să o iau în braţe, dar mi-era teamă că, dacă mă mişc, se destramă totul.

– Mi-a povestit mătuşa ta, Nora, a început ea. A tras cu urechea la prima întrunire a Consiliului suprem, a continuat ea, chicotind cu un sunet ciudat, care nu era nici râs, nici plâns. Am zîmbit, bucuros că îşi revenise. Fusesem blestemate să avem şapte fraţi. Se adunaseră toţi în jurul bunicului tău, cu Khaled la mijloc, firește. Marele poet era, în fine, în centrul atenţiei şi „ipocriţii" îl ascultau. Aşa le spunea el, pentru că îşi băteau joc de sensibilitatea lui, de ideile lui încălcite de poet.

Era clar că era bolnavă rău, dar parcă nu mai avea nicio importanţă. Era atât de bine să fie acolo, cu mine, să mă ţină în braţe şi să-mi spună din nou poveşti. Până şi duhoarea doctoriei din răsuflarea ei era mai tolerabilă, mai mult decât atât, îmi aducea aminte de trecut, făcea parte din noi, din poveştile noastre. Iar dacă trecutul ar fi avut miros, eram sigur că era această duhoare tare şi înţepătoare.

Bucata de cer care se vedea prin geamul meu se întuneca. Văluri subţiri de nori se apropiau, rumenindu-se de la soarele ce apunea, trăgându-şi ultima suflare înainte de a se scufunda în mare. Briza domoală pătrundea înăuntru şi ne învăluia. Trupul mi se destindea şi-mi doream, în sinea mea, să nu ne tulbure nimeni, să nu sune telefonul sau soneria. Îmi doream chiar să nu vină nici măcar Baba. Eram amândoi ostatici – în temniţa trecutului şi a casei noastre, dar amândouă oarecum familiare, nebântuite de tenebre sau de înstrăinări. Mi-am adus aminte de băieţi şi de salvare, de Sharief şi i-am strâns braţul

Mamei și mai tare, bucuros că îmi era mamă, căci așa cum ne-a spus Sheikh Mustafa, toate mamele vor merge în Rai. Mă uimeam și eu cu câtă ușurință rosteam vorbele lui: „Domnul a promis Raiul tuturor mamelor pentru că suferința femeii e mai presus decât a oricărei alte ființe umane".

– Odată, când eram cam de vârsta ta, stăteam de vorbă cu un băiat din vecini. El spunea ceva, eu am râs, iar bunicul tău ne-a văzut. Mi-aduc aminte și-acum șfichiuitul biciului de cânepă cu care m-a alergat pe stradă, văd și-acum chipurile oamenilor cu priviri iscoditoare, îmi aud sughițurile nestăpânite, cu biciul plesnind ca sughiț în urma mea, și tăcerea ciudată a bunicului tău, zâmbetul încremenit ce-l arbora pe chip în astfel de momente. Am dat buzna în casă țipând. Când au dat cu ochii de el, bunica și mătușa ta au început să țipe, rugându-l să mă lase în pace. Dar el a continuat să alerge după mine prin curte. Eu eram încolțită, hăituită. Mâna lui s-a prăvălit peste obrazul meu ca un sac de nisip.

Descrierea zâmbetului bunicului mi-a amintit de cel al lui Ustath Rashid când i-a despărțit pe cei doi elevi ai lui la Lepcis și de zâmbetul tatei când Nasser l-a vizitat de Eid.

– Mai apoi, când Khaled i-a spus bunicului tău că mă văzuse în Cafeneaua Italiană cu băieții aceia, m-au ținut ferecată în camera mea timp de treizeci de zile până când mi-au găsit un mire. Khaled condamnase floricica, fetița naivă și prostuță de paisprezece ani, la închisoare pe viață.

Și-am stat încuiată în camera mea o lună întreagă, a continuat Mama visătoare, o lună întreagă, a continuat ea, strângându-mă și mai tare, iar eu mă simțeam năpădit de o dragoste și mai mare pentru ea. Iar când bunica ta mi-a spus „Să stai acolo până când ai să te gândești la faptele tale de o mie de ori". Și-atunci m-am gândit la Sheherezada ta, vorba „o mie" mi-a adus-o în minte pe nenorocita aia. Dar cu gândul la ea,

parcă nu m-am mai simţit atât de singură. Îmi amintesc că m-am hotărât să citesc mai mult, să-mi lărgesc cercul de prieteni, dar parte din pedeapsa mea era să nu mi se dea nicio carte. „Nu-i mai daţi apă la moară", spusese bunicul tău, „O minte pervertită răstoarnă totul în folosul ei". Tare aş mai fi citit, mi-era dor de şcoală. Dar cel mai mult îmi era dor de el, de băiatul cu care mă văzusem la Cafeneaua Italiană, nici nu-mi mai aduc aminte cum îl chema. După ce Khaled a plătit trataţia de cappuccino şi a plecat, eu eram atât de emoţionată încât i-am atins mâinile peste masă, nu pe dedesubt cum făcusem pe furiş înainte, aşa, să ne vadă toată lumea. Ochii îmi înotau în lacrimi de fericire. Băiatul acela – ce rău îmi pare că nu mai ştiu cum îl chema, avea nişte ochi atât de frumoşi, parcă-i văd şi acum – era şi mai ruşinat decât mine. Şi se înroşise tot. Şi în surghiunul meu mă tot gândeam la el şi asta mă întărea. Şi îmi spuneam în sinea mea: „Nimic din toate astea nu contează, căci şi eu şi el existăm pe lumea asta, cu aceleaşi râuri, mări şi munţi". Ce proastă eram! „Oriunde ar fi şi oricât de mult ar încerca să ne despartă, n-or să ne poată împiedica să ne uităm la acelaşi cer, la aceeaşi lună, să ne încălzim la aceleaşi soare". Şi câtă bucurie simţeam să pot privi vreunul dintre aceste elemente eterne: soarele, norii, cerul albastru mă făceau să mă simt deasupra pedepsei lor. Dar tot ei au învins până la urmă. Arsenalul meu de personaje literare s-a micşorat rapid, până şi Sheherezada m-a trădat. Iar acum nu mai sunt în stare să mai citesc ceva mai lung decât un articol de ziar sau vreo poezie. Cărţile cer prea multă încredere.

– Când mi-au dat drumul, m-am repezit în grădină să-mi destind ochii şi să respir aer curat. Singura mea formă de protest în luna aceea a fost să nu mă spăl. Părul meu lung până la genunchi mi-era legat la întâmplare, dar mie nu-mi păsa de fel. Ţinteam cu privirea ceva ce se pierdea în depărtare, iar senzaţia de a putea să-mi încord privirea se asemăna cu căscatul. Din

bluză îmi răzbătea o duhoare ce părea mai puternică în aerul curat. Miroseam parcă a cartofi fierți. Mă întrebam cum oi mirosi în nopțile când voi fi nevoită să mă culc alături de el. Nevoia de a plânge făcu iute loc la ceea ce credeam atunci că este mânie, dar știu acum că este ură. Simțeam cum mă cuprinde brusc, ca un val de căldură. Asta mi-a dat curajul să încep să vorbesc de una singură ca o nebună, adresându-mă tatălui meu, care nu știam că se afla de partea cealaltă a zidului.

– Și ce-ai vrea să fac? am strigat eu, de parcă toată familia mea și Libia întreagă s-ar fi aflat dinaintea mea. Să mor? Să dispar de pe fața pământului? Mă iei de la școală, mă închizi o lună întreagă și-acum vrei să mă măriți cu un străin cu nasul mare? Grozav! Și-atunci l-am văzut venind spre mine cu zâmbetul acela senin dinaintea oricărei bătăi, nu atât zâmbet, cât o expresie a durerii, cu buzele încordate și ochii micșorați, de parcă i-ar fi părut rău. De data asta am încremenit, nici n-am mai putut să vorbesc măcar, să mă împotrivesc, nicidecum să fug. Am rămas neclintită, sub bolta de vie unde ne mai întindeam după-amiaza târziu să bem ceai și să ronțăim migdale prăjite, ascultând-o pe bunica povestindu-ne din „o mie și una de nopți".

Mie mi-a stat inima în loc de teamă că el ar fi putut s-o lovească din nou cu mâna lui grea ca un sac de nisip.

– A vorbi despre nasul unui pețitor era un semn al dorințelor trupești, ceea ce n-aș fi pomenit nici moartă în fața bunicului tău, el-haj Muftah.

Mamei îi plăcea să se refere la neamurile ei după cum se înrudeau cu mine: tatăl ei era „bunicul tău", fratele ei „unchiul tău". Iar asta mă făcea să mă simt responsabil, de parcă aș fi purtat și eu o parte din vina lor, iar faptul că ei erau complet absenți din viața noastră devenea și mai ciudat. Casa bunicilor mei era la Benghazi, locul de baștină al familiei, cale de douăsprezece ore de mers cu mașina, unde trăiau unchii, mătușa

Nora şi nenumăraţi veri ai mei. Fusesem întotdeauna convins că din cauza distanţei nu veneau pe la noi, dar mai târziu am descoperit că se ţineau la distanţă din cauza convingerilor politice ale tatei. Uneori oamenii erau arestaţi doar datorită asocierii lor cu alţii. La vremea aceea nu mi se păruse nefiresc, dar gândindu-mă acum, îmi dau seama cât de izolaţi trăiam.

– O fată cuminte, virtuoasă şi pură ar trebui să se intereseze doar de firea viitorului soţ, nu de nasul lui, continuă mama. Urma desigur o bătaie zdravănă. Dar ceva din felul în care a prelungit acel moment m-a făcut să cred că îi făcea plăcere. Ura îmi încrâncena inima. Apoi m-a cuprins cu braţele pe după umeri şi mi-a vorbit cum n-o mai făcuse până atunci. În clipa aceea, zâmbetul lui ciudat a căpătat un alt înţeles. Pentru că apărea mereu atunci când mă bătea, eu îl consideram ca un semn al regretului lui faţă de ceva ce simţea că este obligat să facă, că această situaţie inevitabilă îl făcea să se zbată între dragoste şi dreptate. Nu mi-am imaginat niciodată că i-ar fi făcut plăcere să mă lovească. De fapt, deşi nu eram niciodată de acord cu pedeapsa lui, credeam totuşi că, poate datorită unei pedepse străvechi care făcea ca părintele să nu se împace cu odrasla sa, eu trebuia să îndur primirea bătăii aşa cum şi el trebuia să poarte povara administrării ei. Şi aşa ajunsesem să interpretez zâmbetul lui ca fiind un semn al chinului, al sfâşierii între dorinţă şi datorie, găsindu-i astfel o scuză în amintirea mea. Căci nu mă îndoisem niciodată de dragostea lui. Dar acum, zâmbetul lui părea că spune altceva. Venea să mă îmbărbăteze, împreună cu vocea lui blândă şi cu îmbrăţişarea lui. Am izbucnit în lacrimi. Plângeam pentru că mila lui era mai dureroasă decât dreptatea, plângeam pentru că înţelegeam că eram, de-acum, proprietatea altui bărbat, că a mă bate nu era un privilegiu ce-i aparţinea doar lui. Zâmbetul acela forţat îmi părea acum un mod de a-şi lua rămas bun. „Crezi tu că te-aş vinde eu, mi-a spus el, aşezându-se

lângă mine sub ramurile încâlcite ale viței-de-vie. Te-aș da eu unui om care nu te-ar merita? "

Și-atunci am înțeles că s-a terminat. Se făcuse o promisiune și se primise un cuvânt, promisiuni bărbătești care nu pot fi luate înapoi sau schimbate. Ochii mei nu mai căscau acum, mi se limpezise privirea bine de tot. Îmi aminteam bătăile primite de la el și îmi simțeam spinarea mai puternică la gândul că acum încetau pentru totdeauna. Mă uitam la genunchiul meu atingându-l pe al lui și mă miram cât de puternic e și cât de multe poate îndura trupul omului.

Mi-am amintit și eu cum îmi simțisem spinarea mai puternică după ce mașina cea albă a încetat să ne mai urmărească. Apoi mi-a zburat gândul la Ustath Rashid – nu îmi închipuiam atunci prin ce trecea Baba –, cum stătea acolo întemnițat, cu trupul învinețit și murdar. Poate că și el stătea acum lângă unul dintre temnicerii lui, iar vreunul dintre ei – spre uimirea lui – l-a cuprins brusc după umerii zdrobiți și i-a zâmbit. Și poate și el s-a uitat la cele două coapse așezate alături, uimindu-se câte putea îndura trupul omului. Am atins locul unde mă izbiseră palmele lui Osama și, deși mă mai durea încă, durerea părea mai surdă, mai puțin sfâșietoare.

În grădină, începuseră să cânte greierii. O pasăre s-a pornit să cânte de una singură și s-a oprit, rușinându-se parcă. După o vreme, respirația Mamei a devenit mai adâncă și mai profundă și-a adormit. Brațul cu care mă ținea strâns s-a înmuiat. Iar eu începusem să îmi imaginez ce aș fi putut face ca să o salvez. În mintea mea, îmi închipuiam cum aș fi bătut în geamul camerei unde era încuiată și-aș fi ajutat-o să sară pe fereastră. Și-am fi fugit undeva unde nu ne-ar mai fi găsit nimeni. Și ca să nu dăm nimănui de bănuit am fi spus că suntem frate și soră, pentru că eu aș fi avut nouă ani, iar ea, paisprezece. Iar eu aș fi făcut batoane de susan și le-aș fi vândut copiilor,

ducându-le pe motocicleta mea cea mare şi puternică. Şi-aş fi cheltuit toţi banii pe cărţi pentru ea. Şi într-o bună zi l-ar fi întâlnit pe băiatul acela cu care fusese în Cafeneaua Italiană – poate pe malul mării, sau la o cafenea, sau la coadă la pâine – şi s-ar fi îndrăgostit din nou de el. Aş fi trecut adesea în fuga motocicletei pe lângă cafenea şi i-aş fi văzut ţinându-se de mână peste masă, cu chipurile luminate de zâmbet. Şi după ce vor fi găsit multe pretexte să fie împreună şi vor fi citit toate cărţile din lume, ar fi venit sorocul să mă nasc şi eu. Şi răsuceam povestea pe toate feţele în mintea mea – o salvam, fugeam cu ea şi veneam înapoi să o mai salvez încă o dată – până mă cuprindea şi pe mine somnul şi mă lăsam scufundat în el, simţind strălucirea caldă şi întunecată a speranţei răspândindu-se în mine.

17

A doua zi am sărit din pat de îndată ce am deschis ochii. Mai simţeam încă urma caldă a braţului mamei în jurul meu. M-am repezit să fac un duş – ceea ce nu mă înghesuiam de obicei să fac –, apoi mi-am pus pantalonii scurţi, tricoul şi sandalele. Ea se trezise deja şi stătea cu ziarul deschis pe masa din bucătărie, i-am sărutat mâna şi am început să sporovăiesc.

– Când facem o plimbare cu maşina? Mergem la Signor Il Calzoni?

– Da' de ce nu te duci tu să te joci cu copiii, *habibi?* m-a întrebat ea, punând degetul pe locul unde citea pe ziar.

Dar eu nu voiam să-i văd pe băieţi, m-am dus să mă joc în atelierul meu de pe acoperiş, dar m-a cuprins brusc teama. Am coborât să o caut. Nu era în bucătărie, iar uşa camerei ei era închisă.

– Mama?

Mi s-a părut o veşnicie până mi-a răspuns.

– Ce doreşti? vocea ei nu suna bine, simţeam că trebuie să intru să stau cu ea.

– Ai un pic de timp?

– Timp? Ce întrebare! am auzit-o murmurând ca pentru sine. Apoi şi-a dres vocea şi-a spus cu voce tare: E abia nouă, du-te şi te joacă.

M-am dus din nou în grădină şi m-am aşezat la umbra arborelui de cauciuc. Lumina soarelui se strecura printre frunze şi ramuri, albindu-le marginile. Mi-a venit în minte un vis pe care îl avusesem noaptea trecută. Mi-a venit aşa dintr-odată. Mamei îi era din nou rău. Râdea de mine pentru că nu puteam să umblu. Iar când m-am uitat în jos am văzut că n-aveam picioare. Iar ea chicotea cu râsul acela prostesc ca atunci când îi era rău. Şi-atunci mi-am dat seama că îmi crescuseră aripi, aripi largi cât strada Dudului. Ea râdea atât de tare că-i dăduseră lacrimile şi îşi plesnea palmele. Visul era o scuză bună să mă mai duc încă o dată la ea.

Am dat buzna fără să mai bat la uşă.

– Mi-am adus aminte un vis, poţi să-mi spui ce înseamnă? Da' ce ai, ţi-e rău iar?

– De ce meneşti a rău? m-a întrerupt ea.

– Nu menesc, am visat ceva.

– Nu te lăsa copleşit de gânduri rele.

– Ce-o să ne faci de prânz? am întrebat eu cu ochii în pământ.

– De prânz? E prea devreme pentru prânz. Ţi-e foame?

– Nu, am răspuns eu şi-am ieşit din cameră.

*

Mă plimbam prin grădină când l-am văzut pe Sharief vorbind cu Ustath Jafer. Am dat fuga în camera mea, am scos cartea de sub saltea şi-am ieşit din nou afară. M-am dus lângă ei,

fără să le tulbur conversația, stăpânindu-mi cu greu emoția. S-au uitat amândoi la mine.

– Ce dorești? m-a întrebat Ustath Jafer.

Am dat din cap și m-am îndepărtat. Am pus cartea pe trotuar, în fața casei noastre și m-am așezat pe ea, prefăcându-mă că desenez în țărână. Sharief încuviința din cap în timp ce Ustath Jafer vorbea, arătând spre casa noastră și apoi spre casa lui Ustath Rashid. Apoi i-a făcut un semn cu mâna lui Sharief de parcă i-ar fi spus: „Hai, pleacă d-aici!" și-a intrat în propria lui casă, la răcoare.

Sharief s-a îndreptat spre mașină, iar eu m-am dus țintă la el.

– Asta e cartea de care v-am spus, am zis eu, întinzându-i cartea lui Baba „Democrația acum".

El a luat-o, a răsucit-o și mi-a dat-o înapoi.

– E de la Ustath Rashid pentru Baba.

– Îhm, a făcut el lipsit de interes.

– Uitați-vă, am continuat eu, deschizând cartea și arătându-i dedicația. El și-a încordat privirea, încercând să deslușească.

– Am și nume.

Dar el părea că nu are habar despre ce vorbeam eu și nici că i-ar fi păsat.

– Nume de oameni care să pună mărturie pentru Baba, vă amintiți? Rashid, am continuat eu, arătând spre casa lui Ustath Rashid. Nasser și Moosa.

– Nimic nou! s-a rățoit el, băgând cheia în contact. Vedeam locul unde pielea uscată și întunecată a buzei sale de jos devenea mai umedă și mai albicioasă. Mă uitam la numeroasele ciupituri de vărsat scrijelite pe obrajii lui, de dimensiuni și forme diferite, cu miezul lucios și mai deschis la culoare. Apoi a dat drumul la motor.

– Nu mi-aş face griji dacă aş fi în locul tău. Taică-tău a fost foarte cooperant, s-a înmuiat ca untul. Şi-acum i-a venit în ajutor o mână puternică, a mai adăugat el, arătând spre casa lui Ustath Jafer. Eu mă aplecasem şi mai mult peste maşină. Haide, şterge-o de aici! a spus el, pornind în trombă, fără să-şi ia rămas bun.

Am rămas în drum, neînţelegând ce voise să spună prin „cooperant" şi „s-a înmuiat ca untul". Soarele înghiţise încetul cu încetul toată umbra, înălbind strada cu dogoarea lui. Mi-era greu să-mi ţin ochii deschişi. Am dat fuga în casă, recunoscător pentru răcoarea binefăcătoare, pentru acoperişul de deasupra capului, clipind des ca să-mi şterg de pe retină petele puternice de lumină.

*

Mai târziu, după-masă, a apărut şi Moosa. Era foarte agitat şi nu-şi putea găsi locul.

– Tripoli e răscolit pe toate părţile. I-au ridicat pe toţi, adunându-i ca pe oi.

– Unde e Faraj?

– Nu ştiu. Dă drumul la televizor. Rashid. Rashid va fi judecat... *judecat?* Nemernicii!

– Când? Când? a întrebat Mama, molipsită de neliniştea lui.

A dat drumul la televizor în salon şi s-a aşezat pe sofa. S-a aşezat şi ea lângă el. Ori de câte ori încerca să vorbească, el ridica mâna, oprind-o.

Ustath Rashid era aşezat, cu faţa luminată de un reflector. Era aceeaşi emisiune pe care o văzusem eu după masă, dar acum era seara, să o poată vedea toată lumea.

– Ai fost prezent la acea adunare?

Ustath Rashid a șovăit mai întâi, apoi a dat din cap și a spus suficient de tare, repetând, ca să nu fie nicio îndoială:

– Da, am fost prezent. Prezent, prezent.

Apoi imaginea s-a schimbat și nu l-au mai arătat spunând „Nu" la pomenirea numelui lui Baba. A apărut în loc un om care stătea la un birou plin cu hârtii, părea un reporter, dar după haine și după claia de păr cârlionțat mi-am dat seama că era un membru al Comitetului Revoluționar.

– Au fost identificate elemente întunecate, a început el, cu tonul răstit în care se făceau de obicei anunțurile Comitetului Revoluționar. Trădători care disprețuiesc și pizmuiesc revoluția noastră. Noi, Comitetul Revoluționar, i-am prins pe toți membrii acestui grup de rătăciți și pe cei care-i ocroteau și-i finanțau și-i vom pedepsi cu toată severitatea.

Uitându-se direct la obiectivul camerei de luat vederi, omul a continuat:

– Inamicul a fost înfrânt, trăiască conducătorul! Trăiască revoluția din Septembrie! Camera de luat vederi continua să îl arate în prim plan, până când a strigat:

– Gata, am terminat! Apoi ecranul s-a înnegrit câteva clipe și-au apărut din nou florile, însoțite de cântece revoluționare de data aceasta.

Eu rămăsesem în pragul ușii, acolo unde stătuse Sharief, care acum trebuie că se întorsese cu mașina și stătea dinaintea casei noastre, credincios și veșnic, sigur de locul lui în lumea aceasta, învăluit de duhoarea trupului său. Am intrat în cameră și m-am așezat pe jos între sofa și televizor. Nici unul dintre ei nu mi-a spus să plec de acolo. Ne uitam în continuare la florile roz, ascultând cântecele revoluționare mobilizatoare, când s-a reluat emisiunea. Nu se vedea decât cerul întunecat și, la baza ecranului, capete luminate de reflectoare. Cineva a șoptit: „Focalizează!", și-apoi, tot mai iritat, „Oprește, oprește odată!"

Camera s-a îndreptat în jos şi acum nu mai vedeam decât podeaua de ciment. Apoi a apărut un picior în imagine. Vedeam cusătura de pe pantoful negru şi modelul de pe cataramă cu un şoim cu aripile deschise.

– Am zis să opreşti, idiotule! Hai, mişcă! Piciorul s-a mişcat, obiectivul s-a ridicat şi imaginea a dispărut.

– Sunt la Stadionul Naţional de Baschet, a spus Moosa încetişor.

– Care dintre ele?

– Cel nou, în drumul spre oraş.

– Şi ce fac acolo? a întrebat Mama cu voce tare.

Interogatoriile se făceau întotdeauna în camere fără ferestre. Moosa n-a mai spus nimic, iar eu, de teamă să nu mă trimită Mama să exersez din nou la pian, am tăcut mâlc.

Stadionul Naţional de Baschet era plin. Camera de luat vederi a măturat tribunele, nu era niciun loc gol. Majoritatea spectatorilor purtau ceva de culoare verde: o cămaşă, o banderolă pe mână sau pe cap. Oare cine joacă? Mă întrebam eu. Nu mă omoram după baschet, dar ori de câte ori juca echipa noastră împotriva altei ţări, indiferent ce sport era, eram încântat şi rămâneam cu ochii lipiţi de ecran. Odată am stat şase ore să urmăresc o partidă de şah între un libian şi un coreean la Campionatul Mondial de Şah de la Moscova. Iar când a câştigat coreeanul am plâns de necaz.

Obiectivul s-a îndreptat, în fine, către teren. În centru se afla o masă. Cine o pusese acolo se asigurase că era chiar la mijlocul terenului, şi era aranjată ca un prezidiu de conferinţă de presă: o faţă de masă albă peste alta, verde, până la pământ, acoperind picioarele celor aşezaţi: doi bărbaţi şi o femeie. Dinaintea celui din mijloc se afla un microfon. Bărbatul a bătut în el de două ori, apoi a început să citească de pe o foaie ce o ţinea în mână.

– Desăvârşitul cârmaci revoluţionar, Muammar el-Qaddafi, conducătorul poporului libian, simbolul speranţei şi libertăţii, Fiul Deşertului... continuă el, ridicând ochii, iscodind parcă starea de spirit a gloatei. Căci... urmă el, ridicând vocea, cu degetul arătător spre cer, căci în deşert s-a născut conducătorul nostru, în acel deşert unde Domnul i-a vorbit lui Moise, în deşertul în care profetul Ilie a auzit vocea Domnului poruncindu-i să înfrunte tirania unui despot, în deşertul în care Cristos s-a pregătit, postind şi rugându-se, pentru o misiune care urma să influenţeze istoria occidentului, în pustietatea deşertului a admirat Profetul Mohammed creaţia sa şi starea jalnică a neamului său.

Deşi Mama şi Moosa nu ziceau nimic, eu am spus „fie numele lui binecuvântat", după fiecare pomenire a numelui profetului.

– Şi tot în deşert s-a născut Conducătorul nostru, Cârmaciul şi Mântuitorul naţiunii noastre, Marele Învăţător şi Binefăcător, Părintele Naţiunii, Marele el-Fateh al Revoluţiei din Septembrie, Muammar el-Qaddafi. Acolo a trăit, a visat şi a gândit.

Gloata a ţâşnit în picioare, în urale.

– Răsuceşte, răsuceşte! s-a auzit o şoaptă şi obiectivul s-a îndreptat spre spectatorii care aplaudau fericiţi. Mama şi Moosa rămăseseră încremeniţi, fără grai.

– Inima aceasta cea mai neprihănită... a încercat el să continue, aţintindu-şi ochii în pământ şi ridicând pumnul ritmic în aer. Această... a reluat, neputând să oprească vuietul delirant al mulţimii. Cea mai neprihănită... a strigat cu o voce piţigăiată, asemănătoare cu cea plină de emoţie a lui Sheikh Mustafa când ţinea predicile vinerea. Inima aceasta cea mai neprihănită, acest simbol al hotărârii, al curajului, dăruirii, Conducătorul nostru desăvârşit, Binefăcătorul nostru, care ne învaţă prin propriul său

exemplu, a ieşit biruitor! a încercat el să meargă mai departe, cu o voce pierită.

Femeia din dreapta lui i-a turnat un pahar de apă. El a sorbit o înghiţitură şi-a continuat:

– Oameni buni, mulţimi, fraţi şi surori, astăzi e o zi măreaţă. Astăzi am înfrânt elementele corupte care încercau să ne submineze realizările şi să ne împiedice marşul nostru înainte.

Mulţimea a izbucnit din nou, extaziată, dornică să-şi arate devotamentul. Cineva încerca să-i spună ceva camera-manului, dar el nu înţelegea, aşa că a strigat:

– Ce vrei? după care cel de lângă el şi chiar camera-manul însuşi au început să scandeze împreună cu mulţimea: *El Fateh, revoluţia maselor! El Fateh, republica!* urmate de strigăte haotice, până când s-a înfiripat o altă scandare: *Cu sângele, cu sufletul, îl vom apăra pe Cârmuitorul nostru!*

Obiectivul s-a mişcat, tulburând imaginea, care s-a fixat pe unul dintre coşurile de baschet. S-a focalizat apoi, din nou, pe tabla neagră din spatele coşului, pentru a se lăsa în jos mai apoi, arătând un om, cocoţat pe umerii altuia, care se străduia să lege o funie. Apoi l-a izbit cu călcâiele pe cel de sub el şi au dispărut amândoi din obiectiv. Camera a arătat apoi o frânghie atârnând de coş, bălăngănindu-se cu o buclă la capătul ei.

Mi-am întors privirea spre sofa. Mama şi Moosa se ridicaseră în picioare. Moosa îşi încleştase mâinile între genunchi şi chipul i se schimonosise de-a binelea, iar Mama avea privirile pierdute. Nu o mai văzusem aşa până atunci. Nu i se putea citi nimic pe chip. Îmi aminteam că Ustath Rashid ne arătase odată o carte cu portrete foarte vechi de la Fayoum. Erau frumoase, dar aveau ceva ciudat. „Pentru că-n vremea aceea nu existau aparate de fotografiat, ne-a explicat el, când o familie pierdea pe cineva drag, chemau un pictor să-l imortalizeze pe

răposat. Și pentru că nimeni nu vrea să-și aducă aminte cum arăta cineva mort, pictorii își dădeau silința să îi facă să arate cât de cât vii, cu obraji rumeni, ochi rotunzi, uneori cu cununi de iasomie sau frunze de măslin." Mama arăta acum chiar ca un portret de la Fayoum, așa cum rămăsese neclintită, cu ochii ei frumoși larg deschiși, dar lipsiți de viață. Și-mi aduceam aminte ce ne spusese Ustath Rashid: „Dacă vă uitați mai atent, puteți vedea umbra morții în tablou. Ele sunt unice, pentru că fiecare chip este lipsit de orice dorință".

Scandările și chiotele mulțimii deveniseră atât de puternice, isterice și constante, încât se topeau într-un sigur sunet, asemenea zgomotului unui aspirator uriaș. Când mulțimea s-a potolit, camera de luat vederi s-a mișcat din nou spre teren. Un alt om se afla acum la câțiva metri în fața prezidiului, cu mâinile legate la spate, așezat cu picioarele încrucișate, dinaintea unui microfon și-și întorcea privirile spre frânghia din spatele lui.

– Uite-l! a spus Moosa.

Imaginea s-a apropiat și ne-am dat seama că omul încătușat ce stătea pe jos era Ustath Rashid. Sudoarea îi strălucea pe frunte. Mustața îi era umedă, iar lacrimile îi argintau obrajii. Nu plângea bărbătește, ci mai degrabă ca un copil. Se tot uita îndărăt la frânghie și apoi la prezidiul care se afla într-o parte, spunând ceva ce nu se putea distinge.

– Vorbește la microfon! i-a poruncit omul din mijlocul prezidiului.

Ustath Rashid s-a uitat într-o parte și-a zărit un om îndreptându-se spre el. Și-a ridicat ochii spre el, încercând să spună ceva, de genul: „Îți sărut tălpile, pentru numele Domnului, pentru sufletul părinților tăi...", căci atunci când omul i-a dat microfonul, Ustath Rashid a încercat să-i sărute mâna.

– Ce-ai de spus în apărarea ta? l-a întrebat omul din centrul prezidiului.

Ustath Rashid l-a privit din nou, plângând. S-a mai uitat încă o dată la funie, s-a întors către omul acela, cu sprâncenele ridicate, cu buzele strânse, rugându-se ca un copil vinovat.

– Îţi dăm ocazia să te aperi. Dacă eşti nevinovat, dovedeşte-o! i-a spus omul cu un rânjet, lăsându-se pe spătarul scaunului, privind la celălalt bărbat şi la femeia din prezidiu, care păreau că-i înţeleg gluma.

– Nevinovat, nevinovat... nevinovat.

Ustath Rashid părea că nu mai ştie alt cuvânt.

– Dar noi avem o mărturie aici, a strigat la microfon femeia de la prezidiu.

Mulţimea începu să se agite din nou. Omul din mijloc s-a aplecat spre ea, de parcă ar fi vrut să-i spună: „Lasă-mă pe mine să mă ocup de asta."

Ea încuviinţă din cap pătrunsă de importanţă, îşi netezi bluza, apoi brusc surprinsă şi bucuroasă, se pomeni făcând cu mâna cuiva din mulţime.

– Vrei să spui că nu ai mărturisit? a întrebat omul, arătând o foaie de hârtie.

Ustath Rashid a tăgăduit din cap, apoi a încuviinţat, schimonosindu-şi din nou faţa, plecându-şi capul într-o parte.

– Mărturisesc, mărturisesc, repeta el.

Apoi, trăgând adânc aer în piept, repetă:

– Mărturisesc! de parcă sub dogorea reflectoarelor, pe pardoseala multicoloră de plastic a noului nostru Stadion Naţional de Baschet, care era construit după cele mai înalte standarde internaţionale, simţea nevoia să mai audă pentru sine aceste vorbe încă o dată. Apoi păru că se trezeşte. Privi în sus la prezidiu :

– Aveți milă! a repetat el de câteva ori, cu capul înclinat, plângând și privind înapoia lui la frânghia ce se legăna.

Mulțimea parcă înnebunise, de parcă acel cuvânt ar fi fost dovada hotărâtoare pe care o așteptau. Un pantof azvârlit a căzut lângă el. El l-a privit, s-a uitat spre mulțime și-a plâns, repetând ceva ce nu se mai auzea acum. Poate că spunea în continuare: „Milă!" sau „Mărturisesc!" sau „Nevinovat!" sau poate că văzuse și el pe cineva, recunoscuse vreun chip prietenos.

Din spatele lui au răsărit doi oameni și l-au ridicat de subsuori. Purta tot cămașa aceea albă, mult prea mare pentru el, pe care o purtase și la interogatoriul de la televizor. Părea că se milogește de oamenii care îl târau spre frânghia care atârna. Îmi amintea de femeile acelea sfioase care se împotriveau invitației la dans, ridicându-și umerii până la urechi și scuturând nervos degetul arătător în dreptul gurii. Mulțimea țopăia de-acum, mugind:

– Spânzurați trădătorul! Spânzurați trădătorul!

Când oamenii l-au adus în dreptul frânghiei, el a încercat să le sărute din nou mâinile. Buzele lui erau subțiri ca bețigașele de lemn dulce trase de la ambele capete. Din spatele lui, cineva făcea semne disperate după ajutor, apoi a apărut o scară mare, solidă, de aluminiu. Strălucea sub reflectoarele aprinse. Părea nou-nouță, mai avea încă fâșii smulse din plasticul ce o înfășurase. Ustath Rashid era forțat să se urce, oprindu-se la fiecare treaptă și milogindu-se după îndurare. Dar era împins cu o duioșie ciudată, îmboldit ușor din coate. Dar de la o vreme cel care îl îmboldea părea că începuse să-și piardă răbdarea. S-a urcat după el și a început să-l împingă în sus. Ustath Rashid ajunsese pe la mijlocul scării. Frânghia îi venea în dreptul feței, făcându-l să clipească. Omul i-a pus frânghia în jurul gâtului și a strâns-o. Apoi a șfichiuit aerul din dreptul urechii, de parcă ar

fi spus: „Gata, s-a făcut!" sau „Vezi ce uşor e?" şi a coborât. Trupul lui Ustath Rashid s-a lăsat moale.

– Uite-l că leşină! a spus Moosa încet, tărăgănând cuvintele ca şi până atunci.

Mama n-a spus nimic.

Moosa avusese dreptate. Ustath Rashid a alunecat de pe scară, dar a fost ţinut de frânghie. Aceasta produse un vuiet. Mulţimea era în extaz. A fost ridicat, pălmuit de câteva ori peste faţă, întors către camera de luat vederi. Vedeam acum că i se udaseră pantalonii. Ceva galben îi ieşea din gură şi creştea văzând cu ochii. Nimeni nu îl ştergea, nimeni nu îi dădea un pahar cu apă, vreo periuţă cu pastă de dinţi ca să-şi spele acreala arzătoare. Nici măcar nu a schiţat vreun gest de dezgust, părea ciudat de împăcat cu propria sa vomă.

Obiectivul s-a îndreptat din nou către spectatori. Ridicau pumnii în aer şi chiuiau. Câteva femei începură să bocească. Apoi, asemeni unui val ce creşte, chiuiturile au început brusc să devină şi mai zgomotoase şi mai furioase. Obiectivul s-a răsucit brusc şi l-am văzut pe Ustath Rashid atârnând de frânghie, cu scara de aluminiu azvârlită cât colo, la câţiva metri de el, prea departe ca să o mai ajungă cu picioarele care zvâcneau în aer. Mulţimea s-a năpustit pe peluză. Unii specatori aruncau cu pantofii în Ustath Rashid, câţiva îl apucaseră de glezne şi îl trăgeau în jos, făcându-le semne şi altora să facă la fel, asemeni copiilor bucuroşi că s-au dat în leagăn. Toţi păreau fericiţi. Eu m-am uitat îndărătul meu. Obrajii lui Moosa luceau ca argintul. Nu-l mai văzusem plângând până atunci. Mama se uita pierdută la televizor. Eu m-am întors la loc şi am continuat să privesc. După alte câteva secunde de învălmăşeală, au revenit florile, roze şi nemişcate, pe fundalul imnului naţional intonat cu hotărâre. Când m-am întors din nou, Mama cu Moosa dispăruseră din cameră.

*

Am găsit-o la masa din bucătărie fumând o ţigară de-a lui Moosa. El umplea ceainicul cu apă. M-am aşezat lângă Mama.

– Nebunie curată! a spus ea, cu ţigara tremurând în mâmă. Tăcerea care a urmat părea că-i dă dreptate.

– Mai bine n-ar fi spus nimic, decât să se milogească! urmă ea.

Moosa puse ceaiul pe masă.

– Ai văzut cum a reacţionat mulţimea? a întrebat Mama.

– Nebunie! a încuviinţat Moosa.

Şi aşa au mai povestit încă o dată toate amănuntele scenelor văzute, căutându-şi alinare în asta. Eu am pomenit de pantalonii lui uzi de urină. Mama nu băgase de seamă amănuntul ăsta, dar Moosa văzuse. Eram bucuros că îmi dădea dreptate. Ea văzuse voma, iar asta o convingea că nu minţisem despre urină.

– Biata Salma! a spus ea.

– Fie ca Domnul să o răsplătească şi să-i dea răbdare! a adăugat Moosa.

– Amin! a spus Mama.

Iar eu m-am gândit să zic: „bietul Kareem", dar n-am mai spus nimic.

18

În noaptea aceea a plouat ore în şir. Strada era plină de bălţi care reflectau lumina din case. Acoperişul nostru devenise un bazin de apă de ploaie. Am păşit în el, plăcându-mi rezistenţa pe care o opunea apa pe picioarele mele desculţe. Apoi m-am aşezat în pat rememorând întâmplările întunecate, gândindu-mă cum ar fi putut să se întâmple altfel, dar nu-mi puteam imagina niciun sfârşit mai bun. Continuam să văd, cu ochii închişi sau deschişi, silueta slabă a lui Ustath Rashid bălăngănindu-se în aer, cu pata întunecată de urină lăţindu-se în poala lui, cu gleznele zvâcnindu-i pentru o ultimă oară, asemeni oilor care mai zvâcnesc după ce au fost înjunghiate, cu oamenii care îl apucau de picioare, cu femeile jelindu-se în întunericul nopţii.

Şi Mama era neliniştită. Când, la un moment dat m-am trezit speriat şi m-am dus lângă ea, a tresărit, punându-mi mâna pe piept, şi spunându-mi cu o voce întunecată, dar fermă:

– Nu. Pleacă de aici, du-te şi te culcă în patul tău, adăugând mai apoi: *habibi*, de parcă s-ar fi străduit să se controleze.

*

A doua zi, Mama dispăruse fără urmă. O teamă profundă mă împingea din cameră în cameră în căutarea ei. Apoi am auzit cheia răsucindu-se în broască. Şi a intrat, strigându-mă.

– Nu te-ai îmbrăcat încă?

Era îmbrăcată în negru din cap până în picioare, nemachiată, cu părul strâns într-un coc.

– Haide iute să-ţi iei rămas bun.

Începu să adune pungi de plastic.

– Salma şi Kareem pleacă la Benghazi. La fratele ei, care a venit să-i ia, a condus maşina încoace toată noaptea. Să nu uiţi să le spui condoleanţe.

Şi-a îndreptat arătătorul spre mine spunând:

– Domnul să vă răsplătească şi să aibă milă de Ustath Rashid.

Am simţit acelaşi gol în stomac ca în dimineţile în care trebuia să facem vaccinul antigripal la şcoală, când trebuia să stăm toţi înşiraţi, cu mâneca ridicată până la umăr, uitându-ne la cei din capătul şirului cum plâng de durere. Odată chiar am fugit, şi m-au fugărit doi profesori care m-au târât la capătul rândului:

– Făceţi-o acum, să nu mai trebuiască să fugim din nou după el, i-au spus ei asistentei medicale.

Ideea de a da cu ochii de Kareem după ceea ce i se întâmplase tatălui lui mă înfricoşa la fel de mult.

– Durerii îi place golul. Nu vrea să audă decât propriul ei ecou, a spus Mama.

Am urmat-o în pijama şi când am reuşit să-mi adun curajul i-am spus:

– Vreau să stau acasă!

– Cum, nu vrei să-ţi iei rămas bun de la Kareem? Bietul băiat, arată de parcă a avut o noapte de groază. Ochii îi sunt umflaţi ca două pătlăgele.

Eu n-am mai ştiut ce să-i mai spun. Îmi închipuiam cum arăta chipul lui şi asta mă făcea să vreau să alerg la el.

– N-ai decât, a spus ea într-un târziu. La urma urmei, e prietenul tău, spuse ea, adunând în grabă tot felul de lucruri: şerveţele, o sticlă de apă. Dar, dacă vrei să-l vezi, trebuie să te grăbeşti. Au încărcat maşina.

Văzând că nu spun nimic, m-a întrebat:

– Să le spun că dormi?

Iar eu am încuviinţat din cap.

Ea a plecat, iar eu am rămas să umblu încet, fără rost, prin casă. Am ieşit în grădină. Era dimineaţă, dar soarele era la fel de puternic ca la amiază, pârjolind totul. Mi-am amintit cuvintele lui Salah Abd al-Sabur: *„Amiază, tu îmi umpli sufletul de temeri şi groază, dezvăluindu-mi mai mult decât doresc să văd"*. Bălţile dispăruseră, şi-n locul lor pământul era ceva mai închis la culoare. M-am urcat pe acoperiş ca să-i pot iscodi de acolo. Grădina lui Kareem era pustie. Toate ferestrele erau închise şi cu perdelele trase. În faţa casei era trasă o maşină, cu aripile stropite de noroi uscat. Până la Benghazi sunt douăsprezece ore de mers. Pe sub volan am văzut nişte genunchi de bărbat. Apoi l-am auzit strigând:

– Haideţi odată!

Mama a ieşit din casă, grăbită, cu pungile de plastic pe care le adunase, doldora acum de lucruri. Bărbatul s-a dat jos din maşină, trântind uşa cu putere.

– Incredibil cât de mult le trebuie! a spus el supărat. I-a deschis portbagajul.

– Vin şi ei imediat, a spus Mama, punând cu grijă pungile în maşină.

El trebuie să fie unchiul de care pomenise Mama. Ea stătea acum lângă el, frecându-şi mâinile. Îşi înfundase pumnii în buzunar. Mă întrebam cum se vor împăca el şi Kareem. Apoi apăru mătuşa Salma, îmbrăcată şi ea în negru. A îmbrăţişat-o pe Mama, plângînd. Mama a bătut-o pe spate şi i-a spus:

– Ai răbdare, dragă, multă răbdare!

– Kareem, ce faci acolo? a răcnit bărbatul.

Mi-l imaginam pe Kareem umblând prin casă, poate mirosind perna tatălui lui pentru ultima oară. Apoi a apărut şi el, mergând agale, fără să-i dea atenţie unchiului lui. A deschis portiera maşinii şi s-a aşezat în faţă, lângă şofer. Privea înainte, chiar i-am văzut o parte a feţei. Şi în clipa aia am simţit că se va întoarce către mine, dar au pornit, iar eu am rămas cu ochii la praful ce se stârnea în urma lor.

*

Mama şi-a petrecut ziua întreagă la telefon, vorbind cu rudele. Eu am răspuns unora dintre ele.

– Ştii, lumea bârfeşte. Zic că omul ăla de ieri, era, Doamne fereşte, vecinul vostru şi prieten bun cu Bu Suleiman. Sperăm că nu e nimic adevărat, nu?

Apoi, mai pe seară, Um Massoud a venit să ne aducă înapoi platoul de cristal plin cu prăjituri.

– N-am venit cu mâna goală, a spus ea, zâmbind ghiduş. Şi nu mă refer la prăjituri. Îţi aduc şi veşti, a luat-o înainte spre bucătărie. Pe chipul Mamei speranţa se împletea cu durerea. Dar Um Massoud s-a întors către noi, zâmbind. Mama s-a năpustit după ea.

– Linişteşte-te, fetiţo, linişteşte-te, a spus ea, zâmbind. Dar fă-ne un ceai mai întâi.

Iar Mama s-a executat fără șovăială. Mă uitam la Um Massoud cum stătea la masa noastră din bucătărie și mă întrebam dacă așa făcea și soțul ei Ustath Jafer. Părea că îi făcea plăcere liniștea în care Mama pregătea ceaiul. Mâinile ei tremurau pe când așeza cești1e.

– Ei, bine, începu Um Masoud, a sunat Jafer și...

– Ce-a zis? L-au găsit?

Um Masoud a zâmbit, iar când Mama a întrebat-o:

– Unde e? a întins mâna și-a închis ochii. Acum, eu nu știu chiar toate amănuntele, dar sunt sigură că ai să-l vezi foarte curând.

Mama a început să plângă.

– Mulțumesc. Mulțumesc.

Și îndreptându-se spre ușă a mai spus:

– S-ar putea să nu arate prea bine, și, uitându-se la mine, știi că uneori aștia mici mai pot avea coșmaruri.

*

Umbla în sus și în jos prin holul de la intrare. S-a spălat pe mâini până la coate, pe picioare, și-a pus un prosop în cap și a întins un covor de rugăciune. Buzele ei păreau că spun cuvinte, dar nu părea că-i era bine cum stătea îngenuncheată pe jos. Când a sunat telefonul, a sărit să răspundă.

– Da, Um Masoud. Uite numărul lui. Îl cheamă Moosa Yaseen.

Apoi l-a sunat pe Moosa.

– Să stai lângă telefon. Or să te caute să te duci să-l iei pe Faraj. Sună-mă când afli ceva.

Și fuma țigară de la țigară, deși nu-i era rău. Când i-am spus că mi-e foame mi-a făcut un sandvici, cu țigara între buze. Nu putea să stea locului.

Moosa a sunat pe la zece.

– Ai vreo veste? Atunci de ce ai sunat? Şi dacă te cheamă acum şi tu ţii linia ocupată? Închide mai repede!

Se făcuse târziu. Abia îmi mai puteam ţine ochii deschişi. M-a pus în pat şi când m-a sărutat pe frunte mi s-a părut că şovăie.

*

A doua zi de dimineaţă a intrat în camera mea.

– Veşti bune! a spus, trăgând draperia.

Lumina dimineţii era strălucitoare şi puternică. A deschis fereastra. Păsările ciripeau nerăbdătoare. Chipul ei era copleşit de ceea ce părea a fi fericire.

– S-a întâmplt o minune. Dumnezeu s-a uitat şi la noi.

Umbla prin cameră, adunând haine şi împăturindu-le.

– Trebuie să tăiem o oaie, ba nu, un viţel, şi să-i invităm pe Jafer şi pe Um Masoud şi pe cei doi băieţi la noi. Ce oameni cumsecade sunt!

A sunat la uşă. Dar nu era sunetul special al lui Baba.

– Lăudat fie Domnul! Stai aici. Să nu ieşi din cameră.

A ieşit, închizând uşa în urma ei. Am auzit vocea lui Moosa care părea că se căzneşte cu o greutate. Mă întrebam dacă mai adusese încă un tablou al Conducătorului – poate că acum trebuia să atârnăm câte unul în fiecare cameră.

– Stai un pic! am auzit-o pe Mama şoptind. Haide, adu-l aici.

I-am auzit intrând în camera Mamei, închizând uşa după ei. Au rămas acolo o vreme. Apoi am auzit pe unul dintre ei ieşind din cameră. M-am dus la bucătărie şi l-am găsit pe Moosa acolo. Părea foarte şocat, de parcă ar fi avut un accident. Cămaşa lui era pătată cu ceva maroniu. Când l-am întrebat ce era, mi-a răspuns:

– Nu-i nimic, doar un pic de sânge. Atâta tot. Apoi, după un răstimp mi-a spus: Mi-a căzut un dinte.

Am auzit-o pe Mama ieșind de mai multe ori din camera ei spre baie, închizând mereu ușa în urma ei.

– Mai trec eu pe la voi mai târziu, a spus Moosa, ieșind.

M-am dus până la camera Mamei și am bătut la ușă. Mi s-a părut că am auzit o voce bărbătească, apoi ea a șoptit:

– Nu te speria, nu te speria. Ușa s-a deschis doar cât să-și scoată ea capul: Ce vrei?

– Cine e acolo?

Ea m-a luat de mână și m-a dus în bucătărie.

– Ascultă, Suleiman. Am să-ți spun ceva foarte important. Baba a venit acasă, dar nu se simte prea bine, așa că are nevoie de liniște.

– Baba a ve... A...

Nu reușeam să scot niciun cuvânt din gură, dar ea m-a înțeles.

– Da, da. Dar nu se simte bine. Se odihnește. Nu trebuie să-l deranjezi deloc, a spus ea, ducându-se înapoi în cameră.

*

Când m-am dus la baie, am găsit oglinda de deasupra chiuvetei acoperită cu un cerceaf. Am dat la o parte un colț, dar n-am văzut nimic special.

După o vreme, Mama a venit să întrebe:

– Unde e Moosa? Unde a spus că se duce? În momente de-astea trebuie să stăm laolaltă.

– A spus că mai trece pe aici mai târziu.

– A spus când?

– Mai târziu, doar atât a spus.

– În momente de-astea trebuie să stăm laolaltă, a repetat ea.

– De ce ai acoperit oglinda din baie?

– Ai descoperit-o tu? a întrebat speriată. Eu am dat din cap.

– Să nu te atingi de ea.

*

Mie nu-mi dăduse voie nici măcar să-mi arunc o privire la Baba.

– Mâine dimineaţă, a spus Mama, stând între mine şi uşa dormitorului lor.

Uşa era întredeschisă, dar înăuntru era întuneric. Nu i-am auzit răsuflarea grea a lui Baba şi nici n-am simţit mirosul de somn, dar avea liniştea aceea a unei prezenţe în ea.

– Baba! l-am strigat.

– Mâine dimineaţă, mi-a repetat ea, împingându-mă. Şi nu intra peste el. Dacă se va simţi bine, va veni el la tine.

La început nu m-am gândit, dar când mă spălam pe dinţi mi-am amintit că era joi şi că mâine era ziua liberă a lui Baba şi mă mira că Mama nu mă lăsa să-l scol, când eu alergam vinerea întotdeauna în patul lui şi-l trezeam, speriindu-l şi făcându-l să pufnească.

*

Cum putea fi atât de uşor? Ce lipsise de pe Stadion? De ce n-a intervenit nimeni să-l salveze pe Ustath Rashid? Poate că gândeam aşa datorită tuturor filmelor acelea cu cowboy, cu happy end-urile lor şi poate că nu Dumnezeu, ci ei inventaseră

speranţa şi făgăduinţa că, în momentul în care eroului i se punea ştreangul de gât, va apărea brusc, din senin, cu măreţie divină, un glonţ şi rupea funia. Eroul îi dădea un picior omului de sub el şi restul netrebnicilor – laşii – săreau în şa şi o rupeau la fugă peste dealuri. Toţi cei din sala de cinema săreau în sus, strigând, bătând din palme şi îmbrăţişându-se, de parcă ar fi asistat la un meci de fotbal. Îmi curgeau lacrimile pe faţă, dar n-avea nicio importnaţă, căci obrajii multor bărbaţi în toată firea străluceau de lacrimi. Îmi amintesc de bucuria acelor momente când simţeam o arsură în piept. Unde erau acum eroii, gloanţele, tâlharii puşi pe fugă, happy end-urile care ne făceau să ieşim afară din sala de cinema cu obrajii îmbujoraţi de bucurie, bătându-ne unii pe alţii pe spate, fericiţi că eroul nostru a învins, că Dumnezeu a fost alături de el, că Dumnezeu nu l-a părăsit la nevoie, că lumea funcţiona fără greş, aşa cum ne aşteptam noi. Ceva lipsea de pe Stadion, ceva în care nu ne mai puteam încrede. În afară de faptul că mă făcuse să-mi pierd încrederea în supoziţia că „oamenilor buni li se întâmplă lucruri bune", executarea televizată a lui Ustath Rashid mi-a mai lăsat o senzaţie şi mai puternică, ce nu m-a părăsit nici când am devenit bărbat în toată firea, un fel de panică mută, că mi se poate trage oricând preşul de sub picioare. După moartea lui Ustath Rashid, nu mai aveam nicio îndoială că eu sau Baba sau Mama n-am fi putut fi arşi de vii de nebunia ce cuprinsese Stadionul Naţional de Baschet.

19

La început am crezut că mă trezisem prea devreme, căci lumina strălucea la geamul meu asemeni celei de dis-de-dimineaţă şi nu auzeam pe nimeni prin casă. M-am uşurat, bucurându-mă de puterea jetului meu de urină, de spuma cristalină pe care o făcea. M-am dus să mă uit la ceasul cel mare din hol. Unsprezece şi jumătate. M-am îngrozit gândindu-mă că Mama şi Baba au plecat fără mine. Uşa de la camera lor era întredeschisă. Prin crăpătura ei le vedeam trupurile înfăşurate în cearceafuri. Perdelele erau trase, dar fereastra era închisă. Niciodată nu dormeau atât de târziu. Şi-mi venea să le strig: „Haideţi, treziţi-vă somnoroşilor!", dar n-am făcut-o. Mi se părea că simt un miros ciudat venind din cameră. Oglinda cea mare de la toaleta Mamei era acoperită cu o cârpă albă, iar oglinda cea mică de mână era aşezată cu faţa în jos. Oare de ce o fi acoperit oglinzile? mă întrebam.

M-am dus la bucătărie şi m-am aşezat la masă. Era aproape de amiază. Or să se mai scoale oare? Dar dacă ar fi murit în somn? Îmi închipuiam cum ar fi viaţa fără ei şi am simţit o fâlfâială în stomac. Şi deşi nu înţelegeam şi nici măcar nu îndrăzneam sau nu ştiam cum să recunosc, asta nu era ceva neobişnuit: de multe ori îmi imaginam cum ar fi fost să-i pierd

pe cei pe care îi iubeam cel mai tare: îmi închipuiam înmormântările, cortegiul, mă vedeam orfanul singur, îmbrăcat în negru. Şi-am dat fuga să văd dacă mai trăiau.

Am intrat în camera lor. M-a uimit mirosul îngrozitor, îmi aducea aminte de duhoarea unui câine pe care băieţii îl găsiseră într-o zi pe când ne întorceam de la şcoală, era mort şi-l bâzâiau muştele peste burta umflată. Am văzut însă cum spatele Mamei se mişca odată cu respiraţia. Baba stătea lângă ea, acoperit în întregime cu cearceaful.

M-am întors la masa din bucătărie. După câteva minute am auzit pe careva mergând la baie, apoi trăgând apa, urmată de susurul bazinului. Când am auzit uşa de la baie deschizându-se, am apucat scaunul de lângă mine şi l-am lăsat să cadă. Credeam că era Baba. Dar era Mama. A intrat cu ochii cârpiţi de somn.

– Bună dimineaţa, a spus, deschizând frigiderul şi căscând. A dus la gură o sticlă de apă, iar eu mă uitam cum lichidul îi umfla gâtul cu fiecare înghiţitură. A tras aer în piept şi, ridicându-şi ochii, a spus:

– Am supravieţuit nebuniei.

– Baba mai doarme?

A dat din cap şi m-a sărutat pe creştet. A umplut ceainicul cu apă şi a apăsat butonul aragazului de câteva ori până a luat foc.

– E foarte obosit, a spus ea căscând. Am stat de vorbă până târziu azi noapte, am adormit după ce s-a făcut ziuă.

– Despre ce aţi vorbit?

– Nimic!

– Unde a fost?

– După afaceri.

Simţeam cum mi se umflă grumazul de mânie.

– Şi când se scoală?

– O să se scoale când o să se trezească.

Mi se buluceau o mulţime de lucruri în minte şi m-am pomenit strigând:

– Când o să se scoale?

Apoi m-am trezit fără niciun pic de aer, de parcă mi-ar fi fost oprită respirația. Eram rupt complet de realitate, unghiile scrijeleau lemnul mesei.

– Ce-ai pățit? Liniștește-te! Respiră adânc! Uită-te la mine! Uită-te la mine! Așa, ține-ți ochii la mine! Gata, ți-a trecut. Ești bine acum. Respiră, *habibi*, respiră!

Mi-a turnat un pahar cu apă și-a insistat să-l beau.

– Tu mă minți mereu. Eu nu mai sunt copil și tu mă tot minți.

Când m-am uitat la ea, nu era supărată. Părea îngrijorată și duioasă.

– Să nu mă mai trimiți niciodată să cânt la pian. L-au omorât pe Ustath Rashid. A murit și Baba?

Întrebarea mea a uimit-o.

– De-aia nu mă lași să-l văd? A început să putrezească, nu? De-aia nu mă lași să-l văd? De-aia miroase așa la voi în cameră?

– Nu, nu! Apoi a oftat și-a spus: Așteaptă, mă-ntorc.

Apoi am auzit-o chemându-mă:

– Slooma, haide, vino, te cheamă tata.

M-am oprit în pragul ușii. M-am speriat pentru că draperiile erau trase și era întuneric beznă. Mirosul de mort era insuportabil.

– Haide, intră.

Am pășit în cameră de parcă aș fi intrat în mare. Singura lumină venea din spatele meu și cădea pe podea

– Închide ușa, mi-a spus Mama.

Bezna s-a îngroșat de tot. Draperia mare de catifea franțuzească nu lăsa lumina să pătrundă.

– Unde sunteți?

– Aici, a răspuns ea.

Iar Baba, dacă era acolo și dacă era viu, tăcea mâlc.

– Unde e Baba? am întrebat vrând să aprind lumina.

– Sunt aici, a spus el, cu o voce care m-a speriat. Era groasă, adâncă şi înfundată din cauza dinţilor şi a nasului înfundat. Dar cel mai cumplit era că nu părea vocea lui. Poate era Baba, după ce nu mai era deloc, mă gândeam eu înnebunit de teamă şi nedumerire, sau poate că aşa era Baba după ce nu mai era în viaţă.

– De ce nu pot să-l văd? am întrebat, prea speriat ca să aprind lumina sau să trag draperiile groase.

– Ba poţi, *habibi*! Dar nu acum. Poate mâine, mi-a răspuns el cu o undă de durere în voce.

– Dar de ce nu acum?

– Pentru că pe Baba îl doare groaznic capul şi-l deranjează lumina, a spus Mama iute, dar eu ştiam că minte.

– Unde ai fost, Baba?

– Nu-l mai bate pe tata la cap cu atâtea întrrebări. Ţi-am spus că-l doare capul.

După alte câteva secunde petrecute în întuneric, mâinile reci ale Mamei mi-au atins ochii şi buzele. M-a răsucit şi m-a împins afară.

M-a dus în bucătărie şi mi-a spus:

– Vezi, tata e bine.

Şi mi-a atins obrazul cu mâna.

– Haide, du-te în grădină să te joci, *habibi*.

Şi-a zâmbit de parcă aş fi făcut ceva frumos, ca şi când aş fi cântat la pian pentru musafiri vreunul dintre cântecele ei preferate, de Abd al-Wahab sau Fareed al-Atrash.

*

Soarele amiezii străpungea vertical. Îi simţeam apăsarea de îndată ce îmi atingea capul. Mă apăsa şi îndoiala că omul din patul lui Baba ar putea fi chiar el şi nu puteam să scap de gândul ăsta.

– Sigur că e Baba.

– Dar de unde ştii?

– Pentru că e acolo, şi pentru că aşa zice Mama.

– Dar ştii că ea minte.

– Nu mai spune una ca asta. Ea ţine ascuns adevărul şi o face pentru binele tău.

M-am plimbat în jurul casei, pe sub umbra copacilor. Când am ajuns în dreptul camerei lor, am văzut draperiile trase.

– Dar parcă îl deranja lumina, m-am pomenit eu spunând.

Nu puteam vedea înăuntru, datorită geamului care reflecta totul. M-am apropiat şi m-am uitat cu mâinile făcute căuş. Am văzut un bărbat gol stând pe marginea patului, cu spinarea brăzdată de dungi întunecate şi sclipitoare, din care mustea sângele. Brusc s-a întors spre mine. Faţa lui îngrozitoare m-a înspăimântat şi-am căzut pe spate, lângă arborele de cauciuc. Avea ochii închişi, plini de aer, sau apă sau sânge, asemeni roşiilor putrede şi borşite, buza de jos îi era violetă şi umflată ca o vânătă. Şi l-am auzit strigând cu vocea aia ciudată, bolborosită:

– Najwa, Najwa, trage draperia!

Mama a apărut la fereastră. S-a uitat la mine pentru o clipă – inima îmi bătea să-mi iasă din piept şi-am rămas nemişcat pe jos, abia trăgându-mi respiraţia – şi-apoi a tras draperia cu o singură mişcare.

– Vezi, mi-am spus în şoaptă. Nu e Baba.

Am dat fuga în casă, până la uşa dormitorului lor. Am bătut.

– Cine e acolo? am strigat din răsputeri, cu vocea sugrumată de frică. Nu mi-au răspuns. Dacă nu spuneţi, jur că deschid uşa! am spus şi-am împins uşa.

Am dat buzna la draperii şi le-am tras. Monstrul gol se băgase din nou sub cearceaf, prefăcându-se că doarme,

prefăcându-se că e Baba. Iar Mama stătea pe pat, lângă el, uitându-se la mine. Părea înspăimântată şi-am vrut să-i spun:

– Nu-ţi fie teamă, o să fie bine.

Dar, în loc de asta, am deschis geamul. Simţeam că am fi mai în siguranţă aşa, Mama şi cu mine. Aerul proaspăt părea că inundă camera.

– Baba nu vrea să-l vezi aşa.

Cel de sub cearceaf s-a ridicat brusc, aşezându-se pe marginea patului, cu spatele la mine, înfăşurându-se în cearceaful alb, pătat cu dâre de sînge. Încetul cu încetul, începeam să-l recunosc: părului lui negru şi cârlionţat, umerii lui gârboviţi, gâtul pe care îl masam de atâtea ori şi în care mă îndesam ca să îl sărut şi să fac zgomotul acela caraghios, ca şi când aş fi făcut pârţ, care-l făcea să râdă. M-au podidit lacrimile.

– Baba! am încercat să strig.

– Ia-l de aici, te rog! s-a zvârcolit el.

– Nu mai are niciun rost acum. Te-a văzut.

– Baba?

– Da, s-a răstit el, de parcă efortul de a vorbi îl istovea de tot. Ia-l de aici, o să viseze urât.

– Eu nu visez niciodată urât!

După câteva secunde în care mă gândeam că ar trebui să plec, căci altminteri se prăbuşea lumea cu mine, Baba a vorbit din nou:

– Nu văd cum trebuie cu ochii. Sunt... bolnav.

Apoi a dat din cap şi şi-a mişcat mâna la spate. Îmi venea să alerg să o sărut de o mie şi una de ori.

– Najwa, a spus el, dând sens mişcării ce-o făcea cu mâna, te rog, ia-l de aici.

20

Moosa a apărut mai târziu. Unde a fost şi de ce n-a spus nimic înainte de a pleca, l-a întrebat Mama. A crezut că e mai bine ca ea şi Baba să fie singuri după o întâmplare atât de traumatică.

– I-ai spus lui Suleiman că vei trece pe aici mai târziu, să nu mai spui că treci pe-aici mai târziu când nu ai nici cea mai mică intenţie, ultimul lucru de care mai am nevoie este să-ţi port şi ţie de grijă.

– Ce faci, campionule? m-a întrebat Moosa, căznindu-se să zâmbească.

– Să ştii că avem un monstru în casă! m-am gândit să-i spun, dar el părea că e cu mintea în altă parte.

Şi-a plimbat ochii prin cameră şi-a luat-o apoi spre baie. Mama şi cu mine am mers după el. S-a aplecat peste chiuvetă şi a început să se spele pe mâini:

– Ce face Bu Suleiman?

– Din fericire, toate rănile sunt doar de suprafaţă, a spus Mama. I-au rupt doar o coastă, nimic altceva. Dar arată... a continuat ea, clătinând din cap şi oftând adânc. Nu ştiu din ce

cauză, am făcut şi eu la fel. Mi-am amintit cum Siham copia toate gesturile bătrânului său tată.

– M-a pus să acopăr toate oglinzile. Nu vrea să se vadă. Şi nu vrea să-l vadă nici Slooma, a mai adăugat ea, trecându-şi degetele prin părul meu, ca şi cum noi doi mai discutaserăm aceste lucruri, întorsesem amănuntele pe toate feţele şi ni le repovestisem unul altuia de atâtea ori încât nici unul nu-şi mai putea aminti cine spusese primul povestea.

Moosa nu mai purta cămaşa pătată de sânge pe care o avusese cu o zi în urmă, dar continua să se spele de parcă tocmai se întorsese după un drum lung prin deşert. Şi-a răsucit gulerul cămăşii, dezgolindu-şi gâtul alungit. Şi-a săpunit faţa, barba, urechile şi gâtul apoi a luat apă rece în mâini şi-a aruncat-o pe el să se clătească cu atâta forţă, încât Mama şi cu mine am fost nevoiţi să ne dăm îndărăt să nu ne ude. S-a şters cu putere şi, scoţând un pieptene din buzunarul de la spate, şi-a umflat obrajii şi a început să-şi pieptene barba. Când a terminat, s-a uitat la noi o clipă, apoi a ieşit. A bătut de două ori la uşa lui Baba.

– Bu Suleiman? a strigat el şi-a întredeschis uşa, doar cât să se poată strecura înăuntru, închizând-o în urma lui. Eu cu Mama am rămas afară, dar auzeam tot ce vorbeau, căci el vorbea tare de parcă Baba ar fi fost surd.

– Ce faci? l-a întrebat. Mama şi-a apropiat urechea de uşă.

– Mulţumesc Domnului că eşti în siguranţă. Arăţi mult mai bine ca ieri. O să-ţi revii repede. Se pare că Baba l-a întrebat ceva.

– Nu-ţi face griji. Sunt bine cu toţii. Toată lumea înţelege, nu te învinuieşte nimeni, ai făcut ceea ce trebuia. Vrei să-ţi dau un pahar cu apă? l-a întrebat după un timp.

Apoi uşa s-a deschis. Mama s-a speriat. Moosa a privit-o o clipă, apoi s-a strecurat afară şi-a închis uşa la loc. Ne-am dus

după el în bucătărie. A umplut un pahar cu apă şi l-a băut dintr-o înghiţitură.

– A aflat de Rashid?

– Nu ştiu, i-a răspuns Mama. Eu nu i-am spus.

A clătit paharul, l-a umplut din nou şi s-a întors la Baba, dar cum a ieşit din bucătărie s-a oprit o clipă, de parcă ar fi auzit un balon pocnind în camera de alături, apoi a mers mai departe. L-am auzit ciocănind de două ori în uşă şi adresându-i-se cu aceeaşi voce tare şi optimistă:

– Bu Suleiman?

Iar în acest răstimp Moosa nu mă privise în ochi ca să-i pot spune sau să-l pot întreba ceva. Mişcările îi erau mecanice. Abia aşteptam să îi povestesc din nou tot ceea ce văzusem împreună la televizor. Îmi amintesc câtă alinare simţisem când repovestisem împreună cu el şi cu Mama, aşezaţi la masa din bucătărie, imediat după emisiune. Nu vorbisem despre multe amănunte pe care le observasem şi mă întrebam dacă le văzuse şi el, cum era pata aceea de urină pe care mama nu o văzuse. Mai era şi blândeţea cu care Ustath Rashid fusese împins în sus pe scară, cu o simplă îmboldire a cotului, şi mânia bruscă ce-l cuprinsese pe omul de la piciorul scării. De-abia aşteptam să povestim unul altuia, o dată şi încă o dată, aşa cum făceam cu scenele preferate din filme. Şi omul acela care, în tot acel haos, străbătea tacticos Stadionul Naţional de Baschet, traversând ecranul de la un colţ la altul, ducând sub braţ o maşină de scris hârbuită, de parcă ar fi fost un căţeluş. Oare îl văzuse vreunul dintre ei? Muream de nerăbdare să-l întreb pe Moosa unde credea că se ducea omul acela şi ce putea face cu maşina aia de scris hodorogită şi de ce se afla tocmai atunci şi acolo? Nu-mi dăduse prin cap că ar fi putut fi maşina de scris a lui Nasser, adusă ca probă de la percheziţie.

Mama a umplut ceainicul cu apă şi l-a pus pe aragaz. Acum că Baba se afla acasă, se mişca cu mai multă dezinvoltură. Şi-a ridicat ochii spre mine şi, văzând că mă uit la ea, a zâmbit şi-a venit să mă sărute pe obraz. Deşi arăta obosită, avea obrajii rumeni şi ochii strălucitori.

– Am scăpat ca prin urechile acului, acum trebuie să mă ocup mai mult de tine.

N-aveam habar ce voia să spună, dar m-am pomenit zâmbind şi eu, la rândul meu.

Am auzit pe cineva intrând în baie şi încuind uşa. După câteva minute, a apărut Moosa cu cearceaful alb într-o mână.

– Lăsaţi-l să se vadă aşa cum este! a spus el, cu buza de jos tremurând şi cu ochii plini de lacrimi.

Apoi s-a răsucit pe călcâie şi-a ieşit din bucătărie. Mama s-a uitat la mine de parcă eu aş fi ştiut de ce făcuse asta. S-a dus după el şi le-am auzit vocile în salon. Eu am rămas la uşă.

– Nu pot să mă uit la el, spunea Moosa. Trădarea din ochii lui – îmi pare rău, îmi pare nespus de rău – vocea lui mă arde, e mai cumplit decât moartea – iartă-mă – dar asta e cea mai neagră zi din viaţa mea.

– Numaidecât ieri erai în stare să mori pentru el, a spus Mama după o pauză lungă. Iar acum vrei să fi murit el pentru tine.

– N-am închis ochii de două zile...

Mi s-a părut că era cineva în spatele meu, în hol. M-am întors, dar n-am văzut pe nimeni. Doar pereţii nesfârşiţi, decoraţi cu aceleaşi păsări ciugulind la infinit aceleaşi rămurele, uşile batante de la capăt nemişcate, ceasul care ticăia monoton ca un schimb de replici între doi oameni care se ceartă.

– I-au omorât pe studenţii care ne erau cel mai aproape. Rashid e mort, pe când Bu Suleiman e... oamenii vorbesc, spun lucruri îngrozitoare despre el.

– Lasă-i să vorbească! Ei ar fi fost primii care l-ar fi trădat, dacă ar fi avut ocazia.

– Rashid nu l-a trădat. N-a făcut-o. Şi nevastă-sa suferă acum consecinţele, biata femeie!

– Dumnezeu s-o aibă în pază!

– Iar eu nu ştiu ce să le răspund. Ce să le spun?

– Du-te acasă la tine! i-a răspuns Mama brusc. E timpul să te întorci în ţara ta.

– Dar asta e ţara mea! Am trăit aici jumătate din viaţă.

– Păi, d'aia mai eşti în viaţă, că nu e ţara ta.

– Era atât de multă speranţă, atât de multă! Acum trei ani, opt mii de studenţi în Benghazi şi patru la Tripoli. Douăsprezece mii de studenţi au luat atitudine într-o ţară de analfabeţi de mai puţin de trei milioane de oameni. Atunci n-am reuşit. Ne-au trebuit încă trei ani să putem face speranţa să renască, doar ca să-i vedem pe puţinii îndrăzneţi sacrificaţi de dragul celor mulţi. Şi prietenul meu Muhammed printre ei, a adăugat el plângând.

– Taci, Moosa, te rog, taci. Roagă-te la Profet, i-a spus Mama cu o voce tristă.

– Aştepta veşti, voia să ştie unde sunt Bu Suleiman şi Rashid. Nu m-a lăsat inima să-i spun. Mă suna din universitate, unde era baricadat împreună cu ceilalţi. Nu m-a lăsat inima să-i spun ce se întâmpla afară.

Apoi, cu o voce agitată, de parcă ar fi învinuit-o pe Mama, a continuat:

– Ei şi-au dat viaţa pentru ţară.

– Dar nu au făcut-o pentru mine, a răspuns Mama după o tăcere îndelungată. Domnul să aibă milă de sufletele lor şi să le răsplătească familiile, dar nu au făcut-o pentru mine.

Apoi a adăugat, rugându-se parcă:

– Dacă vrei să ne ajuţi, strânge-ţi bagajele şi du-te acasă, la familia ta, la Cairo.

– Ni s-a trimis deja ordin de deportare, a oftat el.

– Şi când trebuie să pleci?

– Mâine, tata e furios. A plecat astăzi.

Din nou am simţit o prezenţă în spatele meu, însoţită de o respiraţie înăbuşită, istovită.

Nici n-am apucat să mă întorc că am fost apucat de umăr şi tras între pânzeturile veşmântului tatei. Mi-am încolăcit braţele în jurul mijlocului lui şi m-a năpădit din nou duhoarea. L-am strâns, iar el a tresărit. A murmurat ceva, dar eu n-am înţeles. Apoi mi-am dat seama că mă chema pe nume. Când am încercat să mă dau înapoi ca să-i pot vedea chipul, m-a strâns şi mai tare. Mama şi Moosa s-au apropiat să vadă ce se întâmpla. Baba a slăbit un pic strânsoarea şi am putut să îmi ridic capul să mă uit la el. Ochii şi buzele îi erau mai învineţite şi roşii şi se umflaseră mai tare. Alte lucruri pe care nu le luasem în seamă până atunci ieşeau acum la iveală mult mai tulburător. Ochiul stâng îi era complet închis, iar cel drept, chiar lângă şeaua nasului, era deschis şi însângerat. Obrajii şi bărbia îi erau brăzdate de o reţea de vinişoare vineţii. Pe una din tâmple se afla o arsură, ca un cerculeţ galben cu mijlocul roşu. Nu-i puteam vedea cealaltă jumătate de faţă, dar îmi închipuiam că era la fel. *Jallabia* îi era descheiată la piept şi prin ea se vedeau nevătămaţi perii de pe piept pe care încercasem cândva să-i smulg.

– De ce te-ai dat jos din pat? l-a întrebat Mama.

– Sunt încă în casa mea, nu? Buza de jos vânătă şi umflată îi tremura, îngreunindu-i vorbirea.

– Haide să stai jos, i-a spus ea, arătând către salon.

Dar el s-a îndepărtat. Eu am rămas lângă el, cu braţele încolăcite peste mijlocul lui. Ticăitul pendulei era mult mai iute decât paşii noştri. I-am dat drumul şi m-am repezit la pendulă, am deschis uşiţa de sticlă şi am ţinut de pendul până s-a oprit. Baba nu s-a clintit din loc. Am dat fuga înapoi la el şi când l-am

cuprins din nou, a tresărit, strângându-mă și mai tare în brațe. Când am trecut prin ușile batante din hol, s-a oprit o clipă, de parcă s-ar fi simțit ușurat că rămăsesem singuri. Apoi mi-a șoptit încet, de parcă mi-ar fi împărtășit o taină:

– Haide în grădină!

Nu mai era mult până la apus și soarele portocaliu lumina blajin.

– Du-mă pe acoperișul tău.

E și al tău, m-am gândit eu. E al nostru. Și chiar dacă îl țineam strâns și mergeam unul lângă altul, mă simțeam atât de departe de el. L-am strâns un pic mai tare și m-am uitat în sus la chipul lui bătătorit, în lumina caldă a soarelui care se stingea.

Am așteptat până și-a pus ambele picioare pe prima treaptă. Și fără să-mi dau seama i-am spus, într-o pauză între trepte:

– Haide, că ajungem noi acolo, una câte una. Și imediat mi-am dorit să nu-mi răspundă pentru că orice ar fi spus m-ar fi făcut să mă simt rușinat.

Putea să ni se fi scurs întreaga viață acolo, urcând treptele, dar mie nu-mi păsa.

Acoperișul îmi amintea de cărțile arse.

– O să-ți cumpărăm alte cărți, Baba.

Democrația acum se mai afla încă sub salteaua mea. Când am ajuns sus, m-am eliberat din strânsoarea lui, i-am pus mâinile pe grilaj și am dat fuga să aduc cartea. M-am întors cu inima bătând atât de tare că abia puteam să mai vorbesc.

– Uite, am spus, punându-i palmele pe carte. Ți-am salvat-o pe asta. Să nu-i spui Mamei și nici lui Moosa.

A ridicat-o cu o mână la piept, sprijinindu-se cu cealaltă pe umărul meu și am rămas așa, uitându-ne la mare. Baba își întindea gâtul încercând să vadă mai bine. Apoi i-am auzit răsuflarea schimbându-și ritmul.

– Nu o văd bine, a murmurat el.

– Marea e liniştită azi, am spus eu, sperând că o să-i abat atenţia. E tocmai bună de înotat, Baba. Să pluteşti pe spate.

Lumina luneca iute pe suprafaţa apei, asemeni pescăruşilor care se năpustesc la mâncarea pe care marea le-o înghite cu iuţeală. A încercat să se uite spre casa lui Ustath Rashid, dar îşi ţinea privirile prea sus.

– Poate că o să mergem şi noi să înotăm într-o zi, am spus eu, sperând că n-o să-mi răspundă.

El s-a întors, iar eu m-am răsucit odată cu el, ca jumătăţile aceluiaşi suflet, ca paginile deschise ale aceleiaşi cărţi.

– Haide să ne plimbăm pe sub pomi, m-a îmbiat el.

Am coborât şi am păşit pe formele de umbră şi lumină pe care soarele le aşternea la picioarele noastre. Am văzut scara sprijinită de peretele unde o lăsasem când mâncasem dude. I-am dat drumul lui Baba şi m-am urcat pe scară. Când am ajuns pe la mijlocul scării, mi-am aruncat privrile în jos şi l-am văzut pe Baba sprijinit de zid, ţinându-se de coaste. Am început să caut dude. Îmi încordam privirile să le descopăr pe cele mici şi coapte. M-am târât pe coate şi genunchi de-a lungul zidului, ferindu-mă de ramuri, până am dat de un pâlc de dude coapte, aproape negre, mari cât un gândac. Baba se aşezase pe jos, cu spatele sprijinit de perete, ţinând în mână o pietricică – ca acelea pe care le azvârlisem după Bahloul şi care făceau un zgomot mulţumitor pe spinarea lui – şi împungea ţărâna cu ea. Când am coborât, i-am întins pumnii plini de dude:

– Uite, Baba, dudele. Îngerii le-au furat din ceruri ca să ne faca viaţa mai bună. Sunt cele mai bune lucruri din lume.

Am luat una şi i-am vârât-o printre buzele umflate.

– Mestecă, i-am spus, văzându-l că nu se mişcă.

Și-a mișcat maxilarul de jos de câteva ori, apoi a scuipat în palmă. Eu n-am înțeles. Am mâncat și eu o dudă și era minunată.

– Nu-ți place?

Buzele lui deformate îți dădeau impresia că se strâmba dezgustat. A azvârlit dudele mestecate din palmă, s-a șters pe *jallabia* și, arătându-mi cu degetul mica arsură rotundă de pe tâmplă, mi-a spus, trăgând aer în piept:

– Și-au stins țigările aici.

Eu m-am uitat la dudele din palmă.

21

În următoarele două săptămâni, Baba a stat mai mult în camera lui. Apoi, când m-am trezit într-o dimineaţă, l-am auzit râzând împreună cu Mama. Se comportau normal, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, vocile lor vesele pluteau uşor în casă pline de dragoste. Apoi am auzit-o pe Mama cântând încetişor ca pentru sine, aşa cum făcea când se îmbăia sau când întindea rufele pe sârmă sau când îşi făcea ochii la oglindă sau când desena în grădină. Cântecelul acela care îmi aducea în minte fetiţa fără griji, care venea de la şcoală, atingând uşor pereţii cu degetele, înainte de Cafeneaua Italiană, înainte de apariţia lui Baba şi a mea şi înainte de a începe viaţa aceasta. Am început să mă îngrijorez. Nu o mai auzisem cântând aşa demult.

După o vreme, uşa s-a deschis şi a intrat Baba. M-am făcut că dorm. Inima îmi bătea de-mi bubuiau urechile. L-am simţit aşezându-se pe pat lângă mine.

– Slooma, a şoptit el, cu vocea aproape normală acum.

Cum eu nu m-am mişcat, el s-a ridicat şi a ieşit din cameră. Apoi am auzit vocea Mamei din bucătărie.

Am mai rămas în dormitor o vreme, apoi m-am dus la baie. Când am ieşit, n-am ştiut încotro să o iau: spre bucătărie,

unde auzeam vocile lor şi zgomotul tacâmurilor pe farfurii, sau înapoi în camera mea, să mai dorm un pic – mi-a trecut prin cap că aş fi putut să dorm toată ziua.

– Slooma, m-a strigat Mama veselă.

Stăteau amândoi la masă. Baba zâmbea şi mi-a venit să-l întreb de ce zâmbeşte, dar m-am abţinut.

– Haide, vino încoace, Slooma, mi-a spus el, deschizându-şi larg braţele.

Se pieptănase şi mirosea a colonie. Făcuse şi baie, probabil că rănile de pe spate i se vindecaseră suficient ca să se poată spăla.

– Mulţumim lui Dumnezeu, Slooma, Baba se simte mult mai bine azi! a spus Mama.

I-am mulţumit şi eu Domnului cu voce tare ca să arăt cât de bine îmi părea. Mi-a dat drumul din îmbrăţişare, dar mi-a mai ţinut faţa în mâinile tremurătoare. Ochii îi erau aproape normali. M-am uitat în ei, dar mi-a fost greu să-l regăsesc.

După micul dejun, Mama a început să-i citească ziarul. Citea doar ştirile internaţionale şi ori de câte ori dădea de numele ţării noastre sau al conducătorului, trecea repede peste el mormăind câte ceva. Când m-a surprins privindu-l, Baba mi-a zâmbit.

– Cred că am să desenez astăzi, a spus Mama, împăturind ziarul.

Baba m-a privit din nou. Eu am început să mă simt stânjenit, aşa cum te simţi când rămâi singur cu un străin în lift.

– Ce-ai de gând să faci astăzi, Suleiman?

Eu am dat din umeri.

Mama s-a întors în bucătărie, ţinând creioanele într-o mână. A luat apoi pe rând fructele din vasul de pe masă, alegând o portocală. A ieşit apoi în grădină spunând:

– O să mă întorc să iau un scaun şi o masă. Da, o să am nevoie de o măsuţă. Vai, sunt atât de bucuroasă.

Am rămas din nou singur cu Baba. Tocmai deschisese gura să spună ceva, când a sunat soneria.

Eu am dat fuga să răspund. Era Ustath Jafer.

– Bună ziua, l-am auzit pe Baba spunând în spatele meu.

Şi-au dat mâna. Era prima dată când îl vedeam pe Ustath Jafer la noi în casă.

– Mă bucur să te văd pe picioare.

Baba l-a condus în salon, fără să zâmbească, roşind uşor. Când a aprins lumina, s-a uitat surprins la fotografia Cârmaciului de pe perete.

– Vă sunt recunoscător pentru ajutorul dumneavoastră, i-a spus Baba, aproape mecanic. Spune-i Mamei să facă ceai.

Am găsit-o pe Mama aranjându-şi masa şi scaunul în grădină.

– A venit Ustath Jafer.

Chipul i s-a luminat.

– Baba a spus să faci ceai.

– Sigur că da, a spus ea, dând fuga în bucătărie.

M-am dus în camera mea, simţeam nevoia să aud ce mai e pe lume. Mi-am luat radioul şi m-am aşezat în pat.

– Forţele revoluţionare, spunea Cârmaciul, pot şi au dreptul să folosească teroarea pentru a da la o parte pe oricine se opune revoluţiei. Acum putem într-adevăr pune capăt vechii societăţi libiene şi să începem să clădim una nouă, în care elementele revoluţionare să se sprijine reciproc pentru a combate mişcările antirevoluţionare din universităţi, fabrici şi din stradă.

Apoi s-au auzit aclamaţiile nestăvilite ale mulţimii, din ce în ce mai tare, ca un val care acoperea totul. Şi cum nu se mai auzea nimic altceva şi totul devenea fără nicio noimă, îmi doream să aud din nou vocea Cârmaciului. Am răsucit butonul

de mai multe ori, dar de fiecare dată când reveneam, nu se auzea altceva decât zgomotul copleşitor şi fără sens al mulţimii.

M-am hotărât să mă duc să fac o baie în mare. Mi-am pus costumul de baie, mi-am luat papucii şi am dat fuga afară din casă. Mama se întorsese în grădină şi desena o portocală, fredonând ca pentru sine.

– Ia uită-te, mi-a strigat ea agitând foaia cu portocala desenată, de două ori mai mare decât cea reală.

– Pa, i-am spus eu ieşind în grabă.

– Când ai să te întorci am să fac alta, poate cu coaja desfăcută, alături. Aşa am văzut eu un tablou de un pictor european. Europenilor ăstora tare le mai plac fructele. Mă întreb de ce, se minuna ea, admirându-şi desenul.

*

Pământul era fierbinte. M-am gândit să mă întorc să-mi iau sandalele. Dar mai aveam destul de mers până la mare. Dar mi se părea că era mai greu să mă opresc decât să merg mai departe. M-am gândit să-mi încalţ papucii, dar asta m-ar fi făcut să ţopăi încet ca un porumbel. Încercam să mă ţin cât mai aproape de zidurile caselor, dar soarele cădea vertical fără umbră. Era mai de-a dreptul să merg prin soare. Umblam ca o insectă, cu coatele ridicate până în dreptul urechilor, cu spatele arcuit, cu tălpile îndoite de dogoare. Ţopăiam de parcă aş fi făcut pe mine. M-am oprit de câteva ori şi m-am aşezat, frecându-mi tălpile şi suflând asupra lor ca să le mai potolesc arsura. Mă gândeam la podul fierbinte de deasupra flăcărilor Iadului, pe care trebuia să-l trecem ca să ajungem în Rai. Şi marea era ţinta mea, raiul meu. Când am ajuns în strada Gergarish, strada cea mare care merge de-a lungul ţărmului până în oraş, am văzut cum dănţuieşte căldura vălurind peste asfalt.

Am traversat iute, am fugit peste nisip şi nu m-am oprit decât pe nisipul înmuiat de apă de pe ţărm. Tălpile mele scăpaseră în fine. Valuri mici de apă îşi îmbârligau crestele înspumate peste întinderea azurie a apei. Vântul aproape că nu se clintea. M-am uitat la nisipul uscat şi fierbinte din urma mea, întrebându-mă cum am să mă pot întoarce.

La capătul pontonului, stătea cineva bălăngănindu-şi picioarele în apa limpede ca oglinda. Pentru o clipă, până să-mi aduc aminte că plecase cu mama lui la Benghazi, am sperat că era Kareem. Când m-am apropiat şi mi-am dat seama că era Bahloul, m-a umflat râsul. Părea că visează. Nu mi-l puteam închipui stând aşa, de unul singur şi visând. Pontonul a scârţâit sub greutatea mea. Când m-am apropiat de el, nu m-am putut stăpâni să nu chicotesc, iar el s-a întors spre mine, tremurând, cu faţa schimonosită de frică. Asta m-a înfuriat. Am început să tropăi pe duşumeaua pontonului şi să mă strâmb la el:

– Grrrr.

Îmi aduceam aminte de senzaţia aceea tainică de putere pe care o simţisem când îl fugărisem prin grădină, azvârlind cu pietre după el şi bucurându-mă când le auzeam plesnindu-l pe spate, făcându-l să necheze oribil, ca un cal. El s-a ridicat, uitându-se pe unde ar fi putut scăpa. Cum puteam să-l încolţesc cu marea la picioarele lui? M-am prefăcut că mă năpustesc asupra lui. El s-a răsucit solemn spre mare s-a gândit puţin şi-apoi s-a azvârlit în apă. Era ceva exagerat în săritura lui, de parcă s-ar fi aruncat de la o mare înălţime. Şi-atunci mi-am dat seama de ce nu-şi lăsase Bahloul barca la apă niciodată, deşi adunase ban pe ban ca să şi-o cumpere, de ce nu începuse să pescuiască cu ea. Bahloul nu ştia să înoate.

Am auzit cum lovea apa puternic şi fără rost. Mi-am azvârlit papucii şi-am fugit la capătul pontonului. I-am întins mâna. Voiam să-l slavez – şi el îşi dădea seama de asta – şi încerca să se îndrepte spre mine, lovind apa cu putere. Începuse

să înghită apă. *Jallabia* i se umflase în apă şi îi zădărnicea eforturile. Mi-am amintit ce-mi spusese Mama despre săritul în apă ca să salvezi un înecat. „Să nu faci asta niciodată. Înecatul este atât de disperat să-şi salveze viaţa încât te poate trage la fund după el." I-am întins mâna cât am putut eu de mult, dar Bahloul se scufunda. Tocmai când renunţasem să mai încerc să-l salvez, el şi-a mai revenit şi, dând din picioare şi lovind apa cu mâinile, a reuşit să se apuce de un picior al pontonului. I-am întins mâna, dar el mi-a scuipat-o uitându-se în jur, de parcă s-ar fi aşteptat să îl salveze altcineva. Dar nu era nimeni acolo, în afară de mine. Şi fără să îmi dau seama, m-am pomenit împingându-l în jos cu piciorul. Îi simţeam părul încâlcit, aspru şi ud. El încerca să se apere apucându-mă de gleznă, ceea ce m-a înfuriat şi mai tare. Încercând să-mi eliberez glezna, l-am lovit drept în faţă, de l-a podidit sângele pe nas. Apa sărată de mare e bună pentru răni, ştiam asta. El a început să ţipe tot mai tare, cu nechezatul lui cunoscut. Iar eu l-am împins şi mai adânc să-l fac să tacă. Brusc a încetat să se mai împotrivească, iar eu mi-am tras piciorul afară din apă. După o tăcere interminabilă, Bahloul a ţâşnit din nou la suprafaţă, tuşind şi vomitând, tulburând limpezimea apei. S-a apucat din nou de piciorul pontonului, uitându-se la mine speriat şi revoltat.

– Ce-ţi face nasul? l-am întrebat eu.

Dar el nu mi-a răspuns, ţinându-se strâns de stâlp.

Eu mă gândeam să-i cer iertare, dar mi-am luat iute papucii şi-am fugit. Şi niciodată nu-mi fusese atât de dor de prietenul meu adevărat care se afla la Benghazi, la douăsprezece ore de mers.

22

Zilele care au urmat păreau învăluite în spaimă. Orice se spunea părea găunos şi fără sens. Adesea mă simţeam năpădit de o mânie mută şi auzeam uşa trântindu-se în urma mea, când voiam doar s-o închid încet. Primele dăţi când mi s-a întâmplat asta am dat fuga la Mama şi la Baba, aşteptând ca vreunul dintre ei să mă muştruluiască, dar nu mi-au spus nimic. Când o ajutam pe Mama să pună masa, loveam farfuriile între ele cu zgomot şi când nu mi se desfăceau şireturile de la pantofi, îi azvârleam de perete, cuprins de un val de mânie înăbuşită, simţind că influenţa mea pe lumea asta nu putea fi atât de lipsită de importanţă cum credeam eu. Uneori, când eram în baie şi trăgeam apa la closet, prin zgomotul bazinului care se umplea, mi se părea că aud vocea Mamei strigându-mă. Am dat buzna afară ţipând:

– Da, Mamă!

După o tăcere îndelungată a răzbătut vocea ei:

– Da, ce s-a întâmplat?

Moosa nu a mai venit pe la noi. A mai sunat o singură dată la telefon.

– Slooma, l-am auzit printre pocniturile liniei telefonice, unde e Mama?

Lui nu-i stătea în fire să vorbească atât de puţin cu mine. Mama s-a repezit la telefon, apoi, pocnind din degete, mi-a cerut prin semne hârtie şi creion. I le-am dat. A scris iute ceva şi apoi a întrebat:

– Dar e bună şcoala asta? Eşti sigur? Apoi convorbirea s-a întrerupt.

Într-o noapte extrem de caldă, m-a trezit un vis urât. Nu-mi aminteam ce visasem, doar simţeam o spaimă adâncă şi fierbinte în piept. Din salon răzbătea o lumină slabă. Nu l-am auzit sforăind pe Baba. Mama era întinsă pe sofa, cu aşternuturile pe jos şi cu fereastra de lângă ea larg deschisă. Cântecul unui greier străbătu întunericul. N-aveam unde să mă aşez lângă ea. O clipă am rămas în picioare, gândindu-mă ce să fac, apoi m-am aruncat peste ea, luând-o în braţe. Ea s-a trezit tresărind.

– Pentru numele Domnului! a murmurat ea, cu mâna pe piept, uitându-se la mine cu ochii cârpiţi de somn. Suleiman! Ce cauţi aici? Ai visat urât?

M-a luat de mână şi m-a dus înapoi în camera mea, a aprins veioza de la capul patului, m-a sărutat pe frunte şi a plecat.

*

De-atunci nu s-a mai îmbolnăvit de loc şi nici nu a mai venit în patul meu să-mi şoptească tainele ei din trecut. Părea destul de fericită alături de Baba. În unele dimineţi i-am auzit chiar chicotind împreună, dar s-au oprit când m-au văzut. Noua lor viaţă împreună, cu Baba care nu mai pleca şi Mama căreia nu-i mai era rău, m-a îndepărtat oarecum de ei şi, pentru prima

dată, am început să îmi doresc să treacă vara și să înceapă școala.

Într-o noapte m-am trezit din pricina unui geamăt ciudat. M-am dus în camera lor și l-am văzut pe Baba urcat din nou peste ea. Dar, de data asta, era altfel. Mama nu mai stătea nemișcată, cu fața la perete, cu mâna întinsă pe lângă ea, cu palma deschisă către cer. Acum privirea ei era încleștată într-a lui, picioarele i se încolăceau în jurul lui. Geamătul nu venea doar de la el, păreau că amândoi împărțeau aceeași durere. Și de data aceasta nu m-am mai întrebat dacă să intervin. Nimic nu putea să-i oprească. Îmi venea să intru în cameră, poate că dacă mă vor vedea se vor opri. Voiam să se oprească, să înceteze o clipă.

Am luat-o la fugă prin bucătărie, trântind ușa după mine și m-am urcat pe acoperiș, ascunzându-mă în atelierul meu. Cerul era plin de stele, pe care le vedeam șterse printre lacrimi. Nu era lună. Aici sunt la adăpost, mă gândeam eu, chiar dacă urcau aici tot nu ar fi putut să mă găsească. Am așteptat, respirând cât mai ușor cu putință, cu genunchii strânși la piept, adulmecând mirosul sărat al pielii. Mi-aduceam aminte cuvintele lui Sheikh Mustafa: „Trupurile sunt doar cărăușii noștri și vor dispărea, iar noi vom dăinui". Mă așteptam să-l văd pe Baba, pe jumătate gol, cu un prosop în jurul mijlocului, dând năvală pe acoperiș, strigându-mă furios, urmat de Mama care îl implora să nu mă lovească. Dar n-a apărut nimeni. Mi-am șters fața și m-am întors în casă. Dintr-odată mi s-a făcut frică de întuneric și am rupt-o la fugă, așteptându-mă parcă să mă înșface o mână de ceafă. M-am strecurat în bucătărie și de acolo m-am dus în vârful picioarelor în camera mea. La ei în cameră lumina era încă aprinsă, și nu dormeau, vorbeau în șoaptă, dar Mama părea destul de agitată, dar nu supărată, ci aprinsă, emoționată. Am trântit ușa în urma mea.

După câteva clipe, Mama a intrat şi s-a uitat la mine în lumina slabă ce străbătea din camera lor. Eu am privit-o drept în ochi, nemaiprefăcându-mă că dorm. A închis uşa şi s-a înapoiat la Baba, începând din nou să vorbească în şoaptă.

În dimineaţa următoare am simţit-o pe Mama aşezându-se lângă mine pe pat şi degetele ei mi-au trecut prin păr.

– Ai să pleci într-o excursie, a început ea. La Cairo, să-l vezi pe Moosa şi pe ai lui şi să vezi piramidele.

– Dar Moosa e aici, am răspuns eu, cu o voce mai îngroşată din pricina somnului.

– Ba nu, a plecat acum câteva săptămâni. De-abia te aşteaptă la Cairo.

Mi-am întors faţa.

– Dar ce-ai păţit? Nu vrei să vezi piramidele? Sunt mult mai mari decât cele de la Lepcis.

– Nu vreu să plec! am strigat eu.

Baba a venit şi m-a cuprins în braţe.

– Haide, Slooma.

– Mulţi ar da orice să vadă piramidele, a continuat Mama.

– Eu nu vreau să le văd.

– Dar tu ţi-ai dorit întotdeauna să zbori, nu-i aşa? a adăugat Baba.

– Da, dar începe şcoala.

S-au uitat unul la altul, parcă gândindu-se ce urma să spună:

– O să-ţi placă la Cairo, a spus Baba cu voce tristă.

23

M-au dus la aeroport cu maşina, certându-se pe care drum să o ia: Baba dorea să meargă direct, Mama insista să meargă prin Piaţa Martirilor, căci dorea să cumpere ceva de acolo. Pe mine m-au pus în faţă, lângă el, iar Mama s-a aşezat în spate. Singura dată când am mai mers aşa fusese cu patru ani în urmă, când m-au adus de la spital. Eram îmbrăcat atunci cu o *jallabia* albă, cu pete roşii-albăstrii de iod în dreptul pântecelui. Aşezat în faţă, unde era mai mult loc, îmi ţineam picioarele desfăcute ca să îmi potolesc durerea. Din spate Mama cânta cântecele ei obişnuite şi bătea din palme. Îmi aminteam şi acum cât tremurasem, speriat de ce mi se întâmplase.

Piaţa Martirilor era plină de lume. Soarele se vedea uriaş pe cer. Baba a parcat dincolo de piaţă.

– Vin iute, a spus Mama şi s-a făcut nevăzută.

Baba a rămas cu mâinile încleştate pe volan, a oprit motorul, fără să oprească şi semnalizatorul. Privea în gol.

Eu priveam piaţa, gândindu-mă la Nasser. Mi-am amintit ce spusese tatăl lui la noi în casă: „Lumea spune că a văzut un tânăr alergând prin piaţă cu o maşină de scris în braţe, fugărit de unii din Comitetul Revoluţionar". Mi-l imaginam cu maşina de

scris neagră şi lucioasă – aceeaşi pe care o purta sub braţ atunci când l-am văzut eu intrând după Baba în „sediul" lor secret din piaţă – alergând desculţ, cu ochii holbaţi de groază, cu cămaşa fâlfâind, şoväind o clipă: „S-o iau pe aici. Nu, pe acolo?" înainte de a o lua spre piaţă, sperând să se piardă în mulţime, dar unul dintre urmăritori l-a apucat de cămaşă cu atâta putere că l-a făcut să se răsucească şi să-i zboare maşina de scris din mâini. Era aceeaşi maşină la care, la dorinţa lui Baba, încercase să mă înveţe să scriu. Rămăsese cu mâinile deasupra capului, în aşteptare, asemeni lui Ustath Rashid înainte de a fi lovit în fund – cred acum că aşteptarea este poate cauza tuturor nenorocirilor –, nechezând ca un cal, la fel ca cerşetorul Bahloul, trântindu-se la pământ, ajuns din urmă de urmăritorii care îl izbesc cu picioarele, iar el strigă după taică-său să vină să-l salveze, căci suferinţa era prea mare şi prea iute, plângea, se milogea şi pentru o clipă chipul lui s-a zărit printre picioarele atacatorilor, cu o dâră de sânge deasupra unui ochi, cu buza de jos cât o vânătă mai mică, la fel cu a lui Baba. De ce avem atâta respect pentru sânge? De ce soarele este atât de necruţător?

– Unde e Nasser? am strigat din răsputeri.

Baba a tresărit din gândurile sale.

– Unde e Nasser? am răcnit eu. L-au omorât şi pe el?

M-a privit înspăimântat. Îmi venea să-i bat din palme pe sub ochi, dar m-am cuibărit lângă el. Trupul i s-a îndoit, aplecându-se spre mine. Mi-am asdus aminte de Ustath Rashid, ţinându-l pe Kareem în braţe, în autobuz, când ne întorceam de la Lepcis. „Nu vreau să plec, nu vreau să văd piramidele!" am încercat să spun, dar vocea mi s-a pierdut în hainele lui.

Apoi am auzit uşa din spate deschizându-se şi maşina s-a clătinat de greutatea Mamei. Ea a rămas tăcută, fără să întrebe ca de obicei: „Ce s-a întâmplat? Ce-aţi păţit?"

– Haide să mergem, a spus.

Şi cu asta m-am dezlipit de Baba. A pornit motorul. Se auzea un sunet plăcut, un zumzăit regulat, liniştitor, dominat de rotiri domoale. A schimbat semnalizatorul în direcţia opusă şi a pornit. Când maşina a intrat de-a binelea pe drum, semnalizatorul s-a oprit cuminte de la sine. M-am întors către Mama, ţinea în poală o pungă plină de batoane de susan şi ochii îi erau acoperiţi de ochelari de soare.

*

Aeroportul era gol. Eram emoţionat ca în prima zi de şcoală. Scaune portocalii de plastic se înşirau pe pardoseala întunecată de marmură, asemeni străjerilor. Mi-am dat seama că Mama nu avea şi ea un bagaj doar când Baba a pus gemantanul meu pe banda de la ghişeu şi mi-am adus aminte că îmi spusese: „Ai să pleci în excursie", „tu" nu „noi" şi m-am necăjit că nu-mi dădusem seama mai devreme, când aş fi putut să mă agăţ de cadrul uşii sau de poarta grădinii, aş fi putut să fug la mare.

Baba era acum ocupat să vorbească cu o femeie în uniformă. Avea o broşă în formă de aripă prinsă pe rever. El gesticula cu degetul către ea, apoi i-a pus nişte bani în mână. Ea a dat din cap, l-a bătut uşor pe braţ şi s-a îndepărtat zâmbind. Apoi el şi-a vârât mâinile pe sub braţele mele şi m-a ridicat să mă îmbrăţişeze.

– O să venim să te vedem, mi-a spus strângându-mă tare.

Mama stătea lângă el, cu o mână peste gură, cu ochii ascunşi îndărătul ochelarilor de soare.

– O să vii înapoi acasă curând, a spus ea ca să se liniştească mai mult pe sine.

– Să nu plângi, te rog, Slooma, a spus Baba.

Apoi am fost luat de stewardesă, care părea că ştia tot. M-am uitat îndărăt şi-am văzut-o pe Mama în braţele lui Baba. Şi i-am lăsat în urmă până au dispărut, îmbrăţişaţi în aeroportul gol, pe oamenii cei mai dragi mie, care eram sigur că ar fi făcut

totul să mă ţină departe de adevăr. N-ar fi trebuit să le fac cu mâna? Dar nu i-am mai văzut. Oriunde m-am uitat, nu i-am mai zărit nicăieri.

Adevărul nu putea fi tăinuit, era viclean, înşelător, strecurîndu-se cu indiferenţă, uimindu-mă cât de familiar şi de apropiat fusese. Ştiusem că mă vor trimite singur la Cairo, că ceea ce scrisese ea atunci, cu receptorul telefonului ţinut între ureche şi umăr era numele şcolii unde urma să mă duc, ştiusem înainte de a băga de seamă că nu îşi adusese şi ea bagaj la aeroport, ştiusem când strigasem, vârât în coasta lui Baba: „Nu vreau să plec, nu vreau să văd piramidele!", în timp ce Mama se dusese după batoanele de susan, ca să mă îndulcească, să îmi ia gustul amar, să mă facă să-mi uit durerea. Eu ştiam şi n-am fugit la mare. Şi când m-au dus, în cele din urmă, la locul meu din avionul despre care visasem până atunci că o să-l ocup călătorind alături de tatăl meu, amândoi oameni în toată firea, îmbrăcaţi în costume, vânjoşi ca toţi bărbaţii, ştiam că n-am să-l mai văd niciodată pe tata, că el va muri în timp ce eu voi fi ocrotit, de unul singur, într-o ţară străină, ţinut la adăpost, departe de nebunie.

*

Bubuitul de tunet al decolării avionului m-a înspăimântat peste măsură, dar am văzut că ceilalţi pasageri erau liniştiţi. Stewardesa care m-a luat de lângă Mama şi m-a condus la locul din avion, căreia Baba i-a vârât un teanc de dinari împăturiţi în mâna delicată, îmi zâmbea tot timpul şi-mi aducea bomboane cu avioane desenate pe ambalaj. Norii păreau vălătuci de bumbac, albastrul cerului era uimitor, lumea de dedesubt părea o pagină de atlas, cu maşini ca nişte viermişori, cu geamurile care reflectau lumina. Libia se întindea de-a lungul litoralului, mărginită de-o parte de deşertul galben întinzându-se

adânc în Africa, şi pe de altă parte de albastrul împărătesc înspumat şi ondulat al Mediteranei copilăriei mele.

*

Când am aterizat la Aeroportul Internaţional din Cairo, stewardesa m-a luat de mână. Vânzătoarele din magazinele duty free pe lângă care treceam s-au adunat în jurul meu, sărutându-mă şi ştergându-mi obrajii de ruj. Fiecare mirosea altfel, dar niciuna ca Mama. Mi-am umplut buzunarele cu alte bomboane învelite în hârtie cu avioane. Mi-a sărit inima din piept când l-am văzut pe Moosa, cu un cap mai înalt decât mulţimea, fluturându-şi braţele. L-am îmbrăţişat şi cu greu m-am abţinut să nu îi cer să mă trimită înapoi. A dat mâna cu stewardesa, plecându-se sfios. Ea m-a sărutat, luându-şi rămas bun.

– Când o să plece înapoi? l-a întrebat ea pe Moosa.

– Curând, cu voia Domnului, a răspuns el cu o uşoară ezitare.

Cairo era verde, aglomerat, înţesat de turbane ţărăneşti şi rochii scurte franţuzeşti. Un labirint nesfârşit, gâtuit de maşini, de ochii enormi ai măgarilor neliniştiţi şi de strigătele vânzătorilor ambulanţi: gălăgioase, neliniştite şi biruitoare. Mi-a plăcut oraşul pe loc. Moosa îl ştia bine şi a început să-mi povestească despre fiecare loc pe lângă care treceam, s-a oprit la faimoasa costişă a muntelui Muqattam, a scos maşina din viteză şi eu am rămas uimit cum continuam să urcăm. Era singurul loc din lumea asta, mi-a spus el, unde gravitatea împinge lucrurile în sus. S-a oprit apoi la o tonetă şi mi-a cumpărat un pahar mare de suc de trestie de zahăr.

*

Judecătorul Yassen a preluat imediat comanda. La scurt timp după sosirea mea, Moosa şi-a găsit o slujbă într-una din

carierele care răscoleau deşertul egiptean după pietriş şi nisip. Slujba părea că i se potriveşte de minune: piatră, tractoare uriaşe, jeep-uri, proporţiile monumentale ale peisajului. Şi-l ţinea şi departe de controlul tatălui său. Venea acasă o dată la câteva săptămâni, cu părul prăfuit, mâinile bătătorite şi gâtul ars de soare, iar judecătorul Yaseen îl întâmpina cu priviri dezamăgite, trist că, în loc să-i calce pe urme, fiul său cel mare îşi irosea timpul ca muncitor la cariera de piatră.

Eu îmi petreceam timpul mai mult cu părinţii lui. Tatălui, judecător semeţ, îi plăcea cât de preocupat eram de învăţătură şi nu precupeţea nici bani şi nici efort ca să mă sprijine. Era blând, generos şi îi plăcea să-şi aducă ades aminte de timpul petrecut în Libia. Poate că încerca să-mi facă plăcere. Dar Libia se îndepărta din mintea mea, începând să însemne tot mai puţin. Singurul lucru care mă mai lega de ea erau tot mai rarele convorbiri telefonice cu părinţii mei. Prinsesem iute accentul cairez şi nu îmi mai băteam capul să vorbesc altfel când sunam acasă. Iar lui Baba nu îi plăcea deloc.

Mă obişnuisem destul de iute cu viaţa mea egipteană, ajutat de vârsta fragedă şi de influenţa judecătorului. Numeroşii lui prieteni şi asociaţi m-au adoptat şi toţi acei judecători egipteni cu buze umede care se întâlneau pe terasa lui de la Tripoli, cu ani în urmă, în vecinătatea casei noastre din cartierul pe care judecătorul îl numea Gorgi Populi, mă priveau cu o dragoste deosebită. Într-o ţară plină de uşi închise, mie mi se deschideau cu uşurinţă, uşurându-mi evoluţia şi formându-mi personalitatea.

Era uimitor cât de puţin îmi mai păsa de Libia. Dacă cineva mă tachina pomenind „originile mele beduine" sau nereuşitele echipei noastre de fotbal, zâmbeam doar ca să-i fac pe plac, dar nu simţeam nimic din fervoarea care mă făcuse să plâng cândva după ce privisem la televizor şase ore un meci de şah în care un corean învinsese un libian la Campionatul Internaţional de Şah de la Moscova. Patriotismul este subţire ca

un fir de aţă şi poate de asta mulţi consideră că trebuie să-l păzească cu grijă. Pe libienii din Cairo nici nu-i evitam, dar nici nu le căutam compania. Nici măcar atunci când am aflat că ambasada avea dosarul meu. Fusesem categorisit drept „dezertor" căci nu mă întorsesem să fac stagiul militar. Apoi, când am devenit prea bătrân ca să mai fiu luat în armată, dar prea tânăr ca să fiu iertat, un alt decret m-a condamnat la închisoare pe aceeaşi durată cât aş fi făcut milităria, dacă m-aş mai fi întors în ţară. Şi, asemeni tuturor libienilor care nu se mai reîntorc, umbra bănuielii s-a lipit de mine, întărită de un alt decret, emis când am împlinit paisprezece ani, care promitea că toţi „câinii vagabonzi" care refuză să se întoarcă vor fi hăituţi. Şi decretele deveneau tot mai drastice. Mişcarea următoare a fost să li se refuze părinţilor mei viza de ieşire din ţară, ţinându-i practic ostatici până la reîntoarcerea „câinelui vagabond".

Oare de ce ne doreşte patria cu atâta sălbăticie? Ce-am putea să-i oferim noi, care să nu fi avut deja?

Tânjeam după camera mea, după atelierul neu de pe acoperiş, după mare, după Kareem. Dar ce-mi lipsea cel mai mult era mirosul casei noastre. O singură dată, când eram încă mic, am plâns şi am ţipat, azvârlind lucruri, aşa cum făcusem cândva ca să-l opresc pe Baba să mai plece în nesfârşitele lui călătorii de faceri. Judecătorul Yaseen s-a purtat domneşte. A închis pur şi simplu uşa camerei pe care mi-o dăduse în casa lui şi, mai târziu, a trimis servitoarea cu un suc rece de trestie de zahăr. Mi-am îngropat faţa în parfumul puternic de lavandă al pernei, plângând după lucrurile familiare: să-mi vâr faţa în gâtul ei, să-i sărut mâna lui.

*

Am devenit farmacist. Un amestecător de leacuri. Legătura mea cu boala se face doar prin formule chimice. Îmi

petrec majoritatea zilelor în halat alb, în spatele unui ghişeu, într-o farmacie cu aer condiţionat din Cairo. Pare oarecum o glumă. După atâtea speranţe că am să devin istoric de artă ca Ustath Rashid, om de afaceri plin de succes ca tata, pianist, am ajuns farmacist într-un oraş în care oriunde te întorceai vedeai licărind şarpele încolăcit pe un pahar de Martini, simbolul farmaciilor. Îmi dau sema perfect de bine că până şi această alegere a fost influenţată de ea, de ceea ce ea numea „boala" ei şi „leacul" ei, acel lichid incolor dat pe sub tejghea de brutar, încă ilegal în Libia. Uneori mă întreb ce o fi crezând brutarul despre ea acum.

*

Simt o absenţă, o absenţă pregnantă, ca un orfan care nu îşi dă seama pe de-a întregul ce a pierdut sau ce a câştigat prin soarta pe care nu şi-a ales-o. Îmi repugnă şi mă surprind, în egală măsură, simţirile exagerate la despărţirea de oameni de care nu mă leagă prea multe şi cărora le promit reîntâlniri imposibile. Egiptul nu a putut înlocui Libia. Mi-a rămas un gol, un pustiu în care încerc să pătrund, asemeni cuiva care se teme de întuneric, încercând să aprind un chibrit. Golul ăsta îl văd în alţii. Înfăţişarea mea se schimbă mereu, asemeni prostituatei care aşteaptă în maşină, în timp ce tu dai fuga peste drum să cumperi un pachet de ţigări să-ţi ajungă peste noapte. Când te întorci, rupând celofanul pachetului, o priveşti, fără să te vadă, jucând pe moment un alt rol, de soră, de soţie sau de prietenă. Cât de uşor şi de superficial procurăm aceste duplicate închipuite ale noastre, înşelând lumea. Ce-am fi putut deveni dacă dacă nu ne-am fi împiedicat singuri, dacă am fi avut răbdare să vedem ce s-ar fi ales de noi.

24

Câteodată îmi telefonează să-mi descrie o mâncare pe care a făcut-o pentru fraţii, sora sau părinţii ei tot mai bătrâni. După ce Baba şi-a renegat convingerile politice sau mai degrabă i-a lăsat pe ei să-l facă să le renege, rudele şi-au arătat încuviinţarea începând să-i viziteze din nou pe părinţii mei. Mama a devenit favorita familiei, reuşind să găsească soţii potrivite pentru numeroşii mei veri, ale căror nume nu încercasem niciodată să le reţin. „Mâncarea a fost minunată", spunea ea, „ţi-ar fi plăcut şi ţie." Iar eu mă pomeneam gândindu-mă de unde ştie ea ce mi-ar fi plăcut mie.

După ce şi-a dat seama că drumul de întoarcere în Libia e presărat doar cu umilinţă, a început să-i pară rău că mă lăsase să plec. Îmi povestea de Osama, Masoud şi fratele lui, Ali, Adnan, Kareem, care, trebuiseră, desigur, să facă armata, dar „Domnul fusese destul de milos" şi pusese capăt războiului înainte ca vreunul dintre ei să fie trimis în Ciad. Ascultam cu răbdare această căinţă, dar mă simţeam sugrumat de mânie. „A fost lucrul cel mai bun pe care l-aţi putut face, să mă trimiteţi de acasă", spuneam eu, conştient că telefonul era ascultat şi că

vorbele mele vor fi conştiincios notate în dosarul meu, împreună cu comentariile ascultătorului, mâzgălite pe margine, păstrate pentru vecie.

Uram încrederea care-i slăbea cu timpul, modul în care se referea la trecut, copleşită de regrete. Aveam nevoie de încrederea ei, de siguranţa aceea crudă cu care m-a trimis de acasă, în ciuda ezitărilor soţului şi a rugăminţilor fiului ei.

*

În 1979, la câteva zile după ce am fost trimis la Cairo, populaţia Libiei a fost forţată ca, în trei zile, să depună toţi banii pe care-i poseda la Banca Naţională. Li se spusese că se tipăriseră alţi bani ca să se sărbătorească cei zece ani de la revoluţie. Oamenii au depus pungi de monede şi geamantane de bancnote – unii chiar un camion întreg – pentru a li se spune ulterior că nu mai aveau voie să extragă mai mult de o mie de dinari pe an. Părinţii mei au fost foarte afectaţi de această măsură, căci ei cheltuia lunar mai mult decât atât. În anul următor, conturile personale de economii s-au desfiinţat, iar părinţii mei s-au uitat neputincioşi cum banii lor se topesc „ca sarea în apă". Aceasta a însemnat că, în primii ani ai şederii mele la Cairo, chiar şi atunci când nu erau împiedicaţi să mă viziteze, nu-şi mai puteau permite. Şi chiar mai dramatic, nu puteau să mai susţină cheltuielile pentru educaţia şi şederea mea la Cairo, care fuseseră preluate integral de judecătorul Yaseen, care fusese foarte înţelegător: „Suntem unul şi acelaşi, omule. Suleiman e ca şi fiul meu" i-a spus el tatei la telefon.

Tata nu a avut altă alegere decât să-şi caute de lucru. A găsit o slujbă de „maşinist" într-o fabrică naţionalizată de paste făinoase. La început, atât el, cât şi Mama păreau să trateze asta ca pe o noutate şi eu mă simţeam încurajat de buna lor dispoziţie

și am zâmbit când am primit un pachet de paste, notate cu scrisul lui frumos „O amintire", apoi între paranteze: „mașina mea lipește pachetele". Am admirat cât de bine părea să accepte această soartă umilă. Părea că îi plac unele lucruri, cum ar fi programul, spunea Mama, ora matinală de începere și sfârșitul la prânz. Spunea că începuse să traducă o carte din italiană.

– *Discorsi sopra la prima Deca di Tito Livio* a lui Machiavelli, mi-a spus el mândru, pronunțând cu grijă r-urile și o-urile. Doar *Il Principe* și *Dell'arte della guerra* erau traduse într-o limbă arabă acceptabilă. Dar eu cred că *Discorsi* aduce lumină în cazul acestui filozof neînțeles. Le-a scris la optsprezece ani după *Il Principe*. Avea șaizeci și doi de ani, era mult mai înțelept și nu îi mai avea pe Medici în spinare.

S-a oprit o clipă și am putut auzi vocea ei pe fundal.

– Maică-ta n-are habar de ce vorbesc eu aici, a continuat el, amuzat.

Am auzit-o râzând și pe ea.

– Oricum, mă face să nu uit italiana.

Dar de curând, la cincisprezece ani după ce am fost trimis de acasă, în luna mai a anului 1994, Baba a fost arestat. La început a fost multă confuzie și au răzbătut zvonuri despre delapidare. Dar mi-e greu să îmi imaginez cum ar fi putut delapida un mașinist. Apoi a ieșit la iveală adevărul. După cincisprezece ani de operat mașinile din fabrica de paste, Baba s-a hotărât să-și ia cartea cu el și să le citească colegilor lui, nu din *Discorsi*, ci din *Democrația acum*, cartea pe care i-o salvasem eu din foc. Mama era furioasă.

– Cum a putut să facă una ca asta? mi-a spus ea la telefon. A uitat în ce țară trăim? Și unde o fi găsit-o? Nu i-am ars noi toate cărțile?

Știam că era bine să tac, dar tentația să-l provoc pe cel care ne asculta era mare.

– Eu am salvat-o, i-am spus eu.

– De ce, Slooma, de ce? a strigat ea ca un copil care se milogeşte plângând.

Iar eu, conştient că eram ascultaţi şi că purtam o convorbire în trei, cu un partener tăcut, am adăugat, deşi ştiam bine că astfel de cuvinte nu scuză pe nimeni, ci doar acuză şi mai tare:

– E cartea mea, eu sunt de vină. Baba n-a crezut niciodată în ideile alea.

Comportamentul tatei era curios şi nebunesc de-a dreptul. El ştia, mai bine decât oricine, că „pereţii aveau urechi" şi că pârârea concetăţenilor era sportul naţional al Libiei şi că îi aveau pe Medici încă în spinare. Oare la numai patruzeci şi opt de ani se ramolise? Oare se amăgea în continuare că încă mai putea schimba lucrurile? Ajunsese şi el, spre deosebire de Sheherezada mea, să prefere moartea robiei, refuzând să trăiască sub ameninţarea săbiei?

Începusem să primesc telefoane de la fraţii ei, de la „Consiliul cel mare", care mă îmbiau să mă reîntorc, promiţându-mi că voi fi cruţat de pedeapsa cu închisoarea sortită fugarilor, că vor avea ei grijă ca prieteni suspuşi să-mi măsluiască dosarul, ştergând de acolo „câinele vagabond". Şi chiar începusem să mă gândesc serios să mă întorc. Mai ales că Mama începea să pară deprimată la telefon, amintindu-şi de toate şansele ratate, educaţia şi cariera pe care ar fi putut să o aibă. Singurătatea o făcea să se gândească la toate lucrurile pe care le pierduse. Apoi, când am telefonat o dată, am auzit din nou vocea aceea de demult, schimbată, tărăgănând cuvintele, cu acelaşi chicotit nervos între râs şi plâns. Am simţit că se învârte casa cu mine şi-am închis telefonul. Când m-a sunat ea în dimineaţa următoare şi i-am auzit vocea îngrijorată, confuză, am închis din nou. Şi-am şters nenumăratele mesaje pe care mi le-a lăsat fără

să ascult măcar ce-mi spunea. Dar nu a mers până acolo încât să îl sune pe judecătorul Yaseen sau să îi pună pe fraţii ei sau pe tatăl ei să mă caute.

Apoi s-a întâmplat ceva extraordinar: am primit o scrisoare de la Kareem. După timbru îmi dădeam seama că se afla în Libia. Mi se părea un amestec nedorit în viaţa pe care o duceam la Cairo, unde mă socoteam suficient de arătos şi de independent ca să mă înconjor de toate iluziile nemuririi, o aspiraţie la fel de absurdă ca şi dorinţa de a mă elibera de trecut. Scrisul delicat, nervos, cu literele răsucite modest, scrijelite cu un creion foarte ascuţit, răsucit între degete cu conştiinciozitate ca să iasă egale, m-a făcut să-mi fie dor de prietenul meu din copilărie.

Dragă Suleiman,

Mult timp mama ta n-a vrut să-mi dea adresa ta. Mi-a spus tot felul de motive, dar niciunul prea convingător. Odată chiar a spus că judecătorul nu-ţi dă voie să primeşti scrisori. „Dă-mi-o, oricum" i-am spus eu. „N-am să-i scriu, ci doar am să-l vizitez". „Nu mă mai bate la cap, Kareem. Nu vreau să-l tulburi." Aşa că n-am mai întrebat-o după asta şi m-am mulţumit să aud de la ea că eşti bine. Îmi este dor de tine, prietene drag. Şi acum, când am reuşit în fine să-ţi scriu, o fac ca să-ţi dau veşti care îmi umplu sufletul de tristeţe.

Mama ta nu este bine. N-a mai ieşit din casă de săptămâni întregi. Eu mă duc pe la ea, nu-ţi face griji. Dar ceea ce-i trebuie ei e să te vadă pe tine. Eu îi aduc de toate. Pe noptiera ei stau plicuri cu scrisori adresate ţie. La început le ascundea de mine, dar în ultima vreme s-a simţit foarte rău. Uneori nici nu mă recunoaşte, crede că eşti tu. Aşa că am folosit ocazia şi am luat adresa. Sper să primeşti scrisoarea. Sper să te găsească sănătos. Sper că îţi mai aduci aminte de mine.

În ţara asta, nimeni nu înţelege bolile sufletului. Orice i-aş spune eu, oricât de frumos, n-are niciun farmec. Are nevoie de tine. Sun-o urgent.

Prietenul şi fratele tău,
Kareem

Tare aş fi vrut să ştiu despre el, ce se alesese de el şi de ceilalţi băieţi. Aş fi vrut să ştiu dacă îşi mai amintea încă de trădarea mea. Aflasem de la Mama că se întorsese din Benghazi în strada Dudului, împreună cu mătuşa Salma, de teamă să nu îşi piardă casa, după ce Qadaffi hotărâse că oricine putea să-şi însuşească o proprietate nelocuită. Altceva nu mai ştiam despre viaţa lui acolo. Îmi era necaz că ea şi trecutul ei, „boala" ei năpădeau lumea cu atâta putere, încât nici prietenul meu din copilărie şi nici eu nu ne puteam permite să ne lăsăm cuprinşi de amintiri. Şi prin urmare am refuzat să răspund şi acestei scrisori, cu scrisul delicat şi îngrijit, care fusese expediată împotriva voinţei ei.

Apoi, la întâi septembrie, s-a anunţat o amnistie în memoria revoluţiei care îi împinsese după gratii pe cei eliberaţi acum. Tata a beneficiat şi el de această milostivenie denaturată, iar Mama a redevenit la obiceiurile ei „treze", ocupându-se de îndatoririle ei din căsnicia căreia i se opusese, dar fără de care nu mai putea trăi acum. El a rămas acasă şi din când în când îmi mai telefona, spunând: „Am vrut să-ţi mai aud vocea". Iar eu vorbeanm ceva mai mult timp, ca să-i îndeplinesc dorinţa. Dar când îi da şi ei receptorul, simţeam cum mi se strecoară o răceală în voce. Ea se străduia, ca întotdeauna, să micşoreze distanţa, să mă reîntoarcă, să mă facă să-i vorbesc drăgăstos.

La o lună după eliberarea sa şi la câteva zile după ce se ridicase interdicţia ca libienii să călătoresacă în străinătate –

ceea ce îmi dădea un sentiment de fericire, dar și de neliniște la gândul de a-i revedea – tata a murit.

*

Se împlinesc patruzeci de zile. După obiceiul libian, astăzi îndoliații își dau jos hainele cernite, pun muzică, fluieră și fredonează pentru sine, în timp ce-și fac ochii în oglindă.

El a murit de două ori, ambele morți păstrate simultan în sufletul meu. Prima era după cum îmi povestise mama:

– Atac de cord, noaptea, în somn, a spus ea, adăugând ca să mă consoleze: Dar fără durere.

Ce-o fi vrut să însemne asta?

Auzeam, la telefon, vocea pătrunzătoare ale lui Sheikh Mustafa în casa plină de lume. N-am întrebat-o dacă fusese lângă el când s-a întâmplat sau dacă sforăitul lui o alungase pe canapea. N-am întrebat-o care au fost ultimele lui cuvinte. Nu mai conta nimic. El se dusese.

Apoi ea păru că nu se mai concentrează. Voia să scape de telefon, să se ocupe de nenumărații vizitatori care veniseră să-i prezinte condoleanțe.

– Totul e bine, a spus în grabă. Nu-ți face griji, *habibi*. Vorbim mai târziu! OK?

Cât de frustrant este să fii mereu copilul dat de o parte, cel care întrerupe mersul vieții și pe care trebuie să-l ții la curent cu noutățile, să-l implici și pe el într-un fel.

– Siham, a strigat ea. Ți-o mai aduci aminte pe Siham, sora lui Nasser? Uite, vrea să vorbească cu tine.

– Suleiman? Salut, ce faci? Îți mai aduci aminte de mine? s-a auzit vocea ei timidă, emoționată, curioasă.

– Da... sigur, am răspuns, uimit cât de clar îmi aminteam părul ei castaniu, buzele ei moi, feciorelnice și jenat de

dogoarea care-mi înroşea obrajii, şi acum, după atâţia ani. Ce faci?

– M-am logodit, a spus ea fericită.

Eram uşurat că nu rostise banalităţile obişnuite, că spera ca Domnul să mă răsplătească pentru pierderea mea. N-am putut să o întreb despre bătrânul ei tată, căci eram sigur că, dacă nu murise, se afla în pragul morţii.

– Ce face Nasser?

– Este foarte, foarte bine, a răspuns ea cu sufletul la gură.

Melancoliei tainice din copilărie îi luase locul o uşurătate, o curiozitate pătrunzătoare şi entuziastă.

– E-n India, a continuat ea, aşteptând cu bucurie reacţia mea.

– În India? am întrebat eu, neputându-mi ascunde uimirea cu care orice libian care trăieşte în străinătate primeşte vestea că alt compatriot a reuşit să treacă dincolo, să scape în mod miraculos de nenumăratele restricţii şi decrete, cuprins deopotrivă de triumf, ştiind că mai există un fir care leagă ţara de restul lumii, dar şi de gelozie, pentru că nu i se permite să se reîntoarcă.

– Dar ce face acolo?

– E ataşat cultural la ambasada noastră, a răspuns ea mândră.

Probabil că îl iertaseră. Beneficiase, fără îndoială, de una dintre amnistiile arbitrare. Din „conspirator" şi „trădător", devenise un membru de seamă al corpului diplomatic, trimis la „ambasada noastră" dintr-una din ţările cele mai importante din lume. O să ajungă el un Octavio Paz al nostru? mă întrebam.

– Excelent! am spus eu. Ce veste grozavă! Şi ai să te duci să-l vizitezi? am întrebat eu după o pauză stânjenitoare.

– Poate, în luna de miere, a răspuns ea, râzând către cineva de lângă ea.

– Și cine e fericitul mire?

– Eee, n-am să-ți spun! a continuat ea, tachinându-mă. O clipă m-a trecut gândul absurd că aș fi putut fi eu, că Mama, cu noul ei talent de a împerechea oamenii, a aranjat totul.

– Îl cunoști foarte bine. Uite-l, vrea să vorbească cu tine. Suleiman! Să știi că-mi pare foarte rău de tatăl tău. Era un om atât de minunat. Toți am pierdut un tată prin el.

– Alo, Suleiman, s-a auzit o voce bărbătească puternică. Nu știi cine sunt? Nu mă recunoaște, spune el către Siham. Sunt eu, Kareem.

Mie îmi pierise vocea. Eram oare copleșit de bucurie sau de tristețe? Mă simțeam ridicol, oricum.

– Ți-am scris, n-ai primit scrisoarea mea?

De la depărtări atât de mari, doar vina și regretul par a fi posibile.

– Îmi pare rău, am răspuns și imediat am simțit nevoia să-mi repet scuza.

– Să te răsplătească Dumnezeu și să aibă milă de Faraj, a spus el, cu sinceritate.

Eu n-am spus nimic, n-am fost în stare să îi fac aceeași urare pentru tatăl său. Mă simțeam sfâșiat de o profundă recunoștință și de o invidie usturătoare. El se afla acolo în toate sensurile în care eu nu putusem. Cine știe ce s-ar fi ales de mine, de Baba, de Siham, dacă aș mai fi fost acolo? Mi-i imaginam împreună, plimbându-se pe plajă, la Goa sau poate la Tripoli. Apoi mi-i închipuiam mai bătrâni, tot pe strada Dudului, ocupați cu copiii, căci copiii schimbă totul, îți întorc viața pe dos, luminându-ți zilele negre, sau cel puțin așa spun alții. Dar eu mă îndoiesc că am să descopăr asta vreodată. Voiam să-l felicit, să-i urez o viață fericită și prosperă alături de mireasa lui, dar n-am avut putere. Oare ce glumă divină e asta, ca ea să se căsătorească cu prietenul meu din copilărie, n-ai fi putut, Doamne, să o faci

să se mărite cu altcineva? Dar nu era lipsit de noimă, fratele lui Siham era prieten cu tatăl lui Kareem. Şi poate chiar mama o fi tras sforile, cine ştie? Poate că şi tata s-a ocupat de Kareem ca de propriul lui fiu. O fi avut grijă de Kareem la fel cum judecătorul Yaseen avusese grijă de mine, poate că, la urma urmei, lumea e dreaptă şi echilibrată. Nimeni nu pierde şi nimeni nu câştigă, toţi pierd în mod egal. Parcă-l vedeam pe tata dând mâna cu fostul lui ajutor, acum ataşat cultural, ca să citească mai apoi *Fateha*, să pecetluiască şi să binecuvânteze căsătoria. Eu i-aş fi putut oferi o viaţă mai bună, departe de ţara din care toată lumea vrea să fugă. Dar apele au revenit şi-au spălat sângele. Toţi îşi vedeau mai departe de vieţile lor, dornici să uite, dispuşi să ierte.

– Cum e la Cairo?

– E bine aici, am spus eu dregându-mi vocea. Da, e bine la Cairo, şi eu sunt bine.

– Bine, atunci, a continuat el, încercând să încheie. Poate o să venim să te vedem cândva.

– Sigur.

– Lui Siham îi place tare mult Cairo, după cum l-a văzut în filme.

– Mi-ar plăcea să veniţi, mi-ar plăcea tare mult, Kareem.

*

Curând aveam să aflu că Mama minţise. Tata nu murise de inimă, ci se întâmplase la masa de prânz, când îşi sorbea supa, la masa noastră din bucătărie – asta e cea de-a doua moarte a lui – şi nici nu fusese „fără durere". S-a zbătut cu putere, la fel ca Ustath Rashid pe Stadionul Naţional de Baschet, apucându-se de masă, fără mine, fără braţele mele puternice, de adult acum, care să-l ridice, să-l strângă la piept şi să-i spună toate nimicurile

fără sens ce se spun în astfel de momente. Am aflat adevărul de la unchiul Khaled, poetul. Înapoindu-se de la înmormântare, în drum spre America s-a oprit la Cairo. Ne mai întâlnisem așa, pe fugă, când el era în trecere. Cred că el mă învinuiește că am plecat, că mi-am părăsit părinții, dar știu că e o nebunie să crezi că știi ce este în sufletul cuiva. Nu i-am spus niciodată că tocmai sora lui m-a trimis de-acasă, pentru că știam ce-ar fi răspuns: „Dar de atunci ai avut multe ocazii să te fi întors". Și chiar ar fi avut dreptate. Și de aceea îmi este jenă de el.

De obicei ne întâlnim la Groppi, cafeneaua din piața Talaat Harb, din centrul orașului. Adesea vrea să treacă pe la librăria Madbouli din piață. Întâlnirile astea îmi aduc adesea aminte de povestea Mamei cu Cafeneaua Italiană, și la gândul suferinței ei simt cum mi se urcă sângele la cap. Nu-l întreb niciodată despre copiii lui – pe care îi cheamă Ed și Amy –, iar el se mulțumește să știe că sunt bine. Dar ori de câte ori ne îmbrățișăm, mi se umplu ochii de lacrimi.

25

Este decembrie şi autogara centrală din Alexandria e plină de lume ca în vremea pelerinajelor. Mai rămân o clipă în maşină să-mi adun curajul. Mă gândesc că n-ar fi rău să nu o caut, ci să aştept aici până mă găseşte ea. Dar deschid portiera şi rămân în picioare lângă maşină.

Am douăzeci şi patru de ani şi locuiesc tot în Cairo, oraşul în care m-a trimis ea, şi aştept, asemeni unui câine credincios, convins că stăpânul va veni să-l ia. Şi ea vine în cele din urmă. Călătoreşte cu autobuzul datorită embargoului aerian. Cu toate controalele la graniţă, călătoria a durat probabil aproape douăzeci şi patru de ore. O fi obosită. Va trebui să stea cel puţin o lună. O lună! Mă întreb cum o să fie. Nici măcar nu-mi mai aduc aminte cum arată. Şi dacă n-am s-o recunosc?

Mă uit în jos la picioarele mele de adult, în pantaloni de bărbat, din stofă închisă de lână, că e iarnă, călcaţi la dungă. Eşti bărbat în toată firea, îmi spun. Şi ea vine să te vadă, să vadă ce s-a ales de fiul ei, unicul ei fiu. Cum o să arate? Îmbătrânită, fără îndoială. Şi-o să poarte văl, cu siguranţă. Şi ce-o să creadă despre mine?

Autobuzele vin şi pleacă din autogară. N-am habar în care dintre ele se află. Aşa că rămân lângă maşină. Apoi o văd. Stă lângă gemanatan ca o fetiţă venită la oraş pentru prima dată. Şi nu poartă văl. N-are nici păr alb. Şi-mi dau seama dintr-odată cât de tânără este. Avea douăzeci şi patru de ani când am plecat, aceeaşi vârstă pe care o am eu acum, şi avea cincisprezece ani când m-a născut, acelaşi număr de ani câţi am petrecut eu departe de ea. Până la urmă doar cifrele mai rămân, măsurând distanţe, cantităţi. Treizeci şi nouă. N-are decât treizeci şi nouă de ani! Mă întreb ce-o aştepta acum de la viaţă. Ce nimerit e să o văd aşa, acum, la Alexandria, oraşul gloriei apuse. Încep să mă îndrept spre ea. Nu m-a zărit încă. Mama care a încercat să nu mă aibă, Mama care n-a avut de ales niciodată, Mama care s-a împotrivit din răsputeri. Flutur mâna deasupra capului, vrând s-o strig, dar nu pot rosti o vorbă.

– Mama! îmi revine vocea, în fine, iar apoi o strig din nou până mă vede. Mama, mama!

Când ajung în dreptul ei, îmi sărută mâna, apoi fruntea, obrajii, îmi trece degetele prin păr şi îmi îndreaptă gulerul.

NOTĂ

Poemul de Sidi Mahrez este luat din cartea intitulată *Libia. Oraşele pierdute ale Imperiului Roman*, de Robert Polidori, Antonio di Vita, Ginette Di Vita-Evrard şi Lidiano Bacchinelli, publicată de Konemann Verlagsgesellschaft mbH, Bonner Str. 126, D-50968 Koln, 1999.

Citatul din Coran este luat din traducerea lui Muhammad Marmaduke Pickthall, *Înţelesul Gloriosului Koran*, publicată de Dar Al-Kitab Allubnani, P.O. Box 3176, Beirut, Liban.

Primele trei citate din Salah Abd al-Sabur sunt luate din poemul *Noapte şi Zi*, cel de-al patrulea din poezia *Povestea trubadurului trist*. Toate au fost traduse din arabă în engleză de către autor.

Hisham Matar s-a născut în New York City, în 1970, din părinţi libieni. Şi-a petrecut prima perioadă a copilăriei în Tripoli, Libia, apoi la Cairo, Egipt. Din 1986, autorul trăieşte la Londra. Primul său roman, *În ţara bărbaţilor* (Viking, 2006), a fost nominalizat pentru *Man Booker Prize* – 2006 şi *The Guardian First Book Award*. Romanul său a fost tradus în peste 20 de limbi. *The Independent, The Guardian, The Times* şi *The New York Times* au publicat articole despre romanul lui Hisham Matar. În prezent, el lucrează la cel de-al doilea roman al său.

„Într-o perioadă când liderii occidentali discutau prietenește cu Gaddafi, este frapant să ţi se reamintească cruzimea regimului acestuia. *În ţara bărbaţilor* este un roman politic remarcabil, care evocă blând conflictele umane universale – despre identitate, iertare, iubire."

— The Observer

„Povara agoniei mamei sale şi dorinţa lui de a o salva într-un fel îi provoacă lui Suleiman durere fizică. Dragostea lui pentru ea, care de multe ori capătă tente de ură, este cea mai puternică temă a acestei cărţi excepţionale."

— Sunday Telegraph

Premii:
Commonwealth First Book Award
Royal Society of Literature Ondaatje Prize
Premio Vallombrosa Gregor von Rezzori
Premio Internazionale Flaiano (Sezione Letteratura)

ISBN 978-973-21-0949-6

9 789732 109496

edituraminerva.ro

5,00